

SVT VI : 41 ; 3

041	finfre
100 tekijä	
245 nimeke	Pääpiirteet Suomen väestötilastosta vuosina 1750-1890
246 rinnakkaisn. Fre	Éléments démographiques principaux de la Finlande pour les années 1750-1890
248 osan tiedot	3 : Esitys 3 : Texte
260 julk.	Helsinki : Tilastollinen päätoimisto, 1909
440 sarja	Suomenmaan virallinen tilasto 6 : 41 ; 3
598 huom.	svt
740 muu nimeket.	Väkiluvun-tilastoa
650 svt aihealue	Väestö - Befolkning - Population
650 asiasanat	
650 tietov.	1750-1890
651 alue	Suomi - Finland

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO.

VI.

VÄKILUVUN-TILASTOA.

41.

PÄÄPIIRTEET

SUOMEN VÄESTÖTILASTOSTA

VUOSILTA

1750—1890.

III.

ESITYS.

ÉLÉMENTS DÉMOGRAPHIQUES PRINCIPAUX DE LA FINLANDE

POUR LES ANNÉES

1750—1890.

III.

TEXTE.

HELSINGISSÄ,
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA,
1909.

Sisällys.

	Pag.
I. Suomen maa-alan suuruus	1.
II. Suomen väkiluku. Väenlisäys	1.
III. Väestö uskontunnustuksen mukaan jaettuna	25.
IV. Väestöntiheys	26.
V. Suhde sukupuolten välillä. Väestön jako iän mukaan	26.
Suhde sukupuolten välillä koko väestössä (kaikki ikäluokat yhteensä)	27.
Suhde sukupuolten välillä eri ikävuosina	32.
Väestön jako iän mukaan	36.
Elossa olevien keski-ikä	43.
Eloon jääneet 10,000 elävänä syntyneestä kussakin 5-vuotisloukassa	44.
VI. Väestö siviilisäädyn mukaan	44.
Väestön jako siviilisäädyn ja iän mukaan	54.
VII. Vialliset	58.
VIII. Väestö syntymäseudun mukaan	62.
IX. Väestö äidinkielen mukaan	64.
X. Väestö sivistyskannan mukaan	65.
XI. Väestö ammatin ja elinkeinon mukaan	66.
XII. Väestö säädyn mukaan	68.
XIII. Talouskunnat	69.
XIV. Syyt, jotka vaikuttavat väestöliikkeeseen	70.
XV. Avioliitot	71.
Avioliittojen lukumäärä	71.
Siviilisäätö. Ensi- ja toiskertaiset avioliitot	79.
Avioliiton solmijoiden ikä	92.
Avioliitot serkusten välillä	102.
Sekalaiset avioliitot	102.
Avioliitot kuukausittain	103.
Puretut avioliitot	107.
XVI. Syntymät	110.
Lapsensynnyttäjät. Vaimon hedelmällisyys	110.
Synnytysten tulokset	123.
XVII. Kuolleisuussuhteita	215.
Kuolleisuus iän ja sukupuolen mukaan sekä aviollisten että aviottomina syntyneiden keskuudessa	228.

	Pag.
Kuolleisuus sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan	238.
Kuolleisuus kuukausittain	239.
Kuolleet ryhmitettyinä kuolinsyitten mukaan	248.
Tapaturmaisesti kuolleet	249.
Itsemurhat	252.
XVIII. Väkiluvun lisääntyminen	261.
Väkiluvun luonnollinen lisääntyminen	261.
Muuttoliike	266.
Väkiluvun todellinen lisääntyminen	270.
Liite	272.



JOHDANTO.

Esillä olevan teoksen on alkuaan laatinut Tilastollisen Päätoimiston entinen johtaja, Valtioneuvos A. Boxström-vainaja, joka ei kuitenkaan ehtinyt sitä lopullisesti viimeistellä. Sen tarkoituksena oli muodostaa yleiskatsauksellinen esitys Tilastollisen Päätoimiston varhemmin julkaisemasta kokoelmasta »Pääpiirteet Suomen väestötilastosta vuosilta 1750—1890», jonka ensimmäinen osa »Väestön tila» ja toinen osa »Väestönmuutokset» ilmestyivät painosta, edellinen (Suomenmaan Virallinen tilasto VI, 29) vuonna 1899 ja jälkimmäinen (S. V. T. VI, 33) vuonna 1902.

Teosta julkaistaessa on Valtioneuvos Boxströmin noudattamaa suunnitelmaa muuttamatta seurattu. Kuitenkin on viimeistelyssä erittäin muutoksia ja lisäyksiä tehty, koska, kuten mainittu, alkuperäinen käsikirjoitus ei ollut lopulliseen muotoon saatettu. Boxströmin käyttämiä supistettu kirjoitustapa on kaikkialla säilytetty.

Teoksella ei ole Boxströmin suunnitelman mukaan tarkoitettu antaa mitään tyhjentyvää esitystä mainittuihin julkaisuihin sisältyvästä ainehistosta. Tekijän tarkoitus on ainoastaan ollut »yleispiirteisii perhedyttää lukijaa tärkeimpiin toiseikkoihin, jotka mainituissa julkaisuissa aikajärjestyksessä esitetään», jonka ohella hän on pyrkinyt antamaan selityksen mainituissa teoksissa kosketeltuihin tärkeimpiin väestötilastollisiin ilmiöihin.

Helsingissä, Tilastollisessa Päätoimistossa, maaliskuussa 1909.

A. G. Fontell.

I. Suomen maa-alan suuruus.

Suomen maa-ala, joka v. 1750 oli 235,376 km², on sen jälkeen lisääntynyt 96,582 km²:lla. Sen kautta että muutamia maa-alueita siirrettiin Ruotsista Suomeen kuuluviksi lisääntyi näet Suomen maa-ala vuonna 1772 46,979 km², vuonna 1809 18,180 km² ja vihdoin vuonna 1811, sen kautta että Viipurin lääni jälleen liitettiin muuhun Suomeen, 31,423 km². Jos sitä vastoin Rajajoen alue, 14 km², joka vuonna 1864 siirrettiin Venäjään kuuluvaksi, vähennetään, niin Suomen maa-ala 31 p. joulukuuta 1890 oli 331,944 km². Sisävesistöt mukaan luettuina oli Suomen koko pinta-ala 373,604 km².

Nykyinen lääninjako toimeenpantiin v. 1839. Sittemmin on pienempiä rajajärjestelyjä tapahtunut, joista tärkein vuonna 1870. Joulukuun 31 p. 1890 eri läänien maa-ala oli seuraava:

		Km ² .	%:na maan koko pinta-alasta.
Oulun lääni		156,979	47.29
Vaasan »		38,300	11.54
Kuopion »		35,746	10.77
Viipurin »		31,400	9.46
Turun ja Porin		23,136	6.96
Hämeen »		17,959	5.43
Mikkelin »		17,275	5.20
Uudenmaan 		11,131	3.35

II. Suomen väkiluku. Väenlisäys.

A. Koko maa.

Väkiluvun lisääntyminen tai vähentyminen maassa, joka alueensa puolesta pysyy muuttumattomana, johtuu nähtävästi seuraavasta kahdesta syystä:

1) syntyneiden lukumäärän suhteesta kuolleiden lukumäärään: tämä on *sisällinen* eli *luonnollinen* syy; ja

2) sisäänmuuttojen suhteesta ulosmuuttoihin — *ulkomainen* eli *yhteiskunnallinen* syy ¹⁾.

Nämä syyt vaikuttavat yleensä vähitellen ja jokseenkin huomaamattomasti. Sitä vastoin saattaa valtiollisen tai hallinnollisen kokonaisuuden ulkoisella laajentumisella tai pienentymisellä usein olla hyvin huomattava ja niin sanoaksemme äkillinen vaikutus alueen väkilukuun. Mitä Suomeen tulee vaikutti Viipurin läänin jälleenyhdistäminen muuhun Suomeen v. 1811 sellaisen huomattavan väestönlisääntymisen, käsittäen 185,000 henkeä. Ruotsista tapahtuvat alueensiirrot vuosina 1772 ja 1809 olivat sitävastoin vähemmän tärkeät. Vuonna 1772 yhdistettiin näet eräät osat Lapinmaata Suomeen. Väkiluku näissä osissa lienee silloin noussut muutamiiin tuhansiin henkilöihin. Vuonna 1809 tuli lisäksi maankaistale Tornionjoen itäpuolella; asukkaiden lukumäärä mainitussa osassa oli silloin 11,810 henkeä. Samallaisen, niin sanoaksemme äkillisen lisäyksen sai väkiluku vihdoin v. 1830, jolloin 25,202 kreikkalais-venäläisen uskon tunnustajaa ensi kerran laskettiin mukaan. Sitävastoin väkiluku väheni muutamia satoja henkiä v. 1864, jolloin Rajajoen alue siirrettiin Venäjään kuuluvaksi.

Kun tämän ohella maahan- ja maastamuutot, joiden määrä ennen vuotta 1878 on tuntematon, eivät liene erittäin paljo vaikuttaneet väestön lukuiseen ²⁾; on väkiluvun lisääntyminen ajanjaksona 1751—1890 johtunut melkein yksinomaan vain *luonnollisista* syistä, paitsi vuonna 1811, jolloin, kuten mainittu, Viipurin läänin jälleenyhdistämisen kautta muuhun Suomeen, 185,000 henkeä äkkiä tuli lisää. Tähän katsoen ei liene sopimatonta väenlisäyksen tutkimista varten jakaa vuosien 1750 ja 1890 välinen aika kahteen ajanjaksoon, toinen ennen ja toinen jälkeen vuoden 1811, jotka ajanjaksot kumpikin käsittävät vähän erilaisia väestöryhmiä.

¹⁾ Näiden syiden suurempi tai vähäisempi vaikutus — semminkin ensimmäisen — vähentävään suuntaan johtuu katovuosista, kulkutaudeista ja sodista, jonka vuoksi tässä mainittakoon ne vuodet, jolloin sellaisia huomattavimpia onnettomuuksia on tapahtunut, nimittäin:

1756—1763	sotavuosia,
1788—1790	sin
1803	kulkutautivuosi,
1805—1809	sotavuosia,
1807	samalla kulkutautivuosi,
1833 ja 1836	koleravuosia,
1854 ja 1855	sotavuosia,
1867	kova katovuosi,
1868	hätävuosi.

²⁾ Maahanmuutot käsittivät vv. 1878—1880 1,443 henkeä ja vv. 1881—1890 956 henkeä enemmän kuin maastamuutot.

Suomen väkiluku, joka v. 1750 oli 421,537 henkeä, oli vuoden 1890 loppuun noussut 2,380,140 henkeen, mutta ensimmäisenä ajanjaksona vuoteen 1811, ennen Viipurin läänin jälleen yhdistämistä muuhun Suomeen, ainoastaan 868,374 henkeen; jälkeen yhdistämisen v. 1811 oli väkiluku 1,053,374 henkeä. Ensimmäisenä ajanjaksona, 1751—1811, eli 61 vuodessa oli väestö siis lisääntynyt 106 %:lla. 1750 vuoden väkiluku oli tosin jo v. 1801 lisääntynyt kaksinkertaiseksi, siis vähän enemmän kuin 50 vuodessa, mutta vuosien 1808 ja 1809 sodan aikana se jälleen oli vähentynyt niin paljon, että väkiluku v. 1811, ajanjakson lopussa, ainoastaan oli yhtä suuri kuin se oli ollut jo v. 1803. Toisena ajanjaksona, 1812—1890, eli 79 vuodessa oli väkiluku lisääntynyt 125 %. Vuoden 1811 väestö oli v. 1882 kasvanut kaksinkertaiseksi, niin että kaksinkertaiseksi lisääntyminen siis tapahtui vähän enemmän kuin 70 vuodessa. Jos lopuksi vain ensimmäisen ajanjakson väkiluvun alue otetaan huomioon, niin 1750 vuoden väkiluku oli 140 vuodessa, 1751—1890, lisääntynyt 375 %:lla.

Ensimmäisenä ajanjaksona väkiluku yleensä lisääntyi sangen tasaisesti. Vähäpätöinen *absoluuttinen vähennys* (1,182 henkeä) huomataan väkiluvussa sotavuonna 1789 ja suurempi samallinen sotavuosina 1808 (32,015 henkeä) ja 1809 (19,987 henkeä). Kaikkina muina vuosina väkiluku lisääntyi. Toisena ajanjaksona väenlisäys jatkui sangen tasaisesti aina vuoteen 1865; poikkeuksena tapahtui melkoinen vähentyminen koleravuotena 1833 (21,641 henkeä) sekä vähäinen vähennys v. 1836 (1,360 henkeä). Mutta katovuodet 1866, 1867 ja 1868 tuottivat suuren taantumisen: 1866 vähennys oli 5,739, 1867 13,308 ja 1868 kokonaista 96,660 henkeä. Vuodesta 1869 alkaen on sittemmin väenlisäys jatkunut lakkaamatta aina nykyaikaan asti, erisuudessa määrin eri vuosina, kuten näkyy taulusta N:o 239. Suurin absoluuttinen lisäys oli 1887, jolloin se käsitti 39,568 henkeä ja 1879, jolloin se oli 38,096 henkeä.

Kokonaisuudessaan katsottuna on väenlisäys Suomessa ajanjaksona 1751—1890 ollut sangen tasainen. Elatuslähteet ovat samalla myöskin kehittyneet. Varmuudella voitane väittää että ainakin väestön aineellisen toimeentulon ehdot nyt ovat paljoo paremmat kuin puolitoista vuosisataa sitten, ja kansa saattaa tässä suhteessa sangen turvallisesti odottaa tulevaisuutta, ellei mitään suurempia aineellisia onnettomuuksia tapahdu.

Mitä eri 5-vuotisjaksoihin tulee, on väkiluku lisääntynyt kaikkina muina paitsi vuosina 1806—1810, jolloin se väheni 35,063 henkeä, ja 1866—1870, jolloin vähennys oli 74,476 henkeä.

Eri vuosina *suhteellinen väenlisäys* oli suurin eli 2.45 % vuosina 1793 ja 1795, 1792 se oli 2.36 %, 1779 2.33 %, 1780 2.20 %, 1797 2.12 %, 1761 2.11 % ja 1774 2.03 %. Kaikki vuodet, jolloin väenlisäys on ollut 2 %:a suurempi, kuuluivat siis 1700-lukuun. Suhteellinen väkiluvun *vähennys* tapahtui v. 1808 — 5.30 %:lla, 1809 — 3.63 %:lla, 1808 — 3.53 %:lla, 1833 — 1.56 %:lla, 1867 — 0.72 %:lla, 1866

— 0.31 %:lla, 1789 — 0.17 %:lla ja 1836 — 0.10 %:lla. Muina vuosina väenlisäys vaihteli 2 %:n ja 0 %:n välillä (91 vuonna 2 %—1 % välillä, 33 vuonna 1 %—0 %:n välillä). 5-vuotisjaksoista ainoastaan kaksi osottaa vähennystä: 1806—1810 — 1.06 % vuosittain ja 1866—1870 — 0.82 %. Suurin vuotuinen suhteellinen lisäys 5-vuotisjaksoina tapahtui 1791—1795 1.78 %:lla ja 10-vuotisjaksoina vuosina 1771—1780 1.70 %:lla. 18:n 5-vuotisjakson kuluessa vuotuinen väenlisäys oli 1.78 %:n ja 1 %:n välillä; 7 jakson kuluessa 1 %:n ja 0 %:n välillä. 8:n 10-vuotisjakson kuluessa lisäys oli 1.70 % ja 1 %:n välillä; 5 jakson kuluessa 1 %:n ja 0 %:n välillä. Yleisenä johtopäätöksenä voitane merkitä että suhteellinen väenlisäys aikojen kuluessa on vähentynyt; kuitenkin on se jälleen, vuodesta 1870 lähtien, ollut erittäin suuri: 1871—1880 1.54 % ja 1881—1890 1.45 %.

Vuotuinen lisäys prosentteina väkiluvusta vuoden tuhi vuosijakson alussa.
Lisäys oli

Koko maassa.

1751—1760	1.54 %
1881—1890	1.45 »
1751—1890	1.13 »

Korkeimmat ja alimmat prosenttimäärät olivat:

	korkein.		alin.	erotus.
yksityisinä vuosina	1793, 1795 2.45 %	1868	— 5.30 %	7.75 %
5-vuotisjaksoina	17 ⁹¹ / ₉₅ 1.78 »	18 ⁰⁶ / ₁₀	— 1.06 »	2.84 »
10- »	17 ⁷¹ / ₈₀ 1.70 »	18 ⁹¹ / ₇₀	0.13 »	1.57 »
25- »	17 ⁵¹ / ₇₅ 1.50 »	18 ⁴¹ / ₆₅	0.98 »	0.52 »
50- »	1751—1800 1.37 »	18 ¹⁶ / ₆₅	1.05 »	0.32 »

Vuotuinen lisäys oli 1751 1.99 %. Sen jälkeen tapahtui

nousu.	lasku.
vuoteen 1755 1.71 %	vuoteen 1754 1.08 %
» 1757 1.80 »	» 1756 1.03 »
» 1761 2.11 »	» 1758 1.09 »
» 1765 1.34 »	» 1763 0.52 »
» 1768 1.63 »	» 1767 1.06 »

nousu.	lasku.
vuoteen 1774 2.03 % ₀	vuoteen 1770 1.31 % ₀
» 1779 2.33 »	» 1777 1.00 »
» 1782 0.85 »	» 1781 0.30 »
» 1784 0.94 »	» 1783 0.07 »
» 1787 1.88 »	» 1785 0.15 »
» 1793 2.45 »	» 1789 — 0.17 »
» 1795 2.45 »	» 1794 1.53 »
» 1797 2.12 »	» 1796 1.64 »
» 1801 1.95 »	» 1799 1.12 »
» 1805 1.88 »	» 1803 0.40 »
» 1810 1.00 »	» 1809 — 3.63 »
» 1812 1.51 »	» 1811 0.59 »
» 1816 1.71 »	» 1814 0.45 »
» 1821 1.90 »	» 1819 1.04 »
» 1823 1.66 »	» 1822 0.82 »
» 1825 1.28 »	» 1824 1.09 »
» 1828 1.67 »	» 1826 1.24 »
» 1834 1.32 »	» 1833 — 1.56 »
» 1839 1.30 »	» 1836 — 0.10 »
	» 1841 1.21 »

nousu.		lasku.	
vuoteen 1842 . . .	1.58 %	vuoteen 1846 . . .	0.86 %
» 1849 . . .	1.35 »	» 1850 . . .	0.99 »
» 1851 . . .	1.26 »	» 1852 . . .	0.31 »
» 1854 . . .	0.98 »	» 1855 . . .	0.19 »
» 1856 . . .	0.27 »	» 1857 . . .	0.07 »
» 1861 . . .	1.37 »	» 1863 . . .	0.63 »
» 1864 . . .	1.64 »	» 1868 . . .	— 5.30 »
» 1871 . . .	1.98 »	» 1873 . . .	1.38 »
» 1876 . . .	1.57 »	» 1878 . . .	1.17 »
» 1879 . . .	1.91 »	» 1881 . . .	1.06 »
» 1884 . . .	1.59 »	» 1885 . . .	1.28 »
» 1887 . . .	1.77 »	» 1890 . . .	1.38 »

Jos 1750 vuoden väkiluku otaksutaan = 1,000, oli väkiluku koko maassa 1810:

miespuolisia	2,064
naispuolisia	2,033
molempaa sukupuolta . . .	2,048

Jos 1815 vuoden väkiluku otaksutaan = 1,000, oli väkiluku 1890:

miespuolisia	2,261
naispuolisia	2,125
molempaa sukupuolta . . .	2,172

Jos 1840 vuoden väkiluku otaksutaan = 1,000, oli väkiluku 1890:

miespuolisia	1,701
naispuolisia	1,624
molempaa sukupuolta . . .	1,646

Tästä näkyy että miessukupuoli on lisääntynyt suhteellisesti enemmän kuin naissukupuoli, joka on vaikuttanut että sukupuolet lukumääränsä suhteen ovat lähentyneet toisiaan (katso edempänä).

B. Läänit.

Vuosina 1841—1890, jolloin eri läänien alueet pysyivät melkein muuttumattomina (poikkeuksena oli pääasiallisesti Hämeen lääni, joka 1870 sai melkoisen lisäyksen, etupäässä Turun ja Porin läänin kustannuksella), kasvoi väkiluku joka läänissä, vaikka eri suuressa määrin. Luonnollisen väenlisäyksen ohella vaikuttivat myöskin suuremmassa tai vähemmässä määrin, osaksi lisäyksenä, osaksi vähennyksenä, sisään- ja poismuutot väenlisäyksen suuruuteen. Kuten aikaisemmin mainittu ei niistä ole mitään tietoja ennen 1878. Mutta mainitun vuoden jälkeen osottavat tiedot että väkiluku sisäänmuuttojen enemmyyden kautta on melkoisesti lisääntynyt kahdessa läänissä, nimittäin Uudenmaan ja Viipurin lääneissä; sitä vastoin on kaikissa muissa lääneissä poismuuttojen enemmyyden kautta syntynyt tappio ollut verrattain vähäisempi sen kautta että väentulva kahteen ensinmainittuun lääniin jakaantui muiden kuuden läänin kesken. Sisäänmuuttojen enemmyyden kautta lisääntyi väkiluku 1878—1890:

Viipurin	länissä	14,183	hengellä
Uudenmaan	»	14,081	»

Sitävastoin väkiluku poismuuttojen enemmyyden kautta vv. 1878—1890 vähentyi:

Vaasan	länissä	8,786	hengellä.
Kuopion	»	6,266	»
Mikkelin	»	4,471	»
Turun ja Porin	»	3,273	»
Oulun	»	1,782	»
Hämeen	»	1,287	»

Vuoteen 1865 saakka väkiluku eri 5-vuotisjaksoina lisääntyi kaikissa lääneissä, paitsi Uudenmaan läänissä, jonka väkiluku vuosina 1851—1855 vähentyi 5,339 hengellä, ja Viipurin läänissä, jossa vähennys samana ajanjaksona oli 9,663 henkeä. Lähinnä seuraavina vuosina tapahtui väkiluvun vähennys kaikissa lääneissä:

Turun ja Porin läänissä	1866—1868	34,798	henkeä
Vaasan	» 1866—1868	26,963	»
Kuopion	» 1866—1868	16,452	» (1867 1,462 hengen lisäys)
Oulun	» 1866—1868	13,544	»
Viipurin	» 1866—1869	10,309	» (1867 867 » » »)
Mikkelin	» 1866—1869	9,530	»
Hämeen	» 1868	9,221	»
Uudenmaan	» 1868—1869	8,930	»

Vuodesta 1869 saakka (Uudenmaan, Viipurin ja Mikkelin lääneissä vuodesta 1870) on väkiluku kaikissa lääneissä joka vuosi kasvanut (paitsi v. 1878 Mikkelin läänissä, jonka väkiluku silloin vähentyi 392 hengellä).

Väkiluku oli:

		1840.		1890.		Lisäys. 1841—1890.
		absoluut.	%:n maan väkiluvusta.	absoluut.	%:n maan väkiluvusta.	
Vaasan	läänissä	212,775	14.71	417,192	17.52	204,417
Turun ja Porin	»	259,724	17.97	395,474	16.62	135,750
Viipurin	»	249,215	17.24	351,600	14.77	102,385
Kuopion	»	167,228	11.56	290,654	12.21	123,426
Hämeen	»	138,701	9.59	257,851	10.84	119,150
Oulun	»	131,764	9.12	246,993	10.38	115,229
Uudenmaan	»	150,358	10.41	239,456	10.06	89,098
Mikkelin	»	135,861	9.40	180,920	7.60	45,059

Yksityisinä vuosina suhteellinen väenlisäys oli:

		s u u r i n.	
Hämeen	läänissä	. . . 1870	4.92 %
Uudenmaan	»	. . . 1879	2.42 »
Vaasan	»	. . . 1879	2.42 »
Oulun	»	. . . 1884	2.33 »
Turun ja Porin	»	. . . 1871	2.23 »
Kuopion	»	. . . 1870, 1873	2.07 »
Viipurin	»	. . . 1871	1.84 »
Mikkelin	»	. . . 1871, 1879	1.33 »

		v ä h ä i n.	
Kuopion	läänissä 1868	— 7.33 %
Vaasan	» 1868	— 7.26 »
Turun	» 1868	— 5.99 »
Hämeen	» 1868	— 5.13 »
Uudenmaan	» 1868	— 4.78 »
Oulun	» 1868	— 4.73 »
Mikkelin	» 1868	— 4.14 »
Viipurin	» 1868	— 2.17 »

5-vuotisjaksoina:

s u u r i n.		
Vaasan läänissä	1841—1845	2.09 %
Uudenmaan »	1886—1890	1.99 »
Hämeen »	1876—1880	1.82 »
Kuopion »	1871—1875	1.81 »
Oulun »	1881—1885	1.79 »
Turun »	1871—1875	1.64 »
Viipurin »	1886—1890	1.61 »
Mikkelin »	1846—1850	1.02 »
v ä h i n.		
Turun »	1866—1870	— 2.13 %
Vaasan »	1866—1870	— 1.13 »
Oulun »	1866—1870	— 1.03 »
Mikkelin »	1866—1870	— 1.02 »
Viipurin »	1851—1855	— 0.72 »
Kuopion »	1866—1870	— 0.72 »
Uudenmaan »	1851—1855	— 0.68 »
Hämeen »	1851—1855	0.41 »

10-vuotisjaksoina:

s u u r i n.		
Vaasan läänissä	1841—1850	1.94 %
Uudenmaan »	1871—1880	1.90 »
Oulun »	1841—1850	1.77 »
Hämeen »	1871—1880	1.76 »
Kuopion »	1871—1880	1.64 »
Turun »	1871—1880	1.61 »
Viipurin »	1881—1890	1.53 »
Mikkelin »	1841—1850	0.86 »
v ä h i n.		
Turun »	1861—1870	— 0.4 %
Viipurin »	1851—1860	— 0.19 »
Mikkelin »	1861—1870	— 0.13 »
Oulun »	1861—1870	— 0.04 »
Vaasan »	1861—1870	0.08 »
Uudenmaan »	1851—1860	0.14 »
Kuopion »	1861—1870	0.23 »
Hämeen »	1851—1860	0.68 »

Eri lääneissä oli vuotuinen lisäys:

	1841—90.	1866—90.	1866—70.	1871—75.	1886—90.	18 ⁷¹ / ₇₅ -18 ⁸⁶ / ₉₀ .
Vaasan läänissä	1.36 ‰	1.14 ‰	— 1.13 ‰	1.77 ‰	1.58 ‰	vähennys.
Oulun »	1.26 »	1.08 »	— 1.03 »	1.56 »	1.69 »	lisäys.
Hämeen »	1.25 »	1.63 »	1.55 »	1.70 »	1.70 »	=
Kuopion »	1.11 »	1.01 »	— 0.72 »	1.81 »	1.16 »	vähennys.
Uudenmaan »	0.94 »	1.33 »	— 0.48 »	1.81 »	1.99 »	lisäys.
Turun »	0.84 »	0.76 »	— 2.13 »	1.64 »	1.37 »	vähennys.
Viipurin »	0.69 »	0.92 »	— 0.56 »	1.23 »	1.61 »	lisäys.
Mikkelin »	0.57 »	0.41 »	— 1.02 »	0.97 »	0.88 »	vähennys.

Korkeimmat ja alimmat prosenttimäärät olivat:

yksityisinä vuosina:

	korkein.	alin.	erotus.
Uudenmaan lääni . .	1879 . . 2.42 ‰	1868 . . — 4.78 ‰	7.20 ‰
Turun » . .	1871 . . 2.23 »	1868 . . — 5.99 »	8.22 »
Hämeen » . .	1870 . . 4.92 »	1868 . . — 5.13 »	10.05 » (kork.)
Viipurin » . .	1871 . . 1.84 »	1868 . . — 2.17 »	4.01 » (alin.)
Mikkelin »	1871, 1879 . . 1.33 »	1868 . . — 4.14 »	5.47 »
Kuopion »	1870, 1873 . . 2.07 »	1868 . . — 7.33 »	9.40 »
Vaasan » . .	1879 . . 2.42 »	1868 . . — 7.26 »	9.68 »
Oulun » . .	1884 . . 2.33 »	1868 . . — 4.73 »	7.06 »

5-vuotisjaksoina:

	korkein.	alin.	erotus.
Uudenmaan lääni . .	18 ⁸⁶ / ₉₀ . . 1.99 ‰	18 ⁵¹ / ₅₅ . . — 0.68 ‰	2.67 ‰
Turun » . .	18 ⁷¹ / ₇₅ . . 1.64 »	18 ⁶⁶ / ₇₀ . . — 2.13 »	3.77 » (kork.)
Hämeen » . .	18 ⁷⁶ / ₈₀ . . 1.82 »	18 ⁵¹ / ₅₅ . . 0.41 »	1.41 » (alin.)
Viipurin » . .	18 ⁸⁶ / ₉₀ . . 1.61 »	» . . — 0.72 »	2.33 »
Mikkelin » . .	18 ⁴⁶ / ₅₀ . . 1.02 »	18 ⁶⁶ / ₇₀ . . — 1.02 »	2.04 »
Kuopion » . .	18 ⁷¹ / ₇₅ . . 1.81 »	» . . — 0.72 »	2.53 »
Vaasan » . .	18 ⁴¹ / ₄₅ . . 2.09 »	» . . — 1.13 »	3.22 »
Oulun » . .	18 ⁸¹ / ₈₅ . . 1.79 »	» . . — 1.03 »	2.82 »

10-vuotisjaksoina:

	korkein.	alin.	erotus.
Uudenmaan lääni . .	18 ⁷¹ / ₈₀ . . 1.90 ‰	18 ⁵¹ / ₆₀ . . 0.14 ‰	1.76 ‰
Turun » . .	» . . 1.61 »	18 ⁶¹ / ₇₀ . . — 0.48 »	2.09 » (kork.)
Hämeen » . .	» . . 1.76 »	18 ⁵¹ / ₆₀ . . 0.68 »	1.08 »
Viipurin » . .	18 ⁸¹ / ₉₀ . . 1.53 »	» . . — 0.19 »	1.72 »

Mikkelin lääni	. . .	18 ⁴¹ / ₅₀	. . .	0.86 »	18 ⁶¹ / ₇₀	. . .	- 0.13 »	0.99 » (alin.)
Kuopion »	. . .	18 ⁷¹ / ₈₀	. . .	1.64 »	»	. . .	0.23 »	1.41 »
Vaasan »	. . .	18 ⁴¹ / ₅₀	. . .	1.94 »	»	. . .	0.08 »	1.86 »
Oulun »	. . .	»	. . .	1.77 »	»	. . .	- 0.04 »	1.81 »

25-vuotisjaksoina:

		korkein.		alin.		erotus.		
Uudenmaan lääni	. . .	18 ⁶⁶ / ₉₀	. . .	1.33 0/0	18 ⁴¹ / ₆₅	. . .	0.54 0/0	0.79 0/0 (kork.)
Turun »	. . .	18 ⁴¹ / ₆₅	. . .	0.93 »	18 ⁶⁶ / ₉₀	. . .	0.76 »	0.17 » (alin.)
Hämeen »	. . .	18 ⁶⁶ / ₉₀	. . .	1.63 »	18 ⁴¹ / ₆₅	. . .	0.87 »	0.76 »
Viipurin »	. . .	»	. . .	0.92 »	»	. . .	0.46 »	0.46 »
Mikkelin »	. . .	18 ⁴¹ / ₆₅	. . .	0.74 »	18 ⁶⁶ / ₉₀	. . .	0.41 »	0.33 »
Kuopion »	. . .	»	. . .	1.21 »	»	. . .	1.01 »	0.20 »
Vaasan »	. . .	»	. . .	1.57 »	»	. . .	1.14 »	0.43 »
Oulun »	. . .	»	. . .	1.45 »	»	. . .	1.08 »	0.37 »

Eri lääneissä oli 1841–90:

		Vuotuinen suhteellinen lisäys.	Koko lisäys.
Vaasan läänissä	. . .	1.36 0/0	96 0/0
Oulun »	. . .	1.26 »	88 »
Hämeen »	. . .	1.25 »	86 »
Kuopion »	. . .	1.11 »	74 »
Uudenmaan »	. . .	0.94 »	59 »
Turun »	. . .	0.84 »	52 »
Viipurin »	. . .	0.69 »	41 »
Mikkelin »	. . .	0.57 »	33 »

Jos vuoden 1840 väkiluku otaksutaan = 1,000 oli läänin väkiluku 1890:

		Miehenpuoli.	Vaimonpuoli.	Molem. sukup.
Vaasan lääni	. . .	2,003	1,921	1,961
Oulun »	. . .	1,929	1,824	1,875
Hämeen »	. . .	1,901	1,820	1,859
Kuopion »	. . .	1,758	1,719	1,738
Uudenmaan »	. . .	1,583	1,602	1,593
Turun »	. . .	1,571	1,479	1,523
Viipurin »	. . .	1,418	1,404	1,411
Mikkelin »	. . .	1,344	1,320	1,332

Kaikissa muissa, paitsi Uudenmaan ja Viipurin lääneissä, oli mihe-
 puolten lisäys suhteellisesti suurempi kuin vaimonpuolten. Tämä seikka saapi
 selityksensä siitä, että näihin kahteen läänein luultavasti koko ajanjaksona 1841
 90, samoin kuin vuosina 1881 90, on muuttanut enemmän vaimonpuolia.
 Sen johdosta on epäsuhtaisuus sukupuolten välillä Uudenmaan läänissä suu-
 rentunut ja tasaantuminen Viipurin läänissä viivästynyt.

C. Kaupungit ja maaseutu.

a) Koko maassa.

1805 oli kaupunkien väkiluku kaikkiaan 49,447 henkeä, eli 5.50 % koko
 maan väkiluvusta. 1810 oli se vähentynyt 40,874 henkeen (4.73 %), osaksi siitä
 syystä, että väkiluku oli Suomen sodan aikana useimmissa kaupungeissa alen-
 tunut (yhteensä noin 4,000 henkeä), osaksi siitä syystä, että Viaporin linnoi-
 tusväestöä ei silloin enään siihen laskettu. 1809 oli kuitenkin tullut lisäksi
 Tornion kaupunki 700-henkisellä asukasluvulla. Sen jälkeen kun Viipurin lää-
 nin kaupungit 1811 vielä olivat tulleet lisäksi, joissa oli arviolta 6 à 7 tuhatta
 asukasta, oli kaupunkien väkiluku lopulla vuotta 1811 noin 48,000 henkeä. 1820
 oli kaupunkien väkiluku yhteensä 63,358 henkeä, eli 5.38 % koko väkiluvusta.
 Vaikka kaupunkien väkiluku 1825 oli kasvanut 66,278 hengeksi, oli se kui-
 tenkin ainoastaan 5.26 % koko asukasluvusta, syystä että maaseudun asukas-
 luku oli samana ajanjaksona lisääntynyt nopeammin kuin kaupunkien asukas-
 luku. Sen jälkeen lisääntyi kaupunkien asukasluku aina vuoteen 1850, jolloin
 se nousi 105,496 henkeen (6.44 %), mutta väheni senjälkeen vuoteen 1855 asti
 itämaisen sodan takia 101,031 henkeen (5.98 %). Taulussa N:o 1 B löytyy kaik-
 kien kaupunkien asukasluku joka vuodelta ilmoitettuna vuodesta 1865 asti.
 Vähäpätöinen kaupunkien asukasluvun vähennys (1,110 henkeä) tavataan ainoas-
 taan 1868. Kaikkina muina vuosina on kaupunkien asukasluku kasvanut, vaikka
 eri lailla eri vuosina, ja nousi v. 1890 235,227 henkeen (9.88 %).

Väestön lisäys kaupungeissa on tosin osaksi johtunut siitä, että syn-
 tyneitä on ollut enemmän kuin kuolleita, mutta suurimmaksi osaksi ver-
 rattain suurista kaupunkiin muutoista, jotka 1878 90 nousivat 54,397 hen-
 keen, jota vastoin samaan aikaan syntyi ainoastaan 19,500 henkeä enemmän
 kuin mitä kuoli. Kaupunkien asukasluku on myös kasvanut sen kautta, että
 jotkut paikkakunnat olivat saaneet kaupunginoikeudet ja siten aikaansaaneet
 lisäyksen.

Kun maalaisväestö vuosina 1806—90 nousi 95 %—90 % maan koko
 asukasluvusta, on selvää, että se, mitä yllä olevassa on lausuttu jälkimäisestä,
 koskee hyvin läheisesti myös edellistä. Siten väheni maaseudun väkiluku

848,917 hengestä 1805 822,427 henkeen 1810, eli 5-vuotisjaksona 26,490 hengellä; 1811, kun Viipurin lääni oli tullut lisäksi, oli maaseudun väkiluku noin 1,005,000 henkeä. Lisääntyminen 5-vuotisjaksoina jatkui sitten keskeytymättä aina vuoteen 1865, jolloin maaseudun väkiluku nousi 1,720,126 henkeen (93.38 %). Katovuosien ja kaupunkeihin muuttojen vuoksi väheni se 1866 7,992 hengellä, 1867 14,790 hengellä ja 1868 95,550 hengellä. Viimemainitusta vuodesta saakka on maaseudun väkiluvun kasvaminen jatkunut keskeytymättä, ja se nousi 1890 2,144,913 henkeen (90.11 %).

Kuten jo on mainittu, on osa maalaisväestön lisäyksestä vuosittain siirtynyt kaupunkeihin. Niinpä vuosina 1878—90 51,998 henkeä.

Yksityisinä vuosina oli suhteellinen väenlisäys kaupungeissa ja maaseudulla:

s u u r i n.		
kaupungit	1880	4.24 %
maaseutu	1871	1.92 »
v ä h i n.		
kaupungit	1868	— 0.88 %
maaseutu	1868	— 5.63 »

5-vuotisjaksoina:

s u u r i n.		
kaupungit	1886—90	3.32 %
maaseutu	1871—75	1.51 »
v ä h i n.		
kaupungit	1851—55	— 0.62 %
maaseutu	1866—70	— 0.99 »

10-vuotisjaksoina:

s u u r i n.		
kaupungit	1881—90	3.10 %
maaseutu	1871—80	1.43 »
v ä h i n.		
kaupungit	1851—60	0.57 %
maaseutu	1861—70	0.01 »

1841—1890 oli:

	Suhteellinen vuosittainen lisäys.	Koko lisäys.
kaupungeissa	2.07 %	178 %
maaseudulla	0.91 »	58 »

Kaupungit.

1841—1845	2.48 ‰
1886—1890	3.32 ‰
1841—1890	2.07 ‰

Korkeimmat ja alimmat prosenttimäärät olivat:

	korkein.	alin.	erotus.
yksityisinä vuosina 1880	4.24 ‰	1868 — 0.88 ‰	5.12 ‰
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁰ / ₉₀ 3.32 ‰	18 ⁵¹ / ₅₅ — 0.62 ‰	3.94 ‰
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀ 3.10 ‰	18 ⁵¹ / ₆₀ 0.57 ‰	2.53 ‰
25- »	18 ⁶⁶ / ₉₀ 2.62 ‰	18 ⁴¹⁶ / ₅ 1.51 ‰	1.11 ‰

Lisäys oli 1866 1.83 ‰. Sen jälkeen tapahtui:

nousu.	lasku.
vuoteen 1871	vuoteen 1868 — 0.88 ‰
» 1876 3.28 ‰	» 1874 2.17 ‰
» 1880 4.24 ‰	» 1878 2.44 ‰
» 1885 4.13 ‰	» 1882 2.32 ‰
» 1887 3.24 ‰	» 1886 2.79 ‰
» 1889 3.87 ‰	» 1888 3.18 ‰
	» 1890 3.55 ‰

Maaseutu.

1841—1845	1.30 ‰
1886—1890	1.32 ‰
1841—1890	0.91 ‰

Korkeimmat ja alimmat prosenttimäärät olivat:

	korkein.	alin.	erotus.
yksityisinä vuosina 1871	1.92 ‰	1868 — 5.63 ‰	7.55 ‰
5-vuotisjakso na	18 ⁷¹ / ₇₅ 1.51 ‰	18 ⁶⁶ / ₇₀ — 0.99 ‰	2.50 ‰
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀ 1.43 ‰	18 ⁶¹ / ₇₀ 0.01 ‰	1.42 ‰
25- »	18 ⁴¹ / ₆₅ 0.94 ‰	18 ⁶⁶ / ₉₀ 0.89 ‰	0.05 ‰

Lisäys oli 1866 — 0.46 %/o. Sen jälkeen tapahtui:

nonsu.		lasku.	
vuoteen 1871 . . .	1.92 %/o	vuoteen 1868 . . .	— 5.63 %/o
1876 . . .	1.42 »	» 1873 . . .	1.30 »
» 1879 . . .	1.82 »	1878 . . .	1.06 »
» 1883, 1884 .	1.48 »	» 1881 . . .	0.91 »
» 1887 . . .	1.62 »	» 1885 . . .	1.01 »
		» 1890 . . .	1.15 »

Lisäys oli siis suurempi kaupungeissa kuin maaseudulla.

Jos 1840 vuoden väkiluku otaksutaan = 1,000, oli väkiluku 1890:

Kaupungeissa.	Maaseudulla.	Koko maassa.
2,781	1,576	1,646

Jos 1850 vuoden väkiluku otaksutaan = 1,000, oli väkiluku 1890:

Kaupungeissa.			Maaseudulla.			Koko maassa.		
Mp.	Vp.	Yht.	Mp.	Vp.	Yht.	Mp.	Vp.	Yht.
2,090	2,371	2,230	1,427	1,375	1,401	1,471	1,438	1,454

Miehenpuolten lisäys oli siis kaupungeissa pienempi kuin vaimonpuolten, mutta suurempi maaseudulla ja koko maassa. Eroitus kaupunkien ja maaseudun välillä johtuu siitä, että kaupunkiin on muuttanut ja maaseudulta muuttanut pois enemmän vaimon- kuin miehenpuolia.

b) *Eri läänneissä.*

Kaikissa läänneissä on kaupunkien väkiluku vuosina 1841—1890 sekä absoluuttisesti että suhteellisesti kasvanut. Se oli nimittäin:

	1840.		1890.		Lisäys.
	Absoluut.	Prosenttina läänin väkiluvusta.	Absoluut.	Prosenttina läänin väkiluvusta.	
Uudenmaan läänissä	23,152	15.40	71,830	30.00	48,678
Turun »	24,867	9.57	49,239	12.45	24,372
Hämeen »	2,697	1.94	24,776	9.61	22,079
Viipurin »	11,156	4.48	31,260	8.89	20,104
Oulun »	8,061	6.12	19,106	7.74	11,045
Vaasan »	10,987	5.16	21,963	5.26	10,976
Kuopion »	2,071	1.24	11,701	4.03	9,630
Mikkelin »	1,608	1.18	5,352	2.96	3,744

Lisäystä havaitaan 10-vuotisjaksoina 1841—1860, 5-vuotisjaksoina 1861—1880 ja yksityisinä vuosina vuoden 1880 jälkeen Uudenmaan, Mikkelin, Kuopion, Vaasan ja Oulun läänissä; absoluuttisesti väheni kaupunkien väkiluku Turun läänissä 1866—1870 4,192 hengellä ja 1861—1870 1,984 hengellä sen kautta, että Tampere luettiin Hämeen lääniin, Hämeen läänissä 1841—1850 116 hengellä ja Viipurin läänissä 1851—1860 4,794 hengellä.

Suhteellinen vuotuinen vähennys oli mainittuina ajanjaksoina Turun läänissä 2.32 % ja 0.57 %, Hämeen läänissä 0.44 % sekä Viipurin läänissä 3.59 %.

Yksityisinä vuosina oli suhteellinen lisäys kaupunkien väkiluvussa eri lääneissä:

s u u r i n.			
Viipurin läänissä	1885		13.81 %
Uudenmaan »	1889		5.26 »
Mikkelin »	1887		4.58 »
Kuopion »	1884		4.38 »
Hämeen »	1889		4.21 »
Vaasan »	1881		3.80 »
Oulun »	1884		3.70 »
Turun »	1889		2.89 »

v ä h i n.			
Vaasan läänissä	1886		1.24 %
Oulun »	1882, 1890		1.58 »
Turun »	1886		1.66 »
Mikkelin »	1890		1.69 »
Kuopion »	1890		1.85 »
Uudenmaan »	1881		1.99 »
Hämeen »	1882		2.66 »
Viipurin »	1883		2.69 »

5-vuotisjaksoina:

s u u r i n.			
Hämeen läänissä	1866—1870		26.12 %
Viipurin »	1861—1865		5.58 »
Kuopion »	1861—1865		5.24 »
Uudenmaan »	1876—1880		4.58 »
Mikkelin »	1876—1880		3.36 »
Oulun »	1881—1885		2.82 »
Vaasan »	1881—1885		2.50 »
Turun »	1886—1890		2.34 »

v ä h i n.

Turun läänissä . . .	1866—1870	— 2.32 %
Mikkelin » . . .	1866—1870	0.03 »
Vaasan » . . .	1866—1870	0.15 »
Oulun » . . .	1866—1870	1.24 »
Uudenmaan » . . .	1866—1870	1.42 »
Hämeen » . . .	1861—1865	1.56 »
Kuopion » . . .	1871—1875	1.91 »
Viipurin » . . .	1876—1880	2.02 »

10-vuotisjaksoina:

s u u r i n.

Hämeen läänissä . . .	1861—1870	13.18 %
Viipurin » . . .	1881—1890	4.56 »
Kuopion » . . .	1851—1860	4.35 »
Mikkelin » . . .	1841—1850	3.92 »
Uudenmaan » . . .	1871—1880	3.74 »
Turun » . . .	1841—1850	2.68 »
Oulun » . . .	1881—1890	2.51 »
Vaasan » . . .	1881—1890	2.37 »

v ä h i n.

Viipurin läänissä . . .	1851—1860	— 3.59 %
Turun » . . .	1861—1870	— 0.57 »
Hämeen » . . .	1841—1850	— 0.44 »
Uudenmaan » . . .	1851—1860	0.53 »
Vaasan » . . .	1861—1870	0.61 »
Mikkelin » . . .	1861—1870	0.75 »
Oulun » . . .	1841—1850	1.31 »
Kuopion » . . .	1871—1880	2.35 »

Eri läänien kaupunkien väestössä vuosina 1841—1890 oli:

	Vuotuinen suhteel- linen lisäys.	Koko lisäys.
Hämeen läänissä . . .	4.54 %	819 % *)
Kuopion » . . .	3.52 »	465 »
Mikkelin » . . .	2.43 »	233 »
Uudenmaan » . . .	2.29 »	210 »

*) Kaupunkilaisväestön suuri lisäys Hämeen läänissä johtuu siitä, että Tampere vuonna 1870 siirrettiin siihen Turun läänistä.

		Vuotuinen suhteellinen lisäys.	Koko lisäys.
Viipurin läänissä	2.08	>	180 %
Oulun »	1.74	>	137 >
Vaasan »	1.39	>	100 >
Turun »	1.38	>	98 >

Vuosina 1841—1890 on maaseudun väkiluku lisääntynyt absoluuttisesti, sitä vastoin on se suhteellisesti vähentynyt. Se oli nimittäin:

	1840.		1890.		Lisäys.
	Absoluut.	% läänin väestöstä.	Absoluut.	% läänin väestöstä.	1841—90.
Vaasan läänissä	201,788	94.84	395,229	94.74	193,441
Kuopion »	165,157	98.76	278,953	95.97	113,796
Turun »	234,857	90.43	346,235	87.55	111,378
Oulun »	123,703	93.88	227,887	92.26	104,184
Hämeen »	136,004	98.06	233,075	90.39	97,071
Viipurin »	238,059	95.52	320,340	91.11	82,281
Mikkelin »	134,253	98.82	175,568	97.04	41,315
Uudenmaan »	127,206	84.60	167,626	70.00	40,420

Lisäys maaseudun väkiluvussa tapahtui 10-vuotisjaksoina 1841—1860, 5-vuotisjaksoina 1861—1880, ja yksityisinä vuosina vuoden 1880 jälkeen ainoastaan Hämeen läänissä; vähennys: *) Uudenmaan läänissä 1851—1860 596 hengellä (— 0.05 %), 1861—1870 600 hengellä (— 0.05 %), 1866—1870 6,517 hengellä (— 0.96 %), Turun läänissä 1861—1870 12,620 hengellä (— 0.47 %), 1866—1870 29,158 hengellä (— 2.11 %), Viipurin läänissä 1851—1860 291 hengellä (— 0.01 %), 1861—1870 1,298 hengellä (— 0.05 %), 1866—1870 9,473 hengellä (— 0.73 %), Mikkelin läänissä 1861—1870 2,245 hengellä (— 0.15 %), 1866—1870 8,172 hengellä (— 1.04 %), Kuopion läänissä 1866—1870 8,755 hengellä (— 0.81 %), Vaasan läänissä 1866—1870 17,451 hengellä (— 1.19 %) ja Oulun läänissä 1861—1870 2,295 hengellä (— 0.14 %) sekä 1866—1870 10,296 hengellä (— 1.20 %).

Vuodesta 1880 alkaen on maaseudun väkiluku kasvanut joka vuosi.

Yksityisinä vuosina oli suhteellinen väenlisäys maaseudulla eri läänissä:

s u u r i n.		
Oulun läänissä	1887	2.27 %
Vaasan »	1887	2.05 >
Hämeen »	1887	1.89 >
Kuopion »	1883	1.75 >
Turun »	1885	1.59 >

*) Lavut sulkuumerkkien sisällä ilmoittavat vuotuisen suhteellisen vähennyksen.

s u u r i n.

Viipurin läänissä	1888	1.59 %
Uudenmaan »	1887	1.46 »
Mikkelin »	1887	1.13 »

v ä h i n.

Mikkelin läänissä	1885	0.23 %
Kuopion »	1886	0.41 »
Viipurin »	1885	0.48 »
Turun »	1890	0.78 »
Uudenmaan »	1884	0.83 »
Hämeen »	1881	0.86 »
Vaasan »	1881	0.99 »
Oulun »	1885	1.23 »

5-vuotisjaksoina:

s u u r i n.

Vaasan läänissä	1876—1880	2.01 %
Kuopion »	1871—1875	1.80 »
Oulun »	1881—1885	1.71 »
Turun »	1876—1880	1.62 »
Hämeen »	1871—1875	1.59 »
Uudenmaan »	1871—1875	1.51 »
Viipurin »	1886—1890	1.41 »
Mikkelin »	1871—1875	0.93 »

v ä h i n.

Turun läänissä	1866—1870	-- 2.11 %
Oulun »	1866—1870	-- 1.20 »
Vaasan »	1866—1870	-- 1.19 »
Mikkelin »	1866—1870	-- 1.04 »
Uudenmaan »	1866—1870	-- 0.96 »
Kuopion »	1866—1870	-- 0.81 »
Viipurin »	1866—1870	-- 0.73 »
Hämeen »	1866—1870	0.80 »

10-vuotisjaksoina:

s u u r i n.

Vaasan läänissä	1841—1850	1.97 %
Oulun »	1841—1850	1.80 »
Kuopion »	1871—1880	1.62 »

s u u r i n.

Turun läänissä . . .	1871—1880	1.61 %
Hämeen » . . .	1871—1880	1.48 »
Uudenmaan » . . .	1871—1880	1.34 »
Viipurin » . . .	1881—1890	1.28 »
Mikkelin » . . .	1841—1850	0.82 »

v ä h i n.

Turun läänissä	1861—1870	— 0.47 %
Mikkelin »	1861—1870	— 0.15 »
Oulun »	1861—1870	— 0.14 »
Uudenmaan » 1851--60, 1861—1870		— 0.05 »
Viipurin »	1861—1870	— 0.05 »
Vaasan »	1861—1870	0.05 »
Kuopion »	1861—1870	0.13 »
Hämeen »	1851—1860	0.67 »

Maaseudun asukasluvussa eri lääneissä oli 1841—1890:

	Vuotuinen suhteellinen lisäys.	Koko lisäys.
Vaasan läänissä . .	1.35 %	96 %
Oulun » . .	1.23 »	84 »
Hämeen » . .	1.08 »	71 »
Kuopion » . .	1.05 »	69 »
Turun » . .	0.78 »	47 »
Viipurin » . .	0.60 »	34 »
Uudenmaan » . .	0.55 »	32 »
Mikkelin » . .	0.54 »	31 »

D. **Eri kaupungit.** (Taulu N:o 1 C.)

Vuonna 1805 oli silloisessa Suomessa 23 kaupunkia *). V. 1811 tuli Viipurin läänin yhdistämisen kautta 6 kaupunkia lisäksi; vuosien 1837 ja 1879 välillä syntyi sitä paitsi 7 uutta kaupunkia, niin että lukumäärä vuonna 1890 oli 36. Järjestettyinä väkiluvun suuruuden mukaan v. 1890, olivat ne seuraavat:

*) Taulussa N:o 1 C mainitaan tosin 24 kaupunkia, mutta koska Hanko sai kaupungin oikeudet vasta vuonna 1874, olemme tähän ottaneet ainoastaan 23 kaupunkia.

Järj. № 1805.	Järj. № 1840.	Järj. № 1890.		V ä k i l u k u.		
				1805.	1840.	1890.
(2)	(1)	1	Helsinki	8,843	16,592	61,530
(1)	(2)	2	Turku	11,300	13,145	30,096
(—)	(5)	3	Viipuri	—	4,737	20,763
(20)	(17)	4	Tampere	602	1,819	20,132
(3)	(4)	5	Oulu	3,345	5,096	12,665
(5)	(7)	6	Vaasa (Nikolaink.)	2,538	3,047	10,297
(6)	(3)	7	Pori	2,510	5,353	10,010
(16)	(14)	8	Kuopio	819	2,071	8,882
(9)	(9)	9	Hämeenlinna	1,689	2,697	4,644
(7)	(8)	10	Porvoo	2,038	2,767	4,214
(11)	(16)	11	Rauma	1,651	1,847	3,920
(10)	(12)	12	Uusikaupunki	1,682	2,097	3,908
(—)	(—)	13	Kotka	—	—	3,571
(13)	(15)	14	Raahe	1,165	1,984	3,339
(—)	(—)	15	Joensuu	—	—	2,819
(—)	(6)	16	Hamina	—	3,356	2,778
(14)	(13)	17	Kristiina	1,152	2,102	2,687
(—)	(30)	18	Jyväskylä	—	177	2,597
(—)	(—)	19	Mikkeli	—	—	2,517
(—)	(—)	20	Hanko	(117)	—	2,378
(8)	(10)	21	Kokkola	1,710	2,560	2,302
(15)	(19)	22	Pietarsaari	1,088	1,439	2,168
(12)	(20)	23	Tammisaari	1,260	1,305	1,953
(4)	(11)	24	Loviisa	2,709	2,488	1,755
(—)	(21)	25	Lappeenranta	—	1,130	1,703
(—)	(27)	26	Savonlinna	—	579	1,543
(—)	(28)	27	Sortavala	—	460	1,336
(21)	(22)	28	Heinola	422	1,029	1,292
(19)	(26)	29	Tornio	666	558	1,250
(23)	(29)	30	Kajaani	313	423	1,220
(—)	(18)	31	Käkisalmi	—	1,473	1,109
(17)	(23)	32	Uusikaarlepyy	765	963	1,097
(22)	(24)	33	Kaskinen	358	699	815
(18)	(25)	34	Naantali	705	606	687
(—)	(—)	35	Kemi	—	—	632
(—)	(—)	36	Maarianhamina	—	—	618

Seuraavalla lukumäärällä kaupunkia oli siis:

	1805.	1840.	1890.
vähemmän kuin 1,000 asuk.	8	8	4
1,000—5,000 »	13	18	24
5,000—10,000 »	1	2	1
10,000—25,000 »	1	2	5
25,000—50,000 »	—	—	1
enemmän kuin 50,000 »	—	—	1

Absoluuttinen väestönlisäys oli:

	1806—1840.	1841—1890.	1806—1890.
Helsingissä	7,749	44,938	52,687
Tampereella	1,217	18,313	19,530
Turussa	1,845	16,951	18,796
Viipurissa	—	16,026	—
Oulussa	1,751	7,569	9,320
Kuopiossa	1,252	6,811	8,063
Vaasassa	509	7,250	7,759
Porissa	2,843	4,657	7,500
Jyväskylässä	—	2,420	—
Hämeenlinnassa	1,008	1,947	2,955
Raunalla	196	2,073	2,269
Uudessakaupung.	415	1,811	2,226
Porvoossa	729	1,447	2,176
Raahessa	819	1,355	2,174
Savonlinnassa	—	964	—
Sortavalassa	—	876	—
Kristiinassa	950	585	1,535
Lappeenrannassa	—	573	—
Pietarsaaressa	351	729	1,080
Kajaanissa	110	797	907
Heinolassa	607	263	870
Tammisaaressa	45	648	693
Kokkolassa	850	— 258	592
Torniossa	— 108	692	584
Kaskisessa	341	116	457
Uudessakaarlep.	198	134	332

Väestönvähennys oli tapahtunut:

	1806—1840.	1841—1890.	1806—1890.
Naantalissa . . .	— 99	81	— 18
Käkisalmissa . . .	—	— 364	—
Haminassa . . .	—	— 578	—
Loviisassa . . .	— 221	— 733	— 954

Eri kaupungeissa oli 1841—1890:

	Vuotuinen suhteellinen lisäys.	Koko lisäys.
Jyväskylä . . .	5.52 %	1,367 %
Tampere . . .	4.93 »	1,007 »
Viipuri . . .	3.00 »	338 »
Kuopio . . .	2.95 »	329 »
Helsinki . . .	2.66 »	268 »
Vaasa . . .	2.47 »	238 »
Sortavala . . .	2.16 »	190 »
Kajaani . . .	2.14 »	188 »
<i>Kaikki kaupungit</i>	2.07 »	178 »
Savonlinna . . .	1.98 »	167 »
Oulu . . .	1.84 »	148 »
Turku . . .	1.67 »	129 »
Tornio . . .	1.64 »	124 »
Rauma . . .	1.52 »	112 »
Pori . . .	1.26 »	87 »
Uusikaupunki . . .	1.25 »	86 »
Hämeenlinna . . .	1.09 »	72 »
Raahe . . .	1.05 »	68 »
Porvoo . . .	0.85 »	52 »
Lappeenranta . . .	0.82 »	51 »
Pietarsaari . . .	0.82 »	51 »
Taunmisaari . . .	0.81 »	50 »
Kristiina . . .	0.49 »	28 »
Heinola . . .	0.46 »	25 »
Kaskinen . . .	0.31 »	18 »
Uusikaarlepyy . . .	0.26 »	14 »
Naantali . . .	0.25 »	13 »
Kokkola . . .	— 0.21 »	— 11 »
Hamina . . .	— 0.38 »	— 21 »
Käkisalmi . . .	— 0.57 »	— 33 »
Loviisa . . .	— 0.70 »	— 42 »

Jos vuoden 1750 väkiluku otaksutaan = 1,000, oli koko maan väkiluku vuonna 1810 2,048. Jos väkiluku 1815 otaksutaan = 1,000, oli se 1890 2,172. Jos vihdoin vuoden 1840 väkiluku otaksutaan = 1,000, oli väkiluku v. 1890:

Hämeen läänin kaupungeissa . . .	9,186
Kuopion » » . . .	5,651
Mikkelin » » . . .	3,328
Uudenmaan » » . . .	3,103
Viipurin » » . . .	2,802
<i>koko maan</i>	2,781
Oulun läänin » . . .	2,370
Vaasan » » . . .	2,000
Turun » » . . .	1,980
koko Vaasan läänissä	1,961
maaseudulla Vaasan läänissä	1,958
koko Oulun »	1,875
koko Hämeen »	1,859
maaseudulla Oulun »	1,842
koko Kuopion »	1,738
maaseudulla Hämeen »	1,714
maaseudulla Kuopion »	1,689
<i>koko maan</i>	1,646
koko Uudenmaan läänissä	1,593
<i>maaseudulla koko maassa</i>	1,576
koko Turun läänissä	1,523
maaseudulla Turun »	1,474
koko Viipurin	1,411
maaseudulla Viipurin »	1,341
koko Mikkelin »	1,332
maaseudulla Uudenmaan läänissä	1,318
maaseudulla Mikkelin »	1,308

III. Väestö uskontunnustuksen mukaan jaettuna.

Uskontunnustukseen nähden on Suomen väestö aina ollut melkein yhdenlaatuinen. Siten oli:

	1860.		1890.	
	Lukumäärä.	%	Lukumäärä.	%
Protestantteja (miltei yksinomaan luterilaisia)	1,706,544	97.70	2,334,547	98.08
Kreikkalais-venäläisiä	40,167	2.30	45,132	1.90
Roomalais-katolisia	14	—	461	0.02

Vaikka kreikkalais-venäläiset ajanjaksolla 1861—1890 olivat absoluuttisesti lisääntyneet noin 5,000 hengellä, oli heidän suhdelukunsa samalla ajalla jonkun verran alentunut, sillä protestanttien lisäys oli ollut suhteellisesti suurempi.

Vuonna 1890 oli 45,132 kreikkalais-venäläisestä eri lääneissä:

		Kaupungit.		Maaseutu.		Koko lääni.	
		Lukumäärä.	%	Lukumäärä.	%	Lukumäärä.	%
Viipurin	lääni	2,831 *)	9.06	31,493	9.83	34,324	9.76
Kuopion	»	113	1.00	8,784	3.15	8,897	3.06
Uudenmaan	»	1,216 **)	1.69	—	—	1,216	0.51
Turun	»	346	0.70	—	—	346	0.09
Mikkelin	:	183	3.42	—	—	183	0.10
Vaasan	»	166	0.76	—	—	166	0.04
Oulun	:	—	—	—	—	—	—
Hämeen	»	—	—	—	—	—	—

Hämeen ja Oulun läänin kaupungeissa, sekä maaseudulla kudessa viimeisessä läänissä, oli kyllä vähän kreikkalais-venäläisiä, mutta koska ne eivät muodostaneet eri seurakuntia, ei niitä ole voitu erottaa niistä seurakunnista, joihin ne kuuluivat. Niin esim. luettiin Tampereen kreikkalais-venäläiset Helsingin seurakuntaan ja Oulun kreikkalais-venäläiset Vaasan seurakuntaan.

Roomalais-katolisia oli ainoastaan Helsingissä ja Viipurissa ja ehkä joitakuita harvoja myöskin muualla.

*) Niistä oli Viipurin kaupungissa 1,953 henkeä.

**), » » Helsingissä noin 1,100.

IV. Väestötiheys.

Koko maa.

Kuten Taulusta N:o 12 näkyy, on väestötiheys*) koko maassa vähitellen kasvanut 1.8 hengestä km²:llä vuonna 1750 7.2 henkeen vuonna 1890. Alueen suurenemisen kautta, ilman vastaavaa väestön lisäystä, aleni väestötiheys vuonna 1773 0.4 hengellä ja asukasluvun vähenemisen tähden vuosina 1808—1809 0.4 hengellä, 1833 0.1 hengellä ja 1866—1868 0.4 hengellä km²:iä kohti.

Väestötiheys on ylimalkaan suurin maan etelä-osassa; sen jälkeen on tihein asutus Pohjanlahden rannalla; Pohjoissuomen sisäosissa on sitä vastoin asutus harvin.

Läänit.

Lääneissä oli väestön tiheys:

	1840.	1890.
Uudenmaan lääni	13.6	21.5
Turun »	10.4	17.1
Hämeen »	8.9	14.4
Viipurin »	7.9	11.2
Vaasan »	5.5	10.9
Mikkelin »	7.6	10.5
Kuopion »	4.7	8.1
<i>Koko maa</i>	4.4	7.2
Oulun lääni	0.8	1.6

Kaikki läänit ovat siis vuonna 1890 voittaneet maan keskimäärän, paitsi Oulun lääni. Järjestyskin on vuonna 1890 sama kuin vuonna 1840, sillä poikkeuksella, että Vaasan ja Mikkelin läänit ovat vaihtaneet paikkaa.

Väestötiheys ei ole kuitenkaan kasvanut keskeytymättä, vaan alentunut, kun asukasluku on vähentynyt. Suurin taantuminen tapahtui vuonna 1868.

V. Suhde sukupuolten välillä. Väestön jako ijän mukaan.

Väestön jako ijän mukaan on hyvin tärkeä, sillä se on lopullinen tulos väestöliikkeestä, samalla kun se määrää väestöliikkeen eri vaikuttimet.

* Väestötiheys on laskettu ainoastaan maa-alaan nähden.

Suhde sukupuolten välillä koko väestössä (kaikki ikäluokat yhteensä).

Koko maa.

Vuonna 1750 oli Suomen väestössä 47.60 % miehenpuolia ja 52.40 % vaimonpuolia, eli 1,000 miestä kohti 1,101 naista. Tämä on suurin epäsuhtaisuus sukupuolten välillä viimeisenä 150 vuotena. Sen jälkeen alkaa vähittäin tapahtuva tasaantuminen, niin että vuonna 1890 oli 49.22 % miehenpuolia ja 50.78 % vaimonpuolia, eli 1,032 naista 1,000 miestä kohti. Tasaantuminen ei ole kuitenkaan jatkunut keskeytymättä. Taantunisia on joskus sattunut: aivan vähäinen sattui vuonna 1768, jolloin suhde 1,054:stä meni takaisin 1,055 (sama vuonna 1769); 1782—1785 oli suhde vähin: 1,038, joka suhde sen jälkeen saavutettiin vasta 100 vuoden jälkeen, vuonna 1885. Vuosina 1776—1790 tapahtui suuri taantuminen, jonka tähden suhde taas oli suuri: 1,070. Sen jälkeen se taas tasaantui ja teki vuonna 1795 1,055 naista 1,000 miestä kohti. Pienempi taantuminen sattui taas vuonna 1795 — 1,055 (1796—1801 oli suhde muuttumatta), 1802 — 1,057 ja 1803 — 1,058 (1804—1805 oli suhde muuttumatta); sen jälkeen on taas suuri taantuminen 1806—1810, jolloin suhde on erittäin suuri: 1,085; sen jälkeen jatkuu tasaantuminen aina vuoteen 1821: 1822 mentiin takaisin 1,075:stä 1,076:een; vuodesta 1823 alkaen pienenee epäsuhtaisuus aina vuoteen 1832 — 1,067, mutta suurenee vuonna 1833 — 1,068:aan. Vuodesta 1834 jatkuu tasaantuminen vuoteen 1851 asti, jolloin suhde on 1,056. Vuosina 1852—1856 kasvaa taas epätasaisuus 1,063:een (sama v. 1857). Vuodesta 1858 jatkuu taas tasaantuminen aina vuoteen 1867, jolloin suhde on 1,049. Vuonna 1868 tapahtui suuri taantuminen; suhde nousi silloin kerrassaan 1,059:ään. Sen jälkeen pienenee epäsuhtaisuus tasaisesti, lukuunottamatta vuotta 1876, jolloin suhde kasvaa 1,046:sta 1,047:ään (sama v. 1877) ja saavuttaa vuonna 1889 luvun 1,032 (sama v. 1890).

Läänit.

1,000 miestä kohti tuli eri lääneissä seuraava lukumäärä naisia:

	1840.	1890.
Uudenmaan läänissä	1,053	1,066
Turun »	1,104	1,040
<i>Koko maassa</i>	1,064	1,032
Vaasan läänissä	1,076	1,032
Mikkelin »	1,050	1,032
Viipurin »	1,036	1,027
Hämeen »	1,069	1,024
Kuopion »	1,041	1,018
Oulun »	1,075	1,016

Kaikissa, paitsi Uudenmaan läänissä, olivat molemmat sukupuolet lukumäärältään lähentyneet toisiaan. Epäsuhtaisuus oli vuosina 1841—1890 pienentynyt:

Turun läänissä	64	hengellä	tuhatta	kohti
Oulun	»	59	»	»
Hämeen	»	45	»	»
Vaasan	»	44	»	»
<i>Koko maassa</i>		32	»	»
Knopion läänissä	23	»	»	»
Mikkelin	»	18	»	»
Viipurin	»	9	»	»

Tasaantuminen ei kuitenkaan jatkunut tasaisesti, keskeytymättä. Suuri taantuminen sattui kaikissa lääneissä vuonna 1868; sitä paitsi Mikkelin läänissä vuosina 1841—1845, Oulun läänissä 1875—1880, Knopion läänissä 1841—1845, Hämeen läänissä 1846—1855, Turun läänissä 1850—1855 sekä Viipurin läänissä 1850—1855 ja 1875—1880. Vieläpä muutamia pienempiä sattui sinä ajanjaksona.

Uudenmaan läänissä suureni epäsuhtaisuus 1841—1890 13 hengellä tuhatta kohti (1881—1890 12 hengellä tuhatta kohti). Tasaantuminen kyllä sattui 1841—1845, 1856—1865 ja 1869—1876, mutta vielä suurempia taantumisia sattui 1846—1855, 1866—1869 ja 1877—1890.

Kaupungit ja maaseutu koko maassa.

1,000 miestä kohti tuli seuraava lukumäärä naisia:

	1825.	1890.
kaupungeissa . .	1,143	1,124
maasendulla . .	1,069	1,022

Siis oli epäsuhtaisuus vuosina 1826—1890 vähentynyt:

kaupungeissa	19	hengellä	tuhatta	kohti
maasendulla	47	»	»	»

Tasaantumisen ohella on kuitenkin suuria taantumisiakin. Sen jälkeen kun kaupungeissa vuosina 1846—1850 oli ensin menty pienimpään määräänsä päivastaisessa suhteessa, siten nimittäin, että miehenpuolia vuonna 1850 oli enemmän kuin vaimonpuolia, eli että 1,000 miestä kohti tuli ainoastaan 991 naista, alkoi suuri liike vastaiseen suuntaan, niin että naissukupuoli pääsi voitolle, ja sitä lisääntymistä kesti vuoteen 1886 asti, jolloin suhde oli suurin: 1,125. Tämän lisääntymisen keskeytti kuitenkin kaksi ajanjaksoa, joiden aikana tasoittava suunta pääsi valtaan, nim. 1860—1865 (1,101—1,093) ja 1870—1875 (1,111—1,083). Vuosien 1886 ja 1890 välillä on suhde sukupuolten välillä joka vuosi vaihtunut vähän suuremmaksi tai pienemmäksi kuin minä se oli lähinnä edellisenä vuotena.

Maaseudulla oli vuodesta 1825 aleneva suunta voitolla, lukuunottamatta ainoastaan vuotta 1868, jolloin sattui taantuminen 1,045:stä 1,056:een.

Kaupungit ja maaseutu eri lääneissä.

1,000 miestä kohti tuli eri läänien *kaupungeissa* seuraava lukumäärä naisia:

	1880.	1890.
Hämeen läänissä	1,218	1,181
Uudenmaan »	1,070	1,153
Mikkelin »	1,240	1,145
Vaasan »	1,122	1,132
Viipurin »	1,228	1,131
<i>Koko maassa</i>	1,114	1,124
Oulun läänissä	1,126	1,083
Kuopion »	1,130	1,076
Turun »	1,051	1,076

Epäsuhtauus sukupuolten välillä oli siis vuosina 1881—1890 *vähentynyt* kaupungeissa:

Viipurin läänissä 97 hengellä tuhatta kohti			
Mikkelin » 95 » » »			
Kuopion » 54 » » »			
Oulun » 43 » » »			
Hämeen » 37 » » »			

ja *lisääntynyt* kaupungeissa:

Uudenmaan läänissä 83 hengellä tuhatta kohti			
Turun » 25 » » »			
Vaasan » 10 » » »			
<i>Koko maassa</i> 10 » » »			

1,000 miestä kohti tuli maaseudulla eri lääneissä seuraava lukumäärä naisia:

	1880.	1890.
Turun läänissä	1,049	1,035
Uudenmaan »	1,048	1,031
Mikkelin »	1,043	1,029
Vaasan »	1,045	1,027
<i>Koko maassa</i>	1,038	1,022
Viipurin läänissä	1,026	1,018
Kuopion »	1,027	1,016

	1880.	1890.
Oulun läänissä	1,042	1,011
Hämeen »	1,022	1,009

Epäsuhtauus sukupuolten välillä maaseudulla oli siis 1881—1890 vähentynyt kaikissa lääneissä:

Oulun läänissä	31	hengellä	tuhatta	kohti
Vaasan »	18	»	»	»
Uudenmaan »	17	»	»	»
<i>Koko maassa</i>	16	»	»	»
Turun läänissä	14	»	»	»
Mikkelin »	14	»	»	»
Hämeen »	13	»	»	»
Kuopion »	11	»	»	»
Viipurin »	8	»	»	»

Lääneissä kokonaisuudessaan tuli vuonna 1880 1,000 miespuolta kohti seuraava lukumäärä naisia:

Uudenmaan läänissä	1,054
Turun »	1,050
Vaasan »	1,049
Mikkelin »	1,048
Oulun »	1,047
<i>Koko maa</i>	1,044
Viipurin läänissä	1,038
Hämeen »	1,036
Kuopion »	1,031

Suhde sukupuolten välillä lääneissä vuonna 1890 on jo edellä mainittu kts. Läänit.

Epäsuhtauus oli siis lääneissä kokonaisuudessaan vuosina 1881—1890 vähentynyt:

Oulun läänissä	31	hengellä	tuhatta	kohti
Vaasan »	17	»	»	»
Mikkelin »	16	»	»	»
Kuopion »	13	»	»	»
<i>Koko maassa</i>	12	»	»	»
Hämeen läänissä	12	»	»	»
Viipurin »	11	»	»	»
Turun »	10	»	»	»

mutta lisääntynyt:

Uudenmaan läänissä 12 hengellä tuhatta kohti.

Kuten jo mainittiin, on väestön lisääntymiseen tai vähentymiseen kaksi vaikutinta:

- 1) suhde syntyneitten ja kuolleitten välillä (syntyneitten enemmyyss) ja
- 2) suhde sisään- ja poismuuttaneitten välillä.

On selvää, että suhde sukupuolten välillä kuummassakin näistä vaikuttimista on vaikuttava mainittuun suhteeseen koko väestössä. Koko meidän maahan nähden on ensimmäinen vaikutin tärkeämpi; sillä verrattuna syntyneitten enemmyyteen, joka 1881—1890 teki 158,719 miespuolta ja 149,352 naispuolta, eli yhteensä 308,071 henkeä, nousi muuttamislukumäärä + 1,270 miespuoleen ja -- 314 naispuoleen eli yhteensä 956 henkeen. Mutta eri lääneihin ja erittäinkin kaupunkiin nähden on suhde aivan toinen. Syntyneitten ja muuttaneitten enemmyydet olivat nimittäin 1881—1890:

	Syntyneitten enemmyyss.		Lisäys.	
	Mp.	Vp.	Mp.	Vp.
Uudenmaan läänissä	13,797	13,800	—	3
Turun	27,676	26,142	1,534	—
Hämeen	19,617	18,559	1,058	—
Viipurin	17,161	16,003	1,158	—
Mikkelin	8,381	7,025	1,356	—
Kuopion	19,044	18,321	723	—
Vaasan	33,205	31,328	1,877	—
Oulun	19,838	18,174	1,664	—
kaupungeissa	7,777	8,055	—	278
maaseudulla	150,942	141,297	9,645	—
koko maassa	158,719	149,352	9,367	—

	Muuttaneitten enemmyyss.		Lisäys.		Yhteensä lisäystä.	
	Mp.	Vp.	Mp.	Vp.	Mp.	Vp.
Uudenmaan läänissä	5,472	6,706	—	1,234	—	1,237
Turun	— 1,320	— 1,911	591	—	2,125	—
Hämeen	— 1,207	— 965	—	242	816	—
Viipurin	5,488	5,551	—	63	1,095	—
Mikkelin	— 1,856	— 1,960	104	—	1,460	—
Kuopion	— 2,539	— 2,890	351	—	1,074	—
Vaasan	— 2,970	— 4,063	1,093	—	2,970	—
Oulun	202	— 782	984	—	2,648	—
kaupungeissa	21,286	24,176	—	2,890	—	3,168
maaseudulla	— 20,016	— 24,490	4,474	—	14,119	—
koko maassa	1,270	— 314	1,584	—	10,951	—

Koska suhteeseen sukupuolten välillä koko maassa melkein yksinomaan vaikuttaa suhde syntyneitten välillä ja koska luonto aina, kun se saa vaikuttaa vapaasti, häiriöittä pyrkii saattamaan sukupuolia tasapainoon, niin on selvää, että epäsuhtaisuus sukupuolten välillä sattuu aina katovuosien, kulkutautien, sodan ja muiden samallaisten onnettomuuksien johdosta, jotka, kuten kokemus osoittaa, enemmän kohtaavat miespuolisia henkilöitä kuin naispuolisia. Ja meidän tilastomme koko maasta todistaa selvästi, että niin on asia laita. Ne poikkeamiset koko maan luvusta, jotka huomataan eri lääneissä ja erittäinkin kaupungeissa, riippuvat sitä vastoin muuttojen suuruudesta ja sukupuolten suhteesta muuttaneissa. Usein ovatkin muutokset vaikuttaneet väestön jakoon sukupuolen mukaan enemmän kuin luonnolliset syyt. Tunnettua on esim. että kaupunkiin muuttaa enemmän naispuolia, jotka siellä joutuvat palvelukseen, tehtaantyöhön (Tampere) y. m.

Lääneistä on muutoilla ollut Uudenmaan läänein suurin vaikutus. Helsinkiin muilta seuduilta muuttaneiden nais-palvelijain paljous ei ole ainoastaan vastustanut tasaantumista, vaan myös lisännyt epäsuhtaisuutta. Sama seikka on nähtävästi myös vaikuttanut Viipurin läänin vähäpätöiseen tasaantumiseen. Ja päinvastoin on syy Oulun läänissä tapahtuneeseen suurempaan tasaantumiseen nähtävästi etsittävä siitä, että tästä läänistä on muuttanut pois enemmän naisia kuin miehiä ja tähän läänein muuttanut enemmän miehiä kuin naisia. (Kts. tietoja muutoista, taulut No 236, 237 ja 238).

Suhde sukupuolten välillä eri ikävuosina.

Koko maa.

Kuten jo edellä mainittiin, on koko väestössä enemmän naisia kuin miehiä. Mutta näin ei ole suinkaan asianlaita kaikissa ikäluokissa. Koska meillä, kuten kaikkialla muuallakin, syntyy enemmän mies- kuin naispuolia, saattaisi odottaa, että miespuoliset koko väestössä ja erittäinkin kussakin ikäluokassa olisivat lukuisampia kuin naispuoliset. Näin on kuitenkin laita ainoastaan nuorimmissa ikäluokissa, joissa on jonkun verran enemmän mies- kuin naispuolia. Muissa ikäluokissa on asianlaita aivan päinvastainen. Miespuoliset nim. vähenevät paljon nopeammin kuin naispuoliset, sillä kuolevaisuus erittäinkin nuorimmissa ikäluokissa on miehenpuolissa suurempi kuin vaimonpuolissa, poikalapset kun ovat heikompia tauteja vastustamaan kuin tyttölapset. Tästä johtuu suhteen tasaantuminen sukupuolten välillä, niin että tasamäärä saavutetaan 15—20 vuoden iällä. Tämä tasamäärän aika sattuu nykyään jonkun verran myöhemmin kuin entisaikoina. Syy siihen on se, että miehenpuolten kuolevaisuus aikaisempina ikävuosina on vähentynyt suhteellisesti suuremmissa määrässä kuin vaimonpuolten.

Saavutettuaan tasamäärän lisääntyy naispuolten lukumäärä enemmän kuin miespuolten ja naisten enemmisyys kasvaa yhä korkeampina ikävuosina. Se johtuu siitä, että luonnollinen kuolevaisuus 50:stä ikävuodesta alkaen lisääntyy no-

peammin mies- kuin naispuolisissa; vaikuttavana syynä siihen lienee myöskin se, että jotkut miesten ammatit (kalastus, merenkulku, vuorityö y. m.) ovat vaarallisempia kuin naisten tehtävät.

Suhteessa sukupuolten välillä eri ikävuosina on myös tapahtunut muutoksia aikojen kuluessa.

1,000 miehenpuolta kohti tuli vaimonpuolia.

	1751.	1890.	Korkein.		Alin.		Sukupuolet tasan.	
			v:na	1,030	v:na	1882	979	v:na 1850
0—5 vuot.	1,030	985	1751	1,030	1882	979	1850	69
5—10 »	1,021	990	1751	1,021	1875, 86	988	1850,	69
10—15 »	981	990	1800	1,024	1751	981	1865,	69, 75
15—20 »	1,070	988	1751	1,070	1887	983	1878,	81
20—25 »	1,111	992	1751	1,111	1890	992	1877,	80, 87
25—30 »	1,061	1,007	1775	1,083	1884	1,003	—	
30—35 »	1,080	1,012	1751	1,080	1889	1,010	—	
35—40 »	1,073	1,024	1825	1,088	1890	1,024	—	
40—45 »	1,136	1,053	1751	1,136	1888, 90	1,053	—	
45—50 »	1,118	1,072	1825	1,136	1775	1,055	—	
50—55 »	1,166	1,101	1751	1,166	1775	1,053	—	
55—60 »	1,216	1,134	1751	1,216	1775	1,128	—	
60—65 »	1,432	1,194	1751	1,432	1775	1,151	—	
65—70 »	1,390	1,242	1751	1,390	1800	1,230	—	
70—75 »	1,610	1,322	1751	1,610	1800	1,227	—	
75—80 »	1,496	1,432	1850	1,585	1775	1,215	—	
80—85 »	1,571	1,621	1868	1,764	1775	1,324	—	
85—90 »	1,501	1,903	1880	2,170	1775	1,125	—	
90— »	1,416	2,700	1878	3,143	1775	1,187	—	
0—15 »	1,014	988	1825	1,015	1882	987	1868	
15—60 »	1,103	1,029	1751	1,103	1890	1,029	—	
60— »	1,474	1,273	1751	1,474	1800	1,214	—	
0—20 »	1,025	988	1751	1,025	1889, 90	988	1865,	70
20—60 »	1,111	1,038	1751	1,111	1890	1,038	—	

Miten suhteet sukupuolten välillä erilaisissa 5-vuotislukokissa, jotka ovat johtuneet samoista syntyneitten sarjoista, ovat vaihtuneet, näkyy seuraavasta taulusta:

5-vuotis-sarjat, syntyneitä.	0—5.	5—10.	10—15.	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—55.	55—60.	60—65.	65—70.	70—75.	75—80.	80—85.
1747—1751 . . .	1,030					1,083					1,120						1,475
1771—1775 . . .	1,023					1,048					1,151						1,585
1796—1800 . . .	996					1,045					1,120			1,264	1,376	1,483	1,676

Väestötilastoa vuosilta 1750—1890.

5-vuotissarjat, syntyneitä:	0—5.	5—10.	10—15.	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—55.	55—60.	60—65.	65—70.	70—75.	75—80.	80—85.
1821—25	1,016	—	—	—	—	1,023	—	—	1,064	1,099	1,119	1,161	1,202	1,242	—	—	—
1846—50	1,000	—	—	1,019	1,034	1,032	1,047	1,050	1,053	—	—	—	—	—	—	—	—
1861—65	989	999	1,000	1,002	1,004	1,007	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1862—66	988	997	999	1,000	1,003	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1863—67	987	995	998	998	1,001	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1864—68	997	992	995	996	998	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1865—69	995	990	993	992	994	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1866—70	993	988	992	990	992	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1867—71	992	989	997	992	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1868—72	990	990	993	983	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1869—73	989	990	991	987	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1870—74	989	990	991	987	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1871—75	988	994	994	988	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1872—76	989	993	992	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1873—77	990	992	991	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1874—78	984	991	989	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1875—79	982	993	992	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1876—80	983	992	990	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1877—81	980	988	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1878—82	979	989	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1879—83	986	994	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1880—84	986	991	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1881—85	983	990	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1882—86	987	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1883—87	988	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1884—88	987	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1885—89	985	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1886—90	985	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kaupungit.

	1825.	1890.	Korkein.	Alin.	Sukup. tasan.
0—5 vuot.	1,061	981	vna 1825 1,061	vna 1875 951	vna 1850
5—10	1,067	980	1825 1,067	1875 959	—
10—15	1,041	983	1825 1,041	1880 969	—
15—20	977	1,075	1890 1,075	1850 847	—
20—25	1,015	1,116	1890 1,116	1850 774	—
25—30	1,030	1,071	1890 1,071	1850 822	—
30—35	1,007	1,070	1880 1,099	1850 862	—
35—40	1,137	1,086	1825 1,137	1850 922	—

	1825.	1890.		Korkein.		Alin.		Sukup. tasan.
40—45 vuot.	1,278	1,132	v:na	1825 1,278	v:na	1850 1,107		—
45—50 »	1,380	1,253	»	1825 1,380	»	1850 1,157		—
50—55 »	1,461	1,348	»	1850 1,469	»	1875 1,347		—
55—60 »	1,669	1,402	»	1875 1,725	»	1890 1,402		—
60—65 »	1,838	1,697	»	1865 1,881	»	1890 1,697		—
65—70 »	2,421	1,804	»	1825 2,421	»	1890 1,804		—
70—75 »	2,215	2,202	»	1875 3,156	»	1890 2,202		—
75—80 »	1,851	2,539	»	1870 3,538	»	1825 1,851		—
80—85 »	3,000	3,063	»	1870 3,767	»	1850 2,714		—
85—90 »	3,750	4,050	»	1875 9,875	»	1850 2,353		—
90—	1,500	4,176	»	1865 5,000	»	1825 1,500		—
0—15 »	1,058	981	»	1825 1,058	»	1875 963		—
15—60 »	1,126	1,132	»	1890 1,132	»	1850 931		—
60—	2,080	1,931	»	1875 2,336	»	1890 1,931		—
0—20 »	1,039	1,003	»	1825 1,039	»	1850 962		—
20—60 »	1,147	1,141	»	1825 1,147	»	1850 946		—

Suhde sukupolten välillä eri 5-vuotishuokissa, jotka johtuvat samasta syntyneitten sarjasta, oli:

5-vuotissarjat, syntyneitä:	0—5.	5—10.	10—15.	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—55.	55—60.	60—65.	65—70.
1821—1825	1,061	—	—	—	—	822	—	—	1,120	1,232	1,347	1,480	—	1,804
1846—1850	1,000	—	—	988	1,069	967	1,099	—	1,132	—	—	—	—	—
1861—1865	984	983	982	1,037	—	1,071	—	—	—	—	—	—	—	—
1866—1870	966	959	969	—	1,116	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1871—1875	951	973	—	1,075	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1876—1880	971	—	983	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1886—1890	981	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Maaseutu.

	1825.	1890.		Korkein.		Alin.		Sukup. tasan.
0—5 vuot.	1,014	986	v:na	1825 1,014	v:na	1880 984	v:na	1850
5—10 »	1,013	991	»	1825 1,013	»	1880 896	»	1870
10—15 »	1,015	991	»	1850 1,018	»	1890 991	»	1865
15—20 »	1,037	980	»	1825 1,037	»	1890 980	»	1880
20—25 »	1,061	976	»	1825 1,061	»	1890 976		—
25—30 »	1,046	997	»	1825, 50 1,046	»	1890 997		—

	1825.	1890.		Korkein.		Alin.	Sukup. tasan.
30—35 vuot.	1,056	1,003	v:na	1865 1,059	v:na	1890 1,003	—
35—40 »	1,085	1,016	»	1825 1,085	»	1890 1,016	—
40—45 »	1,105	1,043	»	1825 1,105	»	1890 1,043	—
45—50 »	1,122	1,052	»	1825 1,122	»	1890 1,052	—
50—55 »	1,136	1,076	»	1825 1,136	»	1890 1,076	—
55—60 »	1,178	1,110	»	1825 1,178	»	1890 1,110	—
60—65 »	1,256	1,158	»	1825 1,256	»	1890 1,158	—
65—70 »	1,334	1,207	»	1825 1,334	»	1890 1,207	—
70—75 »	1,365	1,274	»	1850 1,434	»	1890 1,274	—
75—80 »	1,462	1,374	»	1850 1,556	»	1890 1,374	—
80—85 »	1,616	1,536	»	1850 1,710	»	1890 1,536	—
85—90 »	1,686	1,778	»	1850 2,042	»	1825 1,686	—
90— »	2,239	2,511	»	1870 3,000	»	1825 2,239	—
0—15 »	1,014	989	»	1825 1,014	»	1890 989	—
15—60 »	1,079	1,016	»	1825 1,079	»	1890 1,016	—
60— »	1,327	1,231	»	1850 1,344	»	1890 1,231	—
0—20 »	1,018	981	»	1825 1,018	»	1890 981	—
20—60 »	1,086	1,024	»	1825 1,086	»	1890 1,024	—

Suhde sukupuolten välillä eri 5-vuotishokissa, jotka johtuvat samasta syntyneitten sarjasta, oli:

5-vuotissarjat, syntyneitä:	0—5.	5—10.	10—15.	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—55.	55—60.	60—65.	65—70.
1821—1825	1,014	—	—	—	—	1,046	—	—	1,060	1,088	1,103	1,138	—	1,207
1846—1850	1,000	—	—	1,021	1,031	1,040	1,041	—	1,043	—	—	—	—	—
1861—1865	990	1,000	1,002	999	—	997	—	—	—	—	—	—	—	—
1866—1870	995	990	994	—	976	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1871—1875	990	896	—	980	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1876—1880	984	—	991	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1886—1890	986	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Väestön jako iän mukaan.

Olettamalla, ettei syntyväisyys ja kuolevaisuus-suhteissa eri vuosina tapahtu mitään mainittavia muutoksia ja että väkiluku, kuten Suomessa on asianlaita, myöskin on lisääntymässä, tulisivat nuoremmat ikäluokat kunkin eri ajankohtana olemaan lukuisammin edustettuina, kuin vanhemmat, ja väestön ikärakennetta saattaisi graffillisesti esittää kolmiolla, jonka sivut ovat hiukan sisään tai ulos taivutetut. Että myöskin meillä pääasiassa on näin asianlaita.

näky tauluista N:o 20 ja 21. Löytyy kuitenkin useita poikkeuksia, kun näet nuorempi ikäluokka on toisinaan pienempi kuin vanhempi. Niissä tapauksissa, jolloin erotus on vähäpätöinen, johtuu se siitä, että sinä vuotena, jona nuorempi vuosisarja syntyi, oli joko syntyväisyys ollut sattumalta jonkun verran pienempi tai kuolevaisuus sinä ja lähimpinä vuosina jonkun verran suurempi kuin tavallisesti tai kenties myös molemmat syyt yht'aikaa ovat vaikuttaneet siihen. Niissä tapauksissa taas, jolloin erotus on suurempi, johtuu se nälänhädästä, kulkutandeista, sodista y. m. (mainitut taulun N:o 1 muistutuksissa), jotka ovat raivonneet vuosisarjan syntymävuotena tai lähinnä seuraavina vuosina.

Jos esim. otamme taul. N:o 20 väestön jaon 1-vuotis-luokkiin koko maassa vuonna 1880, niin me löydämme *pienempiä* epäsäännöllisyyksiä ikävuosina 3, 6, 9, 19, 24, 26, 29, 31, 35, 37, 38, 40, 45, 46, 48, 49, 50, 52, 54, 57, 59, 68, 70 ja 73; *suurempia* vuosina 13, 14, 15 ja 16. Syy jälkimäisten sarjojen suhteelliseen harvalukuisuuteen on selvästi etsittävä katovuosista ja niiden seurauksista lopulla 1860-lukua.

Vastaavat tiedot vuodelta 1890 samassa taulussa osoittavat, että useimmat yllämainituista säännöttömistä ikäluokista tavataan vielä 10 vuotta myöhemmin, joskin jotkut — esim. 38, 52, 54, 57, 68, 70, 73 — vähitellen ovat ehtineet tasaantua.

Samana voi myös huomata taulussa N:o 21 mitä 5-vuotislukkiin tulee. Vuonna 1751 olivat säännöttömiä luokat 35—40 vuoteen (johtuneet vuosilta 1711—16), 45—50 vuoteen (vuosilta 1701—06) ja 55—60 vuoteen (vuosilta 1691—96); 1825 — luokat 15—20 vuoteen (Suomen sodan ajoilta 1806—10); 1850 — luokat 15—20 vuoteen (koleravuosilta 1831—35) ja 40—45 vuoteen (vuosilta 1806—10); 1875 — luokat 5—10 vuoteen (vuosilta 1866—70); 1880 — luokat 10—15 vuoteen (vuosilta 1866—70) ja 1890 — luokat 20—25 vuoteen (vuosilta 1866—70).

Minkä rajojen sisällä eri 5-vuotislukat koko maassa ovat vaihtuneet, näkyy seuraavasta taulusta.

A. Koko maa.

Ikävuodet.	Miehenpuolet.				Vaimonpuolet.				Molemmat sukupuolet.			
	Korkein.		Alin.		Korkein.		Alin.		Korkein.		Alin.	
	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%
0—5	1751	16.88	1870	13.03	1751	15.84	1870	12.25	1751	16.33	1870	12.63
5—10	1879	12.03	1875	10.81	1879, 82	11.41	1875	9.65	1879	11.71	1875	9.92
10—15	1775	11.29	1879	8.81	1775	10.82	1879	8.38	1775	10.95	1879	8.59
15—20	1775	10.25	1884	8.04	1775	9.69	1884	7.67	1775	9.96	1884	7.85

Ikävuo- det.	Miehenpuolet.				Vaimonpuolet.				Molemmat sukupuolet.			
	Korkein.		Alin.		Korkein.		Alin.		Korkein.		Alin.	
	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%
20—25	1751	9.36	1889	7.25	1751	9.49	1889	6.98	1751	9.43	1889	7.11
25—30	1825	8.53	1751	7.51	1870	8.33	1751	7.26	1825	8.42	1751	7.39
30—35	1825	7.68	1751	5.58	1825	7.53	1751	5.49	1825	7.60	1751	5.53
35—40	1878	6.69	1751	4.94	1878	6.75	1751	4.83	1878	6.72	1751	4.88
40—45	1865, 66, 67	6.01	1751	4.81	1870	6.14	1751	4.98	1868—70	6.07	1751	4.89
45—50	1869, 70	5.18	1751	4.11	1870	5.39	1751	4.18	1870	5.29	1751	4.14
50—55	1751	4.56	1775	3.71	1751	4.86	1775	3.74	1751	4.72	1775	3.73
55—60	1882	3.67	1775	2.44	1882	4.11	1775	2.64	1882	3.89	1775	2.54
60—65	1887	2.91	1775, 1870	2.17	1751	3.44	1775	2.39	1887	3.15	1775	2.28
65—70	1890	2.14	1775	1.45	1890	2.58	1775	1.72	1890	2.36	1775	1.59
70—75	1751	1.55	1879	0.88	1751	2.27	1879	1.20	1751	1.92	1879	1.04
75—80	1775	0.72	1825	0.43	1751	0.97	1825	0.59	1751	0.85	1825	0.51
80—85	1751	0.55	1870	0.14	1751	0.80	1825	0.23	1751	0.68	1825, 70	0.19
85—90	1751	0.18	1825, 1869—76	0.04	1751	0.24	1825	0.06	1751	0.21	1825, 69—76	0.06
90—	1751	0.15	1825—90	0.01	1751	0.20	1800—81	0.02	1751	0.17	1825, 67—77	0.01
0—15	1751	38.73	1870	34.91	1775	37.29	1870	32.92	1775	37.97	1870	33.88
15—60	1870	59.46	1751	53.53	1870	59.95	1751	53.81	1870	59.71	1751	53.68
60—	1751	7.74	1825	5.61	1751	10.40	1800	6.73	1751	9.13	1800	6.30
0—20	1775	48.93	1850	44.35	1775	46.98	1850	42.33	1775	47.93	1850	43.31
20—60	1825	49.61	1751	43.65	1825, 70	50.40	1751	44.17	1825	50.02	1751	43.92
70—	1751	3.14	1825	1.57	1751	4.48	1825	2.12	1751	3.83	1825	1.86

Koska maalaisväestö on enemmän kuin 90% koko väestöstä, on selvää, että yllämainittu soveltuu myös siihen.

B. Maaseutu.

Ikävuo- det.	Miehenpuolet.				Vaimonpuolet.				Molemmat sukupuolet.			
	Korkein.		Alin.		Korkein.		Alin.		Korkein.		Alin.	
	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%
0—5	1825	15.17	1870	13.14	1825	14.38	1870	12.44	1825	14.76	1870	12.78
5—10	1880	12.23	1875	10.33	1890	11.76	1875	9.81	1880	11.97	1875	10.07
10—15	1690	10.94	1880	9.29	1890	10.61	1880	8.90	1890	10.77	1880	9.09
15—20	1870	10.00	1825	8.59	1870	9.62	1825	8.33	1870	9.80	1825	8.45

Ikävuo- det.	Miehenpuolet.				Vaimonpuolet.				Molemmat sukupuolet.			
	Korkoin.		Alin.		Korkoin.		Alin.		Korkoin.		Alin.	
	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%
20—25	1825	8.98	1890	7.35	1825	8.91	1890	7.01	1825	8.94	1890	7.18
25—30	1825	8.38	1865	7.31	1825	8.20	1890	7.20	1825	8.29	1865, 90	7.29
30—35	1825	7.52	1890	6.49	1825	7.43	1890	6.37	1825	7.47	1890	6.44
35—40	1880	6.54	1870	6.08	1880	6.58	1890	6.14	1880	6.58	1870	6.14
40—45	1865	5.99	1850	4.99	1870	6.07	1850	5.05	1865	6.03	1850	5.02
45—50	1870	5.17	1880	4.56	1870	5.35	1880	4.73	1870	5.28	1880	4.65
50—55	1850	4.59	1825	4.05	1850	4.77	1865	4.29	1850	4.69	1825	4.18
55—60	1850, 80	3.88	1865	3.06	1880	4.04	1865	3.34	1880	3.87	1865	3.20
60—65	1890	2.95	1870	2.21	1890	3.34	1870	2.57	1890	3.14	1870	2.40
65—70	1890	2.22	1875	1.56	1890	2.62	1875	1.89	1890	2.43	1875	1.73
70—75	1890	1.37	1825	0.95	1890	1.71	1825	1.21	1890	1.54	1825	1.09
75—80	1890	0.64	1825	0.44	1890	0.86	1825	0.60	1890	0.75	1825	0.52
80—85	1880	0.22	1825, 70	0.15	1850, 65, 80	0.39	1825	0.23	1850, 80, 90	0.27	1825	0.19
85—90	1890	0.07	1825, 75	0.04	1880, 90	0.11	1825	0.06	1890	0.09	1825	0.05
90—	1825—90	0.01	1825—90	0.01	1890	0.09	1825—80	0.02	1850, 65, 80, 90	0.02	1825, 70, 75	0.01
0—15	1890	37.28	1870	35.35	1890	36.07	1870	33.54	1890	36.66	1870	34.42
15—60	1870	58.84	1890	55.25	1870	59.33	1890	54.94	1870	59.08	1890	55.10
60—	1890	7.47	1825	5.69	1890	8.99	1825	7.06	1890	8.24	1825	6.39
0—20	1890	47.17	1850	44.91	1890	45.55	1850	42.80	1890	46.34	1850	43.82
20—60	1825	49.12	1890	45.36	1825	49.90	1890	45.46	1825	49.53	1890	45.42
70—	1890	2.30	1825	1.59	1890	3.03	1825	2.12	1890	2.67	1825	1.86

Ikäjaotus kaupungeissa eroaa oleellisesti ikäjaotuksesta maaseudulla ja koko maassa. Se on pysyväinen seikka, että ikäluokka 15—20 vuoteen on jonkun verran suurempi kuin luokat 10—15 vuoteen ja että luokat 20—25 vuoteen ja 25—30 vuoteen ovat vielä suuremmat. Syynä siihen on se, että nämät luokat kasvavat maaseudulta muuttaneiden kautta, luokat 15—20 vuoteen vähemmän kuin kaksi seuraavaa.

C. Kaupungit.

Ikävuo- det.	Miehenpuolet.				Vaimonpuolet.				Molemmat sukupuolet.			
	Korkoin.		Alin.		Korkoin.		Alin.		Korkoin.		Alin.	
	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%
0—5	1865	13.02	1875	10.90	1825	12.08	1875	9.57	1825	12.46	1875	10.21
5—10	1890	9.41	1850	7.74	1890	8.21	1865	7.44	1890	8.78	1850	7.81
10—15	1890	8.71	1850	6.88	1875	7.83	1880	6.80	1875	8.22	1850	6.96

Ikävuodet.	Miehenpuolet.				Vaimonpuolet.				Molemmat sukupuolet.			
	Korkein.		Alin.		Korkein.		Alin.		Korkein.		Alin.	
	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%	vuosi.	%
15—20	1850	10.16	1825	8.31	1865	9.17	1825	7.11	1865	9.64	1825	7.67
20—25	1850	13.56	1890	9.39	1870	11.09	1890	9.33	1850	12.10	1890	9.36
25—30	1850	13.26	1890	10.75	1850	11.00	1865	9.86	1850	12.14	1890	10.49
30—35	1825	10.66	1880	9.46	1825	9.39	1870	8.67	1825	9.98	1870	9.05
35—40	1880	8.27	1850	7.25	1880	8.38	1850	6.75	1880	8.33	1850	7.01
40—45	1890	6.78	1850	5.26	1825	7.04	1850	5.87	1890	6.80	1850	5.56
45—50	1890	5.41	1850	4.61	1875	6.12	1850, 80	5.38	1890	5.74	1850	4.99
50—55	1890	3.97	1865	3.29	1850	5.19	1865	4.07	1880	4.40	1865	3.70
55—60	1880	3.05	1870	2.27	1880	4.05	1870	3.36	1880	3.57	1870	2.85
60—65	1890	1.99	1850	1.45	1890	3.00	1875	2.47	1890	2.52	1875	2.01
65—70	1890	1.36	1875	0.84	1890	2.18	1875	1.77	1890	1.79	1875	1.32
70—75	1890	0.72	1880	0.49	1875	1.45	1860	1.16	1890	1.08	1880	0.84
75—80	1890	0.32	1865	0.22	1875	0.83	1825	0.45	1875	0.56	1825	0.37
80—85	1880, 90	0.12	1865, 70	0.07	1880	0.39	1825	0.21	1880	0.26	1825	0.15
85—90	1890	0.04	1875	0.01	1880	0.14	1865	0.07	1880, 90	0.09	1850—70	0.05
90—	1890	0.02	1825, 65—80	0.01	1890	0.06	1850	0.01	1890	0.04	1850—75	0.01
0—15	1890	29.66	1850	26.23	1825	26.79	1880	23.96	1865	27.89	1880	25.64
15—60	1850	70.45	1890	65.77	1880	68.66	1825, 50	66.23	1880	68.69	1890	66.03
60—	1890	4.57	1875	3.23	1890	7.82	1875	6.95	1890	6.28	1850	5.16
0—20	1865	39.58	1850	36.39	1865	35.64	1880	32.71	1865	37.53	1880	34.67
20—60	1850	60.29	1865	56.83	1880	59.93	1865	57.16	1880	59.66	1865	56.98
70—	1890	1.22	1865	0.85	1875	2.71	1825	2.04	1890	1.97	1865	1.59

Mitä korkeimmissa ikävuosissa olevien henkilöiden lukumäärään tulee, niin oli 90 vuotta vanhempia:

enimmän: vuonna 1751 0.17 %
vähemmän: vuosina 1825 ja 1867—1877 0.01 %

Henkilöitä yli 100 vuotta vanhoja oli:

vuonna 1880 9
, 1890 4

Taulussa No 15 vuosilta 1881—88 löytyvät luvut (13 à 20 henkeä) joh-
tunevat jostain virheestä.

Se ikä, jossa väestö on ollut jaettuna kahteen yhtä suureen osaan, on sattunut: *)

	Molem. sukupuolissa.	Miehenpuolissa.	Vaimonpuolissa.
1751	21—22 v. ijässä	20—21 v. ijässä	22—23 v. ijässä
1775	21—22 »	20—21 »	21—22 »
1800	22—23 »	22 »	23 »
1825	23—24 »	22—23 »	24 »
1850	23 »	23 »	24 »
1865	23 »	22—23 »	24 »
1870	23 »	22—23 »	24—25 »
1875	23—24 »	22—23 »	24—25 »
1880	23 »	22—23 »	24—25 »
1890	23 »	22—23 »	23—24 »

Väestön *tuottava* osa, 20—60 vuoden ijässä, oli:

suurin: vuonna 1825	50,02 %
pienin: » 1751	43,92 »

Tuottamaton osa, 0—20 vuoden ijässä:

suurin: vuonna 1775	47,93 %
pienin: » 1850	43,31 »

sekä yli 60 vuoden ijässä:

suurin: vuonna 1751	9,13 %
pienin: » 1800	6,30 »

D. Läänit.

Molemmat sukupuolet.

	Suurin.	Pienin.	
0—20 Vaasan lääni	1890 48,7 %	Uudenmaan lääni	1880 40,1 %
20—60 Uudenmaan »	1880 52,2 »	Vaasan »	1890 44,3 »
60— Mikkelin »	1890 9,3 »	Vaasan »	1880 6,2 »

Taulusta N:o 18 näkyy, että koko ajanjaksona 1751—1890 väestö koko maassa on 25—70 vuoden ijässä suhteellisesti lisääntynyt; sitävastoin on se vähentynyt 0—25 vuoden ja yli 70 vuoden ijässä.

*) Väestö, joka on 15—50 vuoden ijässä, oli tavallisesti noin 50 % koko väkiluvusta.

Väestötilastoa vuosilta 1750—1890.

Tuottamaton osa 0—20 vuotta ja yli 60 vuotta oli vähentynyt, tuottava osa, 20—60 vuoteen, oli sitävastoin lisääntynyt.

0—20 vuoden ja yli 60 vuoden ijässä olevia sekä mies- että naispuolisia oli maaseudulla enemmän kuin kaupungeissa; 20—60 vuoteen oli suhde päinvastainen.

Tuottavan väestön ikäluokkien rajat ovat vedetyt myös toisiin, eli 15 ja 70 vuoteen. Siten ryhmitettynä oli *tuottava* osa:

15—60 vuoden ijässä:

suurin: vuonna 1870	59.71 %
pienin: 1751	53.68 »

15—70 vuoden ijässä:

suurin: vuonna 1870	64.01 %
pienin: » 1751	58.98 »

Tuottamaton osa:

0—15 vuoden ijässä:

suurin: vuonna 1775	37.97 %
pienin: » 1870	33.88 »

sekä yli 70 vuotta:

suurin: vuonna 1751	3.83 %
pienin: » 1825	1.86 »

20—60 vuoden ikäistä 100 henkeä kohti kumpaakin sukupuolta tuli 0—20 vuoden ja yli 60 vuoden ikäisiä henkilöitä:

enimmin: vuonna 1751	128
vähimmän: vuosina 1825, 1870 och 1871	100

Tässä mainitut suhteelliset lukumäärät olivat vuosina 1751—1825 vähentyneet, 1825—65 lisääntyneet, 1865—70 vähentyneet, 1870—89 lisääntyneet ja 1890 vähentyneet.

15—60 vuoden ikäistä 100 henkeä kohti kumpaakin sukupuolta tuli 0—15 vuoden ja yli 60 vuoden ikäisiä henkilöitä:

enimmin: vuonna 1751	86
vähimmän: vuosina 1870—72	68

Tässä mainitut suhteelliset lukumäärät olivat vuosina 1751—1825 vähentyneet, 1825—65 lisääntyneet, 1865—70 vähentyneet, 1870—84 lisääntyneet.

15—70 vuoden ikäistä 100 henkilöä kohti kumpaakin sukupuolta tuli 0—15 vuoden ja yli 70 vuoden ikäisiä henkilöitä:

enimmäin: vuonna 1751	70
vähimmäin vuosina 1870 ja 1871	56

Tässä mainitut suhteelliset lukumäärät olivat vuosina 1751—1825 vähentyneet, 1825—65 lisääntyneet, 1865—70 vähentyneet, 1870—90 lisääntyneet.

100 miespuolista 15—70 ikäistä henkilöä kohti tuli 0—15 vuoden ja yli 70 vuoden ikäisiä miespuolisia henkilöitä:

enimmäin: vuonna 1751	72
vähimmäin: vuosina 1870 ja 1871	58

Tässä mainitut suhteelliset lukumäärät olivat vuosina 1751—1850 vähentyneet, 1850—65 lisääntyneet, 1865—70 vähentyneet, 1870—90 lisääntyneet.

100 naispuolista 15—70 vuoden ikäistä henkilöä kohti tuli 0—15 vuoden ja yli 70 vuoden ikäisiä naispuolisia henkilöitä:

enimmäin: vuonna 1751	68
vähimmäin: vuosina 1870 ja 1871	55

Tässä mainitut suhteelliset lukumäärät olivat vuosina 1751—1825 vähentyneet, 1825—65 lisääntyneet, 1865—70 vähentyneet, 1870—89 lisääntyneet.

100 miespuolista 15—70 vuoden ikäistä henkilöä kohti tuli 0—15 vuoden ja yli 70 vuoden ikäisiä miespuolisia sekä 0—100 vuoden ikäisiä naispuolisia henkilöitä:

enimmäin: vuonna 1751	261
vähimmäin: 1870	224

Tässä mainitut suhteelliset lukumäärät olivat 1751—1870 vähentyneet, 1870—88 lisääntyneet.

Elossa olevien keski-ikä.

Elossa olevien keski-ikä, joka vuonna 1751 miehenpuolilla oli 25.55 ja vaimonpuolilla 27.49 vuotta, aleni 1775 24.89 ja 25.76 vuoteen; senjälkeen nousee keski-ikä vuoteen 1850 asti, jolloin se oli 26.29 ja 27.70 vuotta; sitten seuraa alennus vuoteen 1880 asti, jolloin keski-ikä oli 26.07 ja 27.17 vuotta. Vihdoin

nousee keski-ikä vuonna 1890 26.35 ja 27.66 vuoteen. 140 vuodessa lisääntyi keski-ikä siis 0.80 vuodella miehenpuolilla ja 0.17 vuodella vaimonpuolilla. Kummankin sukupuolen keski-ijän kaariviivat kulkevat koko ajanjaksona jokseenkin yhdensuuntaisina keskenään. Syynä keski-ijän lisääntymiseen on se, että täysikasvuisten lukumäärä on nyt lasten lukumäärää suurempi kuin ennen.

Eloon jääneet 10,000 elävänä syntyneestä kussakin 5-vuotisikäluokassa.

Taulu N:o 46 osoittaa, että 1890 eloonjääneitten, eri aikoina syntyneitten, niin mies- kuin naispuolisten lukumäärä aina 25 vuoden ikään asti oli silloin suurempi, kuin edellisissä väenlaskuissa; 25 vuoden iästä 40 vuoteen on asiaulaita päinvastainen, mutta 40 vuoden iästä eteenpäin ovat 1890 viimeiset sarjat taas suuremmat, kuin mitä ne ovat olleet edellisinä väenlaskuvuosina.

Ne kaariviivat, jotka esittävät näitä suhteita, osoittavat että väestö on nopeasti vähentynyt 0—10 vuoden iässä, sen jälkeen hitaasti 40—45 vuoteen asti, sen jälkeen taas nopeammin 80 vuoteen ja loput taas hitaammin elämänrajaan asti.*)

VI. Väestö sivilisäädyn mukaan.

Koko maa.

Sivilisäädyn mukaan oli väestöstä:

	Molem. sukup.	1 7 5 1.		1 8 9 0.		
		Miespuol.	Naispuol.	Molem. sukup.	Miespuol.	Naispuol.
Naimattomia	57.13 %	58.92 %	55.50 %	60.70 %	62.66 %	58.79 %
Naineita	37.32 %	39.09 %	35.71	33.74 %	34.26 %	33.24
Leskiä ja eronneita	5.55	1.99	8.79	5.56	3.08	7.97

Kuten näkyy, on naimattomien suhteellinen lukumäärä ajanjaksona kasvanut, naineiden lukumäärä sitä vastoin melkein yhtä paljon vähentynyt ja vihdoin leskien ja eronneiden lukumäärä pysynyt jokseenkin muuttumatta.

Kasvaminen tai väheneminen ei ole kuitenkaan jatkunut keskeytymättä koko ajanjaksona, vaan vaihdellut jonkun verran.

*) Taulu N:o 46 tosin osoittaa mainitun seikan, mutta löytyy päteviä syitä pitää ikävuosia yli 80 vuoden koskevia tietoja virheellisinä.

Enimmän ja vähemmän oli:

	Enimmän.		Vähemmän.		Erotus.
Naimattomia miespuolisia . . .	1890	62.66 %	1751	58.92 %	3.74 %
» naispuolisia . . .	1775	59.14 »	1751	55.50 »	3.64 »
» molempia sukup .	1890	60.70 »	1751	57.13 »	3.57 »
Naineita miespuolisia	1751	39.09 »	1890	34.26 »	4.83 »
» vaimonpuolisia . . .	1751	35.71 »	1870	31.96 »	3.75 »
» molempia sukupuolia .	1751	37.32 »	1870	32.80 »	4.52 »
Leskiä ja eronneita miehiä . .	1870	4.25 »	1751	1.99 »	2.26 »
Leskiä ja eronneita vaimoja . .	1870	9.34 »	1775	6.88 »	2.46 »
Leskiä ja eronneita, molempia sukupuolia	1870	6.86 »	1775	4.72 »	2.14 »

Kaupungit.

	1 8 2 5.			1 8 9 0.		
	Molem. sukup.	Miespuol.	Naispuol.	Molem. sukup.	Miespuol.	Naispuol.
Naimattomia . . .	59.97 %	61.88 %	58.30 %	64.30 %	66.11 %	62.68 %
Naineita	32.98 »	34.98 »	31.23 »	29.59 »	31.26 »	28.11 »
Leskiä ja eronneita	7.05 »	3.14 »	10.47 »	6.11 »	2.63 »	9.21 »

Ajanjaksona on naimattomien suhteellinen lukumäärä kasvanut, mutta naisten, leskien ja eronneiden vähentynyt.

	Enimmän.		Vähemmän.		Erotus.
Naimattomia miespuolisia . . .	1850	68.93 %	1825	61.88 %	7.05 %
» naispuolisia . . .	1875	63.03 »	1825	58.30 »	4.73 »
Naineita miespuolisia	1825	34.98 »	1850	27.60 »	6.38 »
» vaimonpuolisia . . .	1825	31.23 »	1870	26.53 »	4.70 »
Leskiä ja eronneita miehiä . .	1870	4.93 »	1890	2.63 »	2.30 »
» » » vaimoja . .	1870	10.80 »	1890	9.21 »	1.59 »

Maaseutu.

	1 8 2 5.			1 8 9 0.		
	Molem. sukup.	Miespuol.	Naispuol.	Molem. sukup.	Miespuol.	Naispuol.
Naimattomia . . .	58.79 %	60.10 %	57.56 %	60.30 %	62.30 %	58.34 %
Naineita	35.42 »	36.62 »	34.29 »	34.19 »	34.57 »	33.83 »
Leskiä ja eronneita	5.79 »	3.28 »	8.15 »	5.51 »	3.13 »	7.83 »

Ajanjaksona on naimattomien suhteellinen lukumäärä kasvanut, mutta naineiden, leskien ja eronneiden lukumäärä vähentynyt.

	Vähimmin.		Enimmin.		Erotus.
Naimattomia miespuolisia . . .	1890	62.30 %	1825	60.10 %	2.20 %
» naispuolisia . . .	1870	58.37 »	1825	57.56 »	0.81 »
Naineita miespuolisia . . .	1825	36.62 »	1870	34.05 »	2.57 »
» vaimonpuolisia . . .	1825	34.29 »	1870	32.41 »	1.88 »
Leskiä ja eronneita miehiä . .	1870	4.19 »	1890	3.13	1.06 »
» » vaimoja . . .	1870	9.22 »	1890	7.83 »	1.39 »

Läänit.

	Enimmin.		Vähimmin.		Erotus.
Naimatt. miespuolisia	Oulun	1870 64.90 %	Viipurin	1865 58.13 %	6.77 %
» naispuolisia	Oulun	1870 62.51 »	Viipurin	1880 53.06 »	9.45 »
Naineita miespuolisia	Viipurin	1865 37.83 »	Oulun	1870 30.82	7.01 »
» vaimonpuol.	Viipurin	1890 36.44 »	Oulun	1870 29.47 »	6.97 »
Leskiä ja eronneita miehiä	Uudenmaan	1870 5.38	Vaasan	1880 2.65 »	2.73 »
Leskiä ja eronneita vaimoja	Uudenmaan	1870 11.16 »	Oulun	1890 6.51 »	4.65 »

Avioliittojen luku oli:

1,000 henkeä kohti väestöstä.

Koko maa.

Vuonna 1751 186.6, vuonna 1890 168.7; vähennystä.

Suurin: vuonna 1751	186.6
Pienin: » 1868	155.6
Erotus:	31.0

Kaupungit.

Vuonna 1825 164.9, vuonna 1890 148.0; vähennystä.

Suurin: vuonna 1825	164.9
Pienin: » 1875	138.0
Erotus:	26.9

Maaseutu.

Vuonna 1825 177.1, vuonna 1890 171.0; vähennystä.

Suurin: vuonna 1825	177.1
Pienin: » 1870	166.0
Erotus:	11.1

1,000 yli 20 vuotista miehenpuolista henkeä kohti.

Koko maa.

Vuonna 1751 761.6, vuonna 1890 638.9; vähennystä.

Suurin: vuonna 1751	761.6
Pienin: » 1868	583.1
Erotus:	178.5

Kaupungit.

Vuonna 1825 563.2, vuonna 1890 511.6; vähennystä.

Suurin: vuonna 1825	563.2
Pienin: » 1850	437.3
Erotus:	125.9

Maaseutu.

Vuonna 1825 668.5, vuonna 1890 654.3; lisäystä.

Suurin: vuonna 1825	668.5
Pienin: » 1870	623.3
Erotus:	45.2

1,000 yli 20 vuotista vaimonpuolista henkeä kohti.

Koko maa.

Vuonna 1751 653.6, vuonna 1890 597.5; vähennystä.

Suurin: vuonna 1751	653.6
Pienin: » 1868	528.4
Erotus:	125.2

Kaupungit.

Vuonna 1825 467.8, vuonna 1890 426.5: vähennyistä.

Suurin: vuonna 1825	467.8
Pienin: » 1870	399.5
Erotus:	68.3

Maaseutu.

Vuonna 1825 601.6, vuonna 1890 621.2: lisäystä.

Suurin: vuonna 1890	621.2
Pienin: » 1870	569.9
Erotus:	51.3

Arioliittojen absoluuttinen lukumäärä oli:

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
	Vuonna 1751: 80,225;	Vuonna 1825: 10,930;	Vuonna 1825: 221,230;
lisäys vuoteen 1865:	307,509;	—	lisäys vuoteen 1865: 290,979;
vähennys » 1868:	268,838;	—	vähennys 1868? ? :
lisäys » 1890:	401,630.	lisäys vuoteen 1890: 34,807.	lisäys » 1890: 366,723.

Tärkeämpi kuin tieto koko väestön jaosta sivilisäädyn mukaan on tietää, miten täysikasvuisen väestön laita on tässä tapauksessa, sillä väestön kokonaislukuun sisältyy myös lasten luvut ja niiden puolikasvuisten, jotka edellä mainitussa tapauksessa eivät oikeastaan tulisi kysymykseen.

*Yli 15 vuotta *) vanhasta väestöstä oli:*

	1 7 5 1.			1 8 9 0.		
	Molem. sukup.	Miespuol.	Naispuol.	Molem. sukup.	Miespuol.	Naispuol.
Naimattomia	31.75 %	32.95 %	30.71 %	38.81 %	41.15 %	36.59 %
Naineita	59.42 »	63.81 »	55.60 »	52.53 »	53.99 »	51.15 »
Leskiä ja eronneita	8.83 »	3.24 »	13.69 »	8.66 »	4.86 »	12.26 »

*) 15 vuotta ei tosin ole mikään sopiva raja meidän maassa, etenkin ei mihepuolilla, mutta ainekset eivät ole sallineet muiden rajojen määräämistä, kuin 15 ja 20 vuotta.

Naimattomien suhteellinen lukumäärä on kasvanut, naineiden lukumäärä vähentynyt melkein yhtä paljon ja miespuolisten leskien ja eronneiden lukumäärä kasvanut, mutta vaimonpuolisten leskien ja eronneiden lukumäärä vähentynyt.

	Enimmin.		Vähimmin.	
Naimattomia miespuolisia . . .	1870	41.74 %	1751	32.95 %
» naispuolisia . . .	1870	38.43 »	1751	30.71 »
Naineita miespuolisia	1751	63.81 »	1870	51.74 »
» vaimonpuolisia	1751	55.60 »	1870	47.64 »
Leskiä ja eronneita miehiä . . .	1870	6.52 »	1751	3.24 »
» » » vaimoja . . .	1870	13.93 »	1775	10.97 »

Kaupungit.

	1 8 2 5.			1 8 9 0.		
	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaimonpuol.	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaim.puol.
Naimattomia . . .	44.56 %	46.35 %	43.04 %	50.63 %	51.81 %	49.62 %
Naineita . . .	45.68 »	49.23 »	42.66 »	40.92 »	44.44 »	37.95 »
Leskiä ja eronneita	9.76 »	4.42 »	14.30 »	8.45 »	3.75 »	12.43 »

Naimattomien suhteellinen lukumäärä on kasvanut, naineiden leskien ja eronneiden vähentynyt.

	Enimmin.		Vähimmin.	
Naimattomia miespuolisia . . .	1850	57.88 %	1825	46.35 %
» naispuolisia . . .	1880	50.93 »	1825	43.04 »
Naineita miespuolisia	1825	49.23 »	1850	37.41 »
» vaimonpuolisia	1825	42.66 »	1875	35.58 »
Leskiä ja eronneita miehiä . . .	1870	6.96 »	1890	3.75 »
» » » vaimoja . . .	1870	14.49 »	1890	12.43 »

Maaseutu.

	1 8 2 5.			1 8 9 0.		
	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaimonpuol.	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaim.puol.
Naimattomia . . .	35.99 %	37.07 %	35.00 %	37.33 %	39.90 %	34.85 %
Naineita . . .	55.01 »	57.76 »	52.52 »	53.98 »	55.11 »	52.91 »
Leskiä ja eronneita	9.00 »	5.17 »	12.48 »	8.69 »	4.99 »	12.24 »

Väestötietästä vuosilta 1750—1890.

Naimattomien suhteellinen lukumäärä on kasvanut, naineiden, leskien ja eronneiden vähentynyt.

	Enimmin.		Vähimmin.	
Naimattomia miespuolisia . . .	1870	40.84 %	1825	37.07 %
» naispuolisia . . .	1865	37.49 »	1890	34.85 »
Naineita miespuolisia	1825	57.76 »	1870	52.67 »
» vaimonpuolisia	1890	52.91 »	1870	48.75 »
Leskiä ja eronneita miehiä . . .	1870	6.49 »	1890	4.99 »
» » » vaimoja . . .	1870	13.88 »	1865	12.04 »

Yli 20 vuotta vanhasta väestöstä oli:

Koko maa.

	1 7 5 1.			1 8 9 0.		
	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaimonpuol.	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaim.puol.
Naimattomia . . .	19.20 %	20.04 %	18.47 %	28.48 %	30.50 %	26.54 %
Naineita	70.35 »	76.09 »	65.42 »	61.36 »	63.76 »	59.13 »
Leskiä ja eronneita	10.45 »	3.87 »	16.11 »	10.18 »	5.74 »	14.33 »

	Enimmin.		Vähimmin.	
Naimattomia miespuolisia . . .	1870	31.24 %	1751	20.04 %
» vaimonpuolisia . . .	1865	28.48 »	1751	18.47 »
Naineita miespuolisia	1751	76.09 »	1870	61.06 »
» vaimonpuolisia	1751	65.42 »	1870	55.55 »
Leskiä ja eronneita miehiä . . .	1870	7.70 »	1751	3.87 »
» » » vaimoja . . .	1870	16.24 »	1775	12.97 »

Kaupungit.

	1 8 2 5.			1 8 9 0.		
	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaimonpuol.	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaim.puol.
Naimattomia . . .	37.97 %	39.24 %	36.91 %	44.07 %	44.84 %	43.42 %
Naineita	51.11 »	55.75 »	47.25 »	46.33 »	50.87 »	42.54 »
Leskiä ja eronneita	10.92 »	5.01 »	15.84 »	9.60 »	4.29 »	14.04 »

	Enimmin.		Vähimmin.	
Naimattomia miespuolisia . . .	1850	51.15 %	1825	39.24 %
» naispuolisia	1880	44.83 »	1825	36.91 »
Naineita miespuolisia	1825	55.75 »	1850	43.39 »

	Enimmin.		Vähimmin.	
Naineita vaimonpuolisia	1825	47.25 %	1870	40.30 %
Leskiä ja eronneita miehiä	1870	7.98 »	1890	4.29 »
» » » naisia	1870	16.40 »	1890	14.04 »

Maaseutu.

	1 8 2 5.			1 8 9 0.		
	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaimonpuol.	Molem. sukup.	Miespuol.	Vaim.puol.
Naimattomia	26.31 %	27.21 %	25.50 %	26.43 %	28.76 %	24.21 %
Naineita	63.33 »	66.81 »	60.20 »	63.32 »	65.32 »	61.42 »
Leskiä ja eronneita	10.36 »	5.98 »	14.30 »	10.25 »	5.92 »	14.37 »

	Enimmin.		Vähimmin.	
Naimattomia miespuolisia	1870	30.02 %	1825	27.21 %
» vaimonpuolisia	1865	27.37 »	1890	24.21 »
Naineita miespuolisia	1825	66.81 »	1870	62.31 »
» vaimonpuolisia	1890	61.42 »	1870	57.00 »
Leskiä ja eronneita miehiä	1870	7.67 »	1890	5.92 »
» » » vaimoja	1870	16.23 »	1865	13.99 »

Enimmin ja vähimmin olivat eri sivilisäädyt edustettuina seuraavissa ikäluokissa:

Koko maa.*20—40 vuotta.*

	Enimmin.		Vähimmin.					
Naimattomia miespuolisia	1884	47.83 %	1888	46.77 %				
» naispuolisia	1884	39.90 »	1889	38.57 »				
Naineita miespuolisia	1888	52.11 »	1885	51.03 »				
» vaimonpuolisia	1889	59.01 »	1884	57.69 »				
Leskiä ja eronneita miehiä	{ 1880 1881 1888 1889	1.12 »	{ 1884 1885	1.10 »				
Leskiä ja eronneita vaimoja					1880	2.49 »	1890	2.38 »

40—60 vuotta.

Naimattomia miespuolisia	1890	12.47 %	1880	11.21 %
» naispuolisia	1890	15.06 »	1880	14.53 »
Naineita miespuolisia	1880	82.36 »	1890	82.01 »
» vaimonpuolisia	1890	69.57 »	1880	67.37 »
Leskiä ja eronneita miehiä	1880	6.43 »	1890	5.52 »
» » » vaimoja	1880	18.10 »	1890	15.37 »

Yli 60 vuotta.

Naimattomia miespuolisia . . .	1890	9.53 %	1880	8.92 %
» naispuolisia . . .	1890	12.62 »	1880	12.53 »
Naineita miespuolisia . . .	1890	65.86 »	1880	64.10 »
» vaimonpuolisia . . .	1890	37.96 »	1880	34.40 »
Leskiä ja eronneita miehiä . . .	1880	26.98 »	1890	24.61 »
» » vaimoja . . .	1880	53.07 »	1890	49.42 »

Yli 20 vuotta

Naimattomia miespuolisia . . .	1884	31.20 %	{ 1888 1889	30.17 %
» naispuolisia . . .	{ 1880 1881	27.50 »	1889	26.38 »
Naineita miespuolisia . . .	1889	64.06 »	1882	63.15 »
» vaimonpuolisia . . .	1889	59.21 »	1880	57.78 »
Leskiä ja eronneita miehiä . . .	1880	5.80 »	{ 1884 1885	5.72 »
» » » vaimoja . . .	1880	14.72 »	1890	14.33 »

Kaupungit.*20—40 vuotta.*

		Enimmin.		Vähinmin.
Naimattomia miespuolisia . . .	1880	62.76 %	1890	57.24 %
» naispuolisia . . .	1880	58.53 »	1890	55.64 »
Naineita miespuolisia . . .	1890	41.54 »	1880	36.03 »
» vaimonpuolisia . . .	1890	41.37 »	1880	38.27 »
Leskiä ja eronneita miehiä . . .	1890	1.22 »	1880	1.21 »
» » vaimoja . . .	1880	3.20 »	1890	2.99 »

40—60 vuotta.

Naimattomia miespuolisia . . .	1890	26.38 %	1880	23.54 %
» naispuolisia . . .	1890	29.43 »	1880	27.16 »
Naineita miespuolisia . . .	1880	68.97 »	1890	67.47 »
» vaimonpuolisia . . .	1890	51.07 »	1880	50.53 »
Leskiä ja eronneita miehiä . . .	1880	7.49 »	1890	6.15 »
» » » vaimoja . . .	1880	22.31 »	1890	19.50 »

Yli 60 vuotta.

	Enimmin.	Vähimmin.
Naimattomia miespuolisia . . .	1890 19.28 %	1880 16.68 %
» naispuolisia . . .	1890 24.47 »	1880 23.17 »
Naineita miespuolisia . . .	1880 59.55 »	1890 58.81 »
» vaimonpuolisia . . .	1890 24.82 »	1880 22.33 »
Leskiä ja eronneita miehiä . .	1880 23.77 »	1890 21.91 »
» » » vaimoja . .	1880 54.50 »	1890 50.71 »

Yli 20 vuotta.

Naimattomia miespuolisia . . .	1880 48.72 %	1890 44.84 %
» naispuolisia . . .	1880 44.83 »	1890 43.42 »
Naineita miespuolisia . . .	1890 50.87 »	1880 46.91 »
» vaimonpuolisia . . .	1890 42.54 »	1880 40.37 »
Leskiä ja eronneita miehiä . .	1880 4.37 »	1890 4.29 »
» » » vaimoja . .	1880 14.80 »	1890 14.04 »

Maaseutu.*20—40 vuotta.*

	Enimmin.	Vähimmin.
Naimattomia miespuolisia . . .	1890 45.86 %	1880 45.26 %
» naispuolisia . . .	1890 37.31 »	1890 36.24 »
Naineita miespuolisia . . .	1880 53.63 »	1890 53.05 »
» vaimonpuolisia . . .	1890 61.47 »	1880 60.29 »
Leskiä ja eronneita miehiä . .	1880 1.11 »	1890 1.09 »
» » » vaimoja . .	1880 2.40 »	1890 2.29 »

40—60 vuotta.

Naimattomia miespuolisia . . .	1890 10.93 %	1880 10.11 %
» naispuolisia . . .	1880 13.20 »	1890 13.18 »
Naineita miespuolisia . . .	1890 83.62 »	1880 83.55 »
» vaimonpuolisia . . .	1890 71.98 »	1880 69.15 »
Leskiä ja eronneita miehiä . .	1880 6.34 »	1890 5.45 »
» » » vaimoja . .	1880 17.65 »	1890 14.84 »

Yli 60 vuotta.

Naimattomia miespuolisia . . .	1890 8.91 %	1880 8.51 %
» naispuolisia . . .	1880 11.60 »	1890 11.43 »
Naineita miespuolisia . . .	1890 66.31 »	1880 64.34 »

	Enimmin.	Vähimmin.
Naineita vaimonpuolisia	1890 39.28 %	1880 35.46 %
Leskiä ja eronneita miehiä . .	1880 27.15 »	1890 24.78 »
» » » vaimoja . .	1880 52.94 »	1890 49.29 »

Yli 20 vuotta.

Naimattomia miespuolisia	1880 29.14 %	1890 28.76 %
» vaimonpuolisia . .	1880 25.53 »	1890 24.21 »
Naineita miespuolisia	1890 65.32 »	1880 64.91 »
» naispuolisia	1890 61.42 »	1880 59.76 »
Leskiä ja eronneita miehiä . .	1880 5.95 »	1890 5.92 »
» » » vaimoja . .	1880 14.71 »	1890 14.37 »

Väestön jako sivilisäädyn ja ijän mukaan.

Koko maa.

Nuorimpina ikävuosina, aina 15 vuoteen asti, ovat luonnollisesti kaikki naimattomia. Syntymässä muodostavat naimattomat laajan pohjan; lukumäärä vähenee sitten nopeasti, osaksi kuoleman, osaksi naimisen kautta noin 30 vuoden ikään asti, sen jälkeen hitaammin aina elämänrajaan saakka.

Suhteet vuosina 1880 ja 1890 olivat jokseenkin samallaisia. Ainoastaan se oleellinen erotus löytyi, että ikäluokka 12—16 vuoteen muodostaa aallonlaskun v. 1880, joka vuonna 1890 on melkoisesti tasaantunut 22—26 vuoden iässä.

Naineita on aikaisimmin 15—20 vuoden iässä. Sen jälkeen kasvaa lukumäärä nopeasti miehenpuolilla 35 vuoteen, vaimonpuolilla 30 vuoteen asti, jolloin korkein määrä saavutetaan. Sen jälkeen vähenee lukumäärä vähitellen korkeimpiin ikävuosiin asti, jolloin kuolleiden tai leskien lukumäärä on suurempi kuin vastanaineiden.

Leskiä on aikaisimmin 20—25 vuoden iässä. Absoluuttinen korkein määrä saavutettiin 1880 63 vuoden iässä, 1890 67 vuoden iässä; tämän ijän jälkeen vähenee lukumäärä keskeytymättä.

Kaupungit.

Alkaen ensimmäisestä ikävuodesta vähenee naimattomien lukumäärä vähitellen 15 vuoteen asti; sitten se kasvaa ja saavuttaa korkeimman määrän, 1880 24 vuoden iässä, 1890 20 vuoden iässä. Syy sellaiseen ikäjakoon johtuu maaseudulta muutoista. Sen jälkeen seuraa keskeytymätön vähentyminen elämän loppuun asti.

Korkein määrä miespuolisia naineita oli vuonna 1880 37 vuoden iässä, 1890 31 vuoden sekä vaimonpuolisia 1880 35 vuoden ja 1890 30 vuoden iässä.

Korkein määrä leskiä oli 1880 57 vuoden ja 1890 63 vuoden iässä.

Maaseutu.

Kuten luonnollista, olivat suhteet maaseudulla jokseenkin samanlaiset kuin suhteet koko maassa.

Taulut N:o 41 ja 42 ovat ainoastaan, niin sanoaksemme, mukailtuja taulusta N:o 33.

Lukumäärän tasaantuminen sattui seuraavina täysinä ikävuosina:

Koko maa.

	1880.	1890.
Naimattomien ja naineiden miespuolist. välillä 27 ja 90 vuotta	27 ja 90 vuotta	27 ja 89 vuotta
» » miespuolisten leskien »	55 »	56 »
Naineiden » » » »	75 »	77 »
Naimattomien ja naineiden vaim.puolist. » 25 ja 81 »	25 ja 81 »	25 ja 80 »
» » vaim. puolisten leskien »	47 »	48 »
Naineiden » » » »	63 »	65 »

Kaupungit.

	1880.	1890.
Naimattomien ja naineiden miespuolisten välillä . .	31 vuotta	29 vuotta
» » miespuolisten leskien » . .	63 »	61 »
Naineiden » » » » . .	75 »	77 »
Naimattomien » naineiden vaim.puolisten » . .	32 »	31 »
» » vaim. puolisten leskien » . .	50 »	53 »
Naineiden » » » » . .	58 »	60 »

Maaseutu.

	1880.	1890.
Naimattomien ja naineiden miespuolist. välillä 26 ja 90 vuotta	26 ja 90 vuotta	27 ja 88 vuotta
» » miespuolisten leskien »	53 »	56 »
Naineiden » » » »	75 »	77 »
Naimattomien ja naineiden vaim.puolist. » 24 ja 84 »	24 ja 84 »	24 ja 81 »
» » vaim. puolisten leskien »	47 »	48 »
Naineiden » » » »	63 »	65 »

Yli 50 vuotiaat naimattomat %:na yli 50 vuotiaasta koko väestöstä.

Koko maa.

Vuonna 1880 vähimmin . 11.23 % Vuonna 1890 enimmin . . . 11.67 %

Kaupungit.

Vuonna 1880 21.70 % Vuonna 1890 23.75 %

•

Maaseutu.

Vuonna 1880 10.39 % Vuonna 1890 10.51 %

40—50 vuotiset naineet %:na 40—50 vuotiaasta koko väestöstä.**Koko maa.**

Vuonna 1880 77.84 % Vuonna 1890 77.82 %
Enimmin: vuonna 1882 . 77.86 Vähimmin vuosina 1889 ja 1890 77.82

Kaupungit.

Vuonna 1880 60.80 % Vuonna 1890 59.96 %

Maaseutu.

Vuonna 1880 79.65 % Vuonna 1890 80.14 %

100 naimutta miespuolista kohti tuli seuraava lukumäärä naimattomia miespuolisia ja leskimiehiä.

	1880		1890		Enimmin.		Vähimmin.	
Koko maa	1751	156	1890	192	1870	197	1751	156
Kaupungit	1825	186	1890	220	1850	262	1825	186
Maaseutu	1825	173	1890	189	1870	194	1825	173
Uudenmaan lääni . .	1850	190	1890	198	1870	201	1850	190
Turun	1850	185	1890	200	1870	204	1850	185
Hämeen »	1850	169	1890	191	1870	196	1850	169
Viipurin »	1850	185	1890	167	1850	185	1865	164
Mikkelin »	1850	187	1890	186	1850, 70	187	1880	179
Kuopion »	1850	202	1890	193	1870	207	1880	188
Vaasan	1850	175	1890	198	1870	202	1850	175
Oulun »	1850	187	1890	207	1870	224	1850	187
Luterilaisia	1865	186	1890	192	1870	198	1865	186
Kreikkalais-venäläisiä	1870	156	1890	169	1880, 90	169	1875	151
Roomalais-katolisia .	1865	208	1890	127	1880	222	1890	127

100 nainutta vaimoa kohti tuli seuraava lukumäärä naimattomia naisia ja vaimonpuolisia leskiä.

					Suurin.		Pienin.	
Koko maa	1751	180	1890	201	1870	213	1751	180
Kaupungit	1825	220	1890	256	1870	277	1825	220
Maasentu	1825	192	1890	196	1870	209	1825	192
Uudenmaan lääni	1850	209	1890	214	1870	220	1850	209
Turun	1850	207	1890	211	1870	223	1865	204
Hämeen	1850	186	1890	198	1870	213	1865	185
Viipurin	1850	188	1890	174	1850	188	1890	174
Mikkelin	1850	205	1890	194	1850	205	1880	192
Kuopion	1850	213	1890	198	1870	217	1880	195
Vaasan	1850	194	1890	208	1870	222	1850	194
Oulun	1850	206	1890	212	1870	239	1850	206
Luterilaisia	1865	200	1890	201	1870	214	1865, 80	200
Kreikkalais-katolisia	1870	160	1890	184	1890	184	1875	154
Roomalais-katolisia	1865	226	1890	253	1880	316	1865, 70	226

100 leskimiestä kohti tuli seuraava lukumäärä vaimonpuolisia leskiä.

					Suurin.		Pienin.	
Koko maa	1751	485	1890	267	1751	485	1870	232
Kaupungit	1825	381	1890	393	1880	403	1870	243
Maasentu	1825	266	1890	256	1825, 80	266	1870	231
Uudenmaan lääni	1850	268	1890	275	1880	295	1875	209
Turun	1850	295	1890	281	1850	295	1870	245
Hämeen	1850	258	1890	243	1880	263	1870	228
Viipurin	1850	281	1890	303	1880	309	1875	262
Mikkelin	1850	226	1890	250	1880	261	1850	226
Kuopion	1850	205	1890	257	1880	263	1850	205
Vaasan	1850	249	1890	281	1880	292	1865	220
Oulun	1850	215	1890	213	1880	216	1865	178
Luterilaisia	1865	234	1890	271	1880	278	1865, 70	234
Kreikkalais-katolisia	1870	175	1890	162	1880	195	1890	162
Roomalais-katolisia	1865	129	1890	95	1865, 70	129	1880	70

1,000 yli 15 vuotista naimatonta miespuolista henkeä kohti tuli seuraava lukumäärä yli 15 vuotisia naimattomia naisia.

					Suurin.		Pienin.	
Koko maa	1751	1,072	1890	939	1751	1,072	1890	939
Kaupungit	1825	1,093	1890	1,134	1890	1,134	1850	801
Maasentu	1825	1,040	1890	910	1825	1,040	1890	910

1,000 nainutta miestä kohti tuli seuraava lukumäärä naineita vaimoja.

					Suurin.		Pienin.	
Koko maa	1751	1,002	1890	1,001	1775	1,003	1800	1,000
Kaupungit	1825	1,020	1890	1,011	1880	1,028	1875	1,007
Maaseutu	1825	1,001	1890	1,000	1825 1850 1870 1875 1880	1,001	1865, 90	1,000
Uudenmaan lääni .	1850	996	1890	1,010	1880	1,011	1850	996
Turun » .	1850	1,004	1890	1,000	1850	1,004	1875	998
Hämeen » .	1850	1,003	1890	1,001	1850	1,003	1865 1875 1880 1890	1,001
Viipurin » .	1850	1,003	1890	1,001	1870, 75	1,005	1890	1,001
Mikkelin » .	1850	1,000	1890	1,000	1850—90	1,000	1850—90	1,000
Kuopion » .	1850	998	1890	1,001	1880	1,006	1850	998
Vaasan » .	1850	1,002	1890	1,000	1850	1,002	1870 1880 1890	1,000
Oulun » .	1850	1,000	1890	997	1850—75	1,000	1890	997
Luterilaisia . . .	1865	1,002	1890	1,002	1880	1,003	1875	1,001
Kreikkalais-katolisia	1870	1,002	1890	978	1870	1,002	1890	978
Roomalais-katolisia.	1865	1,000	1890	411	1865, 70	1,000	1880	317

VII. Vialliset.

Mielisairaat. Mielisairaiden absoluuttinen lukumäärä koko maassa oli 4,287 hengestä vuonna 1880 lisääntynyt 6,455 henkeen vuonna 1890. Lisäys tapahtui kaupungeissa ja maaseudulla sekä mies- että naispuolisissa henkilöissä.

Suhteellinen lukumäärä oli myös lisääntynyt; 100,000 henkeä kohti tuli nimittäin seuraava lukumäärä mielisairaita:

	1880.	1890.
Oulun lääni	266	327
Turun »	247	310
Mikkelin »	231	307
Miespuolisista	229	299
Vaasan lääni	194	290
Maaseutu	211	277

	1880.	1890.
<i>Koko maa</i>	208	271
Hämeen lääni	196	269
Kuopion »	224	266
Naispuolisia	188	244
Kaupungit	177	221
Uudenmaan lääni	164	216
Viipurin »	152	192

Mielisairaat olivat siis koko maassa kymmenenä vuotena lisääntyneet enemmän kuin 30 %. Hyvin epäiltävää kuitenkin on, onko näin suuri lisys todellakin tapahtunut; ehkä tiedot vuodelta 1890 ovat täydellisemmät, jota vastoin vuoden 1880 numerot ovat liian alhaiset.

Mitä erittäin mielisairaiden ikäjaotukseen tulee, niin lisääntyy niiden absoluuttinen lukumäärä 30—40 vuoden ikään asti; sen jälkeen vähenee lukumäärä, koska heistä kuolee useampia, kuin mitä tulee uusia mielisairaita.

Verrattuna väestöön vastaavassa ikäluokassa lisääntyy mielisairaiden lukumäärä koko maassa ja maaseudulla 60 vuoden ikään asti, kaupungeissa 70 vuoden ikään.

Sokeat. Sokeiden absoluuttinen lukumäärä oli 4,358 hengestä vuonna 1880 vähentynyt 3,702 henkeen vuonna 1890 ja koski vähennys kumpaakin sukupuolta. Vähennys koski ainoastaan maaseutua; kaupungeissa oli sokeiden lukumäärä vähän lisääntynyt (140 hengestä 185 henkeen).

Sokeiden suhteellinen lukumäärä oli kaikkialla vähentynyt, paitsi Vaasan läänissä. Väestön 100,00 henkeä kohti tuli nimittäin seuraava lukumäärä sokeita:

	1880.	1890.
Mikkelin lääni	266	220
Oulun »	301	203
Naispuolisia	259	196
Kuopion lääni	291	189
Maaseutu	223	164
<i>Koko maa</i>	211	156
Hämeen lääni	206	150
Vaasan »	135	148
Viipurin »	259	144
Turun »	175	136
Miespuolisia	162	113
Uudenmaan lääni	107	86
Kaupungit	81	79

Sokeiden lukumäärä olisi siis kymmenvuotisjaksona alentunut enemmän kuin 26 %. Täytyy kuitenkin suuresti epäillä, onko niin suuri vähennys todellakin tapahtunut, jonka vuoksi tämän seikan ainoa luonnollinen selitys on etsittävä siitä, että jommankumman vuoden tiedonannot ovat väärät. Luultavasti on vuoden 1890 numerot melkoista alemmat kuin mitä niiden tulisi olla, sillä vuoden 1880 numerot ovat jokseenkin yhtäpitäviä niiden tiedustelutulosten kanssa, jotka toimitettiin vuonna 1873.

Edellämainittujen numeroiden mukaan olisi sokeiden suhteellinen lukumäärä kymmenvuotisjaksona 1881—90 vähentynyt melkoisesti. Koska sokeiden lukumäärä kaupungeissa oli vuonna 1890 jokseenkin sama kuin vuonna 1880, olisi siis pääasiallinen vähennys koskenut maaseutua. Se osoittaisi siis sitä, että maaseudun väestön elintavoissa on tapahtunut suuri muutos parempaan päin. Sillä, kuten tiedetään, on sokeus harvoin synnynmäistä. Se riippuu sivistyssuhteista ja elintavoista. Tavallisesti johtuu sokaus sairaudesta ja usein se seuraa vanhuutta. Näitä syitä, jotka saavat aikaan silmätauteja, tavataan meillä useammin kuin muualla. Ennen niin tavalliset savupirtit ovat tosin nykyään hyvin harvinaisia, mutta riihen puiminen ja kaskan poltto sekä etenkin löylykylpy savuisissa, vetoisissa saunoissa ovat syynä silmätauteihin; ja niissä seuduissa, joissa tämä tapa on eniten käytännössä, on sokeitakin eniten. Ruotsalaisissa rannikkoseuduissa, jossa löylykylpyä vähemmän käytetään, on sokeus verrattain harvinaista.

Järjestys, jossa läänit seuraavat toinen toistaan sokeiden lukumäärään nähden, on kymmenvuotisjaksona kokonaan muuttunut, joka seikka myös osoittaa ensimmäisten tiedonantojen epäluotettavuutta. Kymmenvuotisjaksona on sokeiden lukumäärä vähentynyt kaikissa muissa paitsi Vaasan läänissä, jossa se on jonkun verran lisääntynyt. Vähennys Viipurin, Kuopion ja Oulun läänissä näyttää olevan uskomattoman suuri.

Maaseudulla oli suhteellisesti enemmän sokeita kuin kaupungeissa. Eroavaisuus johtuu erilaisista asunnoista ja elintavoista.

Päinvastoin etelä- ja keski-Europaan olosuhteita oli Suomessa — kuten yleensä pohjois-Europassa — suhteellisesti enemmän naispuolisia sokeita kuin miespuolisia. Sokeiden naispuolisten suuri lukumäärä meillä, etenkin korkeimpina ikävuosina, johtuu naisten talous-toimista savussa, pärevalkean ääressä y. m.

Sokeiden lukumäärä lisääntyy koko maassa ja maaseudulla syntymästä 60—70 vuoden ikään asti; sen jälkeen vähenee lukumäärä, koska heistä kuolee enemmän, kuin mitä uusia sokeita tulee. Kaupungeissa lisääntyy lukumäärä syntymästä 20 vuoden ikään asti; sen jälkeen sattuu vaihteluita, kuitenkin aina pysyen lisääntymään päin. Mahdollisesti ovat nämät vaihtelevaisuudet ainoastaan seurauksia siitä, että absoluuttiset luvut ovat verrattain pieniä.

Lähes puolet kaikista sokeista olivat yli 60 vuotta vanhoja.

Verrattuna väestöön vastaavassa ikäluokassa lisääntyy sokeiden lukumäärä syntymästä kuolemaan asti.

Kuuromykät. Kuuromyökkien absoluuttinen lukumäärä koko maassa oli 2,098 hengestä vuonna 1880 lisääntynyt 2,767 henkeen vuonna 1890. Absoluuttinen lisäys tapahtui sekä kaupungeissa että maaseudulla, sekä mies- että naispuolisissa. Lisäys oli tapahtunut kaikissa paitsi Mikkelin läänissä, jossa tapahtui vähäinen vähennys (186 ja 178).

Lukuun ottamatta viimeksimainittua läänä, on myöskin kuuromyökkien suhteellinen lukumäärä kaikkialla lisääntynyt. Väestön 100,000 henkeä kohti tuli nimittäin seuraava lukumäärä kuuromyökkiiä:

	1880.	1890.
Vaasan lääni	126	164
Miespuolisia	117	139
Turun lääni	110	136
Maaseutu	105	122
<i>Koko maa</i>	<i>102</i>	<i>116</i>
Hämeen lääni	99	110
Uudenmaan *	103	105
Oulun *	92	102
Naispuolisia	87	102
Mikkelin lääni	111	98
Viipurin *	88	90
Kuopion *	74	90
Kaupungit	63	67

Kuuromyökkien lukumäärä lisääntyy syntymästä 20 vuoden ikään asti; sen jälkeen vähenee lukumäärä kuoleman kautta eikä uusia tapauksiakaan juuri satu.

Verrattuna väestöön samassa ikäluokassa, lisääntyy kuuromyökkien lukumäärä syntymästä 20—25 vuoteen asti; sen jälkeen pysyy se jokseenkin muuttumatta.

Ne, joilla on vaikeampia ruumiinvikoja, lukuunottamatta sokeita ja kuuromyökkiiä. Tähän luokkaan kuuluvien viallisten absoluuttinen lukumäärä, joka vuonna 1880 koko maassa oli 8,280 henkeä, oli vuonna 1890 lisääntynyt 10,121 henkeen. Lisäys tapahtui kaikissa muissa paitsi Oulun läänissä, jossa sattui pieni vähennys (948 ja 905).

Viallisten suhteellinen lukumäärä oli vähentynyt Turun, Oulun, Mikkelin ja Viipurin läänissä. Muissa lääneissä, kuten koko maassakin, kaupungeissa ja maaseudulla sekä mies- että naispuolisissa, oli lukumäärä lisääntynyt. Väestön 100,000 henkeä kohti tuli nimittäin seuraava lukumäärä sellaisia viallisia:

	1880.	1890.
Vaasan lääni	386	583
Uudenmaan »	489	503
Turun »	506	484
Hämeen »	443	474
Miespuolisia	443	470
Maaseutu	416	435
<i>Koko maa</i>	402	425
Naispuolisia	362	381
Oulun lääni	456	366
Kuopion »	348	360
Kaupungit	253	332
Mikkelin lääni	305	294
Viipurin »	275	247

VIII. Väestö syntymäseudun mukaan.

Lausuttuna prosentteina vastaavasta väkiluvusta oli väestö vuosina 1880 ja 1890 syntymäseutuun nähden, jaettuna seuraavalla tavalla:

	Syntyneitä samassa kunnassa kuin he asuivat.		Syntyneitä saman läänin jossain toisessa kunnassa.		Summa syntyneitä samassa läänissä.		Syntyneitä toisessa läänissä.		Summa syntyneitä Suomessa.		Syntyneitä ulkopuolella Suomea.	
	1880.	1890.	1880.	1890.	1880.	1890.	1880.	1890.	1880.	1890.	1880.	1890.
Mikkelin lääni	91.32	90.51	6.07	6.22	97.39	96.73	2.48	3.06	99.87	99.79	0.13	0.21
Kuopion »	91.46	90.17	6.33	6.98	97.79	97.15	2.04	2.50	99.83	99.65	0.17	0.35
Oulun »	89.24	87.31	9.07	10.41	98.31	97.72	1.47	1.89	99.78	99.52	0.22	0.48
Viipurin »	91.44	86.95	4.89	5.65	95.53	92.60	3.62	5.98	99.15	96.58	0.85	1.42
Maaseutu	87.74	86.42	9.52	10.22	97.26	96.64	2.49	3.00	99.75	99.64	0.25	0.36
Vaasan lääni	88.05	86.26	9.42	11.00	98.07	97.26	1.70	2.38	99.77	99.64	0.23	0.36
Miespuolisia	85.34	83.25	10.17	11.32	95.51	94.57	3.72	4.84	99.23	99.41	0.77	0.59
<i>Koko maa</i>	84.67	82.86	10.90	12.19	95.66	94.45	3.72	4.67	99.38	99.42	0.62	0.58
Naispuolisia	84.03	81.29	11.77	13.04	95.80	94.33	3.73	5.10	99.53	99.43	0.47	0.57
Hämeen lääni	78.02	75.97	16.11	16.53	94.13	92.50	5.88	7.31	99.81	99.81	0.19	0.19
Turun »	76.28	74.36	19.84	21.68	96.12	96.04	3.30	3.57	99.42	99.61	0.58	0.39
Uudenmaan »	70.32	67.17	15.30	16.22	85.62	83.39	11.49	15.34	97.11	98.93	2.89	1.07
Kaupungit	51.18	44.29	26.97	30.23	78.15	74.52	17.16	22.93	95.31	97.45	4.69	2.55

Parannetut kulkuneuvot ovat selvästi olleet syynä suurempiin muuttoihin kuin ennen. Yllä olevat numerot osoittavat kuitenkin, että muuttojen lukumäärä meillä maalaiskunnissa on yhä edelleen verrattain pieni. Sitä vastoin on vierasten ainesten tulva kaupunkeihin, etenkin suurempiin, jokseenkin suuri. Tämän kautta selviää myöskin se melkoinen siirros, joka on tapahtunut kaupungeissa syntyneen väestön suhteellisessa lukumäärässä.

Suuremmissa kaupungeissa on niiden henkilöiden lukumäärä, jotka eivät ole vastaavissa kaupungeissa syntyneet, suhteellisesti suurempi kuin pienemmissä kaupungeissa ja maalaiskunnissa.

Helsingissä oli todellisesta väkiluvusta syntyneitä:

	1880.	1890.
Kaupungissa	31.5 %	31.0 %
Muissa Uudenmaan läänin kunnissa	22.4 »	21.6 »
Muissa lääneissä	33.7 »	38.8 »
Ulkomailla	12.4 »	8.6 »

Että ulkomailla syntyneiden lukumäärä Suomessa on vähäinen, on luonnollinen seuraus siitä, että kansainvälinen yhteys on meillä vielä verrattain vähän kehittynyt. Eipä Suomen yhdistyminen Venäjään ja siitä syntynyt vilkas liikeyhteys näiden molempien maiden välillä ole vaikuttanut niin paljon väestötilastollisessa suhteessa, kuin muuten olisi voinut odottaa. Huomioon otettava on myös se sitkeys, jolla väestö yleensä meillä pysyttäytyy synnyinseudullaan.

Syntymäseutuun nähden oli:

	1880.	1890.
Syntyneitä Suomessa	99.38 %	99.42 %
» Venäjällä	0.39 »	0.37 »
» Ruotsissa	0.18 »	0.16 »
» muissa maissa	0.05 »	0.05 »

IX. Väestö äidinkielen mukaan.

Väestön suhteellinen jako äidinkielen mukaan vuosina 1880 ja 1890 oli prosenttina seuraava:

	Suomea puhuvia.		Ruotsia puhuvia.		Venäjää puhuvia.		Saksaa puhuvia.		Lapin kieltä puhuvia.		Muita kieliä puhuvia.	
	1865.	1880. 1890.	1865.	1880. 1890.	1865.	1880. 1890.	1865.	1880. 1890.	1865.	1880. 1890.	1865.	1880. 1890.
Kuopion lääni	—	99.45 99.50	—	0.53 0.47	—	0.12 0.03	—	0.01 —	—	—	—	—
Mikkelin »	—	98.91 99.01	—	1.01 0.92	—	0.07 0.05	—	—	—	—	—	0.01 0.01
Oulun »	—	98.36 98.65	—	1.18 0.68	—	—	—	—	0.46 0.45	—	—	—
Hämeen »	—	98.24 98.66	—	1.73 1.33	—	0.01 0.01	—	0.02 0.01	—	—	—	—
Viipurin »	—	96.53 96.16	—	2.45 2.44	—	0.73 1.13	—	0.28 0.24	—	—	—	0.01 0.04
Maaseutu	—	87.75 88.47	—	12.14 11.88	—	0.04 0.06	—	0.01 0.01	—	0.05 0.05	—	0.01 0.01
<i>Koko maa.</i>	—	<i>85.72</i> <i>86.07</i>	—	<i>13.80</i> <i>13.56</i>	—	<i>0.29</i> <i>0.34</i>	—	<i>0.06</i> <i>0.06</i>	—	<i>0.03</i> <i>0.05</i>	—	<i>0.06</i> <i>0.07</i>
Turun lääni	—	82.86 83.63	—	16.99 16.27	—	0.03 0.06	—	0.04 0.03	—	—	—	0.06 0.01
Vaasan »	—	67.11 69.66	—	32.87 30.31	—	0.01 0.02	—	0.01 0.01	—	—	—	—
Kaupungit	—	58.30 64.14	—	38.20 33.37	—	1.96 1.75	—	0.84 0.63	—	—	—	0.70 0.11
Uudenmaan lääni	—	47.96 51.24	—	50.44 47.89	—	0.79 0.56	—	0.33 0.28	—	—	—	0.45 0.97

Venäjää puhuvia oli enimmäkseen kauppiaita ja heidän perheitään, jotka asuivat hajallaan siellä täällä kaupungeissa; saksaa puhuvia oli samoin suurimmaksi osaksi kauppiaita, jotka asuivat pääasiallisesti Helsingissä ja Viipurissa; lapin kieltä puhuvia oli ainoastaan Oulun läänissä.

Yllä oleva taulu osoittaa, että suomea puhuvien lukumäärä kymmenvuotiskaksona 1881—90 oli lisääntynyt 0.78 %; samoin oli venäjää puhuvien lukumäärä lisääntynyt 0.04 %. Muut kieliryhmät ovat sitä vastoin vähentyneet, nimittäin ruotsia puhuvat 0.76 %, saksaa puhuvat 0.01 %, lapinkieltä puhuvat 0.003 % ja muita kieliä puhuvat 0.043 %.

X. Väestö sivistyskannan mukaan.

Sivistyskannan mukaan oli yli 10 vuotisen väestön suhteellinen jako, lausuttuna prosenteissa, seuraava:

	Henkilöitä, joilla oli korkeampi kuin kansakoulusivistys.		Muita luku- ja kirjoitustaitoisia.		Ainoastaan lukutaitoisia.		Lukutaidottomia.	
	1880.	1890.	1880.	1890.	1880.	1890.	1880.	1890.
Turun lääni	2.3	2.6	11.8	23.6	85.4	73.3	0.5	0.5
Uudenmaan »	7.5	7.5	20.5	35.2	70.5	56.7	1.5	0.6
Hämeen »	1.4	1.4	9.2	19.9	88.1	78.0	1.3	0.7
Vaasan »	1.0	1.1	8.3	15.0	89.9	83.1	0.8	0.8
Kaupungit	13.9	13.2	38.9	51.1	45.9	34.9	1.3	0.8
Luterilaisia	2.0	2.0	11.2	20.3	85.4	76.5	1.4	1.2
Mikkelin lääni	1.1	1.1	6.1	16.5	91.1	81.1	1.7	1.3
<i>Koko maa</i>	<i>1.9</i>	<i>2.0</i>	<i>11.5</i>	<i>20.5</i>	<i>84.1</i>	<i>75.4</i>	<i>2.5</i>	<i>2.1</i>
Oulun lääni	0.9	0.8	16.4	15.8	81.2	81.3	1.5	2.1
Maasentu	0.7	0.7	8.7	16.9	87.9	80.1	2.7	2.3
Kuopion lääni	0.8	0.7	9.8	19.3	84.8	75.7	4.6	4.3
Viipurin »	1.1	1.6	11.2	19.9	80.0	72.4	7.7	6.1
Roomalais-katolisia	—	9.2	—	24.4	—	45.4	—	21.0
Kreikkalais-katolisia	1.2	1.0	23.3	32.8	19.6	20.9	55.9	45.3

Taulusta näkyy, että Viipurin ja Kuopion läänit lukutaitoisuuteen nähden ovat viimeisessä sijassa. Se johtuu siitä, että näissä lääneissä muuhun kuin luterilaiseen uskontoon kuuluva väestö on lukuisampi kuin muualla. Taulu osoittaa myöskin, että kreikkalais-katolisesta väestöstä on suurin lukumäärä lukutaidottomia.

Kuten yllä olevista tiedoista näkyy, oli lukutaitoisuus kymmenvuotijaksena 1881—90 kaikkialla lisääntynyt, paitsi Oulun läänissä, jossa lukutaitoisten lukumäärä oli hiukan vähentynyt, samoin kuin Turun ja Vaasan lääneissä, joissa lukumäärä oli jäänyt muuttumatta.

Lukutaitoisuus koko maassa yli 10 vuotta vanhojen henkilöiden kesken oli siis 1890 niin yleinen, että 97.9 % oli lukutaitoisia ja ainoastaan 2.1 % lukutaidottomia. Luterilaisissa seurakunnissa nousi jälkimäisten lukumäärä ainoastaan 1.2 %, mutta kreikkalais-katolisissa sitävastoin 45.3 % asti. Kirjoitustaitoisuus taas oli, merkittävää kyllä, suhteellisesti enemmän levinnyt kreikkalaiskatolisten kuin luterilaisten kesken. Henkilöistä, jotka ovat täyttäneet 10 vuotta, oli edellisessä 32.8 %, mutta jälkimäisissä ainoastaan 20.3 % kirjoitustaitoisia. Viimeksi mainittu seikka johtuu siitä, että kreikkalais-katolisesta väestöstä verrattain suuri lukumäärä palvelee kaupoissa ja teollisuuslaitoksissa, ja on heille kirjoitustaito aivan välttämätön, sekä että edellisten ensimmäinen opetus sitä paitsi niissä harvoissa tapauksissa, jolloin se tulee kysymykseen, annetaan enemmän koulussa kuin suurimman osan luterilaisten, joilla kotiopetus valmistuksena lukukinkereille ja rippikouluun on paljon yleisempi kuin kaavamainen kouluopetus.

Yleensä on kirjoitustaitoisuus eniten levinnyt niissä seurakunnissa, joissa ylempät kansakoulut olivat pitemmän aikaa olleet toimessa. Tässä suhteessa ovat kaupungit erittäin mainittavat, joissa kirjoitustaitoisten lukumäärä oli enemmän kuin 50 %. Tärkeä sija on myös useilla tehdasseurakunnilla, jota paitsi löytyy useita maalaiskuntia, joissa kirjoitustaitoisuus on suhteellisesti hyvin yleinen.

Mitä ruotsia ja suomea puhuvan väestön sivistyssuhteisiin tulee, oli korkeampi koulusivistys ja kirjoitustaitoisuus enemmän levinnyt sekä lukutaidottomien lukumäärä pienempi edellisten kuin jälkinäisten kesken. Mitä korkeampaan koulusivistykseen tulee, voi sen arvatakin, koska ruotsia puhuvaan väestöön vielä, kuten tunnettu, kuuluu suhteellisesti suurempi osa maan säätyluokasta. Että suomea puhuvasta väestöstä verrattain suuri lukumäärä on lukutaidottomia, johtuu osaksi siitä, että melkein kaikilla kreikkalaiskatolisilla maassamme on suomi äidinkielenä.

XI. Väestö ammatin ja elinkeinon mukaan.

Tiedot väestön jaosta ammatin ja elinkeinon mukaan perustuvat kunkin seurakunnan papiston summittain tekemiin tauluihin, eikä nimellisiin henkilöluetteluihin. Luultavaa on, että ne ainoastaan enemmän tai vähemmän likimäärin ilmaisevat oikean asianlaidan tässä suhteessa. Miten täydellisiä taulu-

kaavat ovatkaan, ei niihin kuitenkaan voi mahtua niin monta saraketta kuin vaaditaan, jotta kaikki seikat suuremmassa kansanryhmässä tulisivat edes jossain määrin valaistuiksi joka puolelta. Papistonkin on usein ollut vaikeata päättää, mihin sarakkeeseen henkilö on merkittävä. Varma on kuitenkin, että tiedot muutamista ammateista ovat hyvin virheellisiä; miten tarkkoja tiedonannot toisista ammateista ovat, ei voi päättää, mutta näyttävät nekin monessa suhteessa enemmän tai vähemmän epäiltäviltä. Jos nämä tiedot lasketaan yhteen sellaisina, kuin ne esiintyvät, niin saadaan seuraava tulos, jossa niiden henkilöiden lukumäärä — päähenkiöiden, apulaisten, palvelusväen, sekä näiden kaikkien perheiden — jotka saivat elantonsa ammatistaan, on lausuttuna prosentteina koko väestöstä:

	1865.	1875.	1880.	1890.
Hallinto ja oikeudenvallonta	—	—	0.90	0.85
Opetus- ja kasvatustoimi	—	—	0.25	0.33
Papisto	—	—	0.56	0.52
Terveydenhoito	—	—	0.15	0.19
Maa- ja merivarustus	—	—	0.22	0.26
Vapaat elinkeinot	—	—	0.56	0.71
I. Valtiollisyhteiskunnallisten ammattien summa	2.43	1.73	2.64	2.86
II. Maanviljelys ja karjanhoito sivuelinkeinoineen	79.37	78.40	77.0	74.75
Tehdasteollisuus	—	—	2.20	2.74
Käsiteollisuus	—	—	4.42	5.26
III. Teolliset ammatit yhteensä	4.91	4.84	6.62	8.00
IV. Kauppa	1.59	1.95	1.01	1.23
V. Kulkulaitokset			2.02	2.11
VI. Muut elinkeinot	7.17	8.16	4.21	4.36
VII. Henkilöitä ilman määrättyä tai ilmoitettua ammattia			6.50	6.69
VIII. Henkil., jotka ovat muiden palveluk.	4.53	4.92	— *)	— *)

*) Vuosina 1880 ja 1890 on ryhmä VIII jakaantuneena ryhmiin I—VII ja oli:

	1880.	1890.
Miespuolista palvelusväkeä	8.07 %	6.27 %
Naispuolista »	9.71 »	8.22 »
Yhteensä	8.91 %	7.26 %

Suurin muutos, mikä suhteellisiin lukuihin nähden on tapahtunut, on maata viljelevän luokan vähennys 79.37 %:sta vuonna 1865 74.75 %:iin vuonna 1890. Se väestö, joka saa toimeentulonsa teollisuudesta ja useimmista muista elinkeinoista, on sen sijaan jonkun verran lisääntynyt.

XII. Väestö säädyn mukaan.

Koko Suomen väestöstä kuului vuonna 1890 ainoastaan 29.64 % niihin yhteiskuntaluokkiin, jotka ovat edustetut valtiopäivillä, jota vastoin 70.36 % eli suuri enemmistö oli sellaisia, joilla ei ole oikeutta välillisesti eikä välittömästikään ottaa osaa lainsäädäntöön. Prosenttina koko väkiluvusta olivat eri säädyt:

	1880.	1890.
Ritaristo ja aateli	0.15	0.12
Pappissääty	0.33	0.26
Porvarissääty	3.19	3.11
Talonpoikaissääty	33.82	26.15
Muut, jotka eivät ole valtiop. edustett.	62.51	70.36

Tästä näkyy, että valtiopäivillä edustetut säädyt ovat vähentyneet ajanjaksona 1881--90, jota vastoin muut ovat lisääntyneet 7.85 %.

1,000:henkilöstä oli edustettuina valtiopäivillä:

	1880.	1890.
Viipurin lääni	604	485
Oulun »	450	385
Kaupungit	405	333
Vaasan lääni	405	318
<i>Koko maa</i>	<i>375</i>	<i>296</i>
Kuopion lääni	351	294
Maaseutu	372	293
Mikkelin lääni	339	288
Uudenmaan »	343	242
Turun »	243	176
Hämeen »	235	173

Maaseudulla olivat valtiollisesti täysivaltaiset yhteiskuntaluokat siis vähemmän lukuisat kuin kaupungeissa.

Syy siihen, että Viipurin läänillä on niin edullinen sija, johtuu siitä että läänissä sen väestöön verraten on paljon tilallisia ja vähän maatorppareja, niin että maata omistava luokka on lähes puolet maaseudun koko väestöstä.

Huomautettakoon, että yllä olevat luvut ovat suuressa määrin likimääräisiä.

XIII. Talouskunnat.

Kutakin talouskuntaa kohti tuli keskimäärin seuraava lukumäärä henkilöitä:

	1880.	1890.
Oulun lääni	5.06	4.91
Viipurin »	5.15	4.87
Vaasan »	4.77	4.61
Maaseutu	4.62	4.51
<i>Koko maa</i>	<i>4.54</i>	<i>4.41</i>
Kuopion lääni	4.33	4.33
Uudenmaan »	4.24	4.15
Turun »	4.35	4.14
Mikkelin »	4.10	4.14
Hämeen »	4.23	4.10
Kaupungit	3.81	3.66

Vuonna 1890 oli siis kussakin perheessä vähemmän henkilöitä kuin vuonna 1880. Syy tähän muutokseen lienee siinä, että nyt on pienempi luku palvelijoita isäntien ruuassa kuin ennen.

Talouskunnat olivat siten jakaantuneina, että niiden lukumäärä oli päinvastaisessa suhteessa niiden henkilöiden lukumäärään, jotka kuuluivat talouskuntiin.

Prosenttina koko talouskuntien luvusta oli siis:

	Talouskuntia, joihin kuului 1 henki.		Talouskuntia, joihin kuului enemmän kuin 15 henkeä.	
	1880.	1890.	1880.	1890.
Kaupungit	23.0	25.8	0.4	0.3
Koko maa	17.7	19.8	0.6	0.5
Maaseutu	17.1	19.0	0.6	0.5

Viittaamalla yksityiskohtaiseen tauluun N:o 77 lisättäköön tässä ainoastaan, että pienet talouskunnat — 1—4 henkeen — olivat kaupungeissa suhteellisesti lukuisampia kuin maaseudulla, suuret talouskunnat — enemmän kuin 5 henkeä — sitävastoin lukuisampia maaseudulla kuin kaupungeissa.

XIV. Syyt, jotka vaikuttavat väestöliik- keeseen.

Seuraavassa selitetään tärkeimpiä syitä, jotka ovat vaikuttaneet väestöliikkeeseen.

Maantieteellinen asema, ilmanala ja maanlaatu. Suomi sijaitsee 60^o ja 70^o välillä pohj. lev. ja siellä vallitsee pohjoinen ilmanala, joka kuitenkin on monessa suhteessa suotuisampi viljelykselle kuin naapurimaissa länsi- ja itä-puolella samalla leveysasteella. Maa on hyvin vesistörikasta. Paitsi lukuisia järviään on sillä paljon soita ja rämeitä, joiden suoranaishalla vaikutuksella väestön terveyden tilaan ei kuitenkaan liene ollut erityistä merkitystä. Mutta niiden välillinen vaikutus on sitä suurempi sikäli, kuin ne vaikuttavat vuodentuloihin. Etenkin viime aikoina alotetut suuret suonkuivaukset ja suonviljelysten ovat osaksi parantaneet ilmanalaa, m. m. vähentämällä hallanarkuutta, ja siten epäsuorasti helpottaneet maanviljelystä, osaksi suorasti vaikuttaneet siihen lisäämällä viljellyn maan alaa. On vieläkin mahdollista edelleen sitä jatkaa. Maan pääelinkeino *maanviljelys* on ajanjaksona 1751—1890 suuresti edistynyt, osaksi laajuuteensa nähden, joka on luonnollista, koska väestön lukumäärä on lisääntynyt ja on ollut mahdollista perustaa uutis-viljelyksiä, osaksi ja hyvin suuressa määrin laatuunsa nähden, koska viljansadot nykyään ovat suhteellisesti sekä runsaammat että varmemmat kuin edellisinä aikoina. *Kulkuneuvotkin* ovat paljon parantuneet, suureksi osaksi uusien rautateiden kautta, jotka ajanjakson lopulla ulottuivat pohjoisessa Ouluun asti ja sisämaassa Jyväskylään, Kuopioon, Joensuuhun ja Sortavalaan asti. Katovuoden sattuessa voi viljaa suuritta vaikeuksitta nyt vähässä ajassa kuljettaa rantaseuduilta ja Venäjältä melkein maan kaikkiin seutuihin, joten voidaan estää sellaisten surkeiden tapahtumien uudistuminen, joita esim. vuosina 1867 ja 1868 sattui, jolloin niiden kuntien asukkaiden, joita katovuosi kovimmin kohtasi, ruokavarojen puutteesta täytyi jättää kotinsa. Tämä on hyvin tärkeätä, etenkin terveydellisessä suhteessa. Jos sitä paitsi ottaa huomioon, että *asuntosuhteissa* maaseudulla on tapahtunut perinpohjainen muutos (ennen niin tavalliset savupirtit ovat vähitellen melkein kokonaan muuttuneet), että muut taloudelliset ja yhteiskunnalliset seikat ovat yleensä parantuneet, että kansansivistys, terveydenhoito, teollisuus y. m. ovat viime aikoina suuresti edistyneet, niin täytyy yleisenä johtopäätöksenä lausua, että ne olot, joiden aikana kansa nykyään elää, ovat paljon paremmat, kuin edellisinä aikoina. Tästä ei kuitenkaan saa vetää sitä johtopäätöstä, että suhteellinen väestön lisääntyminen nyt olisi suurempi kuin ennen. Mutta se tapahtuu nyt tasaisemmin, pienemmillä vaihtelevaisuuksilla.

Ilahduttavana tosiasiana mainittakoon, että samalla kuin avioliittojen ja syntyneitten suhteellinen lukumäärä on vähentynyt myöskin kuolevaisuus on alentunut. Avioliittojen vähentyneestä lukumäärästä on seurannut, että naisten lukumäärä täysikasvaneeseen väestöön nähden on nyt pienempi kuin ennen, mutta joka tapauksessa on Suomi tässä suhteessa muiden Euroopan maiden tasalla ja on sen suhteellinen luku jokseenkin yhtäpitävä yleisen eurolaisen keskimäärän kanssa. Ja varmaankin elävät naineet nykyään paremmissa taloudellisissa oloissa kuin ennen.

Suoranaisimmin vaikuttavat väestön liikkeeseen taloudelliset seikat, samoin sota. Ensin mainituista on vuodentulon laadulla ratkaiseva merkitys, koska noin 75 % koko väestöstä on maanviljelijöitä. Mitä edellä on sanottu näkyy selvästi Suomen väestötilastosta vuosilta 1750—1890.

XV. Avioliitot.

Avioliittojen lukumäärä.

Koko maa.

Samalla kuin asukasluku koko maassa on aikojen kuluessa vähitellen lisääntynyt, on myöskin vuosittain solmittujen avioliittojen absoluuttinen lukumäärä suurentunut. Koko maassa rakennettiin näet 1751—55 noin 4,400 avioliittoa vuodessa, 1886—90 noin 16,600. Mutta avioliittojen luvun lisääntyminen ei ole kulkenut väestön lisääntymisen tasalla. *Suhteellisessa* avioliittojen lukumäärässä — tai avioliittojen lukumäärän suhteessa asukaslukuun — huomataan nimittäin *vähennys*. 5-vuotisajana 1751—55 tuli keskimäärin vuosittain 99 solmittua avioliittoa 10,000 henkeä kohti asukasluvun keskimäärästä. 1886—90 sitä vastoin ainoastaan 72. Koko ajanjaksona 1751—1890 oli keskiluku 80. Vähennys avioliittojen luvussa huomataan kaikissa Euroopan valtioissa.

Tämä vähennys johtuu todennäköisesti siitä, että nykyään on vaikeampi elättää perhettä kuin ennen. Tulolähteet ovat nyt tosin runsaammat, mutta elämän vaatimukset ovat nousseet suhteellisesti vielä suuremmissa määrässä.

Ajanjakso alkoi 1751 109 avioliitolla 10,000 henkeä kohti asukasluvun keskimäärästä ja loppui 1890 71 avioliitolla. Vähennys ei ole kuitenkaan jatkunut tasaisesti, keskeytyttä. Usein on sattunut hyvin suuria vaihtelevaisuuksia, vieläpä läheisimpinä vuosina, onpa sattunut hyvin suuri lisäyskin, tasoituksena, erittäinkin niiden vuosien jälkeen, jolloin vähennys on ollut verrattain suuri.

Avioliittojen lukumäärä oli, kuten mainittiin, vuonna 1751 109. Sen jälkeen sattui:

lisäys.		vähennys.	
		vuoteen 1753	95
vuoteen 1754	99	» 1757	1) 80
» 1759, 60	98	» 1762, 63	80
» 1764	83	» 1766, 67	78
» 1768	89	» 1770	73
» 1774	93	» 1776	85
» 1778	98	» 1781	76
» 1782	84	» 1786	70
» 1787	77	» 1788	2) 67
» 1791	3) 117	» 1795	79
» 1796	84	» 1798	76
» 1800	82	» 1802	73
» 1805	80	» 1808	4) 50
» 1810	5) 118	» 1813	75
» 1816	89	» 1819	76
» 1821	95	» 1822	81
» 1823	88	» 1825	82
» 1827	91		

1) Sota. — 2) Sota. — 3) Tasoitus — 4) Alin määrä; sota. — 5) Korkein määrä; tasoitus.

	lisäys.		vähennys.
		vuoteen 1830	76
vuoteen 1831	86	» 1832	¹⁾ 65
» 1834	76	» 1836	²⁾ 65
» 1837	73	» 1838	71
» 1842	83	» 1846	74
» 1848	93	» 1850	81
» 1851	83	» 1852	72
» 1855, 56	79	» 1857	71
» 1860	89	» 1863	74
» 1864	78	» 1866	61
» 1867	³⁾ 64	» 1868	⁴⁾ 57
» 1870	⁵⁾ 102	» 1873	85
» 1874	90	» 1879	74
» 1880	77	» 1881	69
» 1883	78	» 1885, 86	73
» 1887	76	» 1889	69
» 1890	71		

Erotus korkeimman (118) ja alimman (50) prosenttimäärän välillä oli 68.

¹⁾ Koleeravuosi. — ²⁾ Koleeravuosi — ³⁾ Katovuosi. — ⁴⁾ Katovuoden seuraus. —
⁵⁾ Tasoitus; paljon mies- ja vaimonpuolisia leskiä.

Korkeimmat ja alimmat prosenttimäärät olivat:

	Korkein.	Alin.
5-vuotis jaksoina	17 ⁵¹ / ₅₅ ja 17 ⁹¹ / ₉₅	18 ⁸⁶ / ₉₀
10 »	17 ⁵¹ / ₆₀ »	18 ³¹ / ₄₀
25 »	17 ⁵¹ / ₇₅ »	18 ⁶⁶ / ₉₀

Viime aikoina, alkaen vuodesta 1861, tapahtui koko maassa aleneminen vuoteen 1868 asti, jolloin oli alin prosenttimäärä. Vuosina 1869 ja 1870 huomattiin uusi, suuri nousu, sen jälkeen jatkuva aleneminen.

Avioliittojen luku eri 5-vuotiskausina sekä vuotuinen korkein ja vuotuinen alin prosenttimäärä kunkin jaksona oli seuraava:

1751—55	99	1796—1800	80
1751	109	1796	84
1755	94	1798	76
1756—60	90	1801—05	78
1759, 1760	98	1805	80
1757	80	1802	73
1761—65	82	1806—10	79
1761	84	1810	118
1762, 1763	80	1808	50
1766—70	80	1811—15	83
1768	89	1811	91
1770	73	1813	75
1771—75	83	1816—20	86
1774	93	1820	93
1771	76	1819	76
1776—80	89	1821—25	86
1778	98	1821	95
1780	82	1822	81
1781—85	80	1826—30	84
1782	84	1827	91
1781	76	1830	76
1786—90	77	1831—35	73
1790	94	1831	86
1788	67	1832	65
1791—95	99	1836—40	73
1791	117	1840	78
1795	79	1836	65

1841—45	80	1866—70	76
1842	83	1870	102
1845	76	1868	57
1846—50	83	1871—75	88
1848	93	1871	97
1846	74	1875	84
1851—55	77	1876—80	79
1851	83	1876, 1877	82
1852	72	1879	74
1856—60	79	1881—85	74
1860	89	1883	78
1857	71	1881	69
1861—65	77	1886—90	72
1861	86	1887	76
1865	70	1889	69

Edellä mainitut vaihtelut avioliittojen luvussa johtuvat monesta eri seikasta, m. m. naima-ijässä olevien naimattomien lukumäärästä, mutta eniten yhteiskunnallis-taloudellisista suhteista — hyvistä sadoista tai katovuosista, kalliista ajasta, sodasta j. n. e. Jos nämät seikat ovat sellaisia, että ne takaavat tulevalle perheelle toimeentulon, on avioliittojen lukumäärä suuri ja päinvastoin. Huomattava tässä suhteessa on, että jos avioliittojen luku jostain syystä on jonakin vuonna vähentynyt melkoisesti normaalimäärän alapuolelle, nousee se sen jälkeen heti paljon tavallisen määrän yli (tasointus). Niin oli esim. avioliittojen luku:

1788 (sota)	67	mutta 1791	117
1808 »	50	» 1810	118
1868 (katovuosi 1867)	57	» 1870	102

Tietoja täysi-ikäisistä naimattomista henkilöistä ei löydy ennen vuotta 1880. 1880-luvulla oli heidän suhteellinen lukumääränsä jokseenkin muuttumaton Täysi-ikäisistä naimattomista miehistä ja leskimiehistä yhteensä oli korkein prosenttimäärä v. 1884, 20,2 % koko miespuolisesta väestöstä, alin prosenttimäärä v. 1889, 19,2 %. Koska täysi-ikäisten naimattomien naisten ja leskien lukumäärä aina on suurempi kuin vastaavassa sivilisäätyryhmässä olevien miesten, riippuu avioliittojen lukumäärä ainoastaan jälkimmäisten lukumäärästä.

Avioliittojen paljous riippuu myös hyvin suuressa määrässä väestön mies- ja naisleskien luvusta, sillä näillä on jo valmis talous sekä taloudellinen asema, joka tekee heille menon uusiin naimisiin suhteellisesti helpoksi. Usein on heillä

myöskin perhe, jolle he toivovat saavansa uuden isän tai äidin. Sota- ja nälkävuosien jälkeen, jolloin monta avioliittoa on purkautunut lisääntyneen kuolevaisuuden tähden ja siis mies- ja naisleskien lukumäärä on suuri, lisääntyy toiskertaisten avioliittojen ja sen kautta myös koko avioliittojen lukumäärä. Niin oli asian laita esim. vuosina 1869 ja 1870.

Jos tarkastaa, mitkä näistä seikoista ovat eniten vaikuttaneet vaihtelevaisuuksiin avioliittojen lukumäärässä, huomaa, että taloudelliset seikat useimmissa tapauksissa lienevät olleet pääsijassa. Muutamia syitä, sen verran kuin niitä nykyään voi tutkia, on mainittu edellä, avioliittojen lukumäärien yhteydessä.

Mutta sellainen vertailu kuin edellä on tehty avioliittojen lukumäärän ja väestön koko lukumäärän välillä, ei kuitenkaan anna aivan oikeata kuvaa todellisesta suhteellisesta avioliittojen lukumäärästä eri vuosina, sillä niiden naimakelpoisten lukumäärä, jotka *voivat* mennä avioliittoon — yli 20 vuotiaat ja naimattomat miespuoliset leskimiehet, sekä yli 15 vuotiaat naimattomat naispuoliset ja leskivaimot — voi eri ajanjaksoina olla hyvin erilainen, tai, joskin se absoluutiseen suuruuteensa nähden on jokseenkin samanlainen, kuitenkin muodostaa hyvin erilaisen osan koko väestöstä. Jos kuitenkin lasketaan naimakelpoisten miesten avioliittojen suhteellinen lukumäärä vuosilta 1881—90, ainoat, joilta sellaisia tietoja on saatavana, niin huomataan, että näiden vuosien kaariviiva kulkee jokseenkin rinnakkain yleisen avioliitto-viivan kanssa, joka onkin aivan luonnollista, koska niiden suhteellinen lukumäärä, kuten jo aikaisemmin on mainittu, oli 1880-luvulla jokseenkin muuttumaton. Avioliittojen lukumäärä näkyy siis ainakin tänä 10-vuotis-jaksona pääasiallisesti olleen riippuvainen taloudellisista seikoista.

Viimeisten kymmenvuosien yleinen avioliittojen lukumäärä on ehkä laskettu liian alkaiseksi, johtuen siitä, että ne henkilöt, jotka ovat oleskelleet ulkomailla, etenkin Amerikassa, ovat lasketut väestön lukumäärään, jota vastoin heidän siellä solmimansa avioliitot eivät kaikki ole merkityt kirkonkirjoihin. Tässä mainittu virhe ei kuitenkaan voi toistaiseksi olla mistään suuremmasta merkityksestä.

Kaupungit ja maaseutu.

Avioliittojen lukumäärä on yleensä kaupungeissa ollut jonkun verran suurempi kuin maaseudulla. Poikkeuksina ovat vuodet 1869, 1870 ja 1871. Ajanjaksona 1866—90 solmittiin 84 ja 77 avioliittoa 10,000 henkeä kohti keskiväki-luvusta. Tämä seikka selitetään siten, että kaupungeissa on enemmän täysi-ikäisiä naimattomia kuin maaseudulla. Muuten kaupunkien ja maaseudun kaariviivat kulkevat melkein rinnakkain.

Korkein ja alin sattui:

	Korkein.		Alin.		Erotus.
kaupungeissa: vuosina 1869 ja 1875	95	vuosina 1867 ja 1868	67	28	
maaseudulla: vuonna	103	vuonna 1868	56	47	

Vähennys vast. korkeimmasta lukumäärästä vuoden 1890 lukumäärään oli:

kaupungeissa	95—89 = 6
maaseudulla	103—70 = 33

Kuten mainittu, osottaa avioliittojen lukumäärä taipumusta vähenemiseen, kuitenkin vähemmässä määrässä kaupungeissa kuin maaseudulla.

Läänit.

Vuonna 1866 oli lukumäärä alenemaan päin eri lääneissä. Se oli alin Kuopion ja Mikkelin läänissä v. 1866, Turun läänissä v. 1867, muissa lääneissä v. 1868. Sen jälkeen se kohoaa ja on korkeimmillaan Turun, Kuopion ja Vaasan läänissä v. 1869, muissa lääneissä v. 1870. Sitten seuraa vuoteen 1890 asti aleneminen kaikissa lääneissä, kuitenkin vaihtelujen keskeyttämänä. Suurin vähennys sattui Vaasan läänissä (46) ja Kuopion läänissä (36).

Eri lääneissä oli seuraavat korkeimmat lukumäärät:

Kuopion lääni	1869	128
Vaasan »	1869	116
Viipurin »	1870	113
Turun »	1869	107
Hämeen »	1870	105
Oulun »	1870	101
Mikkelin »	1870	93
Uudenmaan »	1870	89

sekä alimmat:

Viipurin lääni	1868	48
Oulun »	1868	48
Hämeen »	1868	51
Kuopion »	1866	52
Mikkelin »	1866	53
Uudenmaan »	1868	54
Vaasan »	1868	57
Turun »	1867	60

Erotukset olivat:

Kuopion lääni	76
Viipurin »	65
Vaasan »	59
Hämeen »	54
Oulun »	53
Turun »	47
Mikkelin »	40
Uudenmaan »	35

Seuraavissa lääneissä huomataan, vertaamalla vuosia 1866 ja 1890 toisiinsa, *lisäys*:

	1866.	1890.	Erotus.
Viipurin lääni	55	84	29
Kuopion »	52	76	24
Mikkelin »	53	71	18
Uudenmaan »	66	81	15
Oulun »	51	62	11
Hämeen »	58	68	10

sekä *vähennys*:

Vaasan lääni	70	63	7
Turun »	70	69	1

Vähennys vast. korkeimmasta vuoden 1890 lukumäärään oli eri lääneissä seuraava:

	Korkein.	1890.	Erotus.
Vaasan lääni . . . vuonna 1869	116	63	53
Kuopion » . . . » 1869	128	76	52
Oulun » . . . » 1870	101	62	39
Turun » . . . » 1869	107	69	38
Hämeen » . . . » 1870	105	68	37
Viipurin » . . . » 1870	113	84	29
Mikkelin » . . . » 1870	93	71	22
Uudenmaan » . . . » 1870	89	81	8

Siviilisäätö. Ensi- ja toiskertaiset avioliitot.

Viisivuotisaikana 1886—90 oli solmittujen avioliittojen absoluuttinen lukumäärä solmijain siviilisäätöyn nähden keskimäärin seuraava:

Naimaton mies ja naimaton nainen	13,569
» » » leskivaimo ¹⁾	680
Leskimies ¹⁾ ja naimaton nainen	1,770
» » leskivaimo	613
Summa	16,632

Tästä lukumäärästä oli siis ensi kerran naineiden solmimia avioliittoja 13,569 ja uudestaan naineiden 3,053.

Avioliiton solmijoiden suhteellinen siviilisäätöjako osottaa yleensä sangen pysyviä lukuja. Siten tekivät avioliitot, joita solmivat:

	1886—90.	Korkein.	Alin.
Naimaton mies ja naimaton nainen	79.6 %	1886 82.9 %	1869 67.9 %
» » » leskivaimo	5.0 »	1869 7.9 »	1887, 90 4.0 »
Leskimies ja naimaton nainen	11.3 »	1869 17.1 »	1886 9.9 »
» » leskivaimo	4.1 »	1869 7.1 »	1866 2.9 »

Ensi avioliittoja oli siis 79.6 % ja toiskertaisia 20.4 %.

Ensi avioliittojen korkein prosenttimäärä oli v. 1886 82.9 %, alin v. 1869 67.9 %. Uudestaan solmittujen korkein » oli v. 1869 32.1 » » v. 1886 17.1 »

Niiden vuosien jälkeen, kun suuremmat onnettomuudet, kuten sota, katovuosi, kulkutaudit y. m. s. ovat rasittaneet maataamme, ja jolloin sekä miehettä vaimonpuolisten leskien lukumäärä on suuri, nousee toiskertaisten avioliittojen lukumäärä ja tämä joskus niin suuressa määrässä, että se vaikuttaa lisäävästi koko avioliittojen lukumäärään.

¹⁾ Tässä, kuten kaikkialla seuraavassa, ovat eronneet lasketut leskien joukkoon.

Koko solmittujen avioliittojen lukumäärästä oli avioliittoja naimattoman miehen ja naimattoman naisen välillä vuonna 1866 81.1 %. Sen jälkeen sattui:

	lisäys.		vähennys.
		vuonna 1869	67.9 %
vuonna 1874	81.0 %	› 1876	80.7 ›
› 1877	81.4 ›	› 1878	80.4 ›
› 1880	81.7 ›	› 1881	80.5 ›
› 1886	82.9 ›	› 1888, 89	80.9 ›
› 1890	81.3 ›		

Onnettomuusvuosien jälkeen alenee ensi-avioliittojen lukumäärä. Tavallisia vuosina pysyy se hyvin muuttumattomana.

Naimattoman miehen ja leskivaimon solmimien avioliittojen vastaava luku vuonna 1866 oli 4.9 %. Sen jälkeen sattui:

	lisäys.		vähennys.
vuonna 1869	7.9 %	vuonna 1874	4.7 %
› 1875	4.8 ›	› 1876	4.6 ›
› 1878	5.0 ›	› 1880	4.3 ›
› 1881	4.8 ›	› 1884	4.2 ›
› 1885	4.3 ›	› 1887	4.0 ›
› 1888	4.2 ›	› 1890	4.0 ›

Lukumäärä kohoaa onnettomuusvuosien jälkeen. Muuten osottaa se taipumusta vähenemiseen.

Leskimiehen ja naimattoman naisen solmimien avioliittojen vastaava luku vuonna 1866 oli 11.1 %. Sen jälkeen sattui:

	lisäys.		vähennys.
vuoteen 1869	17.1 %	vuoteen 1874	10.2 %
› 1875, 76	10.6 ›	› 1877	10.4 ›

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1878, 79	10.7 %	vuonna 1880	10.5 %
› 1881	10.9 ›	› 1886	9.9 ›
› 1889	11.1 ›	› 1890	10.9 ›

Kuten edellisessä luokassa, kohoaa lukumäärä onnettomuusvuosien jälkeen. Muuten se on ollut sangen muuttumaton.

Leskimiesten ja leskivaimojen solmimien avioliittojen vastaava luku vuonna 1866 oli 2.9 %. Sen jälkeen sattui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1869	7.1 %	vuonna 1873	4.0 %
› 1874	4.1 ›	› 1875	3.8 ›
› 1876	4.1 ›	› 1877	3.5 ›
› 1878	3.9 ›	› 1880	3.5 ›
› 1881	3.8 ›	› 1886	3.0 ›
› 1888	4.0 ›	› 1890	3.8 ›

Tässä huomataan myöskin lisäys onnettomuusvuosien jälkeen.

Prosentti avioliiton solmineiden koko lukumäärästä vast. sukupuolien suhteen oli:

	1866—90.	Korkein.	Alin.
Naimattomia miespuolisia	84.6 %	1866 87.0 %	1869 75.7 %
Leskimiehiä	15.4 ›	1869 24.3 ›	1886 13.0 ›
Naimattomia naispuolisia	90.9 ›	1886 92.8 ›	1869 85.0 ›
Leskinaisia	9.1 ›	1869 15.0 ›	1886 7.2 ›

Avioliiton solmineista miehistä oli *naimattomia* vuonna 1866 86.0 %/o. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
		vuonna 1869	75.7 %/o
vuonna 1873, 74	85.7 %/o	» 1876	85.3 »
» 1877	86.1 »	» 1878	85.4 »
» 1880	86.0 »	» 1881	85.3 »
» 1886	87.0 »	» 1889	85.0 »
» 1890	85.3 »		

Leskimiesten suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 14.0 %/o. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1869	24.3 %/o	vuonna 1873, 74	14.3 %/o
» 1876	14.7 »	» 1877	13.9 »
» 1878	14.6 »	» 1880	14.0 »
» 1881	14.7 »	» 1886	13.0 »
» 1889	15.0 »	» 1890	14.7 »

Avioliiton solmineista naisista oli *naimattomia* vuonna 1866 92.2 %/o. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1875	91.4 %/o	vuonna 1869	85.0 %/o
» 1877	91.7 »	» 1876	91.2 »
» 1880	92.2 »	» 1878	91.1 »
» 1886	92.8 »	» 1881	91.4 »
» 1890	92.2 »	» 1888	91.8 »

Leskivaimojen suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 7.8 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1869	15.0 %	vuonna 1875	8.6 %
» 1876	8.8 »	» 1877	8.3 »
» 1878	8.9 »	» 1880	7.8 »
» 1881	8.6 »	» 1886	7.2 »
» 1888	8.2 »	» 1890	7.8 »

Kummankin sukupuolen eri siviilisäätyjen välinen suhde on tavallisina vuosina ollut sängen pysyväinen, mutta onnettomuusvuosien jälkeen on naimattomien lukumäärä vähentynyt, jota vastoin sekä mies- että naispuolisten leskeiden lukumäärä on kasvanut.

Avioliittoon menneistä oli:

	1866—90.	Korkein.	Alin.
Naimattomia (mies- ja naispuolisia).	87.8 %	1886 89.9 %	1869 80.3 %
Mies- ja naisleskiä	12.2 »	1869 19.7 »	1886 10.1 »

Naimattomien suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 89.1 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1875	88.5 %	vuonna 1869	80.3 %
» 1877	88.9 »	» 1876	88.3 »
» 1880	89.1 »	» 1878	88.2 »
» 1886	89.9 »	» 1881	88.4 »
» 1890	88.8 »	» 1888, 89	88.5 »

Sekä *mies-* että *naisleskien* suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 10.9 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1869	19.7 %	vuonna 1875	11.5 %
» 1876	11.7 »	» 1877	11.1 »
» 1878	11.8 »	» 1880	10.9 »
» 1881	11.6 »	» 1886	10.1 »
» 1888, 89	11.5 »	» 1890	11.2 »

1,000 leskimiestä kohti, jotka menivät uudestaan avioliittoon, tuli ajanjaksona 1866—90 keskimäärin 590 leskivaimoa. Korkein luku 703 sattui vuonna 1871, alin 499 vuonna 1868. Tästä näkyy, että mies- ja naisleskien toiveet mennä toisiinsa naimisiin suhteutuvat toisiinsa niinkuin 5:3.

Vuonna 1866 tuli 557 leskivaimoa 1,000 leskimiestä kohti. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1871	703	vuonna 1868	499
» 1873	663	» 1872	659
» 1878	609	» 1877	595
» 1881	587	» 1880	559
» 1885	558	» 1884	546
» 1890	533	» 1889	530

Onnettomuusvuosina vähenee suhde hiukan pian sen jälkeen noustakseen leskivaimojen eduksi.

Kaupungit.

Ajanjaksona 1866—90 solmittiin vuosittain keskimäärin 1,392 avioliittoa, joista 1,148 oli ensi kertaisia ja 244 toiskertaisia. Avioliiton solmijoiden siviilisäätyyn nähden oli avioliittoja solmineet:

	1866—90.	Korkein.	Alin.
Naimat. mies ja naimat. nainen	82.4 %	1889 85.0 %	1869 76.4 %
» » » leskivaimo .	6.1 »	1870 7.7 »	1889 4.6 »
Leskimies ja naimaton nainen	9.2 »	1868, 69 14.9 »	1881 7.2 »
» » » leskivaimo . .	2.3 »	1869 3.2 »	1880, 85 1.4 »

Ensikertaisia avioliittoja oli siis 82.4 %, toiskertaisia 17.6 %.

Ensikertaisien avioliittojen korkein pro-

senttimäärä oli v. 1889 85.0 % alin v. 1869 76.4 %

Toiskertaisten avioliittojen korkein pro-

senttimäärä oli » 1869 23.6 » » » 1889 15.0 »

Ensikertaisia avioliittoja oli kaupungeissa lukuisammin kuin maaseudulla; toiskertaisia päinvastoin. Mutta kun jälkimäisistä avioliitoista avioliitot naimattoman miehen ja leskivaimon välillä olivat kaupungeissa suhteellisesti lukuisammat kuin maaseudulla, olivat sitävastoin avioliitot leskimiehen ja naimattoman naisen välillä ja etenkin leskimiehen ja leskivaimon välillä lukuisammat maaseudulla, kuin kaupungeissa.

Avioliittojen koko lukumäärästä solmittiin naimattoman miehen ja naimattoman naisen välillä vuonna 1866 80.7 %. Sen jälkeen sattui:

lisäys.	vähennys.
vuonna 1871 82.0 %	vuonna 1869 76.4 %
» 1874 83.1 »	» 1872 78.9 »
» 1876 81.6 »	» 1875 81.4 »
» 1878 81.9 »	» 1877 81.5 »
» 1883 84.8 »	» 1879 81.7 »
» 1886 84.8 »	» 1884 83.6 »
» 1889 85.0 »	» 1887 84.5 »
	» 1890 83.8 »

Naimattomien miesten ja leskivaimojen välisten avioliittojen suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 7.3 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1870	7.7 %	vuonna 1869	5.5 %
› 1873	7.5 ›	› 1871	6.4 ›
› 1876	7.1 ›	› 1874	6.4 ›
› 1879	6.8 ›	› 1878	6.7 ›
› 1881	6.8 ›	› 1880	5.6 ›
› 1883	5.7 ›	› 1882	5.2 ›
› 1885	5.7 ›	› 1884	5.6 ›
› 1888	5.3 ›	› 1887	5.1 ›
› 1890	4.9 ›	› 1889	4.6 ›

Leskimiesten ja naimattomien naisten välisten avioliittojen suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 9.8 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1868, 69	14.9 %	vuonna 1871	8.8 %
› 1872	11.6 ›	› 1874	7.9 ›
› 1875	9.4 ›	› 1876	8.5 ›
› 1877	9.0 ›	› 1878	8.3 ›
› 1880	10.0 ›	› 1881	7.2 ›
› 1882	8.0 ›	› 1883	7.8 ›
› 1884	9.1 ›		

	lisäys.		vähennys.
		vuonna 1886	7.9 >
vuonna 1887	8.7 >		
		> 1888	7.9 >
> 1890	9.3 >		

Leskimiesten ja -vaimojen välisten avioliittojen suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 2.2%. Sen jälkeen tapahtui:

	lisäys.		vähennys.
vuonna 1867	2.8 %	vuonna 1868	2.6 %
> 1869	3.2 >	> 1873	1.5 >
> 1874	2.6 >	> 1875	2.4 >
> 1876	2.8 >	> 1877	2.7 >
> 1878	3.1 >	> 1880	1.4 >
> 1881	3.0 >	> 1885	1.4 >
> 1886	1.8 >	> 1887	1.7 >
> 1888	2.1 >	> 1889	1.9 >
> 1890	2.0 >		

Avioliiton solmineiden koko lukumäärästä vast. sukupuolissa oli prosenteissa:

	1866—90.	Korkein.	Alin.
Naimattomia miespuolisia	88.6 %	1883 90.5 %	1869 81.9 %
Leskimiehiä	11.4 >	1869 18.1 >	1883 9.5 >
Naimattomia naispuolisia	91.7 >	1889 93.5 >	1870 89.2 >
Leskivaimoja	8.3 >	1870 10.8 >	1889 6.5 >

Kaupungeissa meni avioliittoon suhteellisesti useampia naimattomia miehiä ja naisia kuin maaseudulla, jota vastoin suhde on ollut päin vastainen leskimiehiin ja -vaimoihin nähden.

Avioliiton solmineista miehistä oli *naimattomia* vuonna 1866 88.0 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1871	88.3 %	vuonna 1869	81.9 %
» 1873	90.3 »	» 1872	85.8 »
» 1876	88.8 »	» 1875	88.2 »
» 1878	88.6 »	» 1877	88.3 »
» 1881	89.8 »	» 1879, 80	88.5 »
» 1883	90.5 »	» 1882	89.5 »
» 1886	90.3 »	» 1884	89.2 »
» 1888	90.0 »	» 1887	89.6 »
		» 1890	88.7 »

Leskimiesten suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 12.0 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1869	18.1 %	vuonna 1871	11.7 %
» 1872	14.2 »	» 1873	9.7 »
» 1875	11.8 »	» 1876	11.2 »
» 1877	11.7 »	» 1878	11.4 »
» 1879, 80	11.5 »	» 1881	10.2 »
» 1882	10.5 »	» 1883	9.5 »
» 1884	10.8 »	» 1886	9.7 »
» 1887	10.4 »	» 1888	10.0 »
» 1890	11.3 »		

Avioliiton solminneista naisista oli *naimattomia* vuonna 1866 90.5 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1868	91.4 %	vuonna 1867	90.4 %
» 1871	90.8 »	» 1870	89.2 %
» 1873, 74	91.0 »	» 1872	90.5 »
» 1877	90.4 »	» 1876	90.1 »
» 1880	93.0 »	» 1878, 79	90.3 »
» 1885	92.9 »	» 1881	90.2 »
» 1887	93.2 »	» 1886	92.7 »
» 1889	93.5 »	» 1888	92.6 »
		» 1890	93.1 »

Vaimonpuolisten leskien suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 9.5 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1867	9.6 %	vuonna 1868	8.6 %
» 1870	10.8 »	» 1871	9.2 »
» 1872	9.5 »	» 1873, 74	9.0 »
» 1876	9.9 »	» 1877	9.6 »
» 1878, 79	9.7 »	» 1880	7.0 »
» 1881	9.8 »	» 1885	7.1 »
» 1886	7.3 »	» 1887	6.8 »
» 1888	7.4 »	» 1889	6.5 »
» 1890	6.9 »		

Avioliiton solmineista oli:

	1866—90.	Korkein.	Alin.
Naimattomia (mies- ja naispuolia).	90.1 ‰	1883 91.6 ‰	1869 86.6 ‰
Leskiä	9.9 ‰	1869 13.4 ‰	1883 8.4 ‰

Naimattomien suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 89.2 ‰. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1871	89.6 ‰	vuonna 1869	86.6 ‰
› 1873	90.7 ‰	› 1872	88.2 ‰
› 1880	90.8 ‰	› 1876—79	89.4 ‰
› 1883	91.6 ‰	› 1881	90.0 ‰
› 1886	91.5 ‰	› 1884	91.0 ‰
› 1889	91.5 ‰	› 1888	91.3 ‰
		› 1890	90.9 ‰

Leskien suhteellinen lukumäärä oli vuonna 1866 10.8 ‰. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuonna 1869	13.4 ‰	vuonna 1871	10.4 ‰
› 1872	11.8 ‰	› 1873	9.3 ‰
› 1876—79	10.6 ‰	› 1880	9.2 ‰
› 1881	10.0 ‰	› 1883	8.4 ‰
› 1884	9.0 ‰	› 1886	8.5 ‰
› 1888	8.7 ‰	› 1889	8.5 ‰
› 1890	9.1 ‰		

1,000 leskimiestä kohti, jotka naivat uudestaan, tuli ajanjaksona 1866—90 keskimäärin 629 vaimonpuolista leskeä. Korkein, 970, sattui vuonna 1881, alin, 482, vuonna 1869. Vaimonpuolisten leskien mahdollisuus mennä uusiin naimisiin oli miespuolisiin leskiin nähden paljon suurempi kaupungeissa, kuin maaseudulla.

Vuonna 1866 tuli 796 leskivaimoa 1,000 leskimiestä kohti. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
		vuonna 1869	482
vuonna 1871	787	» 1872	671
» 1873	927	» 1875	780
» 1876	882	» 1877	815
» 1878	851	» 1880	609
» 1881	970	» 1882	733
» 1883	783	» 1884	678
» 1886	750	» 1887	657
» 1888	742	» 1890	612

Maaseutu.

Koska maaseutuväestö muodostaa suurimman osan maan koko väestöstä, koskee se, mitä koko maasta on lausuttu, hyvin läheisesti myöskin maaseutua. Erotus koko maan väestön ja maaseutuväestön suhteellisten lukujen välillä, nousee ainoastaan muutamaan sadasosa-, harvoin muutamaan kymmenesosa-prosenttiin. Mainittakoon tässä ainoastaan, mitä suhteellisiin lukuihin tulee, että, koska koko maata koskevan kaariviivan täytyy olla kaupunkien ja maaseudun kaariviivojen välillä, täytyy, saadakseen maaseudun prosenttiluvun, joko lisätä tai vähentää jonkun verran koko maan prosenttimäärää, sen mukaan onko kaupunkien prosenttiluku alempi vai korkeampi kuin koko maan.

Avioliiton solmijoiden ikä.

Avioliiton solmivien *miesten* suhteellinen jako iän ja sivilisäädyn mukaan, oko maassa ja kaupungeissa, oli seuraava:

Koko maa.

Naimattomat.

Ikä.		1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
18:s	ikäv. . . .	0.01 %	0.02 %	0.01 %	0.02 %	—
19:s	»	0.88 »	0.84 »	1.02 »	1.20 »	0.65 %
20:s	»	2.06 »	1.84 »	2.68 »	2.83 »	1.71 »
17—20:s	»	2.95 »	2.70 »	3.71 »	4.03 »	2.46 »
20—25:s	»	37.60 »	38.10 »	34.74 »	39.48 »	33.46 »
25—30:s	»	36.18 »	35.78 »	38.25 »	38.80 »	34.23 »
30—35:s	»	14.49 »	14.76 »	14.09 »	15.22 »	13.82 »
35—40:s	»	5.30 »	5.13 »	5.56 »	5.72 »	4.90 »
40—45:s	»	2.07 »	2.16 »	2.08 »	2.37 »	1.87 »
45—50:s	»	0.87 »	0.73 »	0.92 »	0.98 »	0.73 »
50—55:s	»	0.35 »	0.38 »	0.44 »	0.44 »	0.29 »
55—60:s	»	0.12 »	0.22 »	0.12 »	0.22 »	0.09 »
60—65:s	»	0.04 »	0.02 »	0.03 »	0.06 »	0.02 »
65—70:s	»	0.02 »	0.02 »	0.03 »	0.04 »	0.01 »
70—	»	0.01 »	—	0.03 »	0.03 »	—
50—	»	0.54 »	0.64 »	0.65 »	0.68 »	0.47 »

Leski-miehet.

Ikä.		1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
18:s	ikäv. . . .	—	—	—	—	—
19:s	»	—	—	—	0.05 %	—
20:s	»	0.02 %	0.05 %	—	0.09 »	—
17—20:s	»	0.02 »	0.05 »	—	0.14 »	—
20—25:s	»	1.77 »	2.24 »	1.53 %	2.24 »	1.53 %
25—30:s	»	8.37 »	8.50 »	7.76 »	9.68 »	7.76 »
30—35:s	»	14.65 »	15.19 »	13.66 »	16.06 »	13.63 »
35—40:s	»	16.43 »	16.15 »	16.53 »	17.29 »	15.30 »
40—45:s	»	16.71 »	15.34 »	16.53 »	17.87 »	15.34 »
45—50:s	»	12.92 »	12.09 »	13.99 »	14.76 »	11.94 »
50—55:s	»	10.48 »	11.85 »	10.27 »	11.85 »	9.47 »

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
55—60:s ikäv. . . .	8.63 %	8.70 %	9.14 %	9.58 %	6.70 %
60—65:s > . . .	6.02 >	6.26 >	6.14 >	6.62 >	5.54 >
65—70:s > . . .	2.95 >	2.87 >	2.83 >	3.49 >	1.98 >
70— > . . .	1.05 >	0.76 >	1.62 >	1.62 >	0.74 >
50— > . . .	29.13 >	30.44 >	30.00 >	30.84 >	26.15 >

Naimattomat ja leskimiehet.

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
18:s ikäv. . . .	0.01 %	0.01 %	0.01 %	0.02 %	—
19:s > . . .	0.76 >	0.72 >	0.87 >	1.02 >	0.57 >
20:s > . . .	1.77 >	1.58 >	2.29 >	2.40 >	1.48 >
17—20:s > . . .	2.54 >	2.31 >	3.17 >	3.42 >	2.16 >
20—25:s > . . .	32.55 >	32.85 >	29.87 >	34.54 >	28.69 >
25—30:s > . . .	32.26 >	31.79 >	33.79 >	34.16 >	30.70 >
30—35:s > . . .	14.51 >	14.82 >	14.02 >	15.29 >	13.84 >
35—40:s > . . .	6.87 >	6.74 >	7.17 >	7.27 >	6.53 >
40—45:s > . . .	4.13 >	4.09 >	4.20 >	4.53 >	3.94 >
45—50:s > . . .	2.57 >	2.40 >	2.84 >	2.84 >	2.26 >
50—55:s > . . .	1.77 >	2.06 >	1.88 >	2.06 >	1.57 >
55—60:s > . . .	1.92 >	1.46 >	1.44 >	1.50 >	1.01 >
60—65:s > . . .	0.89 >	0.94 >	0.92 >	0.98 >	0.81 >
65—70:s > . . .	0.43 >	0.43 >	0.44 >	0.55 >	0.29 >
70— > . . .	0.16 >	0.11 >	0.26 >	0.26 >	0.11 >
50— > . . .	4.57 >	5.00 >	4.94 >	5.16 >	4.00 >

Kaupungit.

Naimattomat.

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
19:s ikäv. . . .	0.17 %	0.17 %	0.28 %	0.28 %	—
20:s > . . .	0.39 >	0.43 >	0.39 >	0.73 >	0.13 >
18—20:s > . . .	0.56 >	0.60 >	0.67 >	0.91 >	0.26 >
20—25:s > . . .	29.56 >	27.83 >	26.21 >	32.85 >	24.06 >
25—30:s > . . .	41.65 >	38.69 >	45.04 >	45.46 >	37.45 >
30—35:s > . . .	17.68 >	20.89 >	16.63 >	20.89 >	16.52 >
35—40:s > . . .	6.47 >	7.11 >	7.32 >	7.32 >	5.44 >
40—45:s > . . .	2.46 >	2.57 >	2.59 >	2.88 >	1.58 >
45—50:s > . . .	1.02 >	1.37 >	0.99 >	1.39 >	0.70 >

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
50—55:s ikäv.	0.37 ‰	0.60 ‰	0.28 ‰	0.75 ‰	0.22 ‰
55—60:s >	0.14 >	0.34 >	0.17 >	0.34 >	—
60—65:s >	0.05 >	—	0.05 >	0.19 >	—
65—70:s >	0.03 >	—	0.05 >	0.12 >	—
70— >	0.01 >	—	—	0.06 >	—
50— >	0.80 >	0.94 >	0.55 >	1.06 >	0.29 >

Leskimiehet.

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
19:s ikäv.	—	—	—	—	—
20:s >	—	—	—	—	—
18—20:s >	—	—	—	—	—
20—25:s >	1.51 ‰	0.76 ‰	2.15 ‰	2.21 ‰	0.56 ‰
25—30:s >	9.93 >	9.85 >	11.64 >	14.92 >	4.69 >
30—35:s >	15.22 >	14.39 >	15.09 >	18.88 >	10.27 >
35—40:s >	17.13 >	15.91 >	11.21 >	23.78 >	11.21 >
40—45:s >	19.22 >	20.46 >	21.55 >	21.91 >	16.07 >
45—50:s >	12.95 >	9.85 >	15.52 >	17.12 >	8.77 >
50—55:s >	10.28 >	10.61 >	7.76 >	14.61 >	7.69 >
55—60:s >	6.68 >	7.57 >	7.76 >	10.94 >	3.57 >
60—65:s >	4.59 >	7.57 >	3.88 >	7.57 >	2.79 >
65—70:s >	1.74 >	0.76 >	2.58 >	3.35 >	—
70— >	0.75 >	2.27 >	0.86 >	2.27 >	—
50— >	24.04 >	28.78 >	22.84 >	29.69 >	17.48 >

Naimattomat ja leskimiehet.

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
19:s ikäv.	0.15 ‰	0.15 ‰	0.24 ‰	0.25 ‰	—
20:s >	0.35 >	0.38 >	0.34 >	0.65 >	0.11 ‰
18—20:s >	0.50 >	0.53 >	0.58 >	0.81 >	0.22 >
20—25:s >	26.68 >	25.08 >	23.49 >	29.94 >	21.66 >
25—30:s >	38.38 >	35.77 >	41.26 >	41.26 >	34.83 >
30—35:s >	17.42 >	20.23 >	16.45 >	20.23 >	15.86 >
35—40:s >	7.57 >	8.00 >	7.76 >	8.43 >	6.65 >
40—45:s >	4.19 >	4.38 >	4.74 >	4.78 >	3.23 >
45—50:s >	2.25 >	2.23 >	2.64 >	2.88 >	1.76 >
50—55:s >	1.40 >	1.62 >	1.12 >	2.14 >	0.92 >

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
55—60:s ikäv. . . .	0.81 ‰	1.08 ‰	1.03 ‰	1.36 ‰	0.35 ‰
60—65:s »	0.52 »	0.77 »	0.49 »	0.77 »	0.26 »
65—70:s »	0.20 »	0.08 »	0.34 »	0.45 »	—
70— »	0.08 »	0.23 »	0.10 »	0.23 »	—
50— »	3.01 »	3.78 »	3.08 »	3.78 »	1.91 »

Naispuolisten avioliiton solmijoiden vastaava jako oli seuraava:

Koko maa.

Naimattomat.

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
16:s ikäv.	0.13 ‰	0.15 ‰	0.14 ‰	0.23 ‰	0.08 ‰
17:s »	0.88 »	0.97 »	0.98 »	1.19 »	0.64 »
18:s »	2.62 »	2.80 »	3.08 »	3.25 »	2.01 »
19:s »	5.10 »	4.93 »	5.89 »	6.37 »	4.03 »
20:s »	7.73 »	7.95 »	9.41 »	9.41 »	6.19 »
15—20:s »	16.46 »	16.80 »	19.50 »	19.51 »	14.18 »
20—25:s »	44.05 »	43.60 »	41.43 »	46.61 »	39.67 »
25—30:s »	23.22 »	23.45 »	23.24 »	24.41 »	22.34 »
30—35:s »	9.21 »	9.25 »	8.40 »	9.64 »	8.40 »
35—40:s »	4.01 »	3.94 »	3.99 »	4.30 »	3.87 »
40—45:s »	1.92 »	1.85 »	2.02 »	2.13 »	1.88 »
45—50:s »	0.79 »	0.76 »	0.98 »	1.02 »	0.59 »
50—55:s »	0.23 »	0.23 »	0.31 »	0.31 »	0.16 »
55—60:s »	0.08 »	0.09 »	0.10 »	0.11 »	0.04 »
60—65:s »	0.02 »	0.02 »	0.02 »	0.03 »	—
65—70:s »	0.01 »	0.01 »	0.01 »	0.01 »	—
70— »	—	—	—	0.01 »	—
50— »	0.34 »	0.35 »	0.44 »	0.44 »	0.24 »
40— »	3.05 »	2.96 »	3.44 »	3.44 »	2.76 »

Vaimonpuoliset lesket.

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
16:s ikäv.	—	—	—	—	—
17:s »	0.01 ‰	—	—	0.08 ‰	—
18:s »	0.04 »	0.08 ‰	—	0.15 »	—

Ikä.		1881-90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
19:s	ikäv. . . .	0.06 %	—	—	0.16 %	—
20:s	» . . .	0.11 »	0.41 %	0.15 %	0.41 »	—
15-20:s	» . . .	0.22 »	0.49 »	0.15 »	0.61 »	—
20-25:s	» . . .	3.60 »	4.56 »	2.96 »	4.71 »	2.64 %
25-30:s	» . . .	12.12 »	12.21 »	13.05 »	13.48 »	9.46 »
30-35:s	» . . .	18.25 »	19.28 »	17.00 »	20.17 »	16.04 »
35-40:s	» . . .	19.63 »	20.02 »	20.03 »	21.04 »	17.98 »
40-45:s	» . . .	18.55 »	16.11 »	17.68 »	21.01 »	16.11 »
45-50:s	» . . .	13.97 »	12.77 »	15.78 »	15.78 »	12.38 »
50-55:s	» . . .	7.56 »	8.63 »	6.53 »	9.01 »	6.06 »
55-60:s	» . . .	3.74 »	4.07 »	3.94 »	4.70 »	2.88 »
60-65:s	» . . .	1.85 »	1.46 »	2.50 »	2.50 »	1.46 »
65-70:s	» . . .	0.42 »	0.24 »	0.38 »	0.68 »	0.16 »
70—	» . . .	0.09 »	0.16 »	—	0.30 »	—
50—	» . . .	13.66 »	14.56 »	13.35 »	14.94 »	12.57 »
40—	» . . .	46.18 »	43.44 »	46.81 »	49.59 »	43.44 »

Naimattomat ja vaimonpuoliset lesket.

Ikä.		1881-90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
16:s	ikäv. . . .	0.12 %	0.13 %	0.13 %	0.22 %	0.07 %
17:s	» . . .	0.82 »	0.89 »	0.91 »	1.10 »	0.60 »
18:s	» . . .	2.42 »	2.57 »	2.84 »	2.99 »	1.87 »
19:s	» . . .	4.71 »	4.50 »	5.43 »	5.85 »	3.75 »
20:s	» . . .	7.13 »	7.30 »	8.69 »	8.69 »	5.72 »
15-20:s	» . . .	15.20 »	15.39 »	18.00 »	18.00 »	12.66 »
20-25:s	» . . .	40.89 »	40.25 »	38.42 »	43.46 »	36.72 »
25-30:s	» . . .	22.35 »	22.48 »	22.45 »	22.90 »	21.56 »
30-35:s	» . . .	9.92 »	10.12 »	9.07 »	10.49 »	9.07 »
35-40:s	» . . .	5.23 »	5.32 »	5.24 »	5.54 »	5.03 »
40-45:s	» . . .	3.22 »	3.08 »	3.25 »	3.62 »	3.05 »
45-50:s	» . . .	1.82 »	1.79 »	2.13 »	2.19 »	1.56 »
50-55:s	» . . .	0.80 »	0.95 »	0.79 »	0.95 »	0.67 »
55-60:s	» . . .	0.36 »	0.43 »	0.40 »	0.45 »	0.27 »
60-65:s	» . . .	0.16 »	0.15 »	0.21 »	0.21 »	0.13 »
65-70:s	» . . .	0.04 »	0.03 »	0.04 »	0.06 »	0.01 »
70—	» . . .	0.01 »	0.01 »	—	0.02 »	—
50—	» . . .	1.37 »	1.57 »	1.44 »	1.57 »	1.19 »
40—	» . . .	6.41 »	6.44 »	6.82 »	7.13 »	5.94 »

Kaupungit.*Naimattomat.*

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
16:s ikävuosi . . .	0.08 ‰	—	0.05 ‰	0.14 ‰	—
17:s » . . .	0.34 »	0.26 ‰	0.37 »	0.62 »	0.07 ‰
18:s » . . .	1.10 »	1.36 »	1.05 »	1.72 »	0.55 »
19:s » . . .	2.67 »	2.39 »	2.83 »	3.34 »	2.24 »
20:s » . . .	4.11 »	4.27 »	4.93 »	5.10 »	2.74 »
15—20:s » . . .	8.30 »	8.28 »	9.23 »	10.57 »	6.60 »
20—25:s » . . .	36.14 »	36.77 »	33.16 »	39.83 »	32.11 »
25—30:s » . . .	30.18 »	29.52 »	31.85 »	33.28 »	28.19 »
30—35:s » . . .	15.20 »	16.13 »	14.95 »	17.00 »	14.13 »
35—40:s » . . .	5.97 »	5.03 »	6.03 »	6.74 »	5.03 »
40—45:s » . . .	2.76 »	2.99 »	2.41 »	3.19 »	2.34 »
45—50:s » . . .	1.01 »	0.94 »	1.52 »	1.52 »	0.54 »
50—55:s » . . .	0.28 »	0.17 »	0.37 »	0.37 »	0.12 »
55—60:s » . . .	0.12 »	0.17 »	0.37 »	0.37 »	—
60—65:s » . . .	0.03 »	—	0.11 »	0.11 »	—
65—70:s » . . .	0.01 »	—	—	0.06 »	—
70— » . . .	—	—	—	—	—
50— » . . .	0.44 »	0.34 »	0.85 »	0.85 »	0.24 »
40— » . . .	4.21 »	4.27 »	4.78 »	4.78 »	3.67 »

Vaimonpuoliset lesket.

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
16:s ikävuosi . . .	—	—	—	—	—
17:s » . . .	—	—	—	—	—
18:s » . . .	—	—	—	—	—
19:s » . . .	—	—	—	—	—
20:s » . . .	0.08 ‰	—	—	0.76 ‰	—
15—20:s » . . .	0.08 »	—	—	0.76 »	—
20—25:s » . . .	2.93 »	4.69 ‰	1.41 ‰	4.80 »	0.94 ‰
25—30:s » . . .	15.40 »	10.16 »	16.20 »	20.64 »	10.16 »
30—35:s » . . .	22.33 »	25.78 »	21.83 »	28.04 »	15.00 »
35—40:s » . . .	23.15 »	25.00 »	28.17 »	30.40 »	15.83 »
40—45:s » . . .	17.20 »	16.40 »	14.79 »	25.83 »	13.60 »
45—50:s » . . .	11.33 »	10.16 »	11.27 »	16.67 »	7.76 »

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
50—55:s ikävuosi	4.56 %	3.91 %	2.11 %	6.72 %	1.67 %
55—60:s	1.96 >	1.56 >	2.81 >	2.81 >	—
60—65:s	0.65 >	—	1.41 >	1.72 >	—
65—70:s	0.33 >	1.56 >	—	1.59 >	—
70—	0.08 >	0.78 >	—	0.78 >	—
50—	7.58 >	7.81 >	6.33 >	10.32 >	4.17 >
40—	36.11 >	34.37 >	32.39 >	46.67 >	26.40 >

Naimattomat sekä vaimonpoliset lesket.

Ikä.	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
16:s ikävuosi	0.08 %	—	0.05 %	0.13 %	—
17:s	0.31 >	0.23 %	0.34 >	0.58 >	0.07 %
18:s	1.02 >	1.23 >	0.97 >	1.61 >	0.51 >
19:s	2.47 >	2.15 >	2.64 >	3.09 >	2.08 >
20:s	3.81 >	3.85 >	4.59 >	4.78 >	2.54 >
15—20:s	7.69 >	7.46 >	8.59 >	9.84 >	6.13 >
20—25:s	33.70	33.61	30.96 >	37.01	30.19
25—30:s	29.10 >	27.61 >	30.76 >	32.41 >	27.10 >
30—35:s	15.73 >	17.08 >	15.43 >	17.38 >	14.66 >
35—40:s	7.23 >	7.00 >	7.57 >	8.33 >	6.41 >
40—45:s	3.82 >	4.31 >	3.27 >	4.67 >	3.27 >
45—50:s	1.76 >	1.85 >	2.20 >	2.25 >	1.07 >
50—55:s	0.60 >	0.54 >	0.49 >	0.80 >	0.22 >
55—60:s	0.26 >	0.31 >	0.54 >	0.54 >	—
60—65:s	0.08 >	—	0.19 >	0.19 >	—
65—70:s	0.03 >	0.15 >	—	0.15 >	—
70—	—	0.08 >	—	0.08 >	—
50—	0.97 >	1.08 >	1.22 >	1.22 >	0.54 >
40—	6.55 >	7.24 >	6.69 >	7.38 >	5.73 >

Sekä mies- että naispuolien iänjako on ensimmäisessä avioliitossa kokonaan toinen, kuin uudestaan solmiessa avioliittoa.

Avioliiton solmijain iänjako eri lääneissä, keskimäärin ajanjaksona 1881—90, erittäin mies- ja naispuolien, käy selville kahdesta seuraavasta taulusta.

Vihityt iän mukaan läänittäin verrattuna 100:aan avioliiton solmijaan.
Keskimäärä vuosilta 1881—90.

Miespuolisia.

	Alle 20 vuotta.	20—25 vuotta	5—30 vuotta.	Yli 30 vuotta.
Uudenmaan lääni . . .	1.24 %	29.13 %	36.67 %	32.96 %
Turun	1.79 >	32.04 >	32.66 >	33.51 >
Hämeen	1.59 >	31.76 >	33.85 >	32.80 >
Viipurin	2.68	30.78 >	33.66 >	32.88 >
Mikkelin	1.78 >	30.94 >	32.18 >	35.10 >
Kuopion	1.90 >	30.28 >	31.88	35.94 >
Vaasan	5.37 >	40.46 >	27.31 >	26.86 >
Oulun	2.57 >	31.52 >	31.84	34.07 >

Naispuolisia.

	Alle 20 vuotta.	20—25 vuotta.	25—30 vuotta.	Yli 30 vuotta.
Uudenmaan lääni . . .	10.37 %	38.87 %	26.96 %	23.80 %
Turun	11.65 >	39.20 >	25.67 >	23.48 >
Hämeen	14.57 >	40.75	23.60 >	21.08 >
Viipurin	24.35 >	41.88 >	17.71 >	16.06 >
Mikkelin	16.06	41.98	20.53	21.43 >
Kuopion	14.38 >	42.51 >	20.43 >	22.68 >
Vaasan	16.30 >	42.79 >	20.95 >	19.96
Oulun	10.56	38.24 >	24.37 >	26.83

Kuten näkyy, on vihittyjen ikäjaotus maan eri osissa hyvin erilainen.

Avioliittojen lukumäärä eri ikäluokissa ja sivilisäädyyissä koko maassa, erittäin mies- ja naissukupuolella, oli, lausuttuna prosenteissa vast. väkiluvun keskimäärästä, ajanjaksona 1881—90 keskimäärin seuraava:

**Vihityt, sivilisäädyn ja iän mukaan %:na vastaavasta väkiluvun keskimäärästä.
Keskimäärä vuosina 1881—90.**

Koko maa.

Miespuolet.

Naimattomat. 20—25 vuoden iässä 7.00 %; sen jälkeen nousu 25—30 vuoteen kork. 12.06 %:iin; sen jälkeen aleneminen: 30—35 vuoden iässä 9.25 %, 50—55 vuoden iässä 1.08 % j. n. e. Kaikista yli 20 vuoden ikäisistä naimattomista meni vuosittain naimisiin 7.43 %.

Lesket. 20—25 vuoden ijässä 23.20 %; sen jälkeen nousu 30—35 vuoden ijässä kork. 30.13 %:iin; sen jälkeen aleneminen: 40—45 vuoden ijässä 18.91 %, 50—55 vuoden ijässä 7.57 %, 65—70 vuoden ijässä 1.32 % j. n. e. Kaikista leskimiehistä meni vuosittain uusiin naimisiin 6.72 %.

Naimattomat ja leskimiehet. 20—25 vuoden ijässä 7.04 %; sen jälkeen nousu 25—30 vuoden ijässä kork. 12.31 %:iin; sen jälkeen aleneminen: 40—45 vuoden ijässä 6.08 %, 65—70 vuoden ijässä 1.00 % j. n. e. Kaikista naimattomista ja leskimiehistä, yli 20 vuotisista, meni vuosittain naimisiin 7.32 %.

Naispuolet.

Naimattomat. 15—20 vuoden ijässä 2.65 %; sen jälkeen nousu 20—25 vuoden ijässä kork. 10.89 %:iin; sen jälkeen aleneminen: 30—35 vuoden ijässä 6.68 %, 50—55 vuoden ijässä 0.52 % j. n. e. Kaikista yli 15 vuotisista naimattomista meni vuosittain naimisiin 5.63 %.

Lesket. 15—20 vuoden ijässä 10.77 %; sen jälkeen nousu 20—25 vuoden ijässä kork. 12.62 %:iin; sitten aleneminen: 40—45 vuoden ijässä 4.06 %; 50—55 vuoden ijässä 0.97 % j. n. e. Kaikista yli 15 vuotisista leskistä meni uusiin naimisiin vuosittain 1.37 %.

Naimattomat ja lesket. 15—20 vuoden ijässä 2.65 %; sen jälkeen nousu 20—25 vuoden ijässä kork. 10.90 %:iin; sen jälkeen aleneminen: 40—45 vuoden ijässä 3.09 %, 65—70 vuoden ijässä 0.04 % j. n. e. Kaikista yli 15 vuotisista naimattomista ja leskistä meni uusiin naimisiin vuosittain 4.53 %.

Vaihtelevaisuudet eri vuosina olivat yleensä vähäiset.

Molempien sukupuolien lukumääräin välinen suhde eri ikävuosina avioliittoa solmiessa, keskimäärin vuosina 1881—90, selviää seuraavasta.

100:aa seuraavan ikäistä miestä kohti meni saman ikäisiä naisia naimisiin vuosina 1881—90 keskimäärin.

Koko maa.

Alle 20 vuoden ikäisiä 599 ja 20—25 vuoden ikäisiä 126; sen jälkeen on miessukupuoli voitolla kaikissa ikäluokissa; 25 vuoden jälkeen alenee naisten luku, saavuttaa alimman määrän 30—35 vuoden ijässä, 68, nousee taas 78:aan 40—45 vuoden ijässä ja alenee sitten, niin että yli 70 vuoden ikäisiä naisia tulee ainoastaan 5 100:a miestä kohti.

Kaupungit.

Alle 20 vuoden ijässä 1,547 ja 20—25 vuoden ijässä 126; sen jälkeen on miessukupuoli voitolla. 25 vuoden iän jälkeen alenee naisten lukumäärä, saa-

vuttaa alimman määrän, 76, 25—30 vuoden ijässä, nousee 35—40 vuoden ijässä 95:een, jonka jälkeen se vähitellen alenee; yli 70 vuoden ijässä tulee 7 naista 100 miestä kohti.

Maaseutu.

Mitä koko maasta on lausuttu, koskee pää-asiansa myös maaseutua.

Keski-ikä avioliittoa solmittaessa.

Kaikki avioliitot.

	1881—90.		Korkein.		Alin.
Koko maa. <i>Miehet:</i>	29.59 vuotta	1888	29.94 vuotta	1885	29.28 vuotta.
<i>Naiset:</i>	26.26 »	1888	26.35 »	1883, 90	26.17 »
Kaupungit. <i>Miehet:</i>	29.72 »	1889	30.29 »	1887	29.16 »
<i>Naiset:</i>	27.79 »	1881	28.00 »	1883	27.64 »
Maaseutu. <i>Miehet:</i>	29.58 »	1889	29.66 »	1885	29.26 »
<i>Naiset:</i>	26.09 »	1887, 88	26.17 »	1890	25.92 »

Ensimäinen avioliitto.

	1881—90.		Korkein.		Alin.
Koko maa. <i>Miehet:</i>	27.26 vuotta	1888	27.42 vuotta	1885	27.13 vuotta.
<i>Naiset:</i>	25.13 »	1886	25.26 »	1890	25.01 »
Kaupungit. <i>Miehet:</i>	28.25 »	1889	28.65 »	1887	27.85 »
<i>Naiset:</i>	27.00 »	1885, 90	27.22 »	1882	26.77 »
Maaseutu. <i>Miehet:</i>	27.14 »	1888	27.28 »	1885	27.02 »
<i>Naiset:</i>	24.92 »	1886	25.05 »	1890	24.70 »

Uusi avioliitto.

	1881—90.		Korkein.		Alin.
Koko maa. <i>Miehet:</i>	43.83 vuotta	1890	44.33 vuotta	1883	43.14 vuotta.
<i>Naiset:</i>	39.61 »	1888	40.23 »	1883	39.01 »
Kaupungit. <i>Miehet:</i>	42.58 »	1889	44.43 »	1887	40.40 »
<i>Naiset:</i>	37.74 »	1883	38.26 »	1885	36.34 »
Maaseutu. <i>Miehet:</i>	43.93 »	1890	44.50 »	1883	43.30 »
<i>Naiset:</i>	39.82 »	1888	40.48 »	1883	39.09 »

Avioliitot serkusten välillä.

Lausuttuna tuhannesta kaikista solmituista avioliitoista, oli serkusten välisten avioliittojen lukumäärä seuraava:

	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
Koko maa	1.86	2.10	1.54	1884 2.47	1889 1.24
Oulun lääni	4.52	2.57	4.65	1886 8.38	1885 1.82
Vaasan >	2.60	2.81	1.53	1884 3.50	1890 1.53
Viipurin >	1.96	2.47	1.03	1884 4.74	1886 0.39
Turun >	1.67	2.88	2.21	1888 2.87	1884 0.71
Hämeen >	1.16	1.29	2.29	1886 2.76	1882 —
Uudenmaan >	1.13	1.36	1.05	1885 3.76	1884 88 —
Mikkelin >	0.82	1.92	—	1881 1.92	1888, 89, 90 —
Kuopion >	0.73	0.58	—	1884 1.96	1882, 89, 90 —

Kuten yllä olevasta taulusta näkyy oli mainittujen avioliittojen lukumäärä vähäinen.

Absoluuttisena lukuna oli niiden lukumäärä ajanjaksona 1881—90 keskimäärin 30 vuodessa.

Sekalaiset avioliitot.

Sekalaisten avioliittojen eli eri uskontoa tunnustavien välisten avioliittojen lukumäärä oli ylipäänsä hyvin pieni.

Prosenttina kaikista avioliitoista oli niiden lukumäärä seuraava:

	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
Koko maa	0.84 ‰	0.55 ‰	1.14 ‰	1890 1.14 ‰	1881 0.55 ‰
Kaupungit	3.16 >	2.92 >	2.88 >	1884 4.03 >	1882 2.45 >
Maaseutu	0.57 >	0.32 >	0.90 >	1890 0.90 >	1881 0.32 >

Kaikista sekalaisista avioliitoista solmittiin vuosina 1881—90 keskimäärin:

	Protestanttisen miehen ja ei-protestanttisen naisen välillä.	Protestanttisen naisen ja ei-protestanttisen miehen välillä.
Koko maa	35.69 ‰	64.31 ‰
Kaupungit	29.79 >	70.21 >
Maaseutu	39.40 >	60.60 >

Sekalaisten avioliittojen lukumäärä ajanjaksona 1881—90 teki vuosittain keskimäärin koko maassa 136, korkein 1890 192, alin 1881 79; kaupungissa 53, kork. 1886 66, alin 1882 34; maaseudulla 84, kork. 1890 133, alin 1881 41.

Avioliitot kuukausittain.

Vihityt parit kunakin kuukautena verrattuina 1,200:aan.

Koko maa.

	1866—90, 1881—90.		Korkein.		Alin.		1881—90.	
	1866—90.	1881—90.	1866—90.	1881—90.	1866—90.	1881—90.	1866—90.	1881—90.
Joulukuu . .	192	184	1868 250	1881 197	1875 169	1889 175	1866 167	1881 170
Marraskuu . .	167	170	1868 202	1885 182	1871 147	1888 163	1866 123	1881 124
Kesäkuu . .	123	124	1873 152	1889 150	1868 90	1885 103	1866 121	1881 123
Lokakuu . .	121	123	1886 143	1886 143	1867 97	1888 111	1866 98	1881 95
Heinäkuu . .	98	95	1877 126	1881 110	1868 74	1890 84	1866 90	1881 89
Huhtikuu . .	90	89	1877 119	1885 103	1868 70	1886 74	1866 76	1881 80
Syyskuu . .	76	80	1889 92	1889 92	1871, 79 67	1884, 87 71	1866 73	1881 73
Maaliskuu . .	73	73	1880 88	1884 79	1866 60	1888 63	1866 73	1881 78
Toukokuu . .	73	78	1874 98	1887 96	1868 45	1884 62	1866 70	1881 70
Helmikuu . .	70	70	1872 78	1884 75	1869, 77 60	1882 64	1866 60	1881 64
Elokuu . .	60	64	1890 74	1890 74	1866 47	1881 54	1866 60	1881 64
Tammikuu . .	57	50	1870 71	1887 56	1890 44	1890 44	1866 57	1881 50

Vuosiviiva kulki keskimäärin vuosina 1866—90 seuraavasti: Tammikuu **57**; sen jälkeen

nousu.	lasku.
Hahtikuuhun 90	Toukokuuhun 73
Kesäkuuhun 123	Elokuuhun 60
Joulukuuhun 192	Tammikuuhun 57

Ajanjaksana 1881—90 oli taas viivan kulku seuraava: Tammikuu **50**;
sen jälkeen

	nousu.		lasku.
Huhtikuuhun	89	Toukokuuhun	78
Kesäkuuhun	124	Elokuuhun	64
Joulukuuhun	184	Tammikuuhun	50

Kaupungit.

	1881—90.	Korkein.	Alin.
Marraskuu	174	1882 198	1889 146
Joulukuu	164	1889 175	1885 150
Kesäkuu	117	1889 154	1885 92
Lokakuu	117	1886 134	1890 105
Syyskuu	99	1883 115	1882, 87 87
Toukokuu	97	1885 126	1889 81
Elokuu	88	1884 105	1887 77
Heinäkuu	82	1882 103	1884 67
Huhtikuu	74	1887 82	1881 60
Helmikuu	71	1881, 87 82	1888 58
Maaliskuu	64	1883 72	1884 55
Tammikuu	53	1886 63	1890 41

Vuosiviivan kulku oli seuraava: Tammikuu **53**; sen jälkeen

	nousu.		lasku.
Huhtikuuhun	71	Maaliskuuhun	64
Kesäkuuhun	117	Heinäkuuhun	82
Marraskuuhun	174	Joulukuuhun	164

(ja Tammikuuhun **53**).

Maaseutu.

	1881—90.	Korkein.	Alin.
Joulukuu	186	1881 200	1889 175
Marraskuu	170	1885 182	1888 161

	1881—90.	Korkein.	Alin.
Kesäkuu	125	1889 150	1885 104
Lokakuu	124	1886 144	1888 111
Heinäkuu	97	1881 111	1890 85
Huhtikuu	91	1885 106	1886 74
Syyskuu	77	1889 89	1884 68
Toukokuu	76	1887 94	1884 59
Maaliskuu	74	1884 82	1888 62
Helmikuu	69	1884 77	1882, 83, 90 64
Elokuu	61	1890 71	1881 52
Tammikuu	50	1887 56	1890 44

nousu.	lasku.
Huhtikuuhun 91	Toukokuuhun 76
Kesäkuuhun 125	Elokuuhun 61
Joulukuuhun 186	Tammikuuhun 50

Avioliittojen lukumäärän kohoaminen vuoden lopussa on pienempi kaupungeissa kuin maaseudulla.

Solmitut avioliitot neljänneksittäin %:na kokoluokasta.

Koko maa.

	1881—90.	1866—90.	Korkein.	Alin.
4:s neljännes	40.00 %	40.03 %	1868 49.76 %	1877 37.28 %
2:nen »	24.14 »	23.94 »	1874 26.51 »	1868 16.90 »
3:s »	20.05 »	19.73 »	1877 22.70 »	1868 17.26 »
1:nen »	15.81 »	16.30 »	1867 17.81 »	1877 14.38 »

Vuosiviivan kulku oli seuraava: 1:nen neljännes **16.30** %; sen jälkeen

nousu.	lasku.
2:een neljännekseen . . . 23.94 %	3:een neljännekseen . . . 19.73 %
4:een » 40.03 »	1:een » 16.30 »

Kaupungit.

	1881—90.	Korkein.	Alin.
4:s neljännes	38.15 %	1882 40.30 %	1889 35.89 %
2:nen »	23.82 »	1890 26.27 »	1883 21.48 »
3:s »	22.59 »	1883 24.19 »	1887 20.60 »
1:nen »	15.44 »	1883 16.99 »	1882 14.42 »

Vuosiviivan kulku oli seuraava: 1:nen neljännes **15.44** %; sen jälkeen

	nousu.	lasku.
2:een neljännekseen	23.82 %	3:een neljännekseen
4:een »	38.15 »	1:een »
		15.44 »

Maaseutu.

	1881—90.	Korkein.	Alin.
4:s neljännes	40.21 %	1886 42.68 %	1888 38.05 %
2:nen »	24.18 »	1890 25.30 »	1886 21.91 »
3:s »	19.76 »	1888 21.77 »	1887 18.98 »
1:nen »	15.85 »	1884 11.03 »	1882 14.90 »

Vuosiviivan kulku oli seuraava: 1:nen neljännes **15.85** %; sen jälkeen

	nousu.	lasku.
2:een neljännekseen	24.18 %	3:een neljännekseen
4:een »	40.21 »	1:een »
		15.85 »

Vaihtelevaisuudet eri vuosien eri neljänneksinä ovat melkoisen suuria, etenkin 4:nä neljänneksenä. Mutta neljännesten järjestys säilyy muuttumatta. Se on riippuva tulolähteistä, yhteiskunnallisista, taloudellisista ja uskonnollisista seikoista. Useimmat avioliitot solmitaan syksyllä, elonkorjuun päätyttyä. Silloin päättyvät myöskin vuokrasopimukset. Paasto vähentää kreikkalais-katolisten avioliittojen lukumäärää. Korkein määrä kesäkuussa johtuu siitä, että luonnonelämä on silloin korkeimmillaan.

Puretut avioliitot.

Kuoleman kautta puretut avioliitot.

Vuotuinen kuoleman kautta purettujen lukumäärä koko maassa oli alla mainittuina viisivuotis-ajanjaksoina seuraava:

1866—70	19,162
1871—75	8,413
1876—80	10,139
1881—85	10,570
1886—90	11,777

Koko ajanjaksona 1866—90 sattui:

korkein: vuonna 1868	39,984
alin: 1871	7,504

Kaikista kuoleman kautta puretuista avioliitoista purettiin:

Miehen kuoleman kautta.

Keskimäärin vuosina 1866—90 56.22 %.

Korkein ja alin oli:

	Korkein.		Alin.
Yksityisinä vuosina 1868	60.69 %	1871	53.64 %
5-vuotisjaksona 18 ⁶⁶ / ₇₀	57.40 %	18 ⁷¹ / ₇₅	54.41 %

Vaimon kuoleman kautta.

Keskimäärin vuosina 1866—90 43.78 %.

Korkein ja alin oli:

	Korkein.		Alin.
Yksityisinä vuosina 1871	46.36 %	1868	39.31 %
5-vuotisjaksona 18 ⁷¹ / ₇₅	45.59 %	18 ⁶⁶ / ₇₀	42.60 %

100 kuollutta miestä kohti tuli kuolleita vaimoja.

Keskimäärin vuosina 1866—90 78

Korkein ja alin oli:

	Korkein.		Alin.
Yksityisinä vuosina:	1871, 73	86	1868 65

	Korkein.	Alin.
5-vuotisjaksona	18 ⁷¹ / ₇₅ 84	18 ⁶⁶ / ₇₀ 74
10- » »	18 ⁷¹ / ₈₀ 82	18 ⁸¹ / ₈₀ 78

1,000:sta avioliitosta on jommankumman puolison kuoleman kautta purettu avioliittoja.

Koko maa.

Vuodet 1866—90 . . . 770 Vuodet 1881—90 . . . 688

Korkein ja alin oli:

	Korkein.	Alin.
Yksityisinä vuosina	1868 3,951	1870 420
5-vuotisjaksona	18 ⁶⁶ / ₇₀ 1,406	18 ⁷¹ / ₇₅ 516
10- » »	18 ⁸¹ / ₉₀ 688	18 ⁷¹ / ₈₀ 581

Kaupungit.

Vuodet 1881—90 578

Korkein ja alin oli:

	Korkein.	Alin.
Yksityisinä vuosina	1881 695	1888 506
5-vuotisjaksona	18 ⁸¹ / ₈₅ 606	18 ⁸⁶ / ₉₀ 555

Maaseutu.

Vuodet 1881—90 700

Korkein ja alin oli:

	Korkein.	Alin.
Yksityisinä vuosina	1881 779	1883 614
5-vuotisjaksona	18 ⁸⁶ / ₉₀ 727	18 ⁸¹ / ₈₅ 673

Laillisen eron kautta puretut avioliitot.

Vuotuinen laillisen eron kautta purettujen avioliittojen lukumäärä koko maassa oli keskimäärin seuraava:

ajanjaksona	1881—90	55
»	1881—85	37
»	1886—90	73
Korkein: vuonna	1890	91
Alin: »	1881	28

*Avioerojen lukumäärä 10,000 solmittuun avioliittoon verraten:
koko maa.*

Keskimäärä ajanjaksona	1881—90	34
» » »	1881—85	23
» » »	1886—90	44
Korkein: vuonna	1890	54
Alin: »	1884	18

*Avioerojen lukumäärä 10,000 henkeen verraten keski-iäkiluvusta
koko maa.*

Keskimäärä ajanjaksona	1881—90	0.25
» » »	1881—85	0.17
» » »	1886—90	0.32
Korkein: vuonna	1890	0.38
Alin: vuosina	1881, 1882 och 1884	0.14

*Avioerojen lukumäärä eron hakijoiden sukupuolen mukaan, verrattuna 1,000
myönnettyyn eroon; koko maa.*

	1886—90.	Korkein.	Alin.
Miehen pyynnöstä	401	1888 477	1890 352
Vaimon »	550	1889 622	1886 484
Molempien »	49	1886 97	1889 —

*Syyt avioeroihin verrattuna 1,000 myönnettyyn eroon:
koko maa.*

	1886—90.	Korkein.	Alin.
Toinen puolisoista karammut	530	1889 561	1886, 87, 90 516
Aviorikos	335	1888 416	1886 258

	1886—90.	Korkein.	Alin
Keskinäinen eripuraisuus	60	1886 162	1888 15
Mielisairaus	28	1887 47	1888 —
Toinen puolisoista tuom. elinkaut. vank.	17	1886 32	1889 —
Toinen puolisoista tuomittu varkaudesta.	3	1889 12	—
Kaatuva tauti	3	1888 12	—
Muu syy	8	1890 22	—
Syy, jota ei ole ilmoitettu	16	1887 47	—

XVI. Syntymät.

Lapsensynnyttäjät. Vaimon hedelmällisyys.

Lapsensynnyttäjien absoluuttinen lukumäärä kaupungeissa ja maaseudulla sekä koko maassa oli alla mainittuina viisivuotisjaksoina keskimäärin seuraava:

Lapsensynnyttäjien vuotuinen keskimäärä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1866—70	57,808	3,752	54,056
1871—75	69,362	4,034	65,328
1876—80	74,300	4,752	69,548
1881—85	76,664	5,390	71,274
1886—90	80,329	6,526	73,803

Korkeimmat ja alimmat määrät koko ajanjaksona 1866—90 olivat seuraavat:

	Korkein.	Alin.
Koko maa: vuonna 1887	82,866	vuonna 1868 44,979
Kaupungit: > 1890	6,776	> 1868 3,240
Maaseutu: > 1887	76,378	> 1868 41,739

Lisäys on tapahtunut kaikkina yksityisinä vuosina, lukuun ottamatta seuraavia, jolloin vähemys, pyöreissä luvuissa, on ollut seuraava: *koko maassa* vuonna 1868—15,000, 1872—300, 1875—1,400, 1878—4,400, 1880—1,200, 1881—2,500, 1885—3,100, 1888—1,500, 1889—2,300 ja 1890—200; *kaupungeissa* vuonna 1867—200, 1868—400 ja 1871—400; *maaseudulla* vuonna 1868—15,000, 1872—600, 1875—1,600, 1878—4,800, 1880—1,200, 1881—2,500, 1885—3,500, 1888—1,700, 1889—2,300, ja 1890—300.

Suurin lisäys tapahtui vuonna 1869 ja oli:

koko maassa	14,100
kaupungeissa	600
maaseudulla	13,500

Lapsensynnyttäjät %:na naisten koko keskiväkiluvusta

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1866—70	6.31 %	5.65 %	6.36 %
1871—75	7.34	5.50	7.49
1876—80	7.32	5.68	7.47
1881—85	7.05	5.51	7.20
1886—90	6.88	5.71	7.01
1866—90	6.99	5.61	7.11
Korkein vuonna 1877	7.56	vuonna 1870 6.06	vuonna 1877 7.73
Alin » 1868	4.94	» 1868 4.89	» 1868 4.94

Koko naispuoliseen väestöön nähden oli lapsensynnyttäjien lukumäärä siis koko maassa ja maaseudulla lisääntynyt vuosista 1866 - 70 vuosiin 1871 - 75, mutta sen jälkeen vähentynyt. Kaupungissa oli suhde vaihdellen lisääntynyt vuosista 1866 - 70 vuosiin 1886 - 90.

Alin vuonna 1868 on selvästi vuoden 1867 katovuoden seuraus.

Oikeampi käsitys hedelmällisyydestä saadaan, jos synnyttäjien lukumäärä verrataan ainoastaan täysikasvuiseen naispuoliseen väestöön.

Seuraavassa tehdään selkoa sekä kaikista synnyttäjistä että erittäin naineista ja naimattomista synnyttäjistä.

Kaikki lapsensynnyttäjät %:na samanikäisestä naispuolisesta väestöstä.

Koko maa.

	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
30—35:e ikävuosi	23.96 %	23.50 %	23.56 %	1887 25.02 %	1885 23.11 %
25—30:e	23.42	22.68	23.06	1887 24.45	1885 22.63
35—40:e	20.25	19.38	19.94	1887 21.18	1885 19.26
20—25:e	15.37	14.86	14.56	1888 16.39	1890 14.56
40—45:e	12.12	11.68	11.68	1884 12.78	1885 11.63
45—50:e	1.92	1.80	1.87	1887 2.16	1881,82 1.80
15—20:e	1.90	1.88	1.87	1883 2.21	1887 1.61
50—55:e	0.10	0.10	0.14	1890 0.14	1887,88 0.08

		1881—90.	1881.	1890.	Korkein.		Alin.	
15—45:e	ikävuosi	15.78 %	15.29 %	15.08 %	1887	16.41 %	1890	15.08 %
15—50:e	›	14.34 ›	13.99 ›	13.63 ›	1887	14.89 ›	1890	13.63 ›
15—55:e	›	13.17 ›	12.88 ›	12.51 ›	1887	13.70 ›	1890	12.51 ›
20—45:e	›	19.20 ›	18.65 ›	18.80 ›	1887	20.09 ›	1885	18.47 ›
20—50:e	›	17.01 ›	16.67 ›	16.49 ›	1887	17.76 ›	1885	16.43 ›

Ryhmä 15—55 vuoteen käsittää kaikki lapsensynnyttäjät.

Siis vuosittain tuli keskimäärin 1 lapsensynnyttäjä 7 à 8 täysiikäistä naista kohti mainittuina ikävuosina.

15—20 vuodesta 30—35 vuoteen asti jatkuu lisääntyminen (vaikkakin epätasainen) lapsensynnyttäjien suhteellisessa lukumäärässä; sen jälkeen sattuu vähennys; yli 50 vuoden ikäisiä synnyttäjiä on aivan vähän, ainoastaan noin 0.10 %.

Vuosina 1881—90 synnytti keskimäärin vuosittain 73,100 näistä aviolapsia ja 5,400 naista aviottomia lapsia. Naineiden lapsensynnyttäjien suhteellinen lukumäärä eri ikäryhmissä oli seuraava:

Naineet lapsensynnyttäjät %:na saman ikäisestä naineesta vaimonpuolisesta väestöstä.

Koko maa.

		1881—90.	1881.	1890.	Korkein.		Alin.	
20—25:e	ikävuosi	42.06 %	40.31 %	40.22 %	1888	45.34 %	1890	40.22 %
15—20:e	› *)	38.88 ›	37.39 ›	38.54 ›	1883	45.87 ›	1887	32.99 ›
25—30:e	›	36.10 ›	35.05 ›	35.55 ›	1887	37.63 ›	1885	34.85 ›
30—35:e	›	32.21 ›	31.75 ›	31.57 ›	1887	33.55 ›	1885	31.01 ›
35—40:e	›	26.12 ›	25.08 ›	25.65 ›	1887	27.28 ›	1885	24.92 ›
40—45:e	›	15.88 ›	15.37 ›	15.28 ›	1884	16.78 ›	1889	15.25 ›
45—50:e	›	2.62 ›	2.51 ›	2.53 ›	1887	2.94 ›	1882	2.43 ›
50—55:e	›	0.15 ›	0.14 ›	0.21 ›	1890	0.21 ›	1887	0.11 ›
15—40:e	›	33.09 ›	32.13 ›	32.29 ›	1887	34.46 ›	1885	32.03 ›
15—45:e	›	29.60 ›	28.90 ›	28.82 ›	1887	30.80 ›	1885	28.60 ›
15—50:e	›	25.72 ›	25.37 ›	24.75 ›	1887	26.68 ›	1890	24.75 ›
15—55:e	›	23.11 ›	22.71 ›	22.16 ›	1887	24.03 ›	1890	22.16 ›
20—45:e	›	29.46 ›	28.76 ›	28.64 ›	1887	30.76 ›	1885	28.42 ›
20—50:e	›	25.54 ›	25.20 ›	24.54 ›	1887	26.60 ›	1890	24.54 ›
koko luku		19.41 ›	19.27 ›	18.49 ›	1887	20.11 ›	1890	18.49 ›

Siis tuli keskimäärin vuosittain 1 naimut lapsensynnyttäjä 5 naimutta naista kohti.

*) Vaihetelevaisuudet ikävuosina 15—20 ovat hyvin suuria.

15—20 vuodesta lisääntyy naineiden synnyttäjien suhteellinen lukumäärä 20—25 vuoteen asti. Sen jälkeen vähenee lukumäärä; yli 50 vuoden iässä on naineita synnyttäjiä aivan vähän, ainoastaan noin 0,15 %.

Naimattomia lapsensynnyttäjiä %:na samanikäisestä naispuolisesta väestöstä.

Koko maa.

	1881—90.	1881.	1890.	Korkein.	Alin.
25—30:s ikävuosi	4.74 %	4.75 %	4.35 %	1882 5.08 %	1890 4.35 %
30—35:s	4.44	4.33	4.21	1882 4.75	1889 3.93
35—40:s	3.61	3.38	3.57	1882 3.95	1885 3.18
20—25:s	2.92	2.92	2.68	1884 3.16	1890 2.68
40—45:s	1.85	1.68	1.68	1882 2.55	1886 1.67
15—20:s	0.40	0.43	0.38	1889 0.47	1886 0.32
45—50:s	0.30	0.16	0.27	1882 0.51	1881 0.16
50—55:s	0.02	0.03	0.01	1882,86 0.05	1885,88 0.00
15—40:s	2.32	2.31	2.06	1884 2.57	1890 2.06
15—45:s	2.30	2.28	2.05	1884 2.54	1890 2.05
15—50:s	2.23	2.22	1.98	1884 2.46	1890 1.98
15—55:s	2.17	2.16	1.93	1884 2.40	1890 1.93
yli 15	2.03	2.02	1.80	1884 2.23	1890 1.80
20—45:s	3.56	3.52	3.33	1884 3.75	1890 3.33
20—50:s	3.38	3.35	3.14	1884 3.57	1890 3.14

Siis tuli keskimäärin vuosittain yksi naimaton lapsensynnyttäjä 49:ää samanikäistä naimatonta naista kohti.

15—20 vuodesta lisääntyy naimattomien synnyttäjien suhteellinen lukumäärä 25—30 vuoteen; yli 50 vuoden ikäisiä naimattomia synnyttäjiä on aivan vähän, ainoastaan 0,02 %.

Vuotuinen keskimäärä lapsensynnyttäjiä, jotka ovat synnyttäneet yhden tai useamman sikiön.

Koko maa.

	Yksi sikiö.	Kaksoiset.	Kolmoset.	Neljöset.
1866—70	56,941	858	9	0,20
1871—75	68,400	949	13	0,20
1876—80	73,168	1,119	13	0,20
1881—85	75,551	1,097	15	0,20
1886—90	79,159	1,155	15	—

Kaupungit.

	Yksi sikiö.	Kaksoiset.	Kolmoset.	Neljöset.
1866—70	3,695	56	0.60	0.20
1871—75	3,979	54	0.60	—
1876—80	4,681	70	—	—
1881—85	5,315	74	1.40	—
1886—90	6,435	89	1.80	—

Maaseutu.

	Yksi sikiö.	Kaksoiset.	Kolmoset.	Neljöset.
1866—70	53,246	802	8	—
1871—75	64,421	895	12	0.20
1876—80	68,486	1,049	13	0.20
1881—85	70,236	1,024	14	0.20
1886—90	72,724	1,066	13	—

Ajanjaksona 1866—90 oli koko synnytysten lukumäärä ollut:

1,766,090 yksisikiöisiä

25,894 kaksoisia

325 kolmosia

4 neljösiä

Summa 1,792,313, siitä 26,223 useampisikiöisiä.

Korkeimmat ja alimmat olivat seuraavat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.
Yksi sikiö	1887 81,645	1868 44,318
Kaksoisia	1879 1,247	1868 658
Kolmosia	1884 23	1868 3

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.
Yksi sikiö	1890 6,677	1868 3,193
Kaksoisia	1890 97	1868 47
Kolmosia	1887,88 3	—

Maaseutu.

		Korkein.		Alin.
Yksi sikiö	1887	75,254	1868	41,125
Kaksoisia	1879	1,165	1868	611
Kolmosia	1877, 84	21	1868	3

Neljösiä sattui ainoastan yksityisissä tapauksissa, nimittäin kaupungeissa vuonna 1867 ja maaseudulla vuosina 1871, 1879 ja 1882.

Synnyttäjiä, jotka ovat synnyttäneet yhden tai useamman sikiön %:na koko synnyttäjien lukumäärästä.

Koko maa.

	Yksi sikiö.	Kaksoiset.	Kolmoset.
1866—70	98.50 %	1.48 %	0.02 %
1871—75	98.61 »	1.37 »	0.02 »
1876—80	98.47 »	1.51 »	0.02 »
1881—85	98.55 »	1.43 »	0.02 »
1886—90	98.54 »	1.44 »	0.02 »
1866—90	98.54 »	1.44 »	0.02 »
Korkein	1874 98.67 »	1879 1.62 »	0.03 »
Alin	1879 98.37 »	1874 1.32 »	0.01 »

Suhteellinen nelösten lukumäärä vaihteli 0.0002 % ja 0.0003 % välillä.

Kaupungit.

	Yksi sikiö.	Kaksoiset.	Kolmoset.
1866—70	98.47 %	1.50 %	0.02 %
1871—75	98.64 »	1.35 »	0.01 »
1876—80	98.52 »	1.48 »	—
1881—85	98.60 »	1.37 »	0.03 »
1886—90	98.60 »	1.37 »	0.03 »
1866—90	98.57 »	1.41 »	0.02 »
Korkein	1889 98.82 »	1879 1.66 »	1870 0.05 »
Alin	1879 98.34 »	1889 1.18 »	—

Nelösten suhteellinen lukumäärä oli 1866—70 0.01 % ja 1866—90 0.001 %, korkein sattui vuonna 1867, 0.03 %.

Maaseutu.

		Yksi sikiö.	Kaksoiset.	Kolmoset.
1866—70		98.50 %	1.48 %	0.02 %
1871—75		98.61 »	1.37 »	0.02 »
1876—80		98.47 »	1.51 »	0.02 »
1881—85		98.54 »	1.44 »	0.02 »
1886—90		98.54 »	1.44 »	0.02 »
1866—90		98.53 »	1.45 »	0.02 »
Korkein	1872,74	98.67 »	1879 1.61 »	0.03 »
Alin	1869,79	98.38 »	1872 1.31 »	0.01 »

Nelösten suhteellinen lukumäärä oli mitättömän pieni ja se on viisivuotiskausina 1871—75, 1876—80 ja 1881—85 0.0003 %, koko ajanjaksona 1866—90 0.0002 % sekä yksityisinä vuosina 1871 0.002 % ja 1879 ja 1882 0.001 %.

Useampisikiöiset synnytykset olivat verrattain vähäiset, nimittäin koko maassa:

yksisikiöisiä synnytyksiä	98.54 %
useampi »	1.46 »

Useampisikiöisistä synnytyksistä oli:

kaksoisia	98.75 %
muuta useampisikiöisiä	1.25 »

Nämä suhteelliset luvut ovat koko ajanjaksona olleet jokseenkin pysyviä sekä erotus kaupunkien ja maaseudun välillä mainitussa suhteessa ainoastaan vähäinen. Useampisikiöisiä synnytyksiä oli kuitenkin maaseudulla ajanjakson lopulla jonkun verran enemmän kuin kaupungeissa.

On huomattavaa, että useampisikiöisiä synnytyksiä on Suomessa enemmän kuin muualla.

Synnyttäjien iänjako.**1881—90.**

	Koko maa.		Kaupungit.		Maaseutu.	
	Naineet.	Naimattomat.	Naineet.	Naimattomat.	Naineet.	Naimattomat.
Koko lukumäärä	731,042	53,922	52,408	7,174	678,634	46,748
Alle 15 vuotta	3	7	1	—	2	7
51-vuotisia	247	9	15	—	232	9
52- »	95	1	5	—	90	1

	Koko maa.		Kaupungit.		Maaseutu.	
	Naineet.	Naimattomat.	Naineet.	Naimattomat.	Naineet.	Naimattomat.
53-vuotisia . . .	63	4	6	--	57	4
54- » . . .	27	--	--	--	27	--
55- » . . .	24	--	1	--	23	--
56- » . . .	13	--	--	--	13	--
57- » . . .	5	--	--	--	5	--
58- » . . .	--	--	--	--	--	--
59- » . . .	--	1	--	--	--	1
yli 50-vuotisia .	474	15	27	--	447	15

Tästä näkyy miten pieni on alle 15 vuotisten ja yli 50-vuotisten synnyttäjien lukumäärä ollut.

Kaikissa ikäluokissa olevat synnyttäjät verrattuina 1,000:een synnyttäjien koko lukumäärästä.

Koko maa.

Naineet synnyttäjät.

	Ikä, vuosia.									
	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—.	20—45.	—30.		
1881—85. . .	247	250	194	168	107	20	13	1	966	435
1886—90. . .	257	243	197	159	107	20	16	1	963	436
1881—90. . .	252	246	196	163	107	20	15	1	964	435
Alin . . .	1889 } 264	1882 } 255	1890 } 199	1885 } 174	1884 } 112	1889 } 24	1887 } 16	1882 } 1	1884 } 967	1888 } 440
Korkein . . .	1884 } 242	1888 } 240	1885 } 191	1890 } 148	1881 } 101	1887 } 16	1882 } 12	1889 } 1	1889 } 959	1884 } 430

Naimattomat synnyttäjät.

	Ikä, vuosia.									
	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—.	20—45.	—30.	
1881—85. . .	337	289	172	94	66	37	5	--	929	692
1886—90. . .	319	294	168	102	73	39	5	--	922	686
1881—90. . .	328	291	170	98	70	38	5	--	925	689
Korkein . . .	1885 } 354	1889 } 304	1882 } 179	1890 } 106	1889 } 97	1882 } 48	1882 } 7	1882 } 1	1886 } 939	1881 } 705
Alin . . .	1886 } 300	1886 } 279	1889 } 155	1885 } 85	1886 } 55	1881 } 32	1881 } 2	--	1889 } 899	1882 } 664

Kaikki synnyttäjät.

	Ikä, vuosia.									
	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—.	20—45.	—30.		
1881—85. . .	250	244	187	180	102	23	13	1	963	453
1886—90. . .	260	237	191	169	103	24	15	1	960	453
1881—90. . .	255	241	189	175	102	23	14	1	962	453
Korkein . . .	1889 } 267	1882 250	1890 192	1885 186	1884 106	1889 29	1887 16	1	1886 } 965	1881 } 458
Alin . . .	1884 246	1888 235	1885 183	1890 158	1881 96	1887 19	1881 } 12	—	1889 955	1882 449

Naineista synnyttäjistä oli 43.5 %, naimattomista synnyttäjistä 68.9 % sekä kaikista synnyttäjistä 45.3 % alle 30 vuotta.

Kaupungit.*Naineet synnyttäjät.*

	Ikä, vuosia.									
	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—.	20—45.	—30.		
1881—85. . .	261	274	204	148	90	13	10	—	977	422
1886—90. . .	281	263	194	142	94	14	11	1	974	437
1881—90. . .	272	268	199	144	92	14	11	—	975	430
Korkein . . .	1890 294	1882 288	1884 209	1886 155	1886 101	1889 17	1886 } 12	1	1881 979	1890 445
Alin . . .	1881 } 258	1886 252	1887 } 193	1889 131	1890 83	1887 10	1881 } 9	1	1889 970	1882 412

Naimattomat synnyttäjät.

	Ikä, vuosia.									
	25—30.	20—25.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—.	20—45.	—30.	
1881—85. . .	336	343	170	74	46	30	1	—	953	725
1886—90. . .	343	294	185	89	58	29	2	—	940	695
1881—90. . .	340	318	178	81	52	30	1	—	947	710
Korkein . . .	1889 370	1884 352	1890 200	1887 98	1883 85	1888 41	1887 } 3	—	1884 972	1883 768
Alin . . .	1887 319	1890 269	1882 } 157	1883 59	1881 27	1883 16	1883 } 1886	—	1883 915	1887 681

Kaikki synnyttäjät.

	Ikä, vuosia.									
	25—30.	30—35.	35—40.	20—25.	40—45.	15—20.	45—50.	50—.	20—45.	—30.
1881—85. . .	271	261	187	173	82	17	9	—	974	461
1886—90. . .	288	254	182	159	87	19	10	1	970	466
1881—90. . .	280	257	185	165	85	18	10	—	972	463
Korkein . . .	1890 301	1882 272	1881 } 191 1884 }	1884 176	1886 91	1889 23	1886 } 11 1887 } 1889 }	1	1881 978	1883 473
Alin . . .	1881 267	1886 246	1883 178	1889 146	1890 76	1881 13	1881 } 8 1885 }	—	1889 965	1882 452

Naineista synnyttäjistä oli 43.0 %₀, nainattomista synnyttäjistä 71.0 %₀ sekä kaikista synnyttäjistä 46.3 %₀ alle 30 vuotta.

Maaseutu.*Naineet synnyttäjät.*

	Ikä, vuosia.									
	25—30.	30—35.	35—40.	20—25.	40—45.	—20.	45—50.	50—.	20—45.	—30.
1881—85. . .	246	248	193	170	108	20	14	1	965	436
1886—90. . .	255	241	197	160	109	21	16	1	962	436
1881—90. . .	251	244	195	165	108	21	15	1	963	437
Korkein . . .	1889 262	1892 253	1890 199	1885 176	1884 113	1889 25	1887 17	1	1882 967	1883 447
Alin . . .	1884 241	1888 238	1881 194	1890 149	1881 102	1887 17	1882 12	—	1889 958	1884 431

Nainattomat synnyttäjät.

	Ikä, vuosia.									
	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	—20.	40—45.	45—50.	50—.	20—45.	—30.
1881—85. . .	336	282	172	97	69	39	5	—	926	687
1886—90. . .	324	286	165	104	75	41	5	—	920	685
1881—90. . .	330	284	169	100	72	40	5	—	923	686
Korkein . . .	1886 361	1889 294	1892 181	1890 107	1889 100	1882 51	1882 8	1	1886 938	1881 707
Alin . . .	1882 304	1886 269	1889 153	1885 88	1886 55	1881 31	1881 2	—	1889 895	1882 654

Kaikki synnyttäjät.

	Ikä, vuosia.									
	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—55.	55—60.	60—65.	65—70.	70—75.
1881—85	249	242	187	181	108	24	13	1	962	454
1886—90	257	236	192	170	104	24	16	1	959	451
1881—90	253	239	189	176	104	24	14	1	961	453
Korkein	1889 } 263	1882 } 248	1890 } 193	1885 } 187	1885 } 108	1889 } 29	16	1882 } 1	1884 } 964	1881 } 458
Alin	1883 } 243	1888 } 233	1885 } 183	1890 } 159	1881 } 97	1886 } 20	1892 } 12	1887 } 1	1889 } 954	1884 } 448

Naineista synnyttäjistä oli 43.7 %, naimattomista synnyttäjistä 68.6 % sekä kaikista synnyttäjistä 45.3 % alle 30 vuotta.

Synnyttäjien keski-ikä.*Kaikki synnyttäjät.*

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1866—70	31.23 vuotta	31.08 vuotta	31.24 vuotta
1871—75	31.00 »	31.10 »	30.99 »
1876—80	31.10 »	30.97 »	31.11 »
1881—85	31.25 »	31.06 »	31.27 »
1886—90	31.37 »	31.13 »	31.39 »
1866—90	31.19 »	31.05 »	31.20 »
Korkein	1890 31.42 »	1880 31.39 »	1890 31.46 »
Alin	1871 30.93 »	1877 30.69 »	1871 30.92 »

Naineet synnyttäjät.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	31.53 vuotta	31.61 vuotta	31.52 vuotta
1886—90	31.63 »	31.55 »	31.64 »
1881—90	31.58 »	31.58 »	31.58 »
Korkein	1890 31.67 »	1887 31.72 »	1890 31.70 »
Alin	1881 31.46 »	1890 31.41 »	1881 31.45 »

Naimattomat synnyttäjät.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	27.60 vuotta	27.37 vuotta	27.64 vuotta
1886—90	27.72	27.74	27.71
1881—90	27.66	27.56	27.67
Korkein	1882 28.14	1890 27.89	1882 28.25
Alin	1881 27.37	1888 26.53	1881 27.29

Keski-ikä aleni joukkuun verran 1870-luvulla, mutta nousi taas 1880-luvulla.

Niiden synnyttäjien lukumäärä, jotka ovat synnyttäneet yhden tai useamman sikiön, verrattuna 1,000 samanikäiseen synnyttäjään.

	Kaksoiset.			Kolmoset tai neljösset.		
	1881—90.	Korkein.	Alin.	1881—90.	Korkein.	Alin.
Alle 20 v.	6	9	5	0.1	0.6	—
20—25	9	9	7	0.1	0.2	—
25—30	12	13	11	0.1	0.3	—
30—35	16	17	14	0.2	0.4	0.2
35—40	20	23	10	0.4	0.6	—
40—45	17	20	15	0.3	0.7	—
45—50	11	17	6	0.2	1.1	—
Yli 50	14	104	—	—	—	—
Koko lukumäärä	14	15	14	0.2	0.3	0.1

Lukumäärä kasvaa 15—20 vuodesta 35—40 vuoteen, jolloin saavutetaan korkein määrä, sen jälkeen lukumäärä alenee, mutta kohoaa vihdoin kaksoisten synnyttäjien lukumäärä yli 50 vuoden iässä.

Naineet ja naimattomat synnyttäjät %:na synnyttäjien koko lukumäärästä.

Koko maa.

	Naineet.	Naimattomat.
1881—85	92.95 %	7.05 %
1886—90	93.36	6.64
1881—90	93.16	6.84
Korkein	1890 93.50	1884 7.19
Alin	1884 92.81	1890 6.50

Väestötilastoja vuosilta 1750—1890.

Kaupungit.

	Naineet.	Naimattomat.
1881—85	86.94 %	13.06 %
1886—90	88.80 >	11.20 >
1881—90	87.96 >	12.04 >
Korkein 1890	89.73 >	1881 13.56 >
Alin 1881	86.44 >	1890 10.27 >

Maaseutu.

	Naineet.	Naimattomat.
1881—85	93.34 %	6.66 %
1886—90	93.77 >	6.23 >
1881—90	93.56 >	6.44 >
Korkein 1890	93.86 >	1882 6.76 >
Alin 1882	93.24 >	1890 6.14 >

Naineiden ja naimattomien synnyttäjien lukumäärän välinen suhde on ollut vaihtelevampi kaupungeissa kuin maaseudulla.

Synnyttäjiä 1,000 avioliittoa kohti.**Koko maa.**

1881—85	194
1886—90	192
1881—90	193
Korkein 1887	200
Alin 1890	184

Synnyttäjät, jotka ovat kuolleet synnytykseen.

Vuosittain kuoli synnytykseen keskimäärin seuraava määrä synnyttäjiä:

	Absoluuttinen lukumäärä.	10,000:ta kohti kaikista synnyttäjistä.
1866—70	574	99
1871—75	?	?
1876—80	651	88
1881—85	545	71

	Absoluuttinen lukumäärä.	10,000:ta kohti kaikista synnyttäjäistä.	
1886—90	580		72
Korkein	1876	755	1868 140
Alin	1890	460	1890 58

Kuolevaisuus synnytyksissä näkyy olevan vähenemässä, joka johtunee siitä, että tiedot terveydenhoidossa ovat laajemmin levinneet ja yleensä terveydelliset suhteet ovat parempia kuin ennen.

Niiden synnyttäjien lukumäärä, jotka ovat kuolleet synnytykseen, verrattuna 10,000:een kussakin ikäluokassa.

Koko maa.

	1881—85.	1886—90.	1881—90.	Korkein.		Alin.	
Alle 20 vuotta.	70	75	73	1886	108	1889	35
20—25:s ikävuosi	71	62	66	1881	83	1890	47
25—30:s	63	57	59	1881	77	1880	43
30—35:s »	67	68	67	1887	78	1890	50
35—40:s	75	89	82	1887	99	1883, 85	67
40—45:s	93	102	97	1886	127	1890	77
45—50:s	102	112	107	1889	166	1884	49
50—	87	194	143	1889	333	—	—

Synnyttäjien kuolevaisuus on suurin korkeimpina ikävuosina samoin kuin myöskin ijässä alle 20 vuoden.

Synnytysten tulokset.

Elävinä ja kuolleina syntyneet 1,000 synnytystä kohti.

Koko maa.

	Elävinä syntyneet.		Kuolleina syntyneet.		Koko lukumäärä
1866—70		982		33	1,015
1871—75		985		29	1,014
1876—80		988		28	1,016
1881—85		987		28	1,015
1886—90		986		28	1,014
1866—90		986		29	1,015
Korkein	1877	989	1868	42	1869 1,016
Alin	1868	973	1877	26	— 1,014

Koko lukumäärä syntyneitä suhtessa 1,000 synnytykseen, on ajanjaksona ollut hyvin pysyväinen. Elävinä syntyneiden lukumäärä on joukun verran lisääntynyt, kuolleina syntyneiden sitä vastoin vähentynyt. Erittäin vetää huomiota puoleensa kuolleina syntyneiden korkein määrä (42) vuonna 1868, joka oli seuraus katovuodesta 1867.

Yksi- tai useampisikiöiset synnytykset ‰:na syntyneiden lasten koko lukumäärästä.

Koko maa.

	Yksisikiöiset synnytykset. Kaksoissynnytykset. Kolmos- tai neljös-synnytykset.		
1866--70	97.03 ‰	2.92 ‰	0.05 ‰
1871--75	97.24 >	2.70 >	0.06 >
1876--80	96.98 >	2.97 >	0.05 >
1881--85	97.12 >	2.82 >	0.06 >
1886--90	97.11 >	2.84 .	0.05 .
1866---90	97.10 .	2.85 .	0.05 .
Korkein	1874 97.36	1879 3.18 .	1884 0.09 .
Alin	1879 96.78	1874 2.60 .	1868 0.02

Koko ajanjaksona 1866--90 oli usempisikiöisistä synnytyksistä 98.12 ‰ kaksois-synnytyksiä ja 1.88 ‰ kolmos- tai nelös-synnytyksiä.

1,000 nainutta naista kohti alla seuraavassa ijässä tuli seuraava lukumäärä aviolapsia.

Koko maa.

Ikä, vuosia.

	15 40.	15 45.	15--50.	20--50.	Yli 15.
1881--85	379	303	261	265	198
1886--90	386	307	261	264	196
1881--90	382	305	261	265	197
Korkein	1887 399	1887 318	1887 271	1887 274	1887 204
Alin	1881 368	1885 295	1890 251	1890 255	1890 187

1,000 naimatonta ja leskivaimoa kohti seuraavassa ijässä tuli seuraava lukumäärä aviottomia lapsia.

Koko maa.

Ikä, vuosia.

	20 45.	20 50.	15--45.	15--50.
1881--85	36	33	23	22
1886--90	35	32	21	20
1881--90	36	32	22	21
Korkein	$\left. \begin{matrix} 1882 \\ 1884 \\ 1887 \\ 1888 \end{matrix} \right\} 37$	1884 34	1884 24	1884 23
Alin	$\left. \begin{matrix} 1886 \\ 1890 \end{matrix} \right\} 34$	1890 30	$\left. \begin{matrix} 1889 \\ 1890 \end{matrix} \right\} 20$	$\left. \begin{matrix} 1889 \\ 1890 \end{matrix} \right\} 19$

1,000 naista kohti 15—50 vuoden iässä tuli seuraava lukumäärä syntyneitä lapsia.

Koko maa.

Verrattuna koko naissukupuoleen.

	Elävänä syntyneet.		Kuolleina syntyneet.		Summa.
1866—70	122		4		126
1871—75	141		4		145
1876—80	144		4		148
1881—85	142		4		146
1886—90	141		4		145
1866—90	138		4		142
Korkein	1877	149	1874	5	1877
Alin	1868	94	1890	3	1868

Verrattuna kaikkiin naineisiin vaimoihin.

	Elävänä syntyneet.		Kuolleina syntyneet.		Summa.
1881—85	254		7		261
1886—90	254		7		261
1881—90	254		7		261
Korkein	1887	264	7	1887	271
Alin	1890	245	6	1890	251

Verrattuna kaikkiin naimattomiin naisiin.

	Elävänä syntyneet.		Kuolleina syntyneet.		Summa.
1881—85	23		1		24
1886—90	21		1		22
1881—90	22		1		23
Korkein	1884	24	1	1884	25
Alin	1890	19	1	1890	20

Elävänä syntyneet.

Kaikkien elävänä syntyneiden (avio- ja aiviottomien) lasten vuotuinen lukumäärä Suomessa, sen silloisella alueella, teki vuosina 1751—55 noin 20,000: nykyisessä Suomessa oli elävänä syntyneiden lukumäärä vuosina 1886 - 90 yli 79,000. Lisäys ei kuitenkaan tapahtunut tasaisesti, vaan paljon ja usein suuriakin vaihtelevaisuuksia sattui ajanjaksolla. Alin määrä, noin 19,000, sattui vuonna 1751, korkein, 81,700, vuonna 1887.

Alla mainittuina ajanjaksoina oli elävänä syntyneitten *syntyväisyys-prosenti* koko maassa keskimäärin seuraava ¹⁾:

1751—55	4.53 %
1886—90	3.45 »
1751—1890	3.67 »

Korkeimmat ja alimmat olivat:

	Korkein.	Alin.	Keskimääri.
yksityisinä vuosina.	1755 4.69 %	1868 2.46 %	2.23 %
5-vuotisjaksoina	17 ⁵¹ / ₅₅ 4.53 »	18 ⁶⁶ / ₇₀ 3.18 »	1.35 »
10-	17 ⁵¹ / ₆₀ 4.49 »	18 ⁸¹ / ₄₀ 3.34 »	1.15 »
25-	17 ⁵¹ / ₇₅ 4.26 »	18 ⁶⁶ / ₉₀ 3.52 »	0.74 »

Elävänä syntyneiden prosenti oli vuonna 1751 4.43 %/o. Sen jälkeen sattui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1752.	4.47 %	vuoteen 1753.	4.41 %
» 1755.	4.69 »	» 1758.	4.23 »
» 1760.	4.66 »	» 1762.	4.13 »
» 1764.	4.57 »	» 1767.	4.07 »
» 1768.	4.29 »	1772.	3.76 »
» 1775.	4.04 »	» 1776.	3.90 »
» 1779.	4.32 »	» 1781.	3.77 »
» 1782.	4.17 »	» 1783.	4.00 »
» 1784.	4.27 »	» 1785.	3.98 »
» 1787.	4.04 »	1789.	3.42 »
» 1790.	3.70 »	» 1791.	3.60 »
» 1793.	4.38 »	» 1794.	4.14 »

¹⁾ Vähemmän kuin 3 % pidetään *heikkona* syntyväisyytenä, 3—4 % normaalisenä, yli 4 % hyvin *suurena* syntyväisyytenä.

lisäys.		vähennys.			
vuoteen	1795.	4.21 %	vuoteen	1796.	3.97 %
»	1797.	4.12 »	»	1798.	3.86 »
»	1799.	3.87 »	»	1800.	3.76 »
»	1801.	3.96 »	»	1803.	3.56 »
»	1804.	3.91 »	»	1806.	3.57 »
»	1807.	3.62 »	»	1809.	2.86 »
»	1810.	4.05 »	»	1811.	3.64 »
»	1812.	3.89 »	»	1813.	3.56 »
»	1817.	3.90 »	»	1819.	3.61 »
»	1821.	4.14 »	»	1822.	3.56 »
»	1823.	4.03 »	»	1824.	3.78 »
»	1825.	3.85 »	»	1827.	3.67 »
»	1828.	3.93 »	»	1833.	3.02 »
»	1834.	3.66 »	»	1836.	3.11 »
»	1840.	3.47 »	»	1841.	3.40 »
»	1842.	3.72 »	»	1844.	3.30 »
»	1845.	3.57 »	»	1846.	3.32 »
»	1849.	3.75 »	»	1850.	3.57 »
»	1851.	3.82 »	»	1852.	3.50 »
»	1854.	3.75 »	»	1855.	3.58 »

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1856	3.63 ‰	vuoteen 1857	3.28 ‰
» 1858	3.65 »	» 1859	3.58 »
» 1861	3.78 »	» 1863	3.62 »
» 1864	3.93 »	» 1866	3.20 »
» 1867	3.23 »	» 1868	2.46 »
» 1871	3.73 »	» 1872	3.64 »
» 1874	3.79 »	» 1875	3.66
» 1877	3.82 »	» 1878	3.54 »
» 1879	3.78 »	» 1881	3.50
» 1882	3.63 »	» 1883	3.59 »
» 1884	3.61 »	» 1885	3.42 »
» 1887	3.62 »	» 1890	3.29 »

Kuten useimmissa muissakin maissa on syntyväisyysprosentti Suomesakin aikojen kuluessa vähentynyt. 1700-luvun jälkimäisellä puoliskolla oli se yleensä korkeampi kuin 4‰; 1800-luvulla saavutti se ainoastaan kolme kertaa sen luvun, nimittäin vuosina 1810, 1821 ja 1823, jolloin se teki 4.05‰, 4.14‰ ja 4.03‰.

Pieni erotus syntyväisyysprosentin suuruudessa voi Suomessa huomata luterilaisten ja kreikkalais-katolisten välillä. Vuosina 1881—90 oli siten edellämainittujen syntyväisyysprosentti keskimäärin 3.50‰ (korkein vuosina 1882 ja 1887 3.63‰, alin 1890 3.30‰), jälkimäisten 3.25‰ (korkein 1883 3.45‰, alin vuosina 1889 ja 1890 3.09‰). Koska suurin osa kreikkalais-katolisista kuitenkin on suomalaisia, ei tätä erotusta kuitenkaan saata pitää minään rotu-erotuksena.

Vuosittain elävinä syntyneiden lukumäärä oli keskimäärin seuraava:

	1866—70.	1871—7.	1886—90.
kaupungeissa	3,646	4,004	6,408
maaseudulla	53,137	64,316	72,835

Elävänä syntyneiden syntyväisyysprosentti oli *kaupungeissa* ajanjaksona 1866—90 2.90%. Vuonna 1866 oli se 3.01%. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1870 . . .	3.09 %	vuoteen 1868 . . .	2.49 %
» 1878 . . .	3.03 »	» 1873 . . .	2.81 »
» 1885 . . .	2.96 »	» 1881 . . .	2.79 »
» 1887 . . .	3.05 »	» 1886 . . .	2.94 »
		» 1890 . . .	2.88 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina . . . 1870	3.09 %	1868	2.49 %	0.60 %
5-vuotisjaksoina 18 ⁸⁶ / ₉₀	2.96 »	18 ⁸¹ / ₈₅	2.85 »	0.11 »
10- » 18 ⁸¹ / ₉₀	2.92 »	18 ⁷¹ / ₈₀	2.89 »	0.03 »

Maaseudulla oli syntyväisyysprosentti ajanjaksona 1866—90 keskimäärin 3.57%. Vuonna 1866 oli se 3.21%. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1867 . . .	3.26 %	vuoteen 1868 . . .	2.46 %
» 1871 . . .	3.79 »	» 1872 . . .	3.70 »
» 1874 . . .	3.86 »	» 1875 . . .	3.73 »
» 1877 . . .	3.90 »	» 1878 . . .	3.59 »
» 1879 . . .	3.85 »	» 1881 . . .	3.56 »
» 1882 . . .	3.70 »	» 1883 . . .	3.66 »
» 1884 . . .	3.68 »	» 1885 . . .	3.47 »
» 1887 . . .	3.68 »	» 1890 . . .	3.34 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1877	3.90 %	1868	2.46 %	1.44 %
5-vuotisjaksoina	1871/75	3.77 >	1866/70	3.20 >	0.57 >
10- >	1871/80	3.77 >	1861/90	3.56 >	0.21 >

Alla mainittuina viisivuotisjaksoina oli elävänä syntyneiden vuotuinen lukumäärä eri lääneissä keskimäärin seuraava:

	1866—70.	1871—75.	1886—90.
Uudenmaan lääni	5,221	6,061	7,654
Turun >	10,168	11,382	12,967
Hämeen >	5,426	7,405	8,895
Viipurin >	7,799	9,455	11,307
Mikkelin >	4,479	5,128	5,556
Kuopion >	7,158	8,594	9,736
Vaasan >	10,872	13,355	14,575
Oulun >	5,661	6,940	8,552

Syntyväisyysprosentin suuruus näkyy alla olevista luvuista:

	1866—90.	1866—70.	1871—75.	1886—90.
Vaasan lääni	3.95 %	3.61 %	4.29 %	3.62 %
Oulun >	3.66 >	3.13 >	3.72 >	3.61 >
Hämeen >	3.58 >	3.07 >	3.81 >	3.59 >
Kuopion >	3.57 >	3.27 >	3.76 >	3.46 >
Turun >	3.47 >	3.32 >	3.70 >	3.38 >
Uudenmaan >	3.29 >	3.07 >	3.44 >	3.36 >
Viipurin >	3.27 >	2.84 >	3.36 >	3.35 >
Mikkelin >	3.09 >	2.84 >	3.22 >	3.13 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1871	3.56 %	2.58 %	0.98 %
Turun >	1874	3.82 >	2.55 >	1.27 >
Hämeen >	1871, 79	3.92 >	1.94 >	1.98 >
Viipurin >	1884	3.55 >	2.53 >	1.02 >
Mikkelin >	1879	3.38 >	2.58 >	0.80 >
Kuopion >	1876, 77	3.92 >	2.33 >	1.59 >
Vaasan >	1874	4.54 >	2.40 >	2.14 >
Oulun >	1877	4.15 >	2.64 >	1.51 >

Alin määrä oli Viipurin läänissä vuonna 1869, kaikissa muissa läänneissä 1868;

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁷¹ / ₇₅ 3.44 %	3.07 %	0.37 %
Turun	18 ⁷¹ / ₇₅ 3.70	3.32	0.38
Hämeen	18 ⁷¹ / ₇₅ 3.81	3.07	0.74
Viipurin	18 ⁷⁶ / ₈₀ 3.40	2.84	0.56
Mikkelin	18 ⁷¹ / ₇₅ 3.22	2.84	0.38
Kuopion	18 ⁷¹ / ₇₅ 3.76	3.27	0.49
Vaasan	18 ⁷⁶ / ₈₀ 4.32	3.61	0.71
Oulun	18 ⁷⁶ / ₈₀ 3.97	3.13	0.84

Alin määrä oli kaikissa lääneissä ajanjaksona 1866—70;

10-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	3.38 %	3.30 %	0.08 %
Turun	3.64	3.39	0.25
Hämeen	3.80	3.58	0.22
Viipurin	3.38	3.37	0.01
Mikkelin	3.15	3.14	0.01
Kuopion	3.75	3.53	0.22
Vaasan	4.31	3.79	0.52
Oulun	3.85	3.71	0.14

Korkein määrä oli kaikissa lääneissä kymmenvuotisjaksona 1871—80 sekä alin kymmenvuotisjaksona 1881—90.

Että syntyväisyys olisi vastakkaisessa suhteessa väestön tiheyteen, ei voi Suomessa todistaa, koska korkeimmat ja alimmat syntyväisyysprosentit ajanjaksona 1866—90 esiintyvät kahdessa läänissä (Vaasan ja Mikkelin lääneissä), joissa kummassakin väestön tiheys on melkein sama.

Eroitukset eli ne rajat, joiden sisällä syntyväisyysprosentti on vaihdellut, ovat Suomessa olleet jokseenkin suuret, etenkin yksityisinä vuosina. Eroitukset on edellä mainittu.

Eniten ovat syntyväisyyteen vaikuttaneet hyvät tai huonot vuodet, samoin sodat. Ensin mainituista tulee muistaa vuodet 1833, 1834, 1868; viimeksi mainituista vuodet 1808 ja 1809. On huomattavaa, että heti tällaisen onnettomuusajan jälkeen on luonto ikäänkuin saanut uutta voimaa korvatakseen tappionsa (regeneratsioni); niinpä esim. vuosina 1810, 1834 ja 1870-luvun alussa.

Jos väestön siirtämiskyky pysyisi tasaisena, tulisi syntyväisyysprosentin olla riippuvainen täysikasvuisten ihmisten lukumäärästä. Koska syntyväisyysprosentti nyt on pienempi kuin entisaikoina, mutta täysikasvuisten henkilöiden

lukumäärä suurempi kuin ennen, täytyy tästä tulla siihen johtopäätökseen, että väestön hedelmällisyys on pienentynyt.

1,000 henkilöä kohti väestön keskimäärästä alla mainituissa ikäluokissa koko maassa tuli seuraava lukumäärä elävänä syntyneitä

	1,000 miespuolista 20—50 vuoden ikäistä kohti.		1,000 naispuolista 15—45 vuoden ikäistä kohti.				
Keskimäärä vuosina 1866—90	176		154				
Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:							
	Korkein.	Alin.	Korkein.	Alin.			
yksityisinä vuosina . 1877	190	1868	125	1877	166	1868	105
5-vuotisjaksoina . . . 1876/80	184	1866/70	157	1876/80	160	1866/70	136
10- » . . . 1871/80	183	1881/90	177	1871/80	159	1881/90	158

1,000 kuollutta kohti tuli seuraava lukumäärä elävänä syntyneitä.

Koko maa.

Vuosien 1751—1890 keskimäärä 1,390.
Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina	1871	2,083	1868	318
5-vuotisjaksoina	1886/80	1,723	1866/70	823
10- »	1771/80	1,664	1861/70	1,069
25- »	1751/75	1,502	1816/40	1,368

Kaupungit.

Vuosien 1866—1890 keskimäärä 1,236.
Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina	1887	1,628	1868	507
5-vuotisjaksoina	1886/90	1,445	1866/70	934
10- »	1881/90	1,371	1871/80	1,238

Maaseutu.

Vuosien 1866—1890 keskimäärä 1,445.
Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina	1871	2,163	1868	309
5-vuotisjaksoina	1871/75	1,754	1866/70	817
10- »	1871/80	1,702	1881/90	1,690

Läänit.

Eri lääneistä oli seuraavilla lääneillä korkeimmat ja alimmat määrät:

	Korkein.		Alin.
koko ajanjaksona 1866—1890 Vaasan lääni	1,558	Mikkelin lääni	1,235
yksityisinä vuosina . . . Hämeen > 1871	2,438	Hämeen > 1868	195

Kuolleina syntyneet.

Tietoja kuolleina syntyneistä koko maassa löytyy ainoastaan vuodesta 1861 alkaen, sekä erittäin kaupungeissa ja maaseudulla vuodesta 1866.

Kaikkien kuolleina syntyneiden (aviolisten ja aviottomien) vuotuinen lukumäärä oli alla mainittuina ajanjaksoina keskimäärin seuraava:

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1861—65	1,861	?	?
1866—70	1,916	151	1,765
1886—90	2,271	211	2,060

Eri lääneissä oli niiden lukumäärä seuraava:

	1866—70.	1866—90.
Uudenmaan lääni	161	205
Turun >	338	360
Hämeen >	199	261
Viipurin >	284	361
Mikkelin >	186	204
Kuopion >	329	295
Vaasan >	270	367
Oulun >	150	217

Kuolleina syntyneitä ei korvaa se lisäluku syntyneitä, minkä useampi-sikiöiset synnytykset antavat. Näissä on sitä paitsi kuolleina syntyneitä suhteellisesti enemmän kuin yksisikiöisissä synnytyksissä.

Verrattuna kaikkiin syntyneisiin oli kuolleina syntyneiden lukumäärä seuraava:

Kaikki kuolleina syntyneet %:na kaikista syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1861—65	2.73 %	?	?
1866—70	3.26 >	3.98 %	3.21 %
1886—90	2.79 >	3.19 >	2.75 >
1866—90	2.88 >	3.40 >	2.85 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina . 1868	4.13 %	1877	2.59 %	1.54 %
5-vuotisjaksoina . . . 18 ⁶⁶ / ₇₀	3.26 >	18 ⁶¹ / ₆₅	2.73 >	0.53 >
10- 18 ⁶¹ / ₇₀	2.98 >	18 ⁶¹ / ₈₀	2.78 >	0.20 >

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina . 1866	4.42 %	1878	2.74 %	1.68 %
5-vuotisjaksoina . . . 18 ⁶⁶ / ₇₀	3.98 >	18 ⁷⁶ / ₉₀	3.17 >	0.81 >
10- 18 ⁷¹ / ₈₀	3.41 >	18 ⁶¹ / ₉₀	3.22 >	0.19 >

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina . . 1868	4.12 %	1877	2.57 %	1.55 %
5-vuotisjaksoina . . . 18 ⁶⁶ / ₇₀	3.21	$\left\{ \begin{array}{l} 1876/90 \\ 1861/85 \\ 1861/90 \end{array} \right.$	2.75 >	0.46 >
10- 18 ⁷¹ / ₈₀	2.80	18 ⁶⁶ / ₉₀	2.75 >	0.05 >

Koko maassa oli kuolleina syntyneitä vuonna 1861 2.77 % kaikista syntyneistä. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.	vähennys.
vuoteen 1863 2.71 %	vuoteen 1862 2.66 %
1868 4.13 >	1864 2.62
1872 2.94 >	1871 2.83
1874 2.94 >	1873 2.89 >
1878 2.85 >	1877 2.59 >
1880 2.81 >	1879 2.79 >
1882 2.80 >	1881 2.73
1884 2.82 >	1883 2.77 >
1888 2.86 >	1886 2.72 >
	1890 2.67 >

Kaupungeissa oli vastaava luku vuonna 1866 **4.42** %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1868	4.26 %	vuoteen 1867	3.88 %
» 1871	4.01 »	» 1869	3.63 »
» 1875	3.89 »	» 1872	3.33 »
» 1880	3.63 »	» 1878	2.74 »
» 1882	3.06 »	» 1881	3.03 »
» 1884	3.83 »	» 1883	2.95 »
» 1887	3.45 »	» 1886	3.01 »
		» 1890	3.13 »

Muuseudulla oli vastaava luku vuonna 1866 **3.14** %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1868	4.12 %	vuoteen 1871	2.76 %
» 1872	2.91 »	» 1873	2.85 »
» 1874	2.89 »	» 1877	2.57 »
» 1878	2.86 »	» 1881	2.71 »
» 1882	2.78 »	» 1884	2.74 »
» 1885	2.75 »	» 1886	2.70 »
» 1888	2.83 »	» 1890	2.63 »

Eri *lääneissä* olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1866—90.	1866—70.	1886—90.
Mikkelin lääni	3.52 %	3.98 %	3.55 %
Kuopion »	3.24 »	4.39 »	2.95 »
Hämeen »	3.18 »	3.54 »	2.85 »

		1866—90.	1866—70.	1886—90.
Viipurin	lääni	3.10 0/0	3.51 0/0	3.10 0/0
Turun	»	2.89 »	3.22 »	2.70 »
Uudenmaan	»	2.70 »	2.98 »	2.61 »
Vaasan	»	2.45 »	2.42 »	2.46 »
Oulun	»	2.37 »	2.58 »	2.47 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

		Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1868	3.56 0/0	1877 2.23 0/0	1.33 0/0
Turun »	1868	3.70 »	1887 2.49 »	1.21 »
Hämeen »	1863	5.72 »	1888 2.74 »	2.98 »
Viipurin »	1866	3.99 »	1877 2.78 »	1.21 »
Mikkelin »	1868	5.57 »	1875 2.87 »	2.70 »
Kuopion »	1868	7.17 »	1886 1.96 »	5.21 »
Vaasan »	1882	2.66 »	1869 2.16 »	0.50 »
Oulun »	1866	3.08 »	1872 1.91 »	1.17 »

5-vuotisjaksoina:

		Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁶⁶ / ₇₀	2.98 0/0	18 ⁷⁶ / ₈₀ 2.43 0/0	0.55 0/0
Turun »	18 ⁶⁶ / ₇₀	3.22 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.70 »	0.52 »
Hämeen »	18 ⁶⁶ / ₇₀	3.54 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.85 »	0.69 »
Viipurin »	18 ⁶⁶ / ₇₀	3.51 »	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.95 »	0.56 »
Mikkelin »	18 ⁶⁶ / ₇₀	3.98 »	18 ⁸¹ / ₈₅ 3.32 »	0.66 »
Kuopion »	18 ⁶⁶ / ₇₀	4.39 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.95 »	1.44 »
Vaasan »	{ 18 ⁷¹ / ₇₅ 18 ⁸¹ / ₈₅	2.49 »	18 ⁷⁶ / ₈₀ 2.38 »	0.11 »
Oulun »	18 ⁶⁶ / ₇₀	2.58 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 2.27 »	0.31 »

10-vuotisjaksoina:

		Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸¹ / ₉₀	2.65 0/0	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.63 0/0	0.02 0/0
Turun »	18 ⁷¹ / ₉₀	2.92 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.73 »	0.19 »
Hämeen »	18 ⁷¹ / ₉₀	3.28 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.98 »	0.30 »
Viipurin »	18 ⁸¹ / ₉₀	3.03 »	18 ⁷¹ / ₈₀ 3.01 »	0.02 »
Mikkelin »	18 ⁸¹ / ₉₀	3.43 »	18 ⁷¹ / ₈₀ 3.41 »	0.02 »
Kuopion »	17 ⁷¹ / ₈₀	3.07 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.96 »	0.11 »
Vaasan »	18 ⁸¹ / ₉₀	2.47 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.43 »	0.04 »
Oulun »	18 ⁸¹ / ₉₀	2.39 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.28 »	0.11 »

Kuolleina syntyneitä ‰:na kaikista syntyneistä oli *luterilaisissa*:

1866—70	3.29 ‰
1886—90	2.82 ‰
1866—90	2.91 ‰

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
ksityisinä vuosina	1868 4.13 ‰	1877 2.61 ‰	1.52 ‰
-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀ 3.29 ‰	18 ⁷⁶ / ₈₀ } 2.81 ‰	0.48 ‰
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.87 ‰	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.82 ‰	0.05 ‰

Vastaavat *kreikkalais-katolisia* koskevat luvut olivat:

1871—75	0.93 ‰
1886—90	0.81 ‰
1871—90	1.05 ‰

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1878 1.70 ‰	1889 0.44 ‰	1.26 ‰
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1.37 ‰	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.81 ‰	0.56 ‰
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀ 1.09 ‰	18 ⁷¹ / ₈₀ 1.02 ‰	0.07 ‰

Kuolleina syntyneet ‰:na kuolleista.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1861—65	4.02 ‰	?	?
1866—70	2.78 ‰	3.87 ‰	2.71 ‰
1886—90	4.94 ‰	4.76 ‰	4.96 ‰
1866—90	4.24 ‰	4.35 ‰	4.23 ‰

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1871 6.07 ‰	1868 1.37 ‰	4.70 ‰
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅ 5.10 ‰	18 ⁶⁶ / ₇₀ 2.78 ‰	2.32 ‰
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀ 4.86 ‰	18 ⁶¹ / ₇₀ 3.28 ‰	1.58 ‰

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1887 5.81 ‰	1868 2.25 ‰	3.56 ‰
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 4.76 ‰	18 ⁶⁶ / ₇₀ 3.87 ‰	0.89 ‰
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀ 4.56 ‰	18 ⁷¹ / ₈₀ 4.37 ‰	0.19 ‰

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1871 6.13 %	1868 1.33 %	4.80 %
5-vuotisjaksoina	1871/75 5.15 »	1868/70 2.71 »	2.44 »
10- »	1871/80 4.90 »	1881/80 4.78 »	0.12 »

Kaikki syntyneet.

Koska tietoja kuolleina syntyneistä löytyy, kuten mainittu, ainoastaan vuodesta 1861 alkaen, voi myöskin tietoja kaikista syntyneistä antaa vasta vuodesta 1861 alkaen. Alla mainittuina ajanjaksoina oli niiden vuotuinen lukumäärä koko maassa keskimäärin, pyöreissä luvuissa lausuttuna, seuraava:

1861—65	68,200
1886—90	81,500

Kaikkien syntyneiden syntyväisyysprosentti oli seuraava:

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1861—65	3.80 %	?	?
1866—70	3.28 »	2.99 %	3.31 %
1886—90	3.55 »	3.06 »	3.60 »
1866—90	3.62 »	3.00 »	3.68 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1864 4.04 %	1868 2.57 %
5-vuotisjaksoina	1871/75 3.81 »	1868/70 3.28 »
10- »	1871/80 3.81 »	1881/70 3.54 »

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1870 3.22 %	1868 2.60 %
5-vuotisjaksoina	1886/80 3.06 »	1881/85 2.95 »
10- »	1881/90 3.01 »	1871/80 2.99 »

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1877 4.01 %	1868 2.57 %
5-vuotisjaksoina	1871/75 3.88 »	1868/70 3.31 »
10- »	1871/80 3.88 »	1881/90 3.66 »

Kaikki elävänä syntyneet %:na kaikista syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1861—65	97.27 %	?	?
1866—70	96.74 >	96.02 %	96.79 %
1886—90	97.21 >	96.81 >	97.25 >
1866—90	97.12 >	96.60 >	97.15 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1877 97.41 %	1868 95.87 %	1.54 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁶¹ / ₆₅ 97.27 >	18 ⁶⁶ / ₇₀ 96.74 >	0.53 >
10- >	18 ⁶¹ / ₉₀ 97.22 >	18 ⁶¹ / ₇₀ 97.02 >	0.20 >

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1878 97.26 %	1866 95.58 %	1.68 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁷⁶ / ₈₀ 96.83 >	18 ⁶⁶ / ₇₀ 96.02 >	0.81 >
10- >	18 ⁶¹ / ₉₀ 96.78 >	18 ⁷¹ / ₈₀ 96.59 >	0.19 >

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1877 97.43 %	1868 95.88 %	1.55 %
5-vuotisjaksoina	$\left. \begin{matrix} 18^{76}/_{80} \\ 18^{61}/_{65} \\ 18^{61}/_{90} \end{matrix} \right\} 97.25 >$	18 ⁶⁶ / ₇₀ 96.79 >	0.46 >
10- >	18 ⁶¹ / ₉₀ 97.25 >	18 ⁷¹ / ₈₀ 97.20 >	0.05 >

Kaikki elävänä syntyneet tekivät *koko maassa* vuonna 1861 97.23 % kaikista syntyneistä. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.	vähennys.
vuoteen 1862 97.34 %	vuoteen 1863 97.29 %
1864 97.38 >	1868 95.87 >
1871 97.17 >	1872 97.06 >
1873 97.11 >	1874 97.06 >
1877 97.41 >	1878 97.15 >
1879 97.21 >	1880 97.19 >
1881 97.27 >	

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1883 . . .	97.23 %	vuoteen 1882 . . .	97.20 %
› 1886 . . .	97.28 ›	› 1884 . . .	97.18 ›
› 1890 . . .	97.33 ›	› 1888 . . .	97.14 ›

Vuosista 1861–65 vuosiin 1886–90 oli prosentti alentunut jonkun verran.

Kaupungeissa oli vastaava prosenttiluku vuonna 1866 95.58 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1867 . . .	96.12 %	vuoteen 1868 . . .	95.74 %
› 1869 . . .	96.37 ›	› 1871 . . .	95.99 ›
› 1872 . . .	96.67 ›	› 1875 . . .	96.11 ›
› 1878 . . .	97.26 ›	› 1880 . . .	96.37 ›
› 1881 . . .	96.97 ›	› 1882 . . .	96.92 ›
› 1883 . . .	97.05 ›	› 1884 . . .	96.17 ›
› 1886 . . .	96.99 ›	› 1887 . . .	96.55 ›
› 1890 . . .	96.87 ›		

Vuosista 1866–70 vuosiin 1886--90 oli prosentti kasvanut jonkun verran.

Maaseudulla oli elävänä syntyneitä vuonna 1866 96.86 % kaikista syntyneistä. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1871 . . .	97.24 %	vuoteen 1868 . . .	95.88 %
› 1873 . . .	97.15 ›	› 1872 . . .	97.09 ›
› 1877 . . .	97.43 ›	› 1874 . . .	97.11 ›
› 1881 . . .	97.29 ›	› 1878 . . .	97.14 ›

lisäys.		vähennys.	
		vuoteen 1882 . . .	97.22 %
vuoteen 1884 . . .	97.26 %	› 1885 . . .	97.25 ›
› 1886 . . .	97.30 ›	› 1888 . . .	97.17 ›
› 1890 . . .	97.37 ›		

Eri lääneissä oli elävänä syntyneitä seuraava lukumäärä %:na kaikista syntyneistä:

	1866—90.	1866—70.	1866—90.
Oulun lääni	97.63 %	97.42 %	97.53 %
Vaasan ›	97.55 ›	97.58 ›	97.54 ›
Uudenmaan ›	97.30 ›	97.02 ›	97.39 ›
Turun ›	97.11 ›	96.78 ›	97.30 ›
Viipurin ›	96.90 ›	96.49 ›	96.90 ›
Hämeen ›	96.82 ›	96.46 ›	97.15 ›
Kuopion ›	96.76 ›	95.61 ›	97.05 ›
Mikkelin ›	96.48 ›	96.02 ›	96.45 ›

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni . . .	1877 97.77 %	1868 96.44 %	1.33 %
Turun ›	1887 97.51 ›	1868 96.30 ›	1.21 ›
Hämeen ›	1888 97.26 ›	1868 94.28 ›	2.98 ›
Viipurin ›	1877 97.22 ›	1866 96.01 ›	1.21 ›
Mikkelin ›	1875 97.13 ›	1868 94.43 ›	2.70 ›
Kuopion ›	1886 96.04 ›	1868 92.83 ›	5.21 ›
Vaasan ›	1869 97.84 ›	1882 97.34 ›	0.50 ›
Oulun ›	1872 98.09 ›	1866 96.92 ›	1.17 ›

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni . . .	1876/80 97.57 %	1866/70 97.02 %	0.55 %
Turun ›	1886/90 97.30 ›	1866/70 96.78 ›	0.52 ›
Hämeen ›	1886/90 97.15 ›	1866/70 96.46 ›	0.69 ›
Viipurin ›	1881/85 97.05 ›	1866/70 96.49 ›	0.56 ›
Mikkelin ›	1871/75 } 96.68 ›	1866/70 96.02 ›	0.66 ›
	1881/85 }		
Kuopion ›	1886/90 97.05 ›	1866/70 95.61 ›	1.44 ›
Vaasan ›	1876/80 97.62 ›	1871/75 } 97.51 ›	0.11 ›
		1881/85 }	
Oulun ›	1871/75 97.73 ›	1866/70 97.42 ›	0.31 ›

10-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1871/80 97.37 %	1881/90 97.35 %	0.02 %
Turun >	1881/90 97.27 >	1871/80 97.08 >	0.19 >
Hämeen >	1881/90 97.02 >	1971/80 96.72 >	0.30 >
Viipurin >	1871/80 96.99 >	1881/90 96.97 >	0.02 >
Mikkelin >	1871/80 96.59 >	1881/90 96.57 >	0.02 >
Kuopion	1881/90 97.04 >	1871/80 96.93 >	0.11 >
Vaasan	1871/80 97.57 >	1881/90 97.53 >	0.04 >
Oulun >	1871/80 97.72 >	1881/90 97.61 >	0.11 >

Luterilaisten vastaavat prosenttiluvut olivat seuraavat:

1866—70	96.71 %
1886—90	97.18 >
1866—90	97.09 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1877 97.39 %	1868 95.87 %	1.52 %
5-vuotisjaksoina	1876/80 97.19 >	1886/70 96.71 >	0.48 >
10- >	1881/85 97.18 >	1871/80 97.13 >	0.05 >

Kreikkalais-katolisten vastaavat prosenttiluvut olivat:

1871—75	99.07 %
1886—90	99.19 >
1871—90	98.95 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1889 99.56 %	1878 98.30 %	1.26 %
5-vuotisjaksoina	1886/90 99.19 >	1881/85 98.63 >	0.56 >
10- >	1871/80 98.98 >	1881/90 98.91 >	0.07 >

Aviolliset ja aviottomina syntyneet.

Vuotuinen lukumäärä oli keskimäärin seuraava:

Elävinä syntyneet aviolliset:

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1751—55	19,655	?	?
1866—70	52,506	3,124	49,382
1886—90	74,056	5,699	68,357
Korkein 1887	76,283	1890 5,985	1887 70,667

	Koko maa.		Kaupungit.		Maaseutu.
<i>Kuolleina syntyneet aviolapset:</i>					
	1881—85	1,905		135	1,770
	1886—90	2,013		174	1,839
Korkein	1887	2,116		188	1,928
<i>Kaikki aviolapset:</i>					
	1881—85	72,236		4,763	67,473
	1886—90	76,070		5,873	70,197
Korkein	1887	78,399	1890	6,168	1887 72,595
<i>Elävinä syntyneet aviottomat lapset:</i>					
	1751—55	300		?	?
	1866—70	4,277		522	3,755
	1886—90	5,186		709	4,477
Korkein	1871	6,182	1887	745	1871 5,568
<i>Kuolleina syntyneet aviottomat lapset:</i>					
	1881—85	259		43	216
	1886—90	258		38	220
Korkein	1888	293	1883, 84	51	1888 253
<i>Kaikki aviottomina syntyneet:</i>					
	1881—85	5,557		704	4,853
	1886—90	5,444		746	4,698
Korkein	1884	5,796	1887	784	1880 5,081

Elävänä syntyneet aviolapset %:na kaikista aviolapsista.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	97.36 %	97.17 %	97.38 %
1886—90	97.35 >	97.04 >	97.38 >
1881—90	97.36 >	97.10 >	97.38 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 97.46 %	1889 97.29 %	0.17 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.36 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.35 >	0.01 >

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1883 97.70 %	1884 96.62 %	1.08 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.17 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.04 >	0.13 >

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 97.50 %	1889 97.30 %	0.20 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.38 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.38 >	—

Eri lääneissä olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Oulun lääni	97.72 %	97.80 %	97.64 %
Vaasan >	97.63 >	97.61 >	97.65 >
Uudenmaan >	97.57 >	97.52 >	97.61 >
Turun >	97.40 >	97.40 >	97.39 >
Hämeen >	97.25 >	97.10 >	97.38 >
Kuopion >	97.16 >	97.14 >	97.18 >
Viipurin >	97.08 >	97.16 >	97.00 >
Mikkelin >	96.77 >	96.88 >	96.66 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1888 97.88 %	1887 97.37 %	0.51 %
Turun >	1887 97.61 >	1888 97.16 >	0.45 >
Hämeen >	1890 97.49 >	1882 96.91 >	0.58 >
Viipurin >	1883 97.26 >	1886 96.88 >	0.38 >
Mikkelin >	1883 97.11 >	1890 96.41 >	0.70 >
Kuopion >	1890 97.45 >	1888 96.76 >	0.69 >
Vaasan >	1883 97.77 >	1885 97.49 >	0.28 >
Oulun >	1890 98.10 >	1889 97.36 >	0.74 >

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.61 %	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.52 %	0.09 %
Turun >	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.40 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.39 >	0.01 >
Hämeen >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.38 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.10 >	0.28 >
Viipurin >	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.16 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.00 >	0.16 >
Mikkelin >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 96.88 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 96.66 >	0.22 >
Kuopion >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.18 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.14 >	0.04 >
Vaasan >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.65 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.61 >	0.04 >
Oulun >	18 ⁸¹ / ₈₅ 97.80 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97.64 >	0.16 >

Vastaavat, nimenomaan *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat:

	Luterilaiset.	Kreikkalais-katoliset.
1881—85	97.34 %	98.83 %
1886—90	97.32 >	99.17 >
1881—90	97.33 >	99.00 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.		Korkein.	Alin.		Eroitus.
yksityisinä vuosina . . .	1881) 1890)	97.42 %	1889	97.25 %	0.17 %
5-vuotisjaksoina . . .	1881/85	97.34 >	1886/90	97.32 >	0.02 >
Kreikkalaiskatolisia.		Korkein.	Alin.		Eroitus.
yksityisinä vuosina . . .	1889	99.54 %	1885	99.37 %	1.17 %
5-vuotisjaksoina . . .	1886/90	99.17 >	1881/85	98.83 >	0.34 >

Kuolleina syntyneet avioplapset %:na kaikista aviosta syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	2.64 %	2.83 %	2.62 %
1886—90	2.96 >	2.62 >	2.65 >
1881—90	2.64 >	2.90 >	2.62 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.					
	Korkein.		Alin.		Eroitus.
yksityisinä vuosina . . .	1889	2.71 %	1890	2.54 %	0.17 %
5-vuotisjaksoina . . .	1886/90	2.65 >	1881/85	2.64 >	0.01 >
Kaupungit.					
yksityisinä vuosina . . .	1884	3.38 %	1883	2.30 %	0.08 %
5-vuotisjaksoina . . .	1886/90	2.96 >	1881/85	2.83 >	0.13 >
Maaseutu.					
yksityisinä vuosina . . .	1889	2.70 %	1890	2.50 %	0.20 %
5-vuotisjaksoina . . .	1881/85	2.62 >	1886/90	2.62 >	0.00 >

Eri läänneissä oli seuraava prosenttimäärä:

	1881—80.	1881—85.	1886—89.
Mikkelin lääni	3.23 %	3.12 %	3.34 %
Viipurin >	2.92 >	2.84 >	3.00 >
Kuopion >	2.84 >	2.86 >	2.82 >
Hämeen >	2.75 >	2.90 >	2.62 >
Turun >	2.60 >	2.60 >	2.61 >
Uudenmaan >	2.43 >	2.48 >	1.39 >
Vaasan >	2.37 >	2.39 >	2.35 >
Oulun >	2.28 >	2.20 >	2.36 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1887 2.63 %	1888 2.12 %	0.51 %
Turun	1888 2.84	1887 2.39	0.45
Hämeen	1882 3.09	1890 2.51	0.58
Viipurin	1886 3.12	1883 2.74	0.38
Mikkelin	1890 3.59	1883 2.89	0.70
Kuopion	1888 3.24	1890 2.55	0.69
Vaasan	1885 2.51	1883 2.23	0.28
Oulun	1889 2.64	1890 1.90	0.74

5-vuotisjaksoina.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.48 %	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.39 %	0.09 %
Turun	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.61	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.60	0.01
Hämeen	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.90	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.62	0.28
Viipurin	18 ⁸⁶ / ₉₀ 3.00	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.84	0.16
Mikkelin	18 ⁸⁶ / ₉₀ 3.34	18 ⁸¹ / ₈₅ 3.12	0.22
Kuopion	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.86	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.82	0.04
Vaasan	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.39	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.35	0.04
Oulun	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.36	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.20	0.16

Vastaavat, nimenomaan *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat.

Luterilaiset. Kreikkalais-katoliset.

1881—85	2.66 %	1.17 %
1886—90	2.68	0.83
1881—90	2.67	1.00

Luterilaiset.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1889 2.75 %	1881\ 1890j 2.58 %	0.17 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.68	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.66	0.02

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Kreikkalais-katoliset.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1886 1.63 %	1889 0.46 %	1.17 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1.17	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.83	0.34

Elävänä syntyneet aviottomat lapset %:na kaikista aviottomina syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	95.34 %	93.89 %	95.55 %
1886—90	95.27	94.99	95.31
1881—90	95.30	94.45	95.43

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1886 95.51 %	1888 94.79 %	0.72 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 95.34	18 ⁸⁶ / ₉₀ 95.27	0.07

Kaupungit,

yksityisinä vuosina	1890 95.49 %	1883 92.71 %	2.78 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 94.99	18 ⁸¹ / ₈₅ 93.89	1.10

Maaseutu.

yksityisinä vuosina	1888 96.78 %	1881 95.28 %	1.50 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 95.55	18 ⁸⁶ / ₉₀ 95.31	0.24

Eri lääneissä oli vastaava prosenttiluku seuraava:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Oulun lääni	96.14 %	95.91 %	96.36 %
Turun	95.75	95.37	96.14
Waasan	95.57	95.69	95.44
Uudenmaan	95.47	95.52	95.43
Kuopion	95.21	95.47	94.92
Hämeen	94.94	94.99	94.89
Mikkelin	94.48	94.64	94.33
Viipurin	94.03	94.02	94.03

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1885 96.48 %	1883 94.53 %	1.95 %
Turun	1886 96.93	1881 94.34	1.59
Hämeen	1882 95.85	1884 94.20	1.65
Viipurin	1884 95.07	1885 91.92	3.15
Mikkelin	1885 96.12	1888 92.49	3.63
Kuopion	1883 96.81	1889 93.74	3.07
Vaasan	1883 96.74	1882 93.64	3.10
Oulun	1885 96.91	1887 94.95	1.96

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.		Alin. *	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸¹ / ₈₅ 95.52 %		18 ⁸⁶ / ₉₀ 95.43 %	0.90 %
Turun	18 ⁸⁶ / ₉₀ 96.14 >		18 ⁸¹ / ₈₅ 95.37 >	0.77 >
Hämeen	18 ⁸¹ / ₈₅ 94.99 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 94.89 >	0.10 >
Viipurin	18 ⁸⁶ / ₉₀ 94.03 >		18 ⁸¹ / ₈₅ 94.02 >	0.01 >
Mikkelin	18 ⁸¹ / ₈₅ 94.64 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 94.33 >	0.31 >
Kuopion	18 ⁸¹ / ₈₅ 95.47 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 94.92 >	0.55 >
Vaasan	18 ⁸¹ / ₈₅ 95.69 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 95.44 >	0.25 >
Onlun	18 ⁸¹ / ₈₅ 96.36 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 95.91 >	0.45 >

Vastaavat, nimenomaan *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat, prosenttiluvut olivat seuraavat:

	Luterilaiset.	Kreikkalais-katoliset.
1881—85	95.35 %	94.67 %
1886—90	95.22 >	99.66 >
1881—90	95.29 >	96.98 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaiset.	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1884) 1886)	95.49 %	1888	94.74 %	0.75 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₉₅	95.35 >	18 ⁸⁶ / ₉₀	95.22 >	0.13 >

Kreikkalais-katoliset.

yksityisinä vuosina	1886) 1887) 1889) 1890)	100 %	1885	91.04 %	8.96 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	99.66 >	18 ⁸¹ / ₈₅	94.67 >	4.99 >

Kuolleina syntyneet aviottomat lapset %:na kaikista aviottomina syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	4.66 %	6.11 %	4.45 %
1886—90	4.73 >	5.01 >	4.69 >
1881—90	4.70 >	5.55 >	4.57 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Koko maa.				Eroitus.
	Korkein.		Alin.		
yksityisinä vuosina	1888	5.21 %	1886	4.49 %	0.72 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	4.73 >	18 ⁸¹ / ₈₅	4.66 >	0.07 >

Kaupungit.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1883 7.29 %		1890 4.51 %	2.78 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 6.11 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 5.01 >	1.10 >

Maaseutu.

yksityisinä vuosina	1881 4.72 %		1888 3.22 %	1.50 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 4.69 >		18 ⁸¹ / ₈₅ 4.45 >	0.24 >

Eri lääneissä oli prosenttiluku seuraava:

	1881—80.	1881—85.	1886—90.
Viipurin lääni	5.97 %	5.98 %	5.97 %
Mikkelin >	5.52 >	5.36 >	5.67 >
Hämeen >	5.06 >	5.01 >	5.11 >
Kuopion >	4.79	4.53	5.08 >
Uudenmaan >	4.53	4.48 >	4.57 >
Vaasan >	4.43	4.31	4.56 >
Turun >	4.25 >	4.63 >	3.86 >
Oulun >	3.66	3.64	4.09 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1883 5.47 %		1885 3.52 %	1.95 %
Turun >	1881 5.66 >		1886 3.07	2.59 >
Hämeen >	1884 5.80 >		1882 4.15 >	1.65 >
Viipurin >	1885 8.08		1884 4.93 >	3.15 >
Mikkelin >	1888 7.51 >		1885 3.88 >	3.63 >
Kuopion >	1889 6.26 >		1883 3.19 >	3.07 >
Vaasan >	1882 6.36 >		1883 3.26	3.10 >
Oulun >	1887 5.05 >		1885 3.09 >	1.96 >

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀ 4.57 %		18 ⁸¹ / ₈₅ 4.48 %	0.09 %
Turun >	18 ⁸¹ / ₈₅ 4.63 >		18 ⁸¹ / ₈₆ 3.86 >	0.77 >
Hämeen >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 5.11 >		18 ⁸¹ / ₈₅ 5.01	0.10 >
Viipurin	18 ⁸¹ / ₈₅ 5.98 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 5.97 >	0.01
Mikkelin	18 ⁸⁶ / ₉₀ 5.67 >		18 ⁸¹ / ₈₆ 5.36	0.31 >
Kuopion >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 5.08 >		18 ⁸¹ / ₈₅ 5.53 >	0.55 >
Vaasan	18 ⁸⁶ / ₉₀ 4.56 >		18 ⁸¹ / ₈₅ 4.31 >	0.25 >
Oulun >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 4.09 >		18 ⁸¹ / ₈₅ 3.64	0.45

Vastaavat, nimenomaan *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat:

	Luterilaiset. Kreikkalais-katoliset.	
1881—85	4,65 %	5,33 %
1886—90	4,78 %	0,34
1881—90	4,71 %	3,02

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaiset.	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1888 5,26 %	1884 } 4,51 %	0,75 %
5-vuotisjaksoina	1886/90 4,78 %	1881/85 4,85 %	0,13 %
Kreikkalais-katoliset.	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1885 8,96 %	1886 } 0 %	8,96 %
5-vuotisjaksoina	1881/85 5,33 %	1886/90 0,34 %	4,99 %

Aviottomista on kuolleina syntyneitä suhteellisesti enemmän kuin aviolaapsista.

Kaikki aviosta syntyneet %:na kaikista syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	92,86 %	87,13 %	93,29 %
1886—90	93,32 %	88,73 %	93,73 %
1881—90	93,09 %	88,00 %	93,51 %

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.			
	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 93,47 %	1884 92,79 %	0,68 %
5-vuotisjaksoina	1886/90 93,32 %	1881/85 92,86 %	0,46 %
Kaupungit.			
	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 89,69 %	1884 86,53 %	3,16 %
5-vuotisjaksoina	1886/90 88,73 %	1881/85 87,13 %	1,60 %
Maaseutu.			
	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 93,82 %	1882 93,22 %	0,60 %
5-vuotisjaksoina	1886/90 93,73 %	1881/85 93,29 %	0,44 %

Eri läänneissä oli vastaava prosenttiluku seuraava:

		1881—90.	1881—85.	1886—90.
Viipurin lääni		96.44 %	96.47 %	96.41 %
Vaasan >		94.92 >	94.73 >	95.10 >
Kuopion >		94.08 >	93.76 >	94.39 >
Oulun >		93.02 >	92.76 >	93.26 >
Turun >		92.02 >	91.59 >	92.41 >
Mikkelin >		91.12 >	91.06 >	91.18 >
Hämeen >		90.30 >	89.75 >	90.81 >
Uudenmaan >		89.77 >	89.40 >	90.10 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1889 90.83 %	1885 89.15 %	1.68 %
Turun >	1890 92.67 >	1882 90.96 >	1.71 >
Hämeen >	1888 91.06 >	1884 89.46 >	1.60 >
Viipurin >	1885 96.72 >	1886 96.24 >	0.48 >
Mikkelin >	1890 91.76 >	1888 90.75 >	1.01 >
Kuopion >	1890 94.81 >	1885 93.54 >	1.27 >
Vaasan >	1886 95.38 >	1884 94.60 >	0.78 >
Oulun >	1890 93.62 >	1881 91.97 >	1.65 >

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀ 90.10 %	18 ⁸¹ / ₈₅ 89.40 %	0.70 %
Turun >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 92.41 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 91.59 >	0.82 >
Hämeen >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 90.81 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 89.75 >	1.06 >
Viipurin >	18 ⁸¹ / ₈₅ 96.47 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 96.41 >	0.06 >
Mikkelin >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 91.18 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 91.96 >	0.12 >
Kuopion >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 94.39 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 93.76 >	0.63 >
Vaasan >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 95.10 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 94.73 >	0.37 >
Oulun >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 93.26 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 92.76 >	0.50 >

Vastaavat, nimenomaan *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat:

	Luterilaisia.	Kreikkalais-katolisia.
1881—85	92.82 %	95.07 %
1886—90	93.28 >	95.78 >
1881—90	93.05 >	95.43 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Luterilaiset.		Korkein.		Alin.		Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890	93.43 %	1884	92.76 %	0.67 %		
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	93.28 %	18 ⁸¹ / ₈₅	92.82 %	0.46 %		
Kreikkalais-katoliset.							
yksityisinä vuosina	1886	96.55 %	1881	94.36 %	2.19 %		
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	95.78 %	18 ⁸¹ / ₈₅	95.07 %	0.71 %		

Kaikki aviottomina syntyneet %:na kaikista aviosta syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	7.14 %	12.87 %	6.71 %
1886—90	6.68 %	11.27 %	6.27 %
1881—90	6.91 %	12.00 %	6.49 %

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.							
	Korkein.		Alin.		Eroitus.		
yksityisinä vuosina	1884	7.21 %	1890	6.53 %	0.68 %		
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	7.14 %	18 ⁸⁶ / ₉₀	6.68 %	0.46 %		
Kaupungit.							
	Korkein.		Alin.		Eroitus.		
yksityisinä vuosina	1884	13.47 %	1890	10.31 %	3.16 %		
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	12.87 %	18 ⁸⁶ / ₉₀	11.27 %	1.60 %		
Maaseutu.							
	Korkein.		Alin.		Eroitus.		
yksityisinä vuosina	1882	6.78 %	1890	6.18 %	0.60 %		
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	6.71 %	18 ⁸⁶ / ₉₀	6.27 %	0.44 %		

Eri lääneissä oli vastaava prosenttiluku seuraava:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Uudenmaan lääni	10.23 %	10.60 %	9.90 %
Hämeen »	9.70 %	10.25 %	9.19 %
Mikkelin »	8.98 %	8.94 %	8.82 %
Turun »	7.48 %	8.41 %	8.59 %
Oulun »	6.98 %	7.24 %	6.72 %
Kuopion »	5.92 %	6.24 %	5.61 %
Vaasan »	5.08 %	5.27 %	4.90 %
Viipurin »	3.56 %	3.53 %	3.59 %

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1885 10.85 %	1889 9.17 %	1.68 %
Turun	1882 9.04 >	1890 7.33 >	1.71 >
Hämeen >	1884 10.54 >	1888 8.94 >	1.60 >
Viipurin	1886 3.76 >	1885 3.28 >	0.48 >
Mikkelin	1888 9.25 >	1890 8.24 >	0.01 >
Kuopion >	1885 6.46 >	1890 5.19 >	1.27 >
Vaasan	1884 5.40 >	1886 4.62 >	0.78 >
Oulun >	1881 8.03 >	1890 6.38 >	1.65 >

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸¹ / ₈₅ 10.60 %	18 ⁸⁶ / ₉₀ 9.90 %	0.70 %
Turun	18 ⁸¹ / ₈₅ 8.41 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 7.59 >	0.82 >
Hämeen	18 ⁸¹ / ₈₅ 10.25	18 ⁸⁶ / ₉₀ 9.19 >	1.06 >
Viipurin	18 ⁸⁶ / ₉₀ 3.59 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 3.53 >	0.06 >
Mikkelin	18 ⁸¹ / ₈₅ 8.94 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 8.82 >	0.14 >
Kuopion	18 ⁸¹ / ₈₅ 6.24	18 ⁸⁶ / ₉₀ 5.61 >	0.63 >
Vaasan	18 ⁸¹ / ₈₅ 5.27 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 4.90 >	0.37 >
Oulun	18 ⁸¹ / ₈₅ 7.24 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 6.74 >	0.50 >

Uudenmaan läänin suuri aviottomien lasten lukumäärä johtuu siitä, että Helsinki kuuluu siihen. Huomattavan vähäinen on Viipurin läänin aviottomien lasten lukumäärä.

Vastaavat, erittäin *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat:

	Luterilaisia.	Kreikkalais-katolisia.
1881—85	7.18 %	4.93 %
1886—90	6.72 >	4.22 >
1881—90	6.95 >	4.57 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1884 7.24 %	1890 6.57 %	0.67 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 7.18 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 6.72 >	0.46 >

Kreikkalais-katolisia.	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1881 5.64 %	1886 3.45 %	2.19 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 4.93 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 4.22 >	0.71 >

Kuten näkyy, on aviottomien lasten syntyväisyys ollut suurempi luterilaisessa kuin kreikkalais-katolisessa väestössä.

Aviollisten syntyneisyyden aletessa, alenee myös aviottomien usein edellistä nopeamminkin. Ja päinvastoin, tämän kohotessa, kohoaa myöskin aviottomien syntyväisyys, vieläpä suuremmassa määrässä.

Hyvien vuosien jälkeen enenee aviottomien syntyneisyys, mutta vähenee taas kalliina aikoina.

Kaupungeissa syntyy enemmän aviottomia kuin maaseudulla. Syynä tähän on epäilemättä se seikka, että kaupungeissa on enemmän täysikasvuisia naimattomia naisia.

Elävänä syntyneet aviolapset %:na kaikista syntyneistä.

Koko maa.

1866—70	89.45 %	82.26 %	89.95 %
1886—90	90.85 %	86.10 %	91.27 %
1866—90	89.99 %	84.46 %	90.40 %

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 91.09 %	1870 88.12 %	2.97 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 90.85 %	18 ⁷¹ / ₇₅ 88.85 %	2.00 %
10- » »	18 ⁸¹ / ₉₀ 90.63 %	18 ⁷¹ / ₈₀ 89.51 %	1.12 %

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 87.03 %	1871 80.90 %	6.13 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁷⁶ / ₈₀ 84.77 %	18 ⁶⁶ / ₇₀ 82.26 %	2.51 %
10- » »	18 ⁸¹ / ₉₀ 85.45 %	18 ⁷¹ / ₈₀ 84.06 %	1.39 %

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 91.48 %	1870 88.57 %	2.91 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 91.27 %	18 ⁷¹ / ₇₅ 89.20 %	2.07 %
10- » »	18 ⁸¹ / ₉₀ 91.06 %	18 ⁷¹ / ₈₀ 89.87 %	1.19 %

Koko maassa oli elävänä syntyneitä aviolapsia vuonna 1866 90.15 % kaikista syntyneistä. Sen jälkeen tapahtui:

	lisäys.	vähennys.
vuoteen 1869	90.13 %	vuoteen 1868 88.82 %
» 1877	90.51 %	» 1870 88.12 %
» 1879	90.22 %	» 1878 89.93 %

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1881	90.47 %	vuoteen 1880	90.11 %
› 1883	90.44 ›	› 1882	90.39 ›
› 1886	90.93 ›	› 1884	90.30 ›
› 1890	91.09 ›	› 1888	90.68 ›

Kaupungeissa oli vastaava prosenttiluku vuonna 1866 82.41 %/o. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1867	82.86 %	vuoteen 1868	81.81 %
› 1869	82.61 ›	› 1871	80.90 ›
› 1874	84.33 ›	› 1875	84.12 ›
› 1878	85.46 ›	› 1879	84.22 ›
› 1882	85.33 ›	› 1884	83.81 ›
› 1886	85.82 ›	› 1887	85.25 ›
› 1890	87.03 ›		

Maaseudulla oli vastaava prosenttiluku vuonna 1866 90.69 %/o. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1869	90.66 %	vuoteen 1868	89.37 %
› 1877	90.86 ›	› 1870	88.57 ›
› 1879	90.63 ›	› 1878	90.26 ›
› 1881	90.86 ›	› 1880	90.50 ›
› 1883	90.84 ›	› 1882	90.76 ›
› 1886	91.36 ›	› 1884	90.80 ›
› 1890	91.48 ›	› 1888	91.11 ›

Eri lääneissä olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1866—90.	1866—70.	1866—90.
Viipurin lääni	93.52 %	93.22 %	93.52 %
Vaasan	92.11	91.82	92.86
Kuopion	90.61	89.16	91.72
Oulun	90.00	88.57	91.06
Turun	88.63	87.97	90.00
Mikkelin	87.95	88.25	88.14
Uudenmaan	87.19	87.36	87.94
Hämeen	86.73	86.36	88.43

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1889 88.64 %	1872 85.57 %	3.07 %
Turun	1890 90.23	1870 86.15	4.08
Hämeen	1888 88.76	1872 83.42	5.34
Viipurin	1877 94.06	1868 92.95	1.11
Mikkelin	1866 89.66	1868 86.56	3.10
Kuopion	1890 92.40	1870 88.30	4.10
Vaasan	1886 93.23	1870 89.69	3.54
Oulun	1890 91.84	1870 86.34	5.50

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀ 87.94 %	18 ⁷¹ / ₇₅ 86.05 %	1.89 %
Turun	18 ⁸⁶ / ₉₀ 90.00	18 ⁷¹ / ₇₅ 87.03	2.97
Hämeen	18 ⁸⁶ / ₉₀ 88.43	18 ⁷¹ / ₇₅ 84.66	3.77
Viipurin	18 ⁷⁶ / ₈₀ 93.84	18 ⁷¹ / ₇₅ 93.15	0.69
Mikkelin	18 ⁶⁶ / ₇₀ 88.25	18 ⁷¹ / ₇₅ 87.22	1.03
Kuopion	18 ⁸⁶ / ₉₀ 91.72	18 ⁶⁶ / ₇₀ 89.16	2.56
Vaasan	18 ⁸⁶ / ₉₀ 92.86	18 ⁷¹ / ₇₅ 90.98	1.88
Oulun	18 ⁸⁶ / ₉₀ 91.06	18 ⁶⁶ / ₇₀ 88.57	2.49

Luterilaisten vastaavat prosenttiluvut olivat:

1866—70	89.41 %
1886—90	90.78
1866—90	89.92

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 91.02 % ₀		1870 87.99 % ₀	3.03 % ₀
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 90.78 >		18 ⁷¹ / ₇₅ 88.76 >	2.02 >
10- >	18 ⁸¹ / ₉₀ 90.56 >		18 ⁷¹ / ₈₀ 89.42 >	1.14 >

Kreikkalais-katolisten vastaavat prosenttiluvut olivat:

1871—75	93.83 % ₀
1886—90	94.99 >
1871—90	94.45 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1873 95.57 % ₀		1871 91.75 % ₀	3.82 % ₀
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 94.99 >		18 ⁷¹ / ₇₅ 93.83 >	1.16 >
10- >	18 ⁸¹ / ₉₀ 94.48 >		18 ⁷¹ / ₈₀ 94.41 >	0.07 >

Elävänä syntyneet aviottomat lapset %:na kaikista syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1866—70	7.29 % ₀	13.76 % ₀	6.84 % ₀
1886—90	6.36 >	10.11 >	5.98 >
1866—90	7.13 >	12.14 >	6.76 >

Koko maa.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1871 9.02 % ₀		1890 6.24 % ₀	2.78 % ₀
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅ 8.25 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 6.36 >	1.89 >
10- >	18 ⁷¹ / ₈₀ 7.65 >		18 ⁸¹ / ₉₀ 6.58 >	1.07 >

Kaupungit.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1871 15.10 % ₀		1890 9.84 % ₀	5.26 % ₀
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀ 13.76 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 10.71 >	3.05 >
10- >	18 ⁷¹ / ₈₀ 12.54 >		18 ⁸¹ / ₉₀ 11.33 >	1.21 >

Maaseutu.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1871 8.64 % ₀		1890 5.89 % ₀	2.75 % ₀
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅ 7.95 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 5.98 >	1.97 >
10- >	18 ⁷¹ / ₈₀ 7.33 >		18 ⁸¹ / ₉₀ 6.19 >	1.14 >

Koko maassa oli elävänä syntyneitä aviottomia lapsia vuonna 1866 6.62 %₀ kaikista syntyneistä. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1868	7.05 %	vuoteen 1869	6.95 %
» 1871	9.02 »	» 1877	6.89 »
» 1878	7.22 »	» 1879	6.99 »
» 1880	7.08 »	» 1881	6.80 »
» 1882	6.81 »	» 1883	6.79 »
» 1884	6.89 »	» 1886	6.34 »
» 1887	6.47 »	» 1890	6.24 »

Kaupungeissa oli vastaava prosenttiluku vuonna 1866 13.17%. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1868	13.98 %	vuoteen 1869	13.76 %
» 1871	15.10 »	» 1874	11.97 »
» 1876	12.34 »	» 1878	11.80 »
» 1879	12.42 »	» 1880	11.86 »
» 1881	11.96 »	» 1882	11.59 »
» 1884	12.56 »	» 1886	11.17 »
» 1887	11.31 »	» 1890	9.84 »

Maaseudulla oli vastaava prosenttiluku vuonna 1866 6.18%. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1868	6.51 %	vuoteen 1869	6.48 %
» 1871	8.84 »	» 1877	6.57 »

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1878	6.88 %	vuoteen 1879	6.62 %
» 1880	6.75 »	» 1881	6.43 »
» 1882	6.46 »	» 1883	6.41 »
» 1884	6.46 »	» 1886	5.94 »
» 1887, 88	6.06 »	» 1890	5.89 »

Eri lääneissä olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1866—90.	1866—70.	1866—90.
Uudenmaan lääni	10.12 %	9.66 %	9.45 %
Hämeen »	10.09 »	10.10 »	8.72 »
Mikkelin »	8.53 »	7.76 »	8.32 »
Turun »	8.48 »	8.81 »	7.30 »
Oulun »	7.62 »	8.84 »	6.46 »
Kuopion »	6.15 »	6.44 »	5.32 »
Vaasan »	5.44 »	5.76 »	4.68 »
Viipurin »	3.39 »	3.26 »	3.37 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1871 12.74 %	1889 8.80 %	3.94 %
Turun »	1870 11.14 »	1890 7.10 »	4.04 »
Hämeen »	1871 12.97 »	1888 8.50 »	4.47 »
Viipurin »	1872 4.16 »	1866 2.84 »	1.32 »
Mikkelin »	1871 9.79 »	1867 6.46 »	3.33 »
Kuopion »	1870 8.00 »	1890 4.92 »	3.08 »
Vaasan »	1870 7.71 »	1886 4.42 »	3.29 »
Oulun »	1870 10.95 »	1890 6.11 »	4.84 »

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	187 ¹ / ₇₅ 11.11 %	188 ⁶ / ₉₀ 9.45 %	1.66 %
Turun »	187 ¹ / ₇₅ 10.00 »	188 ⁶ / ₉₀ 7.30 »	2.70 »
Hämeen »	187 ¹ / ₇₅ 11.93 »	188 ⁶ / ₉₀ 8.72 »	3.21 »
Viipurin »	187 ¹ / ₇₅ 3.77 »	187 ⁶ / ₈₀ 3.20 »	0.57 »

		Korkein.		Alin.	Eroitus.	
Mikkelin lääni	1871/75	9.46 %		1886/90	7.76 %	1.70 %
Kuopion »	1871/75	7.09 »		1886/90	5.32 »	1.77 »
Vaasan »	1871/75	6.53 »		1886/90	4.68 »	1.85 »
Oulun »	1871/75	8.87 »		1886/90	6.46 »	2.41 »

Luterilaisten vastaavat prosenttiluvut olivat seuraavat:

1866—70	7.31 %
1886—90	6.40 »
1866—90	7.17 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1870/1871	9.06 %	1890	6.27 %	2.79 %
5-vuotisjaksoina	1871/75	8.31 »	1886/90	6.40 »	1.91 »
10- »	1871/80	7.71 »	1881/90	6.62 »	1.09 »

Kreikkalais-katolisten vastaavat prosenttiluvut olivat seuraavat:

1871—75	5.25 %
1886—90	4.20 »
1871—90	4.50 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1871	7.11 %	1877	3.09 %	4.02 %
5-vuotisjaksoina	1871/75	5.25 »	1876/80	3.94 »	1.31 »
10- »	1871/80	4.57 »	1881/90	4.43 »	0.14 »

Kuolleina syntyneet aviolapset %:na kaikista syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	2.45 %	2.46 %	2.45 %
1886—90	2.47 »	2.63 »	2.46 »
1881—90	2.46 »	2.55 »	2.45 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1889	2.53 %	1890	2.37 %	0.16 %
5-vuotisjaksoina	1886/90	2.47 »	1881/85	2.45 »	0.02 »

Kaupungit.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1884	2.92 %	1883	2.00 %	0.92 %
5-vuotisjaksoina	1886/90	2.63 »	1881/85	2.46 »	0.17 »

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1889 2.53 %	1890 2.35 %	0.17 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.46 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.45 >	0.01 >

Eri lääneissä olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Mikkelin lääni	2.94 %	2.84 %	3.04 %
Viipurin >	2.81 >	2.73 >	2.89 >
Kuopion >	2.67 >	2.68 >	2.67 >
Hämeen >	2.49 >	2.60	2.38 >
Turun >	2.39 >	2.38 >	2.41 >
Vaasan >	2.25 >	2.26 >	2.24 >
Uudenmaan >	2.19	2.22 >	2.15 >
Oulun >	2.12 >	2.04 >	2.20 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1887 2.36 %	1888 1.90 %	0.46 %
Turun >	1888 2.63 >	1887 2.21 >	0.42 >
Hämeen >	1882 2.78 >	1890 2.27 >	0.51 >
Viipurin >	1886 3.01 >	1883 2.64 >	0.37 >
Mikkelin >	1890 3.30 >	1883 2.64 >	0.66 >
Kuopion >	1888 3.04 >	1890 2.42 >	0.62 >
Vaasan >	1885) 1887) 2.38 >	1883 2.11 >	0.27 >
Oulun >	1889 2.46 >	1890 1.78 >	0.68 >

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.22 %	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.15 %	0.07 %
Turun >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.41 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.38	0.03 >
Hämeen >	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.60 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.38 >	0.22
Viipurin >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.89 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.73	0.16 >
Mikkelin >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 3.04 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.84 >	0.20 >
Kuopion >	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.68 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.67 >	0.01 >
Vaasan >	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.26 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.24 >	0.02 >
Oulun >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.20 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.04 >	0.16 >

Vastaavat, erittäin *laterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat:

	Luterilaisia.	Kreikkalais-katolisia.
1881—85	2.47 %	1.11 %
1886—90	2.50 >	0.80 >
1881—90	2.49 >	0.95 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1889 2.57 %	1881 2.40 %	0.17 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁹⁶ / ₉₀ 2.50 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 2.47 >	0.05 >

Kreikkalais-katolisia.

yksityisinä vuosina	1886 1.57 %	1889 0.44 %	1.13 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1.11 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.80 >	0.31 >

Kuolleina syntyneet aviottomat %:na kaikista syntyneistä.

Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85 0.33 %	0.79 %	0.30 %
1886—90 0.32 >	0.56 >	0.29 >
1881—90 0.33 >	0.67	0.30

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1881) 0.35 % 1888)	1886) 0.30 % 1890)	0.05 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 0.33 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.32 >	0.01 >

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1883 0.94 %	1890 0.47 %	0.47 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 0.79 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.56 >	0.23 >

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1888 0.33 %	1886 0.27 %	0.06 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 0.30 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.29 >	0.01 >

Eri lääneissä olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Hämeen lääni	0.49 %	0.51 %	0.47 %
Mikkelin	0.49 >	0.48 >	0.50 >
Uudenmaan	0.46 >	0.47 >	0.46 >
Turun	0.34 >	0.39 >	0.29 >
Kuopion >	0.28 >	0.28 >	0.29 >
Oulun >	0.27 >	0.26 >	0.28 >
Vaasan	0.22 >	0.23 >	0.22 >
Viipurin >	0.21 >	0.21 >	0.22 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
Uudenmaan lääni	1883 0.59 %		1889 0.37 %	0.22 %	
Turun	1881 0.47 %		1890 0.23 %	0.24 %	
Hämeen	1884 0.61 %		1882 0.42 %	0.19 %	
Viipurin	1885 0.27 %		1882 } 1883 } 1884 } 1890 }	0.18 %	0.09 %
Mikkelin	1888 0.69		1885 0.36 %	0.33 %	
Kuopion	1889 0.37 %		1883 0.20 %	0.17 %	
Vaasan	1882 0.33 %		1881 } 1883 }	0.18 %	0.15 %
Oulun	1887 0.36 %		1885 0.20 %	0.16 %	

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸¹ / ₈₅ 0.47 %		18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.46 %	0.01 %
Turun	18 ⁸¹ / ₈₅ 0.39 %		18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.29 %	0.10 %
Hämeen	18 ⁸¹ / ₈₅ 0.51 %		18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.47 %	0.04 %
Viipurin	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.22 %		18 ⁸¹ / ₈₅ 0.21 %	0.01 %
Mikkelin	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.50		18 ⁸¹ / ₈₅ 0.48 %	0.02 %
Kuopion	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.29 %		18 ⁸¹ / ₈₅ 0.28 %	0.01 %
Vaasan	18 ⁸¹ / ₈₅ 0.23 %		18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.22 %	0.01 %
Oulun	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.28 %		18 ⁸¹ / ₈₅ 0.26 %	0.02 %

Vastaavat, erittäin *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat:

Luterilaisia.	Kreikkalais-katolisia.
1881—85 0.33 %	0.26 %
1886—90 0.32 %	0.01 %
1881—90 0.33 %	0.14 %

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.	Alin.	E roitu	
yksityisinä vuosina	1888 0.36 %	1886 } 1890 }	0.30 %	0.06 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 0.33 %	18 ⁸⁶ / ₉₀	0.32 %	0.01 %

Kreikkalais-katolisia.

yksityisinä vuosina	1885 0.44 %	1886 } 1887 } 1889 } 1890 }	0 %	0.44 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 0.26 %	18 ⁸⁶ / ₉₀	0.01 %	0.25 %

Elävänä syntyneet aviolapset %:na kaikista elävänä syntyneistä.

Koko maa.

1751—55	98.50 %
1886—90	93.46 »
1751—1890	93.99 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1757 98.75 %	1871 90.71 %	8.04 %
5-vuotis jaksoina	17 ⁵⁶ / ₆₀ 98.61 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 91.50 »	7.11 »
10- »	17 ⁵¹ / ₆₀ 98.55 »	18 ⁷¹ / ₈₀ 92.12 »	6.43 »
25- »	17 ⁵¹ / ₇₅ 98.29 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 92.66 »	5.63 »

Elävänä syntyneitä aviolapsia %:na kaikista elävänä syntyneistä oli 1851 98.74 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1755	98.54 %	vuodelle 1754	98.40 %
» 1757	98.75 »	» 1856	98.44 »
» 1764	98.59 »	» 1861	98.38 »
» 1766	98.38 »	» 1765	98.27 »
» 1769	98.32 »	» 1767	98.15 »
» 1773	97.77 »	» 1772	97.67 »
» 1775	97.65 »	» 1774	97.60 »
» 1777	97.68 »	» 1776	97.48 »
» 1781	97.39 »	» 1780	97.23 »
» 1783	97.33 »	» 1782	97.29 »
» 1787	97.03 »	» 1786	96.95 »
» 1792	95.78 »	» 1791	95.64 »
» 1795	95.72 »	» 1793	95.38 »

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1797	95.76 »	vuodelle 1796	95.41 %
» 1799	95.60 »	» 1798	95.25 »
» 1807	94.38 »	» 1805	94.20 »
» 1813	94.21 »	» 1811	91.83 »
» 1815	94.39 »	» 1814	93.26 »
» 1820	94.13 »	» 1818	93.51 »
» 1823	93.85 »	» 1822	93.25 »
» 1825	93.57 »	» 1824	93.46 »
» 1827	93.99 »	» 1826	93.56 »
» 1829	94.16 »	» 1828	93.87 »
» 1831	94.55 »	» 1830	94.00 »
» 1833	95.23 »	» 1832	94.53 »
» 1837	94.41 »	» 1836	93.89 »
» 1840	92.97 »	» 1839	92.81 »
» 1843	92.73 »	» 1842	92.69 »
» 1845	92.82 »	» 1844	92.62 »
» 1847	92.95 »	» 1846	92.68 »
» 1851	93.10 »	» 1848	92.71 »
» 1854	93.00 »	» 1852	92.34 »
		» 1855	92.79 »

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1858	93.66 %	vuodelle 1861	92.77 %
» 1862 , :	93.14 »	» 1863	93.03 »
» 1864	93.05 »	» 1865	92.63 »
» 1866	93.16 »	» 1868	92.65 »
» 1869	92.84 »	» 1871	90.71 »
» 1877	92.92 »	» 1878	92.57 »
» 1879	92.81 »	» 1880	92.72 »
» 1881	93.01 »	» 1882	93.00 »
» 1883	93.01 »	» 1884	92.92 »
» 1886	93.48 »	» 1887	93.34 »
» 1890	93.59 »		

Kaupungit.

1866—70	85.67 %
1886—90	88.94 »
1866—90	87.44 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksitysinä vuosina	1890 89.84 %	1871 84.27 %	5.57 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 88.94 »	18 ⁶⁶ / ₇₀ 85.67 »	3.27 »
10- » »	18 ⁸¹ / ₉₀ 88.29 »	18 ⁷¹ / ₈₀ 87.02 »	1.27 »

Elävänä syntyneitä aviolapsia %:na kaikista elävänä syntyneistä oli 1866 86.22 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1869 85.72 »	vuodelle 1868 85.45 %
» 1874 87.57 »	» 1871 84.27 »
» 1878 87.87 »	» 1876 87.26 »
» 1880 87.69 »	» 1879 87.15 »
» 1882 88.04 »	» 1881 87.66 »
» 1886 88.48 »	» 1884 86.94 »
» 1890 89.84 »	» 1887 88.29 »

Maaseutu.

1866—70 92.93 %
1886—90 93.85 »
1866—90 93.04 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina 1890	93.95 %	1871 91.11 %	2.84 %
5-vuotis jaksoina 18 ⁸⁶ / ₉₀	93.85 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 91.82 »	2.03 »
10- » 18 ⁸¹ / ₉₀	93.63 »	18 ⁷¹ / ₈₀ 92.45 »	1.18 »

Elävänä syntyneitä aviolapsia %:na kaikista elävänä syntyneistä oli 1866 93.63 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1869 93.33 %	vuodelle 1868 93.21 %
» 1877 93.26 »	» 1871 91.11 »
» 1879 93.19 »	» 1878 92.91 »
» 1881 93.39 »	» 1880 93.06 »

	lisäys.	vähennys.
		vuodelle 1882 93.35 %
vuodelle 1883	93.41 »	» 1884 93.36 »
» 1886	93.89 »	» 1888 93.76 »
» 1890	93.95 »	

Eri lääneihin nähden olivat vastaavat prosenttiluvut:

	1866—90.	1866—70.	1886—90.
Viipurin lääni	96.51 %	96.62 %	96.52 %
Vaasan »	94.43 »	94.10 »	95.20 »
Kuopion »	93.64 »	93.26 »	94.51 »
Oulun »	92.19 »	90.92 »	93.37 »
Turun »	91.27 »	90.89 »	92.50 »
Mikkelin »	91.15 »	91.91 »	91.38 »
Uudenmaan »	89.60 »	90.05 »	90.30 »
Hämeen »	89.58 »	89.53 »	91.02 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1889 90.97 %	1871 86.93 %	4.04 %
Turun »	1890 92.71 »	1870 88.55 »	4.16 »
Hämeen »	1888 91.26 »	1871 86.58 »	4.68 »
Viipurin »	1866 97.05 »	1872 95.70 »	1.35 »
Mikkelin »	1867 93.25 »	1871 89.84 »	3.41 »
Kuopion »	1890 94.94 »	1870 91.70 »	3.24 »
Vaasan »	1886 95.47 »	1870 92.09 »	3.38 »
Oulun »	1890 93.76 »	1870 88.75 »	5.01 »

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀ 90.30 %	18 ⁷¹ / ₇₅ 88.56 %	1.74 %
Turun »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 92.50 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 89.69 »	2.81 »
Hämeen »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 91.02 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 87.65 »	3.37 »
Viipurin »	18 ⁷⁶ / ₈₀ 96.70 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 96.10 »	0.60 »
Mikkelin »	18 ⁶⁶ / ₇₆ 91.91 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 90.21 »	1.70 »

		Korkein.		Alin.		Eroitus.
Kuopion	lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀	94.51 %	18 ⁷¹ / ₇₅	92.68 %	1.83 %
Vaasan	»	18 ⁸⁶ / ₉₀	95.20 »	18 ⁷¹ / ₇₅	93.30 »	1.90 »
Oulun	»	18 ⁸⁶ / ₉₀	93.37 »	18 ⁶⁶ / ₇₀	90.92 »	2.45 »

10-vuotis jaksoina:

		Korkein.		Alin.		Eroitus.
Uudenmaan	lääni	18 ⁸¹ / ₉₀	89.97 %	18 ⁷¹ / ₈₀	89.00 %	0.97 %
Turun	»	18 ⁸¹ / ₉₀	92.14 »	18 ⁷¹ / ₈₀	90.50 »	1.64 »
Hämeen	»	18 ⁸¹ / ₉₀	90.51 »	18 ⁷¹ / ₈₀	88.56 »	1.95 »
Viipurin	»	18 ⁸¹ / ₉₀	96.55 »	18 ⁷¹ / ₈₀	96.41 »	0.14 »
Mikkelin	»	18 ⁸¹ / ₉₀	91.32 »	18 ⁷¹ / ₈₀	90.65 »	0.67 »
Kuopion	»	18 ⁸¹ / ₉₀	94.19 »	18 ⁷¹ / ₈₀	93.21 »	0.98 »
Vaasan	»	18 ⁸¹ / ₉₀	95.02 »	18 ⁷¹ / ₈₀	93.94 »	1.08 »
Oulun	»	18 ⁸¹ / ₉₀	93.12 »	18 ⁷¹ / ₈₀	91.63 »	1.49 »

Luterilaisiin nähden olivat prosenttiluvut:

1866—70	92.44 %
1886—90	93.42 »
1866—90	92.62 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.		Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890	93.55 %	1870 } 1871 }	90.67 %	2.88 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	93.42 »	18 ⁷¹ / ₇₅	91.44 »	1.98 »
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀	93.19 »	18 ⁷¹ / ₈₀	92.06 »	1.13 »

Kreikkalais-katolisiin nähden olivat prosenttiluvut:

1871—75	94.70 %
1886—90	95.76 »
1871—90	95.23 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.		Eroitus.
yksityisinä vuosina	1877	96.87 %	1871	92.80 %	4.07 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁷⁶ / ₈₀	96.01 »	18 ⁷¹ / ₇₅	94.70 »	1.31 »
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀	95.52 »	18 ⁷¹ / ₈₀	95.38 »	0.14 »

Elävänä syntyneet aviolapset %:na kaikista elävänä syntyneistä.

Koko maa.

1751—55	1.50 %
1886—90	6.54 »
1751—1890	6.01 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.		Eroitus.
yksityisinä vuosina	1871	9.29 %	1857	1.25 %	8.04 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅	8.50 »	17 ⁵⁶ / ₆₀	1.39 »	7.11 »
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀	7.88 »	17 ⁵¹ / ₆₀	1.45 »	6.43 »
25- »	18 ⁶⁶ / ₉₀	7.34 »	17 ⁵¹ / ₇₅	1.71 »	5.63 »

Aviottomien lukumäärä on vuodesta 1751 pienempiä seisahduksia lukuunottamatta lisääntynyt vuoteen 1871 asti, jolloin saavutettiin korkein määrä 9.29 %. Sen jälkeen on tapahtunut vähennys; 1886—90 oli elävänä syntyneitä aviottomia lapsia 6.54 % ja kaikkia aviottomina syntyneitä 6.68 %.

Elävänä syntyneitä aviottomia %:na kaikista elävänä syntyneistä oli 1751 1.26 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1754	1.60 %	vuodelle 1755	1.46 %
» 1756	1.56 »	» 1757	1.25 »
» 1761	1.62 »	» 1764	1.41 »
» 1765	1.73 »	» 1766	1.62 »
» 1767	1.85 »	» 1769	1.68 »
» 1772	2.33 »	» 1773	2.23 »
» 1774	2.40 »	» 1775	2.35 »
» 1776	2.52 »	» 1777	2.32 »
» 1780	2.77 »	» 1781	2.61 »
» 1782	2.71 »	» 1783	2.67 »

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1787	3.97 %	vuodelle 1788	3.46 %
» 1791	4.36 »	» 1792	4.22 »
» 1793	4.62 »	» 1795	4.28 »
» 1796	4.59 »	» 1797	4.24 »
» 1798	4.75 »	» 1799	4.40 »
» 1805	5.80 »	» 1807	5.62 »
» 1811	8.17 »	» 1813	5.79 »
» 1814	6.74 »	» 1815	5.61 »
» 1818	6.49 »	» 1820	5.87 »
» 1822	6.75 »	» 1823	6.15 »
» 1824	6.54 »	» 1825	6.43 »
» 1826	6.44 »	» 1827	6.01 »
» 1828	6.13 »	» 1829	5.84 »
» 1830	6.00 »	» 1831	5.45 »
» 1832	5.47 »	» 1833	4.77 »
» 1836	6.11 »	» 1837	5.59 »
» 1839	7.19 »	» 1840	7.03 »
» 1842	7.31 »	» 1843	7.27 »
» 1844	7.38 »	» 1845	7.18 »
» 1846	7.32 »		

lisäys.		vähennys.	
		vuodelle 1847	7.05 %
vuodelle 1848	7.29 %	» 1851	6.90 »
» 1852	7.66 »	» 1854	7.00 »
» 1855	7.21 »	» 1858	6.34 »
» 1861	7.23 »	» 1862	6.86 »
» 1863	6.97 »	» 1864	6.95 »
» 1865	7.37 »	» 1866	6.84 »
» 1868	7.35 »	» 1869	7.16 »
» 1871	9.29 »	» 1877	7.08 »
» 1878	7.43 »	» 1879	7.19 »
» 1880	7.28 »	» 1881	6.99 »
» 1882	7.00 »	» 1883	6.99 »
» 1884	7.08 »	» 1886	6.52 »
» 1887	6.66 »	» 1890	6.41 »

Kaupungit.

1866—70	14.33 %
1886—90	11.06 »
1866—90	12.56 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1871 15.73 %	1890 10.16 %	5.57 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀ 14.33 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 11.06 »	3.27 »
10- » »	18 ⁷¹ / ₈₀ 12.98 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 11.71 »	1.27 »

Elävänä syntyneitä aviottomia %:na kaikista elävänä syntyneistä oli 1866 13.78 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1868 14.55 %	vuodelle 1869 14.28 %
» 1871 15.73 »	» 1874 12.43 »
» 1876 12.74 »	» 1878 12.13 »
» 1879 12.85 »	» 1880 12.31 »
» 1881 12.34 »	» 1882 11.96 »
» 1884 13.06 »	» 1886 11.52 »
» 1887 11.71 »	» 1890 10.16 »

Maaseutu.

1866—70 7.07 %
1886—90 6.15 »
1866—90 6.96 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina 1871	8.89 %	1890 6.05 %	2.84 %
5-vuotis jaksoina 187 ¹ / ₇₅	8.18 »	18 ³⁶ / ₉₀ 6.15 »	2.03 »
10- » 187 ¹ / ₈₀	7.55 »	18 ³¹ / ₉₀ 6.37 »	1.18 »

Elävänä syntyneitä aviottomia %:na kaikista elävänä syntyneistä oli 1866 6.37 %. Senjälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1868 6.79 %	vuodelle 1869 6.67 %
» 1871 8.89 »	» 1877 6.74 »
» 1878 7.09 »	» 1879 6.81 »
» 1880 6.94 »	» 1881 6.61 »

	lisäys.		vähennys.
vuodelle 1882	6.65 %		
		vuodelle 1883	6.59 %
1884	6.64 %		
		1886	6.11 %
1888	6.24 %		
		1890	6.05 %

Eri lääneihin nähden olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1866—90.	1866—70.	1886—90.
Hämeen lääni	10.42 %	10.47 %	8.98 %
Uudenmaan	10.48	9.95	9.70
Mikkelin	8.85	8.09	8.62
Turun	8.73	9.11	7.50
Oulun	7.81	9.08	6.63
Kuopion	6.36	6.74	5.49
Vaasan	5.57	5.90	4.80
Viipurin	3.49	3.38	3.48

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1871 13.07 %	1889 9.03 %	4.04 %
Turun	1870 11.45	1890 7.29	4.16
Hämeen	1871 13.42	1888 8.74	4.68
Viipurin	1872 4.30	1866 2.95	1.35
Mikkelin	1871 10.16	1867 6.75	3.41
Kuopion	1870 8.30	1890 5.06	3.24
Vaasan	1870 7.91	1886 4.53	3.38
Oulun	1870 11.25	1890 6.24	5.01

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1871/75 11.44 %	1886/90 9.70 %	1.74 %
Turun	1871/75 10.31	1886/90 7.50	2.81
Hämeen	1871/75 12.35	1886/90 8.98	3.37
Viipurin	1871/75 3.90	1876/80 3.30	0.60
Mikkelin	1871/75 9.79	1866/70 8.09	1.70
Kuopion	1871/75 7.32	1886/90 5.49	1.83
Vaasan	1871/75 6.70	1886/90 4.80	1.90
Oulun	1866/70 9.08	1886/90 6.63	2.45

10-vuotis jaksoina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
Uudenmaan lääni	1871/80	11.00 %	1881/90	10.03 %	0.97 %
Turun »	1871/80	9.50 »	1881/90	7.86 »	1.64 »
Hämeen »	1871/80	11.44 »	1881/90	9.49 »	1.95 »
Viipurin »	1871/80	3.59 »	1881/90	3.45 »	0.14 »
Mikkelin »	1871/80	9.35 »	1881/90	8.68 »	0.67 »
Kuopion »	1871/80	6.79 »	1881/90	5.81 »	0.98 »
Vaasan »	1871/80	6.06 »	1881/90	4.98 »	1.08 »
Oulun »	1871/80	8.37 »	1881/90	6.88 »	1.49 »

Koska kaupungeissa syntyy verrattain enemmän aviottomia lapsia kuin maaseudulla, tulee eri lääneissä aviottomien lukumäärän olla suhteellisesti suuremman, sikäli kuin kaupunki-väestön lukumäärä on suurempi. Tässä suhteessa tekevät Viipurin ja Mikkelin läänit poikkeuksen, nimittäin: Viipurin lääni — suuri asukasmäärä, mutta vähän aviottomia; Mikkelin lääni — vähäinen asukasmäärä, paljon aviottomia.

Elävänä syntyneitä aviottomia, verrattuna kaikkiin elävänä syntyneisiin oli *luterilaisiin* nähden koko maassa seuraava prosenttiluku:

1866—70	7.56 %
1886—90	6.58 »
1866—90	7.38 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1870) 1871)	9.33 %	1890	6.45 %	2.88 %
5-vuotis jaksoina	1871/75	8.56 »	1886/90	6.58 »	1.98 »
10- »	1871/80	7.94 »	1881/90	6.81 »	1.13 »

Kreikkalais-katolisiin nähden olivat vastaavat prosenttiluvut:

1871—75	5.30 %
1886—90	4.24 »
1871—90	4.55 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1871	7.20 %	1877	3.13 %	4.07 %
5-vuotis jaksoina	1871/75	5.30 »	1876/80	3.99 »	1.31 »
10- »	1871/80	4.62 »	1881/90	4.48 »	0.14 »

Kuolleina syntyneet aviolapset %:na kaikista kuolleina syntyneistä.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	88.03 %	75.82 %	89.13 %
1886—90	88.66 >	82.29 >	89.32 >
1881—90	88.36 >	79.33 >	89.22 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1886 89.05 %	1881 87.16 %	1.89 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 88.66 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 88.03 >	0.63 >

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1890 85.12 %	1883 67.92 %	17.20 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 82.29 >	18 ⁸¹ / ₈₆ 75.82 >	6.47 >

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1886 89.83 %	1888 88.22 %	1.61 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 89.32 >	18 ⁸¹ / ₈₅ 89.13 >	0.19 >

Eri lääneissä olivat vastaavat prosenttiluvut:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Viipurin lääni	92.98 %	92.84 %	93.10 %
Vaasan >	90.89 >	90.88 >	90.91 >
Kuopion >	90.40 >	90.45 >	90.34 >
Oulun >	88.71 >	88.56 >	88.84 >
Turun >	87.59 >	85.94 >	89.17 >
Mikkelin >	85.74 >	85.56 >	85.90 >
Hämeen >	83.51 >	83.50 >	83.51 >
Uudenmaan >	82.51 >	82.39 >	82.62 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1885 85.86 %	1888 77.89 %	7.97 %
Turun >	1890 91.17 >	1881 83.03 >	8.14 >
Hämeen >	1882 86.91 >	1884 80.74 >	6.17 >

		Korkein.		Alin.		Eroitus.
Viipurin	lääni . . .	1890	93.98 %	1881	91.53 %	2.45 %
Mikkelin	> . . .	1885	89.02 >	1883	81.11 >	7.91 >
Kuopion	> . . .	1883	93.57 >	1889	88.27 >	5.30 >
Vaasan	> . . .	1884	92.54 >	1882	87.65 >	4.89 >
Oulun	> . . .	1886	90.91 >	1887	86.51 >	4.40 >

5-vuotis jaksoina:

		Korkein.		Alin.		Eroitus.
Uudenmaan	lääni . . .	18 ⁸⁶ / ₉₀	82.62 %	18 ⁸¹ / ₈₅	82.39 %	0.23 %
Turun	> . . .	18 ⁸⁶ / ₉₀	89.17 >	18 ⁸¹ / ₈₅	85.94 >	3.23 >
Hämeen	> . . .	18 ⁸⁶ / ₉₀	83.51 >	18 ⁸¹ / ₈₅	83.50 >	0.01 >
Viipurin	> . . .	18 ⁸⁶ / ₉₀	93.10 >	18 ⁸¹ / ₈₅	92.84 >	0.26 >
Mikkelin	> . . .	18 ⁸⁶ / ₉₀	85.90 >	18 ⁸¹ / ₈₅	85.56 >	0.34 >
Kuopion	> . . .	18 ⁸¹ / ₈₅	90.45 >	18 ⁸⁶ / ₉₀	90.34 >	0.11 >
Vaasan	> . . .	18 ⁸⁶ / ₉₀	90.91 >	18 ⁸¹ / ₈₅	90.88 >	0.03 >
Oulun	> . . .	18 ⁸⁶ / ₉₀	88.84 >	18 ⁸¹ / ₈₅	88.56 >	0.28 >

Vastaavat, erittäin *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat:

	Luterilaisia.	Kreikkalais-katolisia
1881—85	88.09 %	80.85 %
1886—90	88.62 >	98.21 >
1881—90	88.37 >	87.33 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.		Alin.		Eroitus.
yksityisinä vuosina	1886	88.98 %	1881	87.22 %	1.76 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	88.62 >	18 ⁸¹ / ₈₅	88.09 >	0.53 >

Kreikkalais-katolisia.

yksityisinä vuosina	$\left. \begin{matrix} 1886 \\ 1887 \\ 1888 \\ 1889 \\ 1890 \end{matrix} \right\}$	100 >	1885	73.91 >	26.09 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	98.21 >	18 ⁸¹ / ₈₅	80.85 >	17.36 >

Kuolleina syntyneet aviottomat %:na kaikista kuolleina syntyneistä.

	Kokoo maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	11.97 %	24.18 %	10.87 %
1886—90	11.34 >	17.71 >	10.68 >
1881—90	11.64 >	20.67 >	10.78 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1881 12.84 %	1886 10.95 %	1.89 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 11.97 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 11.34 >	0.63 >

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1883 32.08 %	1890 14.88 %	17.20 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 24.18 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 17.71 >	6.47 >

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1888 11.78 %	1886 10.17 %	1.61 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 10.87 >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 10.68 >	0.19 >

Eri lääneihin nähden olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Uudenmaan lääni	17.49 %	17.61 %	17.38 %
Hämeen >	16.49 >	16.50 >	16.49 >
Mikkelin >	14.26 >	14.44 >	14.10 >
Turun >	12.41 >	14.06 >	10.83 >
Oulun >	11.29 >	11.44 >	11.16 >
Kuopion >	9.60 >	9.55 >	9.66 >
Vaasan >	9.11 >	9.12 >	9.09 >
Viipurin >	7.02 >	7.16 >	6.90 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1888 22.11 %	1885 14.14 %	7.97 %
Turun >	1881 16.97 >	1890 8.83 >	8.14 >
Hämeen >	1884 19.26 >	1882 13.09 >	6.17 >
Viipurin >	1881 8.47 >	1890 6.02 >	2.45 >
Mikkelin >	1883 18.89 >	1885 10.98 >	7.91 >
Kuopion >	1889 11.73 >	1883 6.43 >	5.30 >
Vaasan >	1882 12.35 >	1884 7.46 >	4.89 >
Oulun >	1887 13.49 >	1886 9.09 >	4.40 >

5-vuotis jaksoina:

	Korkein	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni.	18 ⁸¹ / ₈₅ 17.61 %	18 ⁸⁶ / ₉₀ 17.38 %	0.23 %
Turun »	18 ⁸¹ / ₈₅ 14.06 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 10.83 »	3.23 »
Hämeen »	18 ⁸¹ / ₈₅ 16.50 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 16.49 »	0.01 »
Viipurin »	18 ⁸¹ / ₈₅ 7.16 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 6.90 »	0.26 »
Mikkelin »	18 ⁸¹ / ₈₅ 14.44 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 14.10 »	0.34 »
Kuopion »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 9.66 »	18 ⁸¹ / ₈₅ 9.55 »	0.11 »
Vaasan »	18 ⁸¹ / ₈₅ 9.12 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 9.09 »	0.03 »
Oulun »	18 ⁸¹ / ₈₅ 11.44 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 11.16 »	0.28 »

Vastaavat, erittäin *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat:

	Luterilaisia.	Kreikkalais-katolisia.
1881—85	11.91 %	19.15 %
1886—90	11.38 »	1.79 »
1881—90	11.63 »	12.67 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Luterilaisia.	Korkein.	Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1881	12.78 %	1886	11.02 %	1.76 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	11.91 »	18 ⁸⁶ / ₉₀	11.38 »	0.53 »

Kreikkalais-katolisia.

yksityisinä vuosina	1885	26.09 %	1886 1887 1888 1889 1890	0 %	26.09 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	19.15 »	18 ⁸⁶ / ₉₀	1.79 »	17.36 »

1,000 kohti kaikista syntyneistä naispuolisista tuli seuraava lukumäärä miespuolisia (elävänä ja kuolleina syntyneitä).

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	1,058	1,053	1,059
1886—90	1,056	1,070	1,054
1881—90	1,057	1,062	1,057

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.		
yksityisinä vuosina	1889	1,069	1887 1888	1,047	22
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	1,058	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,056	2

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1889 1,096	1885 1,021	75
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,070	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,053	17

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1889 1,066	1887 1,045	21
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,059	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,054	5

Eri *lääneihin* nähden olivat vastaavat suhdeluvut syntyneiden sukupuoleen katsoen seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Vaasan lääni	1,068	1,074	1,061
Viipurin >	1,066	1,068	1,065
Mikkelin >	1,062	1,059	1,066
Turun >	1,056	1,059	1,054
Oulun >	1,056	1,058	1,053
Hämeen >	1,052	1,049	1,055
Kuopion >	1,046	1,048	1,045
Uudenmaan >	1,041	1,034	1,046

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1890 1,085	1882 } 1,016 1884 }	69
Turun >	1889 1,093	1883	68
Hämeen >	1890 1,077	1884	56
Viipurin >	1883 1,093	1887	51
Mikkelin >	1889 1,110	1882	76
Kuopion >	1889 1,073	1888	1,006 67
Vaasan >	1885 1,084	1889	1,030 54
Oulun >	1882 1,090	1887	1,026 64

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,046	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,034	12
Turun >	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,059	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,054	5
Hämeen >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,055	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,049	6
Viipurin >	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,068	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,065	3

		Korkein.		Alin.	Eroitus.	
Mikkelin	lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,066	18 ⁸¹ / ₈₅	1,059	7
Kuopion	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,048	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,045	3
Vaasan	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,074	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,061	13
Oulun	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,058	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,053	5

Vastaavat, erittäin *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat suhdeluvut olivat seuraavat:

	Luterilaisia. Kreikkalais-katolisia.	
1881—85	1,058	1,063
1886—90	1,056	1,072
1881—90	1,057	1,068

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1889	1,071	1887	1,046	25
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	1,058	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,056	2

Kreikkalais-katolisia.

yksityisinä vuosina	1890	1,167	1889	973	194
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,072	18 ⁸¹ / ₈₅	1,063	9

**1,000 kohti elävänä syntyneistä naispuolisista, tuli elävänä syntyneitä
miespuolisista seuraava lukumäärä:**

Koko maa.		Kaupungit.		Maaseutu.
1751—55	1,013	18 ⁶⁶ / ₇₀	1,071	1,046
1886—90	1,050	18 ⁶⁶ / ₉₀	1,060	1,049
1751—1890	1,041	18 ⁶⁶ / ₉₀	1,055	1,049

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.					
		Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1782 } 1878 }	1,074	1785	1,004	70
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	1,052	17 ⁵¹ / ₅₅	1,013	39
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀	1,051	17 ⁵¹ / ₆₀	1,024	27
25- »	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,050	17 ⁵¹ / ₇₅	1,029	21

Kaupungit.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1868	1,105	1879	1,003	102
5-vuotis jaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀	1,071	18 ⁸¹ / ₈₅	1,046	25
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀	1,054	18 ⁷¹ / ₈₀	1,051	3

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1878 1,078	1876 1,028	50
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₃ 1,052	18 ⁸⁶ / ₇₀ 1,046	6
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀ 1,051	18 ⁷¹ / ₈₀ 1,050	1

Eri lääneihin nähden olivat vastaavat suhdeluvut seuraavat:

	1866—90.	1866—70.	1896—90.
Vaasan lääni	1,059	1,050	1,058
Mikkelin »	1,052	1,051	1,061
Turun »	1,054	1,053	1,050
Viipurin »	1,051	1,044	1,055
Oulun »	1,051	1,049	1,051
Hämeen »	1,045	1,058	1,045
Kuopion »	1,042	1,021	1,041
Uudenmaan »	1,040	1,059	1,037

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1878 1,104	1879) 1884) 1,002	102
Turun »	1889 1,089	1871 1,009	80
Hämeen »	1878 1,094	1871 994	100
Viipurin »	1866 1,097	1877 991	106
Mikkelin »	1889 1,098	1872 1,013	85
Kuopion »	1882 1,074	1867 1,001	73
Vaasan »	1885 1,075	1876 1,021	54
Oulun »	1878 1,105	1866 1,011	94

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₇₀ 1,059	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,024	35
Turun »	18 ⁷⁶ / ₈₀ 1,055	18 ⁷¹ / ₇₅ 1,045	10
Hämeen »	18 ⁸⁶ / ₇₀ 1,058	18 ⁷⁶ / ₈₀ 1,040	18
Viipurin »	18 ⁷¹ / ₇₅ 1,067	18 ⁷⁶ / ₈₀ 1,030	37
Mikkelin »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,061	18 ⁷¹ / ₇₅ 1,044	17
Kuopion »	18 ⁷⁶ / ₈₀ 1,057	18 ⁸⁶ / ₇₀ 1,021	36
Vaasan »	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,067	18 ⁸⁶ / ₇₀ 1,050	17
Oulun »	18 ⁷⁶ / ₈₀ 1,058	18 ⁷¹ / ₇₅ 1,044	14

10-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Undenmaan lääni	1871/80 1,042	1881/90 1,031	11
Turun »	1881/90 1,052	1871/80 1,050	2
Hämeen »	1881/90 1,045	1871/80 1,041	4
Viipurin »	1881/90 1,058	1871/80 1,048	10
Mikkelin »	1881/90 1,055	1871/80 1,050	5
Kuopion »	1871/80 1,051	1881/90 1,041	10
Vaasan »	1881/90 1,063	1871/80 1,057	6
Oulun »	1881/90 1,052	1871/80 1,051	1

Vastaavat, *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat luvut koko maassa olivat seuraavat:

Luterilaisia.		Kreikkalais-katolisia.	
1866—70	1,048	1871—75	1,056
1886—90	1,050	1886—90	1,074
1866—90	1,050	1871—90	1,056

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1878 1,074	1876 1,031	43
5-vuotis jaksoina	1881/85 1,051	1886/70 1,048	3
10- » »	1881/90 1,051	1871/80 1,050	1

Kreikkalais-katolisia.				
yksityisinä vuosina	1890	1,169	1869	957 212
5-vuotis jaksoina	1886/90	1,074	1876/80	1,030 44
10- » »	1881/90	1,068	1871/80	1,043 25

1,000 kohti kaikista aviassa syntyneistä naispuolista tuli seuraava lukumäärä aviosta syntyneitä miespuolisia (elävänä ja kuolleina syntyneitä).

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	1,058	1,050	1,058
1886—90	1,055	1,067	1,054
1881—90	1,057	1,060	1,056

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.				
	Korkein.	Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1889 } 1,068 1890 }	1887	1,043 25	
5-vuotis jaksoina	1881/85	1,058	1886/90 1,055 3	

Kaupungit.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1889	1,102	1885	1,009	93
5-vuotis jaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,067	18 ⁸¹ / ₇₅	1,050	17

Maaseutu.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
yksityisinä vuosina	1881 } 1890 }	1,066	1887	1,042	24
5-vuotis jaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	1,058	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,054	4

Eri lääneihin nähden olivat vastaavat suhdeluvut seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Viipurin lääni	1,066	1,067	1,066
Vaasan »	1,066	1,072	1,061
Mikkelin »	1,062	1,055	1,068
Turun »	1,057	1,060	1,054
Oulun »	1,053	1,059	1,047
Hämeen »	1,051	1,049	1,053
Kuopion »	1,048	1,049	1,046
Uudenmaan »	1,038	1,031	1,045

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
Uudenmaan lääni	1890	1,087	1884	1,003	84
Turun »	1889	1,089	1883	1,021	68
Hämeen »	1890	1,085	1884	1,022	63
Viipurin »	1889	1,091	1887	1,041	50
Mikkelin »	1889	1,105	1882	1,027	78
Kuopion »	1882	1,087	1888	1,009	78
Vaasan »	1885	1,084	1889	1,026	58
Oulun »	1882	1,097	1887	1,010	87

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.	
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,045	18 ⁸¹ / ₈₅	1,031	14
Turun »	18 ⁸¹ / ₈₅	1,060	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,054	6
Hämeen »	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,053	18 ⁸¹ / ₈₅	1,049	4
Viipurin »	18 ⁸¹ / ₈₅	1,067	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,056	1

		Korkein.	Alin.	Erotus.
Mikkelin lääni	1886/90	1,038	1881/85 1,055	13
Kuopion »	1881/85	1,049	1886/90 1,046	3
Vaasan »	1881/85	1,072	1886/90 1,061	11
Oulun »	1881/85	1,059	1886/90 1,047	12

Vastaavat, erittäin *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat prosenttiluvut olivat seuraavat:

Luterilaisia. Kreikkalais-katolisia.			
1881—85	1,058	1,059	
1886—90	1,055	1,065	
1881—90	1,056	1,062	

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1889 1,069	1887 1,042	27
5-vuotisjaksoina	1881/85 1,058	1886/90 1,055	3
Kreikkalais-katolisia.			
yksityisinä vuosina	1890 1,136	1889 988	148
5-vuotisjaksoina	1886/90 1,065	1881/85 1,059	6

1,000 aviottomana syntyneitä naispuolista kohti tuli seuraava luku aviottomina syntyneitä miespuolisia (elävänä ja kuolleina syntyneistä).

Koko maa. Kaupungit. Maaseutu.			
1881—85	1,064	1,074	1,062
1886—90	1,062	1,093	1,057
1881—90	1,063	1,084	1,060

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.			
	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1887 1,100	1890 1,002	98
5-vuotisjaksoina	1881/85 1,064	1886/90 1,062	2
Kaupungit.			
	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1887 1,202	1890 948	254
5-vuotisjaksoina	1886/90 1,093	1881/85 1074	19

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1887 1,084	1890 1,011	73
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,062	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,057	5

Eri lääneissä olivat vastaavat suhdeluvut seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Vaasan lääni	1,088	1,109	1,064
Oulun »	1,088	1,039	1,141
Mikkelin »	1,071	1,097	1,046
Viipurin »	1,065	1,105	1,030
Uudenmaan »	1,062	1,067	1,057
Hämeen »	1,062	1,052	1,073
Turun »	1,049	1,046	1,052
Kuopion »	1,023	1,022	1,024

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Uudenmaan lääni	1884 1,135	1881 988	147
Turun »	1889 1,139	1886 940	199
Hämeen »	1888 1,219	1886 991	228
Viipurin »	1881 1,301	1890 995	306
Mikkelin »	1886 1,227	1890 846	381
Kuopion »	1887 1,239	1890 907	332
Vaasan »	1884 1,187	1887 961	226
Oulun »	1887 1,266	1884 927	339

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,067	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,057	10
Turun »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,052	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,046	6
Hämeen »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,073	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,052	21
Viipurin »	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,105	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,030	75
Mikkelin »	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,097	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,046	51
Kuopion »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,024	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,022	2
Vaasan »	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,109	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,064	45
Oulun »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,141	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,039	102

Vastaavat, erittäin *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat luvut olivat:

	Luterilaisia.	Kreikkalais-katolisia.
1881—85	1,063	1,153
1886—90	1,060	1,238
1881—90	1,062	1,192

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1887 1,102	1890 994	108
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,063	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,060	3

Kreikkalais-katolisia.

yksityisinä vuosina	1890 2,222	1889 718	1,504
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,238	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,153	85

1,000 elävänä syntynyttä aviollista naispuolista kohti tuli seuraava luku elävänä syntyneitä aviollisia miespuolisia.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1751—55	1,014	1866—70 . . .	1,070 1,047
1886—90	1,050	1886—90 . . .	1,058 1,049
1751—1890	1,041	1866—90 . . .	1,056 1,051

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1878 1,078	1785 1,004	74
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅ 1,054	17 ⁵¹ / ₅₅ 1,014	40
10- >	18 ⁷¹ / ₈₀ 1,052	17 ⁵¹ / ₆₀ 1,025	27
25- >	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,051	17 ⁵¹ / ₇₅ 1,030	21

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1877 1,107	1885 1,000	107
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀ 1,070	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,044	26
10- >	18 ⁷¹ / ₈₀ 1,056	18 ⁸¹ / ₉₀ 1,052	4

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1878 1,080	1876 1,032	48
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅ 1,053	18 ⁶⁶ / ₇₀ 1,047	6
10- >	18 ⁷¹ / ₈₀ 1,052	18 ⁸¹ / ₉₀ 1,050	2

Eri läänneihin nähden olivat vastaavat suhdeluvut seuraavat:

		1866—90	1866—70	1886—90
Vaasan	lääni	1,060	1,050	1,058
Turun	»	1,053	1,057	1,050
Oulun	»	1,053	1,060	1,045
Viipurin	»	1,052	1,042	1,056
Mikkelin	»	1,052	1,051	1,062
Hämeen	»	1,047	1,053	1,043
Kuopion	»	1,044	1,025	1,042
Uudenmaan	»	1,039	1,057	1,038

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

		Korkein.		Alin.		Erotus.
Uudenmaan	lääni	1878	1,116	1884	990	126
Turun	»	1889	1,085	1871	1,004	81
Hämeen	»	1872 } 1878 }	1,102	1868	1,009	93
Viipurin	»	1873	1,100	1877	989	111
Mikkelin	»	1878	1,112	1871	1,015	97
Kuopion	»	1878	1,081	1870	999	82
Vaasan	»	1871	1,083	1889	1,022	61
Oulun	»	1868	1,106	1887	1,008	98

5-vuotisjaksoina:

		Korkein.		Alin.		Erotus.
Uudenmaan	lääni	18 ⁶⁶ / ₇₀	1,057	18 ⁸¹ / ₈₅	1,021	36
Turun	»	18 ⁶⁶ / ₇₀	1,057	18 ⁷¹ / ₇₅	1,048	9
Hämeen	»	18 ⁶⁶ / ₇₀ } 18 ⁷¹ / ₇₅ }	1,053	18 ⁷⁶ / ₈₀ } 18 ⁸⁶ / ₉₀ }	1,043	10
Viipurin	»	18 ⁷¹ / ₇₅	1,069	18 ⁷⁶ / ₈₀	1,031	38
Mikkelin	»	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,062	18 ⁷¹ / ₇₅	1,043	19
Kuopion	»	18 ⁷⁶ / ₈₀	1,062	18 ⁶⁶ / ₇₀	1,025	37
Vaasan	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,066	18 ⁶⁶ / ₇₀	1,050	16
Oulun	»	18 ⁶⁶ / ₇₀	1,060	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,045	15

10-vuotisjaksoina:

		Korkein.		Alin.		Erotus.
Uudenmaan	lääni	18 ⁷¹ / ₈₀	1,042	18 ⁸¹ / ₉₀	1,030	12
Turun	»	18 ⁸¹ / ₉₀	1,052	18 ⁷¹ / ₈₀	1,051	1

		Korkein.	Alin.	Erotus.
Hämeen lääni	1871/80	1,048	1881/90 1,044	4
Viipurin »	1881/90	1,058	1871/80 1,049	9
Mikkelin »	1881/90	1,054	1871/80 1,051	3
Kuopion »	1871/80	1,053	1881/90 1,043	10
Vaasan »	1881/90	1,062	1871/80 1,061	1
Oulun »	1871/80	1,054	1881/90 1,049	5

Luterilaisten ja kreikkalais-katolisten koko maata koskevat vastaavat luvut olivat:

Luterilaisia.		Kreikkalais-katolisia.	
1866—70	1,049	1871—75	1,050
1886—90	1,050	1886—90	1,067
1866—90	1,051	1871—90	1,050

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1878 1,078	1876 1,034	44
5-vuotisjaksoina	1871/75 1,054	1866/70 1,049	5
10- »	1871/80 1,053	1881/90 1,050	3

Kreikkalais-katolisia.

yksityisinä vuosina	1872 } 1890 }	1,139	1869 919	220
5-vuotisjaksoina	1886/90	1,067	1876/80 1,027	40
10- »	1881/90	1,062	1871/80 1,038	24

1,000 elävänä syntynyttä aviotonta naispuolista kohti tuli seuraava luku elävänä syntyneitä aviottomia miespuolisia.

Koko maa.		Kaupungit. Maaseutu.	
1751—55	947	1866—70 . . .	1,079 1,029
1886—90	1,053	1886—90 . . .	1,078 1,049
1751—90	1,034	1866—90 . . .	1,050 1,034

Koko maa.

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1778 1,228	1751 837	391
5-vuotisjaksoina	1786/90 1,069	1751/55 947	122
10- »	1781/90 1,055	1751/60 973	82
25- »	1841/65 1,041	1751/75 985	56

Kaupungit.

	Korkein.		Alin.		Erotus.
yksityisinä vuosina	1887	1,211	1878	909	302
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₇₀	1,079	18 ⁷⁶ / ₈₀	990	89
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀	1,070	18 ⁷¹ / ₈₀	1,015	55

Maaseutu.

	Korkein.		Alin.		Erotus.
yksityisinä vuosina	1869	1,083	1876	981	102
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	1,055	18 ⁷¹ / ₇₅	1,013	42
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀	1,052	18 ⁷¹ / ₈₀	1,021	31

Eri lääneihin nähden olivat vastaavat suhdelluvut seuraavat:

	1866—90	1866—70	1886—90
Mikkelin lääni	1,049	1,049	1,052
Uudenmaan »	1,047	1,070	1,033
Vaasan »	1,041	1,057	1,052
Turun »	1,039	1,021	1,048
Viipurin »	1,037	1,085	1,023
Oulun »	1,033	951	1,142
Hämeen »	1,030	1,098	1,056
Kuopion »	1,013	979	1,020

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.		Erotus.
Uudenmaan lääni	1869	1,267	1881	932	335
Turun »	1889	1,137	1870	923	214
Hämeen »	1888	1,197	1871	849	348
Viipurin »	1866	1,309	1876	807	502
Mikkelin »	1886	1,264	1890	828	436
Kuopion »	1887	1,270	1866	838	432
Vaasan »	1866	1,223	1871	920	303
Oulun »	1887	1,274	1867	867	407

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.		Alin.		Erotus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₇₀	1,070	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,033	37
Turun »	18 ⁷⁶ / ₈₀	1,062	18 ⁷¹ / ₇₅	1,020	42

		Korkein.		Alin.		Erotus.
Hämeen	lääni	18 ⁶⁶ / ₇₀	1,098	18 ⁷¹ / ₇₅	969	129
Viipurin	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,099	18 ⁷⁶ / ₈₀	993	106
Mikkelin	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,078	18 ⁷⁶ / ₈₀	1,009	69
Kuopion	»	18 ⁷¹ / ₇₅	1,066	18 ⁷⁶ / ₈₀	978	88
Vaasan	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,097	18 ⁷⁶ / ₈₀	1,005	92
Oulun	»	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,142	18 ⁸⁶ / ₇₀	951	191

10-vuotisjaksoina:

		Korkein.		Alin.		Erotus.
Uudenmaan	lääni	18 ⁸¹ / ₉₀	1,044	18 ⁷¹ / ₈₀	1,040	4
Turun	»	18 ⁸¹ / ₉₀	1,047	18 ⁷¹ / ₈₀	1,039	8
Hämeen	»	18 ⁸¹ / ₉₀	1,049	18 ⁷¹ / ₈₀	993	56
Viipurin	»	18 ⁸¹ / ₉₀	1,058	18 ⁷¹ / ₈₀	998	60
Mikkelin	»	18 ⁸¹ / ₉₀	1,065	18 ⁷¹ / ₈₀	1,033	32
Kuopion	»	18 ⁷¹ / ₈₀	1,022	18 ⁸¹ / ₉₀	1,019	3
Vaasan	»	18 ⁸¹ / ₉₀	1,075	18 ⁷¹ / ₈₀	1,006	69
Oulun	»	18 ⁸¹ / ₉₀	1,086	18 ⁷¹ / ₉₀	1,021	65

Vastaavat, *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat luvut olivat seuraavat:

Luterilaisia.		Kreikkalais-katolisia.	
1866—70	1,031	1871—75	1,159
1886—90	1,051	1886—90	1,248
1866—90	1,035	1871—90	1,171

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.		Korkein.		Alin.		Erotus.
yksityisinä vuosina	1887	1,101	1890	979	122	
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	1,055	18 ⁷¹ / ₇₅	1,014	41	
10- »	18 ⁸¹ / ₉₀	1,053	18 ⁷¹ / ₈₀	1,019	34	

Kreikkalais-katolisia.						
yksityisinä vuosina	1890	2,222	1889	718	1,504	
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,248	18 ⁷⁶ / ₈₀	1,117	131	
10 »	18 ⁸¹ / ₉₀	1,202	18 ⁷¹ / ₈₀	1,140	62	

1,000 kuolleena syntynyttä naispuolista kohti tuli seuraava luku kuolleina syntyneitä
miespuolisia (aviollisia ja aviottomia).

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	1,317	1,285	1,322
1886—90	1,276	1,422	1,263
1881—90	1,297	1,358	1,291

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1881 1,395	1885 1,255	140
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,317	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,276	41

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1890 1,654	1884 1,087	567
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,422	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,285	137

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1881 1,404	1885 1,240	164
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,322	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,263	59

Eri *läänneihin* nähden olivat vastaavat suhdeluvut seuraavat:

	1881—90	1881—85	1886—90
Uudenmaan lääni	1,476	1,485	1,467
Viipurin »	1,389	1,360	1,416
Hämeen »	1,334	1,214	1,470
Mikkelin »	1,312	1,430	1,215
Vaasan »	1,281	1,362	1,203
Kuopion »	1,220	1,268	1,175
Turun »	1,219	1,241	1,199
Oulun »	1,216	1,293	1,151

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Uudenmaan lääni	1890 1,711	1882 1,244	467
Turun »	1881 1,409	1886 1,102	307

		Korkein.		Alin.	Erotus.	
Hämeen	lääni	1890	1,685	1882	1,132	553
Viipurin	»	1881	1,817	1885	1,094	723
Mikkelin	»	1884	1,620	1887	1,078	542
Kuopion	»	1882	1,531	1885	879	652
Vaasan	»	1881	1,529	1886	1,078	451
Oulun	»	1885	1,514	1889	1,056	458

5-vuotisjaksoina:

		Korkein.		Alin.	Erotus.	
Uudenmaan	lääni	18 ⁸¹ / ₈₅	1,485	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,467	18
Turun	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,241	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,199	42
Hämeen	»	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,470	81 ⁸¹ / ₈₅	1,214	256
Viipurin	»	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,416	18 ⁸¹ / ₈₅	1,360	56
Mikkelin	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,430	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,215	215
Kuopion	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,268	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,175	93
Vaasan	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,362	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,203	159
Oulun	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,293	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,151	142

Vastaavat, erittäin *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat luvut olivat seuraavat:

	Luterilaisia.	Kreikkalais-katolisia.
1881—85	1,320	1,186
1886—90	1,279	867
1881—90	1,299	1,055

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.		Alin.	Erotus.	
yksityisinä vuosina	1881	1,394	1885	1,254	140
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	1,320	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,279	41
Kreikkalais-katolisia.					
yksityisinä vuosina	1881	2,000	1886) 1890)	750	1,250
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	1,186	18 ⁸⁶ / ₉₀	867	319

Kuolleina syntyneissä on suhteellisesti enemmän miespuolisia, kuin elävänä syntyneissä.

1,000 kuolleena syntynyttä aviollista naispuolta kohti tuli seuraava lukumäärä kuolleina syntyneitä aviollisia miespuolia.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	1,330	1,285	1,334
1886—90	1,280	1,421	1,267
1881—90	1,304	1,359	1,299

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1881 1,468	1882 1,255	213
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,330	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,280	50

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1890 1,773	1884 1,025	748
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,421	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,285	136

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1881 1,472	1890 1,237	235
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,334	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,267	67

Eri lääneissä olivat vastaavat suhdeluvat seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Uudenmaan lääni	1,466	1,523	1,417
Viipurin »	1,406	1,372	1,438
Mikkelin »	1,335	1,417	1,266
Hämeen »	1,329	1,200	1,475
Vaasan »	1,270	1,356	1,189
Turun »	1,240	1,279	1,206
Kuopion »	1,231	1,282	1,183
Oulun »	1,226	1,312	1,154

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Uudenmaan lääni	1884 1,700	1882 1,088	612
Turun »	1881 1,537	1886 1,136	401
Hämeen »	1890 1,649	1882 1,097	552

		Korkein.		Alin.	Erotus.	
Viipurin	lääni	1881	1,867	1885	1,070	797
Mikkelin	»	1889	1,719	1890	1,101	618
Kuopion	»	1883	1,466	1885	943	523
Vaasan	»	1881	1,565	1886	1,079	486
Oulun	»	1885	1,603	1888	1,045	558

5-vuotisjaksoina:

		Korkein.		Alin.	Erotus.	
Uudenmaan	lääni	18 ⁸¹ / ₈₅	1,523	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,417	106
Turun	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,279	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,206	73
Hämeen	»	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,475	18 ⁸¹ / ₈₅	1,200	275
Viipurin	»	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,438	18 ⁸¹ / ₈₅	1,372	66
Mikkeiln	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,417	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,266	151
Kuopion	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,282	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,183	99
Vaasan	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,356	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,189	167
Oulun	»	18 ⁸¹ / ₈₅	1,312	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,154	158

Vastaavat, erittäin *luterilaisia* ja *kreikkalais-katolisia* koskevat luvut olivat seuraavat:

	Luterilaisia.	Kreikkalais-katolisia.
1881—85	1,331	1,235
1886—90	1,282	897
1881—90	1,306	1,079

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Luterilaisia.	Korkein.		Alin.	Erotus.	
yksityisinä vuosina	1881	1,463	1882	1,259	204
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅	1,331	18 ⁸⁶ / ₉₀	1,282	49
Kreikkalais-katolisia.					
yksityisinä vuosina	1881}	2,000	1886}	750	1,250
5-vuotisjaksoina	1889}		1890}		
	18 ⁸¹ / ₈₅	1,235	18 ⁸⁶ / ₉₀	897	338

1,000 kuolleena syntyneitä aviottomia naispuolta kohti tuli seuraava lukumäärä kuolleina syntyneitä aviottomia miespuolisista.

	Kokoma.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	1,240	1,287	1,231
1886—90	1,252	1,429	1,224
1881—90	1,246	1,351	1,228

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.		Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1882 1,444		1881 992	452
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,252		18 ⁸¹ / ₈₅ 1,240	12

Kaupungit.

	Korkein.		Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1888 2,636		1881 1,000	1,636
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,429		18 ⁸¹ / ₈₅ 1,287	142

Maaseutu.

	Korkein.		Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1882 1,473		1881 991	482
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,231		18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,224	7

Eri *lääneissä* olivat vastaavat suhdeluvut seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Uudenmaan lääni	1,522	1,324	1,738
Vaasan »	1,387	1,423	1,352
Hämeen »	1,361	1,284	1,443
Viipurin »	1,182	1,212	1,155
Mikkelin »	1,181	1,509	946
Oulun »	1,138	1,154	1,123
Kuopion »	1,120	1,138	1,103
Turun »	1,081	1,034	1,143

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.	Erotus.
Uudenmaan lääni	1890 3,000		1883 909	2,091
Turun »	1890 1,583		1882 741	842
Hämeen »	1887 } 1,867		1881 840	1,027
	1890 }			
Viipurin »	1886 2,571		1887 588	1,983
Mikkelin »	1885 2,800		1886 615	2,185
Kuopion »	1882 3,000		1885 444	2,556
Vaasan »	1884 2,222		1883 800	1,422
Oulun »	1882 1,556		1885 889	667

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,738	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,324	414
Turun »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,143	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,034	109
Hämeen »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,443	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,284	159
Viipurin »	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,212	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,155	57
Mikkelin »	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,509	18 ⁸⁶ / ₉₀ 946	563
Kuopion »	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,138	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,103	35
Vaasan »	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,423	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,352	71
Oulun »	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,154	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,123	31

Vastaavat, *luterilaisia* koskevat luvut olivat seuraavat:

1881—85	1,244
1886—90	1,252
1881—90	1,248

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1882 1,426	1881 1,008	418
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,252	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,244	8

Elävänä syntyneet aviottomat verrattuina väkiluvun keskimäärään.

Koko maa.

1751—55	0.07 ‰
1886—90	0.23 ‰
1751—1890	0.22 ‰

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1871 0.35 ‰	1755 0.05 ‰	0.30 ‰
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅ 0.31 ‰	17 ⁵⁶ / ₆₀ 0.06 ‰	0.25 ‰
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀ 0.29 ‰	17 ⁵¹ / ₆₀ 0.06 ‰	0.23 ‰
25- »	18 ⁶⁶ / ₈₀ 0.26 ‰	17 ⁵¹ / ₇₅ 0.07 ‰	0.19 ‰

Väkiluvun keskimäärään verraten on aviottomina syntyneiden lukumäärä yleensä lisääntynyt vuodesta 1751 vuoteen 1871, mutta sen jälkeen alentunut.

Vuonna 1751 oli elävänä syntyneitä aviottomia 0.06 ‰ väkiluvun keskimäärästä. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1752—56 . . .	0.07 %	vuoteen 1757 . . .	0.05 %
» 1760—62 . . .	0.07 »	» 1763, 64 . . .	0.06 »
» 1767, 68 . . .	0.08 »	» 1769, 70 . . .	0.07 »
» 1772 . . .	0.09 »	» 1773 . . .	0.08 »
» 1774 . . .	0.10 »	» 1775 . . .	0.09 »
» 1776 . . .	0.10 »	» 1777 . . .	0.09 »
» 1779, 80 . . .	0.11 »	» 1781 . . .	0.10 »
» 1793 . . .	0.20 »	» 1797 . . .	0.17 »
» 1798 . . .	0.18 »	» 1799, 1800 . . .	0.17 »
» 1802 . . .	0.20 »	» 1803 . . .	0.19 »
» 1805 . . .	0.22 »	» 1808 . . .	0.18 »
» 1811 . . .	0.30 »	» 1813 . . .	0.21 »
» 1814 . . .	0.25 »	» 1815 . . .	0.21 »
» 1818 . . .	0.25 »	» 1820 . . .	0.21 »
» 1821 . . .	0.27 »	» 1822 . . .	0.24 »
» 1823—25 . . .	0.25 »	» 1827 . . .	0.22 »
» 1828 . . .	0.24 »	» 1833 . . .	0.14 »
» 1835 . . .	0.21 »	» 1837 . . .	0.18 »
» 1842 . . .	0.27 »	» 1846, 47 . . .	0.24 »
» 1848, 49 . . .	0.27 »		

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1852		vuoteen 1850	
	0.27 ‰		0.25 ‰
» 1854—56	0.26 ‰	» 1853	0.25 ‰
» 1861	0.27 ‰	» 1857, 58	0.23 ‰
» 1864	0.27 ‰	» 1863	0.25 ‰
» 1871	0.35 ‰	» 1868	0.18 ‰
» 1879, 80	0.27 ‰	» 1878	0.26 ‰
» 1884	0.26 ‰	» 1881	0.24 ‰
» 1887	0.24 ‰	» 1886	0.23 ‰
		» 1890	0.21 ‰

Kaupungit.

1866—70	0.41 ‰
1886—90	0.33 ‰
1866—90	0.36 ‰

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.		Erotus.
yksityisinä vuosina	1870	0.47 ‰	1890	0.29 ‰	0.18 ‰
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀	0.41 ‰	18 ⁸⁶ / ₉₀	0.33 ‰	0.08 ‰
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀	0.38 ‰	18 ⁸¹ / ₉₀	0.34 ‰	0.04 ‰

Vuonna 1866 oli elävänä syntyneitä aviottomia 0.42 ‰ väkiluvun keskimäärästä. Senjälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1870		vuoteen 1868	
	0.47 ‰		0.36 ‰
» 1879	0.38 ‰	» 1874, 75	0.35 ‰
» 1885	0.38 ‰	» 1881, 82	0.34 ‰
» 1887	0.36 ‰	» 1886	0.34 ‰
		» 1890	0.29 ‰

Maaseutu.

1866—70	0.23 %
1886—90	0.22 »
1866—90	0.25 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1871 0.34 %	1868 0.17 %	0.17 %
5-vuotisjaksoina	1871/75 0.31 »	1866/90 0.22 »	0.09 »
10- »	1871/80 0.28 »	1881/90 0.23 »	0.05 »

Vuonna 1866 oli elävänä syntyneitä aviottomia 0.20 % väkiluvun keskimäärästä. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1867	0.21 %	vuoteen 1868	0.17 %
» 1871	0.34 »	» 1878	0.25 »
» 1879, 80	0.26 »	» 1881	0.24 »
» 1882	0.25 »	» 1885, 86	0.22 »
» 1887	0.23 »	» 1890	0.20 »

Eri lääneissä olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1866—90.	1866—70.	1886—90.
Hämeen lääni	0.37 %	0.32 %	0.32 %
Uudenmaan »	0.34 »	0.31 »	0.33 »
Turun »	0.30 »	0.30 »	0.25 »
Oulun »	0.29 »	0.28 »	0.24 »
Mikkelin »	0.27 »	0.23 »	0.27 »
Kuopion »	0.23 »	0.22 »	0.19 »
Vaasan »	0.22 »	0.21 »	0.17 »
Viipurin »	0.11 »	0.10 »	0.12 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	yksityisinä vuosina:			
	Korkein.	Alin.	Erotus.	
Uudenmaan lääni	1871 0.47 %	1869 0.26 %	0.21 %	
Turun »	1872 0.42 »	1868 0.21 »	0.21 »	
Hämeen »	1871 0.53 »	1868 0.21 »	0.32 »	

		Korkein.		Alin.	Eroitus.
Viipurin lääni	1871	0.15	1866) 1868j	0.08	0.07
Mikkelin	1871	0.33	1866) 1867j	0.20	0.13
Kuopion	1870	0.31	1890	0.17	0.14
Vaasan	1870	0.33	1868	0.13	0.20
Oulun	1870	0.41	1889) 1890j	0.21	0.20

5-vuotis jaksoina:

		Korkein.		Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1871/75	0.39 %	1866/70	0.31 %	0.08 %
Turun	1871/75	0.38	1886/90	0.25	0.13
Hämeen	1871/75	0.47	1886/70) 1886/90j	0.32	0.15
Viipurin	1871/75	0.13	1866/70	0.10	0.03
Mikkelin	1871/75	0.32	1866/70	0.23	0.09
Kuopion	1871/75	0.28	1886/90	0.19	0.09
Vaasan	1871/75	0.29	1886/80	0.17	0.12
Oulun	1871/75	0.34	1886/90	0.24	0.10

10-vuotis jaksoina:

		Korkein.		Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1871/80	0.37 %	1851/90	0.33 %	0.04 %
Turun	1871/80	0.35	1881/90	0.27	0.08
Hämeen	1871/80	0.43	1881/90	0.34	0.09
Viipurin	1871/80	0.12	1881/90	0.12	—
Mikkelin	1871/80	0.29	1881/90	0.27	0.02
Kuopion	1771/80	0.25	1881/90	0.20	0.05
Vaasan	1871/80	0.26	1881/90	0.19	0.07
Oulun	1871/80	0.32	1881/90	0.26	0.06

Kaikki aviottomina syntyneet verrattuna väkiluvun keskimäärään.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1881—85	0.26 %	0.38 %	0.25 %
1886—90	0.24	0.35	0.23
1881—90	0.25	0.36	0.24

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1882) 1884j	0.27 %	1890	0.22 %
5-vuotis jaksoina	1881/85	0.26	1886/90	0.24

Kaupungit.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1884) 1885)	0.40 %	1890 0.31 %	0.09 %
5-vuotis jaksoina	1881/85	0.38 »	1886/90 0.35 »	0.03 »

Maaseutu.

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1882) 1884)	0.26 %	1890 0.21 %	0.05 %
5-vuotis jaksoina	1881/85	0.25 »	1886/90 0.23 »	0.02 »

Eri lääneissä olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Hämeen lääni	0.36 %	0.38 %	0.34 %
Uudenmaan »	0.35 »	0.35 »	0.34 »
Mikkelin »	0.29 »	0.29 »	0.29 »
Turun »	0.28 »	0.29 »	0.26 »
Oulun »	0.27 »	0.28 »	0.25 »
Kuopion »	0.22 »	0.23 »	0.20 »
Vaasan »	0.20 »	0.21 »	0.18 »
Viipurin »	0.12 »	0.12 »	0.12 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1883) 1887)	0.37 %	1889 0.32 %	0.05 %
Turun »	1882	0.32 »	1890 0.24 »	0.08 »
Hämeen »	1883	0.40 »	1890 0.32 »	0.08 »
Viipurin »	1884) 1886) 1888)	0.13 »	1885 0.11	0.02 »
Mikkelin »	1888	0.31 »	1890 0.26 »	0.05 »
Kuopion »	1884	0.25 »	1890 0.18 »	0.07 »
Vaasan »	1882—84	0.22 »	1889 0.16 »	0.06 »
Oulun »	1881	0.31 »	1889) 1890)	0.22 » 0.09 »

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni	1881/85	0.35 %	1886/90 0.34 %	0.01 %
Turun »	1881/85	0.29 »	1886/90 0.26 »	0.03 »
Hämeen »	1881/85	0.38 »	1886/90 0.34 »	0.04 »
Viipurin »	1881/85	0.12 »	1886/90 0.12 »	—
Mikkelin »	1881/85	0.29 »	1886/90 0.29 »	—

		Korkein.		Alin.		Eroitus.
Kuopion lääni		18 ⁸¹ / ₈₅ 0.23 %		18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.20 %		0.03 %
Vaasan »		18 ⁸¹ / ₈₅ 0.21 %		18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.18 %		0.03 %
Oulun »		18 ⁸¹ / ₈₅ 0.28 %		18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.25 %		0.03 %

Elävänä syntyneitä aviottomia Suomen kaupungeissa %:na kaikista elävänä syntyneistä.

	1866—90.	1866—70.	1886—90.
Tornio	17.43 %	11.85 %	22.02 %
Helsinki	16.90 %	20.07 %	14.54 %
Heinola	16.69 %	27.14 %	13.02 %
Hamina	15.64 %	15.06 %	8.01 %
Hämeenlinna	15.49 %	16.56 %	11.26 %
Porvoo	14.27 %	14.86 %	11.84 %
Turku	13.11 %	15.75 %	13.37 %
Lappeenranta	13.06 %	14.29 %	7.45 %
Tammisaari	13.05 %	12.43 %	11.54 %
Kristiina	12.46 %	14.69 %	13.78 %
Tampere	12.37 %	12.42 %	9.85 %
Loviisa	12.34 %	10.18 %	10.17 %
Kokkola	12.23 %	16.75 %	6.61 %
Pori	11.69 %	12.20 %	8.20 %
Kaskinen	11.60 %	13.33 %	3.26 %
Uusikaupunki	11.40 %	9.98 %	13.68 %
Raahe	11.39 %	10.19 %	12.92 %
Jyväskylä	11.01 %	9.81 %	11.43 %
Oulu	10.40 %	12.44 %	8.54 %
Rauma	10.39 %	7.48 %	11.54 %
Naantali	10.26 %	13.33 %	6.25 %
Vaasa	10.23 %	14.17 %	7.98 %
Viipuri	9.76 %	12.95 %	11.08 %
Mikkeli	8.98 %	12.43 %	5.49 %
Uusikaarlepyy	7.96 %	2.88 %	4.76 %
Kajaani	6.98 %	9.32 %	7.22 %
Käkisalmi	5.84 %	7.89 %	6.15 %
Kuopio	5.64 %	7.42 %	5.28 %
Joensuu	5.64 %	3.54 %	4.95 %
Maarianhamina	5.52 %	10.42 %	8.33 %
Savonlinna	5.32 %	2.48 %	8.55 %
Pietarsaari	5.28 %	4.38 %	4.15 %
Sortavala	2.52 %	6.41 %	1.32 %

Kaikissa kaupungeissa yhteensä olivat vastaavat prosenttiluvut seuraavat:

1866—70	14.30 %
1886—90	11.06 »
1866—90	12.56 »

Kaikissa kaupungeissa yhteensä olivat korkeimmat ja alimmat määrät seuraavat:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1871 15.73 %	1890	10.16 %	5.57 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀ 14.30 »	18 ⁸⁶ / ₉₀	11.06 »	3.24 »
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀ 12.98 »	18 ⁸¹ / ₉₀	11.71 »	1.27 »

Elävänä syntyneitä kunakin kuukautena verrattuna 1,200:aan.

Koko maa.

	1866—90.	1866—70.	1886—90
Kesäkuu	106	111	106
Heinäkuu	106	113	105
Syyskuu	105	112	101
Tammikuu	104	98	107
Maaliskuu	102	96	104
Toukokuu	102	104	100
Helmikuu	100	93	102
Huhtikuu	99	98	98
Elokuu	98	104	98
Joulukuu	96	88	100
Marraskuu	92	90	92
Lokakuu	90	93	87

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.	Eroitus.
Tammikuu	1868 123	1869	55	68
Helmikuu	1878 110	1869	59	51
Maaliskuu	1875 111	1869	70	41
Huhtikuu	1868 113	1869	81	32
Toukokuu	1868 113	1883	95	18
Kesäkuu	1869 124	1878	99	25
Heinäkuu	1869 131	1872	97	34
Elokuu	1869 122	1878	91	31

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Syyskuu	1869 129	1890 86	43
Lokakuu	1869 114	1890 77	37
Marraskuu . . .	1869 105	1868 72	33
Joulukuu	1890 110	1868 68	42

Vuosiviiva kulki seuraavasti:

1866—90.

Tammikuu 104; senjälkeen:

nousu.	aleneminen.
Maaliskuuhun 102	Helmikuuhun 100
Kesä-, heinäkuuhun . 106	Huhtikuuhun 99
Syyskuuhun 105	Elokuuhun 98
Joulukuuhun 96	Lokakuuhun 90

1866—70.

Tammikuu 98; senjälkeen:

nousu.	aleneminen.
Heinäkuuhun 113	Helmikuuhun 93
Syyskuuhun 112	Elokuuhun 104
	Joulukuuhun 88

1886—90.

Tammikuu **107**; senjälkeen:

nousu.	aleneminen.
Maaliskuuhun 104	Helmikuuhun 102
Kesäkuuhun 106	Huhtikuuhun 98
Syyskuuhun 101	Elokuuhun 98
Joulukuuhun 100	Lokakuuhun 87

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Tammikuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 107	18 ⁸⁶ / ₇₀ 98	9
Helmikuu	18 ⁷¹ / ₇₅ 103	18 ⁸⁶ / ₇₀ 93	10
Maaliskuu	18 ⁷¹ / ₇₅ 105	18 ⁸⁶ / ₇₀ 96	9
Huhtikuu	18 ⁷⁶ / ₈₀ 100	18 ⁸⁶ / ₇₀ } 18 ⁸¹ / ₈₅ } 18 ⁸⁶ / ₈₀ }	98 2
Toukokuu	18 ⁸⁶ / ₇₀ } 18 ⁷⁶ / ₈₀ }	18 ⁷¹ / ₇₅ } 18 ⁸¹ / ₈₅ } 18 ⁸⁶ / ₉₀ }	104 100 4
Kesäkuu	18 ⁸⁶ / ₇₀ 111	18 ⁷¹ / ₇₅ 104	7
Heinäkuu	18 ⁸⁶ / ₇₀ 113	18 ⁷¹ / ₇₅ 102	11
Elokuu	18 ⁸⁶ / ₇₀ 104	18 ⁷¹ / ₇₅ } 18 ⁷⁶ / ₈₀ }	96 8
Syyskuu	18 ⁸⁶ / ₇₀ 112	18 ⁸⁶ / ₉₀ 101	11
Lokakuu	18 ⁸⁶ / ₇₀ 93	18 ⁸⁶ / ₉₀ 87	6
Marraskuu	18 ⁷¹ / ₇₅ 94	18 ⁸⁶ / ₇₀ } 18 ⁷⁶ / ₈₀ }	90 4
Joulukuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 100	18 ⁸⁶ / ₇₀ 88	12

10-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Tammikuu	18 ⁸¹ / ₉₀ 106	18 ⁷¹ / ₈₀ 105	1
Helmikuu	18 ⁷¹ / ₈₀ 102	18 ⁸¹ / ₉₀ 101	1
Maaliskuu	18 ⁷¹ / ₈₀ 105	18 ⁸¹ / ₉₀ 102	3
Huhtikuu	18 ⁷¹ / ₈₀ 100	18 ⁸¹ / ₉₀ 98	2
Toukokuu	18 ⁷¹ / ₈₀ 102	18 ⁸¹ / ₉₀ 100	2
Kesäkuu	18 ⁷¹ / ₈₀ 105	18 ⁸¹ / ₉₀ 105	—
Heinäkuu	18 ⁸¹ / ₉₀ 105	18 ⁷¹ / ₈₀ 104	1
Elokuu	18 ⁸¹ / ₉₀ 98	18 ⁷¹ / ₈₀ 96	2
Syyskuu	18 ⁸¹ / ₉₀ 104	18 ⁷¹ / ₈₀ 103	1
Lokakuu	18 ⁸¹ / ₉₀ 90	18 ⁷¹ / ₈₀ 89	1
Marraskuu	18 ⁸¹ / ₉₀ 92	18 ⁷¹ / ₈₀ 92	—
Joulukuu	18 ⁸¹ / ₉₀ 99	18 ⁷¹ / ₈₀ 97	2

Kuolleina syntyneitä kunakin kuukautena verrattuna 1,200:aan.

Koko maa.

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Maaliskuu	110	105	115
Tammikuu	109	104	113

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Helmikuu	108	109	107
Joulukuu	105	103	107
Huhtikuu	104	105	104
Toukokuu	101	100	101
Kesäkuu	100	99	100
Marraskuu	95	99	92
Heinäkuu	94	95	93
Syyskuu	93	98	89
Lokakuu	91	89	92
Elokuu	90	94	87

yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.		Eroitus.
Tammikuu	1889	121	1882	92	29
Helmikuu	1884	119	1887, 90	99	20
Maaliskuu	1886, 87	119	1885	96	23
Huhtikuu	1885	119	1883	89	30
Toukokuu	1890	110	1888	88	22
Kesäkuu	1888	111	1885	91	20
Heinäkuu	1887	98	1890	88	10
Elokuu	1882	99	1886	83	16
Syyskuu	1883	105	1887, 88	83	22
Lokakuu	1883	101	1881	74	27
Marraskuu	1885	105	1889	82	23
Joulukuu	1883, 89	115	1881	96	19

Vuosiiviiva kulki seuraavasti:

1881—90.

Tammikuu 109; senjälkeen:

nousu.	aleneminen.
	Helmikuuhun 108
Maaliskuuhun 110	Elokuuhun 90
Syyskuuhun 93	Lokakuuhun 91
Joulukuuhun 105	

1881—85.

Tammikuu 104; senjälkeen:

nousu.		aleneminen.	
Helmikuuhun	109	Elokuuhun	94
Syyskuuhun	98	Lokakuuhun	89
Joulukuuhun	103		

1886—90.

Tammikuu 113; senjälkeen:

nousu.		aleneminen.	
Maaliskuuhun	115	Helmikuuhun	107
Joulukuuhun	107	Elokuuhun	87

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.		Alin.		Eroitus.
Tammikuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 113		18 ⁸¹ / ₈₅ 104		9
Helmikuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 109		18 ⁸⁶ / ₉₀ 107		2
Maaliskuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 115		18 ⁸¹ / ₈₅ 105		10
Huhtikuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 105		18 ⁸⁶ / ₉₀ 104		1
Toukokuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 101		18 ⁸¹ / ₈₅ 100		1
Kesäkuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 100		18 ⁸¹ / ₈₅ 99		1
Heinäkuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 95		18 ⁸⁶ / ₉₀ 93		2
Elokuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 94		18 ⁸⁶ / ₉₀ 87		7
Syyskuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 98		18 ⁸⁶ / ₉₀ 89		9
Lokakuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 92		18 ⁸¹ / ₈₅ 89		3
Marraskuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 99		18 ⁸⁶ / ₉₀ 92		7
Joulukuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 107		18 ⁸¹ / ₈₅ 103		4

Aviollisina syntyneitä kunakin kuukautena (elevänä ja kuolleina syntyneitä)
verrattuna 1,200:aan.

Koko maa.

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Tammikuu	105	104	107
Heinäkuu	105	106	105

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Syyskuu	105	108	102
Kesäkuu	104	103	105
Maaliskuu	101	100	103
Elokuu	100	100	99
Helmikuu	100	99	101
Joulukuu	100	98	101
Toukokuu	99	99	99
Huhtikuu	97	97	97
Marraskuu	93	93	93
Lokakuu	91	93	88

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Tammikuu	1890 110	1882 100	10
Helmikuu	1888 106	1882 92	14
Maaliskuu	1888 108	1882 89	19
Huhtikuu	1881 104	1883 90	14
Toukokuu	1889 103	1883 95	8
Kesäkuu	1890 108	1881, 84, 88 102	6
Heinäkuu	1890 111	1889 101	10
Elokuu	1882 107	1881, 85 96	11
Syyskuu	1882 116	1890 88	28
Lokakuu	1882 97	1890 78	19
Marraskuu	1882 96	1889 89	7
Joulukuu	1890 110	1881 94	16

Vuosiviiva kulki seuraavasti:

1881—90.

Tammikuu **105**; senjälkeen

nousu.	aleneminen.
Maaliskuuhun 101	Helmikuuhun 100
Heinäkuuhun. . . . 105	Huhtikuuhun. . . . 97
Syyskuuhun 105	Elokuuhun 100
Joulukuuhun 100	Lokakuuhun 91

1881—85.

Tammikuu 104; sen jälkeen

nousu.	aleneminen.
Maaliskuuhun 100	Helmikuuhun 99
Kesä-, heinäkuuhun . 106	Huhtikuuhun 97
Syyskuuhun 108	Elokuuhun 100
Joulukuuhun 98	Lokakuuhun 93

1886—90.

Tammikuu 107; sen jälkeen

nousu.	aleneminen.
Maaliskuuhun 103	Helmikuuhun 101
Kesä-, heinäkuuhun . 105	Huhtikuuhun 97
Syyskuuhun 102	Elokuuhun 99
Joulukuuhun 101	Lokakuuhun 88

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Tammikuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 107	18 ⁸¹ / ₈₅ 104	3
Helmikuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 101	18 ⁸¹ / ₈₅ 99	2
Maaliskuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 103	18 ⁸¹ / ₈₅ 100	3
Huhtikuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 97	18 ⁸⁶ / ₉₀ 97	—
Toukokuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 99	18 ⁸⁵ / ₉₀ 99	—
Kesäkuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 105	18 ⁸¹ / ₈₅ 103	2
Heinäkuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 106	18 ⁸⁶ / ₉₀ 105	1
Elokuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 100	18 ⁸⁶ / ₉₀ 99	1
Syyskuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 108	18 ⁸⁶ / ₉₀ 102	6
Lokakuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 93	18 ⁸⁶ / ₉₀ 88	5
Marraskuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 93	18 ⁸⁶ / ₉₀ 93	—
Joulukuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 101	18 ⁸¹ / ₈₅ 98	3

**Aviottomina syntyneet kunakin kuukautena (elävänä ja kuolleina syntyneet)
verrattuna 1,200:aan.**

Koko maa.

	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Maaliskuu	121	123	120
Kesäkuu	118	119	117
Toukokuu	114	116	113
Helmikuu	113	113	112
Tammikuu	110	109	111
Huhtikuu	109	110	108
Heinäkuu	101	98	104
Joulukuu	94	93	95
Syyskuu	85	86	84
Marraskuu	84	84	83
Lokakuu	76	76	76
Elokuu	75	73	77

Korkeinmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Tammikuu	1881 121	1882 95	26
Helmikuu	1883 121	1887 99	22
Maaliskuu	1881 127	1889 111	16
Huhtikuu	1885 119	1887 99	20
Toukokuu	1889 125	1886 105	20
Kesäkuu	1884, 85 122	1882 114	8
Heinäkuu	1887 113	1889 87	26
Elokuu	1888 83	1885 65	18
Syyskuu	1886 98	1890 70	28
Lokakuu	1883 82	1884, 90 68	14
Marraskuu	1887 93	1889 77	16
Joulukuu	1890 110	1881 81	29

Vuosiiviiva kulki seuraavasti:

1881—90.

Tammikuu 110; sen jälkeen

nousu	aleneminen
Maaliskuuhun 121	Huhtikuuhun 109
Kesäkuuhun 118	Elokuuhun 75
Syyskuuhun 85	Lokakuuhun 76
Joulukuuhun 94	

1881—85.

Tammikuu 109; sen jälkeen

nousu	aleneminen
Maaliskuuhun 123	Huhtikuuhun 110
Kesäkuuhun 119	Elokuuhun 73
Syyskuuhun 86	Lokakuuhun 76
Joulukuuhun 93	

1886—90.

Tammikuu 111; sen jälkeen

nousu	aleneminen
Maaliskuuhun 120	Huhtikuuhun 108
Kesäkuuhun 117	Elokuuhun 77
Syyskuuhun 84	Lokakuuhun 76
Joulukuuhun 95	

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Tammikuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 111	18 ⁸¹ / ₈₅ 109	2
Helmikuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 113	18 ⁸⁶ / ₉₀ 112	1
Maaliskuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 123	18 ⁸⁶ / ₉₀ 120	3
Huhtikuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 110	18 ⁸⁶ / ₉₀ 108	2
Toukokuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 116	18 ⁸⁶ / ₉₀ 113	3
Kesäkuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 119	18 ⁸⁶ / ₉₀ 117	2
Heinäkuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 104	18 ⁸¹ / ₈₅ 98	6
Elokuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 77	18 ⁸¹ / ₈₅ 73	4
Syyskuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 86	18 ⁸⁶ / ₉₀ 84	2
Lokakuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 76	18 ⁸⁶ / ₉₀ 76	—
Marraskuu	18 ⁸¹ / ₈₅ 84	18 ⁸⁶ / ₉₀ 83	1
Joulukuu	18 ⁸⁶ / ₉₀ 95	18 ⁸¹ / ₈₅ 93	2

Aviottomina syntyneiden vuosiviiva on epätasaisempi, kuin aviollisina syntyneiden.

Kaikki syntyneet (elävänä ja kuolleena syntyneet, aviolliset ja aviottomat) kunakin kuukautena verrattuna 1,200:aan.

	Koko maa.		
	1881—90.	1881—85.	1886—90.
Tammikuu	106	104	107
Kesäkuu	105	104	106
Heinäkuu	105	105	105
Maaliskuu	103	102	104
Syyskuu	103	106	101
Helmikuu	101	100	102
Toukokuu	100	100	100
Joulukuu	99	98	100
Huhtikuu	98	98	98
Elokuu	98	98	98
Marraskuu	92	93	92
Lokakuu	90	92	87

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
Tammikuu	1888, 90 110	1882 99	11
Helmikuu	1888 107	1882 93	14
Maaliskuu	1888 108	1882 92	16

		Korkein.	Alin.		Erotus.
Huhtikuu	1881	105	1883	90	15
Toukokuu	1889	105	1883	95	10
Kesäkuu	1890	109	1884, 88	103	6
Heinäkuu	1890	111	1889	100	11
Elokuu	1882	105	1885	93	12
Syyskuu	1882	115	1890	87	28
Lokakuu	1882	96	1890	77	19
Marraskuu	1882	95	1889	88	7
Joulukuu	1890	110	1881	93	17

Vuosiviiva kulki seuraavasti:

1881—90.

Tammikuu **106**; sen jälkeen

nousu.	aleneminen.
	Helmikuuhun 101
Maaliskuuhun 103	Huhtikuuhun 98
Kesä-, heinäkuuhun 105	Elokuuhun 98
Syyskuuhun 103	Lokakuuhun 90
Joulukuuhun 99	

1881—85.

Tammikuu 104; sen jälkeen

nousu.	aleneminen.
	Helmikuuhun 100
Maaliskuuhun 102	Huhtikuuhun 98
Heinäkuuhun 105	Elokuuhun 98
Syyskuuhun 106	Lokakuuhun 92
Joulukuuhun 98	

1886—90.

Tammikuu **107**; sen jälkeen

nousu.	aleneminen.
	Helmikuuhun 102
Maalikuuhun 104	Huhtikuuhun 98
Kesäkuuhun 106	Elokuuhun 98
Syyskuuhun 101	Lokakuuhun 87
Joulukuuhun 100	

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Tammikuu 18 ⁸⁶ / ₉₀ 107	18 ⁸¹ / ₈₅ 104	3	
Helmikuu 18 ⁸⁶ / ₉₀ 102	18 ⁸¹ / ₈₅ 100	2	
Maaliskuu 18 ⁸⁶ / ₉₀ 104	18 ⁸¹ / ₈₅ 102	2	
Huhtikuu 18 ⁸⁶ / ₉₀ 98	18 ⁸¹ / ₈₅ 98	—	
Toukokuu 18 ⁸⁶ / ₉₀ 100	18 ⁸¹ / ₈₅ 100	—	
Kesäkuu 18 ⁸⁶ / ₉₀ 106	18 ⁸¹ / ₈₅ 104	2	
Heinäkuu 18 ⁸⁶ / ₉₀ 105	18 ⁸¹ / ₈₅ 105	—	
Elokuu 18 ⁸⁶ / ₉₀ 98	18 ⁸¹ / ₈₅ 98	—	
Syyskuu 18 ⁸¹ / ₈₅ 106	18 ⁸⁶ / ₉₀ 101	5	
Lokakuu 18 ⁸¹ / ₈₅ 92	18 ⁸⁶ / ₉₀ 87	5	
Marraskuu 18 ⁸¹ / ₈₅ 93	18 ⁸⁶ / ₉₀ 92	1	
Joulukuu 18 ⁸⁶ / ₉₀ 100	18 ⁸¹ / ₈₅ 98	2	

XVII. Kuolevaisuussuhteet.

Koko maa.

Vuosina 1751—55 oli kuolleitten vuotuinen keskimäärä noin 12,600, henkeä eli noin 63 % elävänä syntyneitten lukumäärästä ja 1886—90 noin 46,000 henkeä eli noin 58 % syntyneitten lukumäärästä. Alin lukumäärä oli 1751 10,500 henkeä, korkein 1868 137,700 henkeä.

Kuolevaisuusprosentti oli:

1751—55	2.86 %
1886—90	2.00
1751—1890	2.64

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

		Korkein.		Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1868	7.76 %	(1808 6.05 %)	1871 1.79 %	5.97 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁰⁶ / ₁₀	3.90 >	(18 ⁶⁶ / ₇₀ 3.86 >)	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.00 >	1.90 >
10-	18 ⁶¹ / ₇₀	3.22 >		18 ⁸¹ / ₉₀ 2.11 >	1.11 >
25-	17 ⁵¹ / ₇₅	2.84 >		18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.46 >	0.31 >

Kuolevaisuusprosentti oli 1751 2.46 %. Sen jälkeen sattui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen	1752	2.63 %	
	» 1754	3.51	vuoteen 1753
	» 1756	3.63 >	2.61 %
	» 1758	2.95 >	» 1755
	» 1763	4.10 >	3.07 >
	» 1767	2.91 >	1757
	» 1770	3.02 >	2.62 >
	» 1777	3.20 >	1760
	» 1781	2.65 >	2.79 >
	» 1783	3.12 >	1766
	1785	3.03	2.86 >
	» 1791	4.09 >	» 1768
	1794	3.20	2.58
	» 1799	2.76 >	» 1773, 74
	1803	3.31	2.15 >
			» 1780
			2.11 >
			» 1782
			2.51 >
			» 1784
			2.53 >
			1787
			2.37
			» 1792
			2.50 >
			» 1797
			2.02
			» 1801
			2.18
			» 1805
			2.12

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1808 (sotavuosi)	6.05 ‰	vuoteen 1810 . . .	2.46 ‰
» 1811 . . .	3.08 ‰	» 1812 . . .	2.41 ‰
» 1814 . . .	3.24 ‰	» 1816 . . .	2.34 ‰
» 1819 . . .	2.72 ‰	» 1821 . . .	2.29 ‰
» 1822 . . .	2.78 ‰	» 1823 . . .	2.42 ‰
» 1824 . . .	2.73 ‰	» 1827 . . .	2.15 ‰
» 1829 . . .	2.63 ‰	» 1830 . . .	2.54 ‰
» 1833 . . .	4.64 ‰	» 1834 . . .	2.39 ‰
» 1836 . . .	3.19 ‰	» 1839 . . .	2.06 ‰
» 1841 . . .	2.24 ‰	» 1842 . . .	2.19 ‰
» 1843 . . .	2.22 ‰	» 1844 . . .	2.18 ‰
» 1846 . . .	2.51 ‰	» 1847 . . .	2.33 ‰
» 1850 . . .	2.63 ‰	» 1851 . . .	2.37 ‰
» 1852 . . .	3.00 ‰	» 1854 . . .	2.59 ‰
» 1856 . . .	3.40 ‰	» 1861 . . .	2.38 ‰
» 1863 . . .	2.96 ‰	» 1864 . . .	2.26 ‰
» 1868 (nälkävuosi)	7.76 ‰	» 1871 . . .	1.79 ‰
» 1874 . . .	2.41 ‰	» 1876 . . .	2.19 ‰
» 1877 . . .	2.42 ‰	» 1879 . . .	1.96 ‰
» 1881 . . .	2.50 ‰		

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1886 . . .	2.22 »	vuodelle 1883 . . .	2.08 ‰
		» 1887 . . .	1.90 »
» 1888 . . .	1.98 »	» 1889, 90 . . .	1.96 »

Kuolevaisuus on Suomessa aikojen kuluessa vähentynyt. Ensimmäisenä viitenäkymmenenä vuotena jälkeen vuoden 1751 eli vuoteen 1800 asti, oli prosentti 15 tapauksessa korkeampi kuin 3, niistä kahdessa tapauksessa vieläpä korkeampi kuin 4, ja 35 tapauksessa kahden ja kolmen välillä (alin 1797 2.02 ‰); jälkimmäisenä viitenäkymmenenä vuotena, eli vuosina 1841—90, oli se ainoastaan 7 tapauksessa korkeampi kuin 3 (niistä vuonna 1868 7.76 ‰), 35 tapauksessa kahden ja kolmen välillä, mutta 8 tapauksessa alle 2 ‰. Nälvävuoden 1868 jälkeen on kuolevaisuus suuresti alentunut. Korkeimmillaan oli se 1869: 2.52 ‰; senjälkeen 4 vuotta 2.41 ‰—2.50 ‰, 2 vuotta 2.30 ‰—2.40 ‰, 3 vuotta 2.20 ‰—2.30 ‰, 2 vuotta 2.10 ‰—2.20 ‰, 2 vuotta 2.00 ‰—2.10 ‰, 5 vuotta 1.90 ‰—2.00 ‰ ja 3 vuotta 1.70 ‰—1.90 ‰.

Korkein eri vuosien kuolevaisuus-prosenttien eroitus on ollut hyvin suuri (5.97 ‰), eli 2.7 kertaa suurempi kuin syntyväisyys-prosenttien eroitus (2.23), mutta kuitenkin pienempi kuin avioliittojen lisääntymisten eroitus. Keskimäärien eroitus on 2.64, ja korkein maximiluku sekä alin minimiluku on + 5.12 ja — 0.85.

Kuolevaisuuden suuruus on riippuvainen monesta seikasta: ennen kaikkea taloudellisista seikoista — s. o. suotuisista tai epäsuotuisista viljavuosista, helposta tai kalliista ajasta. Toiset vaikuttavat syyt ovat sota, kulkutaudit y. m. Syntyväisyyden suuruus ja väestön ikäjaotus vaikuttavat osaltaan huomattavasti kuolevaisuuden suuruuteen. S. o. mitä suurempi on syntyväisyys ja mitä enemmän kuuluu nuorimpiin ja vanhimpiin ikäluokkiin, sitä enemmän lisääntyy kuolleitten luku. On kuitenkin huomattava, että lastenkuolevaisuus, josta koko kuolevaisuus hyvin suuressä määrässä riippuu, on aikojen kuluessa eri syistä huomattavasti alentunut. Yleisten sivistysolojen ja väestön elinehtojen parannus — parannukset näissä suhteissa ovatkin tärkeimmät syyt kuolevaisuuden vähenemiseen, etenkin viime aikoina — sekä kansaan vaikuttavat ilmastosuhteet, vähentävät myöskin väestön kuolevaisuussuhteita.

Eniten vaikuttaa kuolevaisuuteen Suomessa taloudellisessa suhteessa huonot tai hyvät vuodet sekä sota. Huonoista vuosista ovat vuodet 1868, 1791 ja 1763 olleet kaikkein kovimmat. Kulkutaudit vaikuttivat kuolevaisuuteen, etenkin vuosina 1836 ja 1833, sillä kummallakin kerralla raivosi koleera.

Kaupungit ja maaseutu:

	1866—70.	1871—75.	1886—90.	Korkein.	
kaupungeissa	3,900	3,340	4,400	1868	6,200
maaseudulla	65,100	36,600	41,500	1868	131,500

Useimmissa maissa on kuolevaisuus kaupungeissa suurempi kuin maaseudulla. Suomessa tämä suhde vaihtelee. Vuosina 1866—1890 oli kuolevaisuus kaupungeissa 14:nä vuotena suurempi, 1:nä vuotena (1873) yhtäsuuri ja 10:nä vuotena pienempi kuin maaseudulla. Kuolevaisuusprosentti *kaupungeissa* oli:

1866—70	3.08 %
1871—75	2.33 »
1886—90	2.05 »
1866—90	3.35 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.		Eroitus.
yksityisinä vuosina . . .	1868	4.92 %	1887	1.87 %	3.05 %
5-vuotis jaksoina . . .	18 ⁹⁶ / ₇₀	3.08 »	18 ⁹⁶ / ₉₀	2.05 »	1.03 »
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀	2.33 »	18 ⁸¹ / ₉₀	2.13 »	0.20 »

Vuonna 1866 oli kuolevaisuusprosentti kaupungeissa 2.77 %. Sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuoteen 1868	4.92 %	vuoteen 1870	2.11 %
» 1874	2.55 »	» 1876	2.29 »
» 1877	2.59 »	» 1879	2.07 »
» 1881	2.34 »	» 1883	2.10 »
» 1884	2.25 »	» 1885	2.10 »
» 1886	2.19 »	» 1887	1.87 »
» 1888	2.00 »	» 1889	1.99 »
» 1890	2.20 »		

Maaseudulla oli kuolevaisuusprosentti:

1866—70	3.92 %
1871—75	2.15 »
1886—90	2.00 »
1866—90	2.47 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina	1868 7.97 %	1871 1.75 %	6.22 %
5-vuotis jaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀ 3.92 »	18 ⁶⁶ / ₉₀ 2.00 »	1.92 »
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.21 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.11 »	0.10 »

Vuonna 1866 oli kuolevaisuusprosentti 3.41 %. Senjälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
vuodelle 1868	7.97 %	vuodelle 1871	1.75 %
» 1874	2.40 »	» 1876	2.18 »
» 1878	2.42 »	» 1879	1.95 »
» 1881	2.51 »	» 1884	2.07 »
» 1886	2.23 »	» 1887	1.90 »
» 1888	1.98 »	» 1890	1.94 »

Taloudelliset seikat vaikuttavat enemmän maaseudulla kuin kaupungeissa.

Edellä mainitaan, että kuolevaisuus on kaupungeissa yleensä suurempi kuin maaseudulla. Se seikka, että suhde Suomen kaupungeissa on edullisempi, johtuu siitä, että Suomen kaupungit ovat pieniä ja senvuoksi terveydelliset seikat niissä ovat yleensä paremmat kuin suurissa kaupunki-yhteiskunnissa.

Läänit.

Vuotuinen kuolleitten keskimäärä oli:

	1866—70.	1871—75.	1886—90.
Uudenmaan lääni	6,100	3,850	4,450
Turun »	12,400	6,500	7,200
Hämeen »	7,450	3,800	4,500

	1866—70.	1871—75.	1886—90.
Viipurin lääni . . .	8,800	6,800	7,600
Mikkelin » . . .	5,500	3,300	3,900
Kuopion » . . .	8,900	4,600	6,050
Vaasan » . . .	12,750	7,350	7,650
Oulun » . . .	7,100	3,750	4,700

Kuolevaisuusprosentti oli:

	1866—90.	1866—70.	1871—75.	1886—90.
Viipurin lääni . . .	2.58 %	3.21 %	2.41 %	2.25 %
Kuopion » . . .	2.54 »	4.05 »	2.03 »	2.15 »
Vaasan » . . .	2.54 »	4.23 »	2.37 »	1.90 »
Mikkelin » . . .	2.50 »	3.47 »	2.09 »	2.18 »
Oulun » . . .	2.41 »	3.94 »	2.01 »	1.98 »
Hämeen » . . .	2.38 »	4.21 »	1.97 »	1.83 »
Uudenmaan » . . .	2.37 »	3.59 »	2.19 »	1.96 »
Turun » . . .	2.35 »	4.04 »	2.10 »	1.87 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

yksityisinä vuosina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni . . .	1868 7.51 %	1887 1.76 %	5.75 %
Turun » . . .	1868 7.25 »	1870 1.61 »	5.64 »
Hämeen » . . .	1868 9.93 »	1871 1.61 »	8.32 »
Viipurin » . . .	1868 4.64 »	1871 1.96 »	2.68 »
Mikkelin » . . .	1868 6.39 »	1871 1.74 »	4.65 »
Kuopion » . . .	1860 9.99 »	1871 1.73 »	8.26 »
Vaasan » . . .	1868 9.40 »	1870 1.73 »	7.67 »
Oulun » . . .	1868 7.25 »	1890 1.73 »	5.52 »

5-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni . . .	18 ⁶⁶ / ₇₀ 3.59 %	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1.96 %	1.63 %
Turun » . . .	18 ⁶⁶ / ₇₀ 4.04 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1.87 »	2.17 »
Hämeen » . . .	18 ⁶⁶ / ₇₀ 4.21 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1.83 »	2.38 »
Viipurin » . . .	18 ⁶⁶ / ₇₀ 3.21 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 2.25 »	0.96 »
Mikkelin » . . .	18 ⁶⁶ / ₇₀ 3.47 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 2.09 »	1.38 »
Kuopion » . . .	18 ⁶⁶ / ₇₀ 4.05 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 2.03 »	2.02 »
Vaasan » . . .	18 ⁶⁶ / ₇₀ 4.23 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1.90 »	2.33 »
Oulun » . . .	18 ⁶⁶ / ₇₀ 3.94 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1.98 »	1.96 »

10-vuotis jaksoina:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
Uudenmaan lääni . . .	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.21 0/0	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.04 0/0	0.17 0/0
Turun » . . .	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.01 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 1.93 »	0.08 »
Hämeen » . . .	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.04 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 1.98 »	0.06 »
Viipurin » . . .	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.55 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.35 »	0.20 »
Mikkelin » . . .	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.29 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.25 »	0.04 »
Kuopion » . . .	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.27 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.16 »	0.11 »
Vaasan » . . .	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.25 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.12 »	0.13 »
Oulun » . . .	18 ⁷¹ / ₈₀ 2.13 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 2.04 »	0.09 »

Kuolleet sekä kuolleina syntyneet 0/0:na väkiluvun keskimäärästä.

Kun kuolleina syntyneet lisätään kuolleisiin, lisääntyy näiden lukumäärä noin 0.10 0/0.

Suomessa oli kuolleina syntyneitä ajanjaksona 1866—85 4.08 0/0 kuolleista.

Yleinen sääntö on, että vuosittain kuolee enemmän mies-, kuin naispuolisia.

1,000:tta kuollutta naispuolta kohti tuli kuolleita miespuolisia *).**Koko maa.**

1751—55	1,065
1886—90	1,078
1751—1890	1,099

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina . . .	1788 1,201	1764 1,031	170
5-vuotis jaksoina . . .	18 ²¹ / ₂₅ , ²⁶ / ₃₀ 1,146	17 ⁶¹ / ₆₅ 1,057	89
10- » » . . .	18 ²¹ / ₃₀ 1,146	17 ⁶¹ / ₇₀ 1,061	85
25- » » . . .	18 ¹⁶ / ₄₀ 1,129	17 ⁵¹ / ₇₅ 1,062	67

*) Vihossa 33, siv. 304—307 esitetty taulu N:o 185 on muodostettu taulussa N:o 181 olevien lukujen perusteella. On kuitenkin oikeampaa laskea kuolleitten mies- ja kuolleitten naispuolisten suhdetta sukujen vastaavien kuolevaisuusprosenttien mukaan. Tämän perusteella muodostettu taulu N:o 185 II, on tämän vihon lopussa. Tässä lähinnä mainitut tiedot ovat otetut tästä taulusta.

Kaupungit.

1866—70	1,113
1886—90	1,220
1866—90	1,195

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina . . .	1877 1,275	1867 1,078	197
5-vuotis jaksoina . . .	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,225	18 ⁸⁶ / ₇₀ 1,113	112
10- » » . . .	18 ⁸¹ / ₈₀ 1,224	18 ⁷¹ / ₈₀ 1,212	12

Maaseutu.

1866—70	1,091
1886—90	1,062
1866—90	1,071

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
yksityisinä vuosina . . .	1868 1,162	1888 1,036	126
5-vuotis jaksoina . . .	18 ⁸⁶ / ₇₀ 1,091	18 ⁷¹ / ₇₅ , ⁸⁶ / ₆₀ 1,062	29
10- » » . . .	18 ⁷¹ / ₆₀ 1,070	18 ⁸¹ / ₈₀ 1,069	1

1,000:tta alle 1 vuoden ikäistä koullutta tyttölasta kohti, tuli alle 1 vuoden ikäisiä kuolleita poikalapsia.

Koko maa.

	Kaikki kuolleet	Aviolliset.	Aviottomat.
18 ⁸⁶ / ₇₀	1,170	1,178	1,095
18 ⁸⁶ / ₈₀	1,257	1,266	1,158
18 ⁸⁶ / ₉₀	1,221	1,232	1,120

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Eroitus.
	Kaikki kuolleet.	Aviolliset.	Aviottomat.
yksityisinä vuosina . . .	1887 1,286	1887 1,292	1869 1,223
5-vuotis jaksoina . . .	18 ⁸⁶ / ₈₀ 1,257	18 ⁸⁶ / ₈₀ 1,266	18 ⁸⁶ / ₈₀ 1,158
10- » » . . .	18 ⁸¹ / ₈₀ 1,243	18 ⁸¹ / ₈₀ 1,253	18 ⁸¹ / ₈₀ 1,144
	Kaikki kuolleet.	Aviolliset.	Aviottomat.
yksityisinä vuosina . . .	1868 1,115	1868 1,122	1878 1,012
5-vuotis jaksoina . . .	18 ⁸⁶ / ₇₀ 1,170	18 ⁸⁶ / ₇₀ 1,178	18 ⁷⁶ / ₈₀ 1,082
10- » » . . .	18 ⁷¹ / ₈₀ 1,227	18 ⁷¹ / ₈₀ 1,240	18 ⁷¹ / ₈₀ 1,112

	Kaupungit.	Maaseutu.
	Kaikki kuolleet.	
18 ⁸⁶ / ₇₀	1,195	1,169
18 ⁸⁶ / ₉₀	1,214	1,262
18 ⁸⁶ / ₉₀	1,207	1,223

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Kaupungit.		Maaseutu.	
	Korkein.	Alin.	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina 1884	1,373	1876 1,093	1887 1,296	1868 1,116
5-vuotis jaksolina 18 ⁷¹ / ₇₅	1,261	18 ⁷⁶ / ₈₀ 1,180	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,262	18 ⁶⁶ / ₇₀ 1,169
10- » » 18 ⁷¹ / ₈₀	1,219	18 ⁸¹ / ₉₀ 1,202	18 ⁸¹ / ₉₀ 1,248	18 ⁷¹ / ₈₀ 1,227

1,000:ttä kuollutta alla olevassa iässä olevaa tyttölästä kohti tuli kuolleita poikalapsia koko massa:

	2-vuotisia.	3-vuotisia.	4--5-vuotisia.
18 ⁸¹ / ₈₅	1,100	1,078	1,068
18 ⁸⁶ / ₉₀	1,106	1,062	1,022
18 ⁸¹ / ₉₀	1,103	1,071	1,047

yksityisinä vuosina:

Korkein . . . 1889	1,188	1880 1,151	1883 1,086
Alin . . . 1886	1,065	1889 1,015	1889 973

5-vuotis jaksolina:

Korkein . . . 18 ⁸⁶ / ₉₀	1,106	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,078	18 ⁸¹ / ₈₅ 1,068
Alin . . . 18 ⁸¹ / ₈₅	1,100	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,062	18 ⁸⁶ / ₉₀ 1,022

Miessukupuolella on kuolevaisuus kaikissa ikäluokissa yleensä suurempi kuin naissukupuolella, etenkin ensimmäisenä ikävuotena. Poikkeuksen tästä tekevät kuitenkin ikävuodet 12—19 ja 31—37.

1,000 elävänä syntynyttä kohden tuli kuolleita:

Koko maa.

1751—55	631
1886—90	580
1751—1890	719

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1868 3,147	1871 480	2,667
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀ 1,215	18 ⁸⁶ / ₉₀ 580	635
10- »	18 ⁶¹ / ₇₀ 936	18 ⁷¹ / ₈₀ 601	335
25- »	18 ¹⁶ / ₄₀ 731	17 ⁵¹ / ₇₅ 666	65

1,000 elävänä syntynyttä kohden tuli 0—1 v. iässä kuolleita:

Koko maa.

1866—70	212
1886—90	144
1866—90	168

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.	Erotus.
yksityisinä vuosina	1868 392	1887 132	260
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀ 212	18 ⁸⁶ / ₉₀ 144	68
10- »	18 ⁷¹ / ₈₀ 167	18 ⁸¹ / ₉₀ 152	15

Kuolleita ikävuosittain %:na kaikista kuolleista 1866—90.

Miespuolisia.													
Ikä- vuodet.	1866—90 %	Yksityisinä vuosina.		5-vuotisjaksoina.		10-vuotisjaksoina.							
		Korkein määrä %	Alin määrä %	Korkein määrä %	Alin määrä %	Korkein määrä %	Alin määrä %						
0—1	25.85	1872	35.07	1868	12.51	18 ⁷¹ / ₇₅	31.60	18 ⁶⁶ / ₇₀	18.45	18 ⁷¹ / ₈₀	30.06	18 ⁸¹ / ₈₀	27.48
2—3	12.67	1873	15.56	1870	9.17	18 ⁶⁹ / ₈₀	14.03	18 ⁶⁸ / ₇₀	10.75	18 ⁷¹ / ₈₀	13.88	18 ⁸¹ / ₈₀	12.99
4—5	5.47	1877	7.22	1871	3.01	18 ⁸¹ / ₈₅	6.07	18 ⁷¹ / ₇₅	4.92	18 ⁸¹ / ₈₀	5.51	18 ⁷¹ / ₈₀	5.27
5—10	5.54	1868	8.75	1871	3.47	18 ⁶⁶ / ₇₀	6.66	18 ⁷¹ / ₇₅	4.45	18 ⁸¹ / ₈₀	5.44	18 ⁷¹ / ₈₀	4.73
10—15	2.32	1868	3.71	1867, 78	1.79	18 ⁶⁶ / ₇₀	2.81	18 ⁶⁶ / ₈₀	1.97	18 ⁸¹ / ₈₀	2.19	18 ⁷¹ / ₈₀	2.06
15—20	2.18	1869	2.74	1885	1.62	18 ⁶⁶ / ₇₀	2.33	18 ⁸¹ / ₈₅	1.97	18 ⁷¹ / ₈₀	2.19	18 ⁸¹ / ₈₀	2.06
20—25	2.90	1869	3.38	1886	2.48	18 ⁷¹ / ₇₅	3.10	18 ⁶⁶ / ₈₀	2.75	18 ⁷¹ / ₈₀	2.94	18 ⁸¹ / ₈₀	2.78
25—30	2.79	1869	3.40	1885	2.18	18 ⁶⁶ / ₇₀	3.04	18 ⁸¹ / ₈₅	2.46	18 ⁷¹ / ₈₀	2.73	18 ⁸¹ / ₈₀	2.65
30—35	2.74	1868	3.49	1881	2.31	18 ⁶⁶ / ₇₀	3.09	18 ⁸¹ / ₈₅	2.44	18 ⁷¹ / ₈₀	2.63	18 ⁸¹ / ₈₀	2.57
35—40	2.91	1868	3.95	1873	2.37	18 ⁶⁶ / ₇₀	3.54	18 ⁷¹ / ₇₅	2.56	18 ⁸¹ / ₈₀	2.69	18 ⁷¹ / ₈₀	2.65
40—45	3.30	1868	5.55	1874	2.47	18 ⁶⁶ / ₇₀	4.64	18 ⁷¹ / ₇₅	2.58	18 ⁸¹ / ₈₀	2.89	18 ⁷¹ / ₈₀	2.66
45—50	3.64	1868	6.17	1882	2.53	18 ⁶⁶ / ₇₀	5.25	18 ⁸¹ / ₈₅	2.77	18 ⁸¹ / ₈₀	3.05	18 ⁷¹ / ₈₀	2.98
50—55	4.02	1868	6.40	1873	2.82	18 ⁶⁶ / ₇₀	5.50	18 ⁸¹ / ₈₅	3.25	18 ⁷¹ / ₈₀	3.60	18 ⁸¹ / ₈₀	3.31
55—60	4.26	1868	5.68	1873	3.25	18 ⁶⁶ / ₇₀	5.03	18 ⁷¹ / ₇₅	3.65	18 ⁸¹ / ₈₀	4.01	18 ⁷¹ / ₈₀	3.92
60—65	4.69	1867	5.86	1872	3.52	18 ⁶⁶ / ₇₀	5.19	18 ⁷¹ / ₇₅	3.81	18 ⁸¹ / ₈₀	4.79	18 ⁷¹ / ₈₀	4.19
65—70	4.86	1867	6.51	1873	3.27	18 ⁶⁶ / ₇₀	5.69	18 ⁷¹ / ₇₅	3.91	18 ⁸¹ / ₈₀	5.04	18 ⁷¹ / ₈₀	4.00
70—75	4.46	1867	6.09	1882	3.34	18 ⁶⁶ / ₈₀	5.03	18 ⁸¹ / ₈₅	3.98	18 ⁸¹ / ₈₀	4.50	18 ⁷¹ / ₈₀	4.05
75—80	3.09	1890	3.88	1868	2.10	18 ⁶⁶ / ₈₀	3.55	18 ⁶⁶ / ₇₀	2.73	18 ⁸¹ / ₈₀	3.27	18 ⁷¹ / ₈₀	3.19
80—	2.31	1888	3.12	1868	1.22	18 ⁶⁶ / ₈₀	2.83	18 ⁶⁶ / ₇₀	1.71	18 ⁸¹ / ₈₀	2.78	18 ⁷¹ / ₈₀	2.27
0—5	43.99	1873	52.76	1868	28.93	18 ⁷¹ / ₇₅	50.21	18 ⁶⁶ / ₇₀	34.87	18 ⁷¹ / ₈₀	49.21	18 ⁸¹ / ₈₀	45.98
0—10	49.53	1873	58.24	1868	37.68	18 ⁷¹ / ₇₅	54.66	18 ⁶⁶ / ₇₀	41.53	18 ⁷¹ / ₈₀	53.94	18 ⁸¹ / ₈₀	51.42
10—20	4.50	1868	6.30	1867	3.57	18 ⁶⁶ / ₇₀	5.14	18 ⁶⁶ / ₈₀	4.15	18 ⁷¹ / ₈₀	4.25	18 ⁸¹ / ₈₀	4.25
20—30	5.69	1869	6.78	1878	5.22	18 ⁶⁶ / ₇₀	6.04	18 ⁸¹ / ₈₅	5.27	18 ⁷¹ / ₈₀	5.67	18 ⁸¹ / ₈₀	5.43
30—40	5.65	1868	7.44	1881	4.83	18 ⁶⁶ / ₇₀	6.63	18 ⁸¹ / ₈₅	5.02	18 ⁷¹ / ₈₀	5.28	18 ⁸¹ / ₈₀	5.26
40—50	6.94	1868	11.72	1882	5.07	18 ⁶⁶ / ₇₀	9.89	18 ⁸¹ / ₈₅	5.54	18 ⁸¹ / ₈₀	5.94	18 ⁷¹ / ₈₀	5.54
50—60	8.28	1868	12.08	1873	6.07	18 ⁶⁶ / ₇₀	10.53	18 ⁷¹ / ₇₅	7.13	18 ⁷¹ / ₈₀	7.52	18 ⁸¹ / ₈₀	7.32
60—70	9.55	1867	12.37	1873	6.79	18 ⁶⁶ / ₇₀	10.88	18 ⁷¹ / ₇₅	7.72	18 ⁸¹ / ₈₀	9.83	18 ⁷¹ / ₈₀	8.19
70—	9.86	1888	12.60	1868	7.60	18 ⁶⁶ / ₈₀	11.41	18 ⁶⁶ / ₇₀	9.36	18 ⁷¹ / ₈₀	9.51	18 ⁸¹ / ₈₀	10.55

Kuolleita ikävuosittain %:na kaikista kuolleista 1866—90.

Naispuolisia.											
Ikä- vuodet.	1866—90 %	Yksityisinä vuosina.		5-vuotisjaksoina.		10-vuotisjaksoina.					
		Korkein määrä %	Alin määrä %	Korkein määrä %	Alin määrä %	Korkein määrä %	Alin määrä %				
0—1	21.96	1872 28.82	1868 12.37	1871/75 26.46	1866/70 16.35	1871/80 25.30	1861/90 23.06				
2—3	12.32	1878 15.33	1870 8.47	1876/80 13.67	1866/70 10.70	1871/80 13.51	1861/90 12.42				
4—5	5.44	1868 6.75	1871 2.97	1881/85 5.95	1871/75 4.89	1861/90 5.49	1871/80 5.26				
5—10	5.43	1868 8.07	1872 3.39	1869/70 6.16	1871/75 4.38	1861/90 5.46	1871/80 4.82				
10—15	2.33	1868 3.26	1867, 72 1.70	1866/70 2.56	1871/75 2.11	1861/90 2.35	1871/80 2.13				
15—20	2.35	1869 2.85	1867 1.96	1866/90 2.46	1861/85 2.22	1871/80 2.35	1861/90 2.34				
20—25	2.58	1869 3.05	1882, 89 2.23	1866/70 2.65	1876/80 2.52	1871/80 2.57	1861/90 2.53				
25—30	2.81	1869 3.76	1885 2.40	1866/70 2.97	1861/85 2.53	1871/80 2.85	1861/90 2.66				
30—35	2.95	1868 3.41	1878 2.48	1866/70 3.13	1861/85 2.96	1861/90 2.91	1871/80 2.84				
35—40	3.11	1868 3.87	1885 2.51	1866/70 3.62	1861/85 2.71	1861/90 2.91	1871/80 2.91				
40—45	3.26	1868 4.95	1874 2.54	1866/70 4.42	1876/80 2.70	1861/90 2.88	1871/80 2.74				
45—50	3.20	1868 5.32	1882 2.28	1866/70 4.59	1861/85 2.43	1871/80 2.67	1861/90 2.65				
50—55	3.60	1868 5.67	1885 2.57	1866/70 4.96	1861/85 2.85	1871/80 3.24	1861/90 2.93				
55—60	4.13	1868 5.37	1873 3.07	1866/70 4.91	1871/75 3.72	1871/80 3.84	1861/90 3.81				
60—65	4.95	1867 6.17	1873 3.74	1866/70 5.41	1871/75 4.33	1861/90 4.95	1871/80 4.57				
65—70	5.66	1867 7.39	1874 4.04	1866/70 6.58	1871/75 4.67	1861/90 5.83	1871/80 4.74				
70—75	5.63	1867 7.23	1881 4.34	1866/90 6.26	1876/80 4.89	1861/90 5.68	1871/80 5.21				
75—80	4.37	1888 5.26	1868 3.15	1866/90 4.84	1866/70 3.87	1871/80 4.59	1861/90 4.55				
80—	3.92	1888 5.42	1868 2.28	1866/90 4.73	1866/70 3.07	1871/80 3.79	1861/90 4.66				
0—5	39.72	1873 48.18	1868 20.80	1871/75 44.67	1866/70 32.65	1871/80 44.07	1861/90 40.97				
0—10	45.15	1873 53.59	1867 36.11	1871/75 49.05	1866/70 38.81	1871/80 48.89	1861/90 46.43				
10—20	4.68	1869 5.89	1867 3.66	1866/70 4.92	1871/75 4.47	1861/90 4.69	1871/80 4.48				
20—30	5.39	1869 6.51	1882 4.71	1866/70 5.62	1861/85 5.06	1871/80 5.42	1861/90 5.19				
30—40	6.06	1868 7.28	1878 5.12	1866/70 6.75	1861/85 5.48	1871/80 5.82	1861/90 5.75				
40—50	6.46	1868 10.27	1878 4.87	1866/70 9.01	1861/85 5.17	1861/90 5.53	1871/80 5.41				
50—60	7.73	1868 11.04	1873 5.90	1866/70 9.87	1861/85 6.60	1871/80 7.08	1861/90 6.74				
60—70	10.61	1867 13.56	1873 7.92	1866/70 11.99	1871/75 9.00	1861/90 10.78	1871/80 9.31				
70—	13.92	1888 17.34	1868 10.89	1866/90 15.83	1866/70 13.03	1861/90 14.89	1871/80 13.59				

Edellisistä tauluista käy selville, että kuolleista tavallisina vuosina oli

	Miespuolisia.	Naispuolisia.
1:llä ikävuodellaan noin	25 %	20 %
2—5 v. >	20 »	20 »
5—10 » >	5 »	5 »
0—10 » >	50 »	45 »
10—60 » >	30 »	30 »
yli 60 vuoden >	20 »	25 »
» 70 » >	10 »	15 »

Erotus alimman ja ylimmän kuolleisuuden välillä on varsinkin ensimmäisinä ikävuosina suuri. Niinpä nousee esim. kuolleitten miespuolisten erotus 1:nä ikävuotena 22.56 %:iin (korkein määrä 1872 35.07 %; alin 1868 12.51 %) ja naispuolisten 16.45 %:iin (korkein määrä 1872 28.82 %; alin 1868 12.37 %). Silmiin pistävää on, että v. 1868 kuolleitten prosenttimäärä ikäluokassa 0—1 v. oli niin vähäpätöinen kuolleitten koko lukuun nähden.

Kuolleisuus iän ja sukupuolen mukaan sekä aviollisten että aviottomina syntyneiden keskuudessa.

Kuolleisuus on hyvin erilainen eri ikäluokissa. Heti syntymän jälkeen on se suurin. Sen suuruus vähenee sen jälkeen ensimmäisestä päivästä, ensimmäisestä viikosta, ensimmäisestä kuukaudesta, ensimmäisestä vuodesta alkaen. Ensimmäisenä ikävuotena kuoli syntyneistä ajanjaksona 1881—90 16.40 % miespuolisia ja 13.83 % naispuolisia. Samoin kuin yleinen kuolleisuus on vähentynyt, on myöskin lasten kuolleisuus tullut pienemmäksi. Sen jälkeen kuin se ikäluokassa 0—1 v. molempain sukupuolten kesken vuosina 1866—70 oli 27.09 % saman ikäluokan keskimääräisestä väkiluvusta, aleni se vähitellen 16.89 %:iin vuosina 1886—90. Korkeimmilleen, 47.25 %:iin, nousi se 1868, alimmillaan, 15.71 %:issa, oli se 1887. Ensimmäisen ikävuoden jälkeen vähenee kuolleisuus, ensin nopeammin, sitten hitaammin: miespuolisten kesken 14 ikävuoteen (0.39 %:iin) asti, naispuolisten kesken 15 ikävuoteen (0.45 %:iin) asti. Sen jälkeen lisääntyy se miespuolisten kesken 23, 24 ikävuoteen saakka (0.75 %:iin), mutta vähenee taas 29, 30 ikävuoteen saakka (0.73 %:iin). Kuolleisuus lisääntyy sen jälkeen vähitellen ensin hitaammin, sitten yhä nopeammin aina elämän loppuun asti (90 v. iässä 25.29 %). Naispuolisten kesken kasvaa kuolleisuus 15 ikävuodesta keskeyttäen aina elämän loppuun asti (90 v. iässä — 22.96 %).

Aina 12 ikävuoteen asti on miespuolisten kuolleisuusprosentti suurempi kuin naispuolisten. Varsinkin ensimmäisenä ikävuotena on erotus suuri. 12:sta ikävuodesta 19:een asti on kuolleisuusprosentti suurempi naispuolisten, mutta

19:sta 29:ään ikävuoteen taas miespuolisten kesken. 30 vuoden iässä ovat prosentit yhtä suuret, 31—37 vuoden iässä on naispuolisten prosenttiluku suurempi ja 38 vuoden iässä ovat ne taas yhtä suuret. 39 ikävuodesta eteenpäin on sitte miesten kuolleisuusprosentti suurempi erotuksen yhä kasvaessa.

Aina vähän tuolle puolen 80 vuoden ovat kuolleisuuskoefisientit korkeammat Suomessa kuin Ruotsissa; sitä korkeammassa iässä on suhde päinvastainen. Eri maitten kuolleisuuskoefisientit ovat hyvin erilaiset, joskin yleiset pääpiirteet ovat yhteiset. Varsinkin on *lasten kuolleisuus* erilainen. Tässä suhteessa on Suomella varsin suotuista asema.

Kuten sanottu, on lasten kuolleisuus — samoin kuin yleinen kuolleisuuskin, vaikkakin suuremmassa määrässä kuin viimemainittu — viime aikoina vähentynyt. Tämä asianlaita riippuu etupäässä yleisistä seikoista, kuten rokotuksesta, paremmasta terveyden- ja lääkärinhoidosta, lisääntyvästä hyvinvoinnista, korkeammasta sivistyksestä y. m.

Katovuosina lisääntyy lasten kuolleisuus suunnattomasti. Se oli 0—1 v. ikäluokassa vuonna 1868 47.25 %.

Lasten kuolleisuus on suurempi kaupungeissa kuin maalla.

Kaikkien kuolleitten kuolleisuusprosentti ikäluokassa 0—1 v. (molempien sukupuolten kesken) oli verrattuna saman ikäluokan keskimääräiseen väkilukuun:

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1866—70	27.09 %	28.53 %	26.99 %
1886—90	16.89 »	22.14 »	16.45 »
1866—90	20.25 »	24.89 »	19.92 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

		Koko maa.			
		Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina . . .	1868	47.25 %		1887	15.71 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀	27.09 »		18 ⁸⁶ / ₉₀	16.89 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀	20.11 »		18 ⁸⁶ / ₉₀	18.05 »
		Kaupungit.			
		Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina . . .	1868	44.93 %		1887	19.84 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀	28.53 »		18 ⁸⁶ / ₉₀	22.14 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀	25.57 »		18 ⁸¹ / ₉₀	23.33 »
		Maaseutu.			
		Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina . . .	1868	47.41 %		1887	15.38 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀	26.99 »		18 ⁸⁶ / ₉₀	16.45 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀	19.77 »		18 ⁸¹ / ₉₀	17.64 »

0—1 v. iässä kuolleet verrattuina kaikkiin kuolleisiin.

Koko maa.

1866—70	17.42 %
1886—90	24.78 »
1866—90	23.94 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.
yksityisinä vuosina	1872 31.97 %	1868	12.45 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅ 29.06 »	18 ⁸⁶ / ₇₀	17.42 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀ 27.72 »	18 ⁸¹ / ₉₀	25.32 »

Kaupungit.

18 ⁶⁶ / ₇₀	20.62 %
18 ⁸⁶ / ₉₀	25.95 »
18 ⁶⁶ / ₉₀	24.40 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.
yksityisinä vuosina	1888 28.08 %	1868	17.34 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 25.95 »	18 ⁶⁶ / ₇₀	20.62 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₉₀ 25.59 »	18 ⁷¹ / ₈₀	25.04 »

Maaseutu.

1866—70	17.23 %
1886—90	24.65 »
1866—90	23.90 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.
yksityisinä vuosina	1872 32.49 %	1868	12.22 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅ 29.39 »	18 ⁶⁶ / ₇₀	17.23 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀ 27.96 »	18 ⁸¹ / ₉₀	25.29 »

Aviottomien lasten kuolleisuus 0—1 v. iässä on paljoo suurempi kuin aviolaisten.

Niinpä kuoli *koko maassa*:

	aviolapsia.	aviottomia.	
18 ⁶⁶ / ₇₀	26.36 %	37.04 %	0—1 v. ikäluokan keskimäär. väkiluvusta.
18 ⁸⁶ / ₉₀	16.49 »	22.88 »	» » » » »
18 ⁶⁶ / ₉₀	19.72 »	27.23 »	» » » » »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

		Aviolapsia.	
		Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina . . .	1868	46.12 0/0	1887 15.41 0/0
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀	26.36 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 16.49 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀	19.57 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 17.62 »

		Aviottomia.	
		Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina . . .	1868	63.54 0/0	1887 20.10 0/0
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀	37.04 »	18 ⁸⁶ / ₉₀ 22.88 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀	26.71 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 24.27 »

100:aa 0—1 v. ikäistä aviolasta kohden kuoli koko maassa aviottomia 0—1 v. iässä:

18 ⁶⁶ / ₇₀	140.5 0/0
18 ⁸⁶ / ₉₀	138.8 »
18 ⁸⁶ / ₉₀	138.1 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

		Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina . . .	1870	159.0 0/0	1877 128.3 0/0
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀	140.5 »	18 ⁷⁶ / ₈₀ 133.4 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₉₀	137.7 »	18 ⁷¹ / ₈₀ 136.5 »

Miespuolisten kuolleisuus on 81—82 v. iässä = kuolleisuus 1 ikävuotena.

Naispuolisten » » 80—81 » » = » 1 » »

Ensimmäisellä ikävuodellaan kuoli vuosittain koko maassa:

1866—70	12,018
1871—75	11,625
1886—90	11,395

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Korkein.		Alin.	
1868 . . .	17,141	1869 . . .	8,220

Kuolleet $\%$:na vastaavien ikäluokkien keskimääräisestä väkiluvusta:

Koko maa.

Miespuolisia.

	Ikä, vuosi.							
	0—5.	0—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—.
18 ⁶⁶ / ₇₀	10.12 $\%$	6.68 $\%$	1.04 $\%$	1.44 $\%$	2.00 $\%$	3.57 $\%$	5.86 $\%$	13.20 $\%$
18 ⁸⁶ / ₉₀	6.50 $\%$	3.93 $\%$	0.45 $\%$	0.75 $\%$	0.86 $\%$	1.23 $\%$	2.08 $\%$	6.46 $\%$
18 ⁶⁶ / ₉₀	7.97 $\%$	4.96 $\%$	0.59 $\%$	0.88 $\%$	1.07 $\%$	1.67 $\%$	2.80 $\%$	7.87 $\%$

Yksityisinä vuosina:

Korkein määrä.

1868:

17.36 $\%$	12.53 $\%$	2.64 $\%$	3.10 $\%$	4.65 $\%$	8.67 $\%$	13.91 $\%$	24.96 $\%$
------------	------------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------	------------

Alin määrä.

1887:		1871:	1872:			1871
6.02 $\%$	3.64 $\%$	0.37 $\%$	0.64 $\%$	0.75 $\%$	1.01 $\%$	1.88 $\%$
					1.88 $\%$	6.15 $\%$

5-vuotisjaksoina:

Korkein määrä.

18⁶⁶/₇₀:

10.12 $\%$	6.68 $\%$	1.04 $\%$	1.44 $\%$	2.00 $\%$	3.57 $\%$	5.86 $\%$	13.20 $\%$
------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------

Alin määrä.

18 ⁸⁶ / ₉₀ :			18 ⁸¹ / ₈₅ :		18 ⁷¹ / ₇₅ :	18 ⁸⁶ / ₉₀ :	
6.50 $\%$	3.93 $\%$	0.45 $\%$	0.74 $\%$	0.85 $\%$	1.15 $\%$	2.08 $\%$	6.46 $\%$

10-vuotisjaksoina:

Korkein määrä.

18⁷¹/₈₀:

7.97 $\%$	4.91 $\%$	0.50 $\%$	0.77 $\%$	0.89 $\%$	1.24 $\%$	2.23 $\%$	6.99 $\%$
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Alin määrä.

18⁸¹/₉₀:

7.12 $\%$	4.34 $\%$	0.48 $\%$	0.74 $\%$	0.85 $\%$	1.23 $\%$	2.13 $\%$	6.59 $\%$
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Naispuolisia.

	0—5.	0—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	öfver 60.
18 ⁶⁶ / ₇₀	9.21 ‰	6.05 ‰	0.95 ‰	1.25 ‰	1.85 ‰	2.91 ‰	4.62 ‰	11.94 ‰
18 ⁸⁶ / ₉₀	5.60 ‰	3.42 ‰	0.49 ‰	0.69 ‰	0.88 ‰	1.03 ‰	1.67 ‰	6.04 ‰
18 ⁸⁶ / ₉₀	7.02 ‰	4.40 ‰	0.59 ‰	0.79 ‰	1.05 ‰	1.39 ‰	2.21 ‰	7.30 ‰

Yksityisinä vuosina:

Korkein määrä.

1868

16.35 ‰	11.43 ‰	2.16 ‰	2.33 ‰	3.90 ‰	6.45 ‰	10.06 ‰	20.79 ‰
---------	---------	--------	--------	--------	--------	---------	---------

Alin määrä.

1887:	1871:	1872:	1879:	1890:	1887:
5.11 ‰	3.13 ‰	0.36 ‰	0.59 ‰	0.77 ‰	0.95 ‰
1.52 ‰	5.68 ‰				

5-vuotisjaksoina:

Korkein määrä.

18⁶⁶/₇₀

9.21 ‰	6.05 ‰	0.95 ‰	1.25 ‰	1.85 ‰	2.91 ‰	4.62 ‰	11.94 ‰
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	---------

Alin määrä.

18 ⁸⁶ / ₉₀	18 ⁷¹ / ₇₅	18 ⁸¹ / ₈₅	18 ⁸⁶ / ₉₀
5.60 ‰	3.42 ‰	0.49 ‰	0.67 ‰
0.84 ‰	1.02 ‰	1.66 ‰	6.04 ‰

10-vuotisjaksoina:

Korkein määrä.

18⁷¹/₈₀

7.00 ‰	4.36 ‰	0.51 ‰	0.70 ‰	0.90 ‰	1.07 ‰	1.77 ‰	6.57 ‰
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Alin määrä.

18⁸¹/₉₀

6.18 ‰	3.80 ‰	0.51 ‰	0.68 ‰	0.86 ‰	1.03 ‰	1.67 ‰	6.14 ‰
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Kuten näkyy, on kuolleisuus ajanjaksona 1866—90 kaikissa ikäluokissa vähentynyt, enimmänsä kuitenkin 0—5 v. ikäisten ja yli 60 v. vanhojen kesken.

Yli 80 v. vanhoina kuolleet verrattuna kaikkiin kuolleisiin.

Koko maa.

1866--70	2.38 %
1886--90	3.76 >
1866--90	3.09 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina 1888	4.26 %	1868 1.72 %
5-vuotisjaksona 18 ⁸⁶ / ₉₀	3.76 >	18 ⁸⁶ / ₇₀ 2.38 >
10-vuotisjaksona 18 ⁸¹ / ₉₀	3.70 >	18 ⁷¹ / ₈₀ 3.02 >

Kaupungit.

1881--85	2.89 %
1886--90	2.71 >
1881--90	2.79 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina 1885	3.33 %	1890 2.05 %

Maaseutu.

1881--85	3.71 %
1886--90	3.88 >
1881--90	3.79 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina 1888	4.42 %	1882 3.98 %

Jotta kävisi selville väkiluvun asteittainen vähentyminen kuoleman kautta, on muodostettu seuraava taulu Suomessa 1881--91 vallinneitten kuolleisuus-suhteitten mukaan. Jos otaksutaan 100,000 henkeä kumpaakin sukupuolta syntyneen määrättynä vuonna, saavutti heistä:

	Miespuolisia.	Naispuolisia.
0 vuoden iän	100,000	100,000
1 » »	83,600	86,170
3 » »	75,714	78,579
5 » »	72,300	75,152

		Miespuolisia.	Naispuolisia.
10	vuoden iän	68,782	71,583
20	» »	65,546	68,034
30	» »	60,890	63,584
40	» »	55,942	58,347
50	» »	49,434	52,646
60	» »	39,790	44,460
70	» »	24,884	29,769
80	» »	8,118	10,902
90	» »	738	1,320
100	» »	7	29

Jälellä olevan elämän keskipituus, jolla ymmärretään sitä vuosimäärää, jonka määrättyssä iässä oleva henkilö vielä voi toivoa saavansa elää, oli Suomessa vuosien 1881—91 kuolleisuuden mukaan:

	Miespuolisilla.	Naispuolisilla.
0 v. iässä	41.4 vuotta	44.2 vuotta
5 » »	51.8 »	53.4 »
10 » »	49.3 »	50.9 »
20 » »	41.5 »	43.3 »
30 » »	34.3 »	36.0 »
40 » »	26.9 »	28.8 »
50 » »	19.7 »	21.3 »
60 » »	13.2 »	14.3 »
70 » »	8.0 »	8.6 »
80 » »	4.5 »	5.0 »
90 » »	2.6 »	3.0 »
100 » »	1.0 »	1.2 »

Määrätyn ikäluokan *todennäköisesti jälellä olevan elämän pituudella* ymmärretään ajanjakso, joka kuluu siihen asti, jolloin tasan puolet ikäluokan henkilömäärästä on kuollut. Todennäköisesti jälellä olevan elämän pituus oli vuosien 1881—91 olotilan mukaan:

	Miespuolisilla.	Naispuolisilla.
0 v. iässä	49.3 vuotta	53.8 vuotta
3 » »	58.6 »	61.2 »
10 » »	54.1 »	56.5 »
20 » »	45.2 »	47.6 »
30 » »	36.7 »	38.9 »
40 » »	28.2 »	30.3 »

	Miespuolisilla.	Naispuolisilla.
50 v. iässä	20.1 vuotta	21.8 vuotta
60 » »	12.8 »	13.9 »
70 » »	7.1 »	7.7 »
80 » »	3.6 »	4.0 »
90 » »	1.9 »	2.3 »
100 » »	—	—

Todennäköinen koko elämän pituus oli siis 1881—91:

	Miespuolisilla.	Naispuolisilla.
0 vuoden iässä	49 vuotta	54 vuotta
3 » »	62 »	64 »
10 » »	64 »	66 »
20 » »	65 »	68 »
30 » »	67 »	69 »
40 » »	68 »	70 »
50 » »	70 »	72 »
60 » »	73 »	74 »
70 » »	77 »	78 »
80 » »	84 »	84 »
90 » »	92 »	92 »
99 » »	99.5 »	99.6 »

Kuolleitten keski-ikä oli koko maassa:

	Miespuolisten.	Naispuolisten.	Molempain sukupuolten.
1866—70	30.05 vuotta	32.80 vuotta	31.45 vuotta
1886—90	27.36 »	31.19 »	29.24 »
1866—90	26.50 »	29.97 »	28.20 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

		Miespuolisten.	
		Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1867	31.90 vuotta	1873 21.39 vuotta
5-vuotisjaksoina .	18 ⁶⁶ / ₇₀	30.05 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 23.54 »
10-vuotisjaksoina .	18 ⁸¹ / ₉₀	26.02 »	18 ⁷¹ / ₈₀ 24.14 »
		Naispuolisten.	
		Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1867	35.57 vuotta	1873 24.87 vuotta
5-vuotisjaksoina .	18 ⁶⁶ / ₇₀	32.80 »	18 ⁷¹ / ₇₅ 27.69 »
10-vuotisjaksoina .	18 ⁸¹ / ₉₀	29.76 »	18 ⁷¹ / ₈₀ 27.92 »

Molempain sukupuolten.					
Korkein.			Alin.		
yksityisinä vuosina	1867	33.74 vuotta	1873	23.12 vuotta	
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₇₀	31.45 »	18 ⁷¹ / ₇₅	25.59 »	
10-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₉₀	27.85 »	18 ⁷¹ / ₈₀	26.00 »	

Kaupungeissa oli kuolleitten keski-ikä:

	Miespuolisten.	Naispuolisten.	Molempain sukupuolten.
18 ⁸¹ / ₈₅ . . .	23.87 vuotta	28.44 vuotta	25.95 vuotta
18 ⁸⁶ / ₉₀ . . .	24.08 »	29.74 »	26.80 »
18 ⁸¹ / ₉₀ . . .	23.88 »	29.12 »	26.39 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Miespuolisten.					
Korkein.			Alin.		
yksityisinä vuosina	1889	25.65 vuotta	1890	22.24 vuotta	
Naispuolisten.					
Korkein.			Alin.		
yksityisinä vuosina	1889	31.17 vuotta	1890	27.48 vuotta	
Molempain sukupuolten.					
Korkein.			Alin.		
yksityisinä vuosina	1889	28.31 vuotta	1890	24.70 vuotta	

Maaseudulla oli kuolleitten keski-ikä:

	Miespuolisten.	Naispuolisten.	Molempain sukupuolten.
18 ⁸¹ / ₈₅ . . .	24.82 vuotta	28.35 vuotta	26.55 vuotta
18 ⁸⁶ / ₉₀ . . .	27.72 »	31.34 »	29.50 »
18 ⁸¹ / ₉₀ . . .	26.24 »	29.82 »	28.00 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Miespuolisten.					
Korkein.			Alin.		
yksityisinä vuosina	1888	29.33 vuotta	1882	23.44 vuotta	
Naispuolisten.					
Korkein.			Alin.		
yksityisinä vuosina	1888	33.11 vuotta	1882	26.77 vuotta	
Molempain sukupuolten.					
Korkein.			Alin.		
yksityisinä vuosina	1888	31.20 vuotta	1882	25.06 vuotta	

Maaseudulla oli kuolleitten keski-ikä korkeampi kuin kaupungeissa.

Kuolleitten keski-ikä ei ole mitään erityistä tilastotieteellistä arvoa. Sen yleneminen tai aleneminen ei varmasti ilmaise edistystä taikka taantumista. Niinpä esim. osottavat 18⁸⁶/₇₀:n luvut, että näinä vuosina kuoli suhteellisesti enemmän täysikasvuisia kuin 18⁸⁶/₉₀, vaikka keski-ikä näinä viimeksi mainittuina vuosina oli alhaisempi. Tämä taas johtui siitä, että lapsia kuoli suhteellisesti enemmän. Kuitenkin olivat kuolleisuussuhteet jälkimäisenä viisivuotiskautena verrattomasti paremmat kuin edellisenä.

Kuolleisuus sukupuolen ja sivilisäädyn mukaan.

Kuolleita ‰:na saman sukupuolen ja sivilisäädyn keski-ikäluvusta.

Koko maa.

Miespuolisia.

	15 vuotta nuorempia lapsia.	15 vuotta vanhempia naimattomia.	Naineita.	Leskiä ja erotettuja.
18 ⁸¹ / ₈₅ . . .	3.57 ‰	0.96 ‰	1.64 ‰	6.39 ‰
18 ⁸⁶ / ₉₀ . . .	2.90 ‰	0.91 ‰	1.70 ‰	6.31 ‰
18 ⁸¹ / ₉₀ . . .	3.22 ‰	0.93 ‰	1.67 ‰	6.35 ‰

Naispuolisia.

	15 vuotta nuorempia lapsia.	15 vuotta vanhempia naimattomia.	Naineita.	Leskiä ja erotettuja.
18 ⁸¹ / ₈₅ . . .	3.15 ‰	0.93 ‰	1.27 ‰	4.67 ‰
18 ⁸⁶ / ₉₀ . . .	2.55 ‰	0.92 ‰	1.33 ‰	4.67 ‰
18 ⁸¹ / ₉₀ . . .	2.84 ‰	0.93 ‰	1.30 ‰	4.67 ‰

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat yksityisinä vuosina:

Miespuolisia.

	15 vuotta nuorempia lapsia.	15 vuotta vanhempia naimattomia.	Naineita.	Leskiä ja erotettuja.
Korkein 1881	4.18 ‰	1881 1.06 ‰	1881 1.77 ‰	1881 6.75 ‰
Alin 1887, 88	2.69 ‰	1888 0.88 ‰	1883 1.55 ‰	1887 5.72 ‰

Naispuolisia.

	15 vuotta nuorempia lapsia.	15 vuotta vanhempia naimattomia.	Naineita.	Leskiä ja erotettuja.
Korkein 1881	3.77 ‰	1881 1.02 ‰	1888 1.39 ‰	1881 5.05 ‰
Alin 1887	2.33 ‰	1882 0.88 ‰	1882 1.23 ‰	1882 4.35 ‰

Tästä näkyy, että kuolleisuus on suurin leskien ja erotettujen ja sitä lähinnä 15 vuotta nuorempien lasten kesken, ja lopuksi että kuolleisuus täysikasvuisten naineitten kesken on suurempi kuin naimattomien.

Kuolleita sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan %:na kaikista vastaavan sukupuolen kuolleista.

Koko maa.

Miespuolisia.

	15 vuotta nuorempia lapsia.	15 vuotta vanhempia naimattomia.	Naineita.	Leskiä ja erotettuja.
18 ⁸¹ / ₈₅ . . .	55.98 %	10.64 %	24.64 %	8.74 %
18 ⁸⁶ / ₉₀ . . .	51.17 >	11.26 >	28.12 >	9.45 >
18 ⁸¹ / ₉₀ . . .	53.61 >	10.95 >	26.35 >	9.09 >

Naispuolisia.

	15 vuotta nuorempia lapsia.	15 vuotta vanhempia naimattomia.	Naineita.	Leskiä ja erotettuja.
18 ⁸¹ / ₈₅ . . .	51.29 %	10.40 %	19.97 %	18.34 %
18 ⁸⁶ / ₉₀ . . .	46.21 >	11.24 >	23.00 >	19.55 >
18 ⁸¹ / ₉₀ . . .	48.78 >	10.81 >	21.47 >	18.94 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat yksityisinä vuosina:

Miespuolisia.

	15 vuotta nuorempia lapsia.	15 vuotta vanhempia naimattomia.	Naineita.	Leskiä ja erotettuja.
Korkein 1882	57.96 %	1890 12.04 %	1888 29.81 %	1888 10.29 %
Alin 1888	48.68 >	1886 9.93 >	1882 23.25 >	1882 8.21 >

Naispuolisia.

	15 vuotta nuorempia lapsia.	15 vuotta vanhempia naimattomia.	Naineita.	Leskiä ja erotettuja.
Korkein 1882	53.46 %	1887 11.88 %	1887 24.47 %	1888 20.90 %
Alin 1888	43.70 >	1882 9.96 >	1881 18.82 >	1882 17.13 >

Kuolleisuus kuukausittain.

Kunakin kuukautena kuolleet verrattuina 1,200:aan.

A. Miespuoliset.

Koko maa.

	1881—90.	Korkein määrä.	Alin määrä.
Tammikuu . .	114	1890 146	1881 105
Helmikuu . .	112	1882 117	1884 107
Maaliskuu . .	112	1883 120	1889 104
Huhtikuu . .	106	1881 112	1888 95
Joulukuu . .	106	1889 135	1881 90
Toukokuu . .	104	1881 115	1888 96
Marraskuu . .	98	1888 109	1889 90

	1881—90.	Korkein määrä.		Alin määrä.	
Kesäkuu . . .	96	1881	111	1889	86
Lokakuu . . .	91	1888	99	1889	82
Heinäkuu . . .	89	1889	101	1888	84
Elokuu . . .	87	1889	94	1888	82
Syyskuu . . .	85	1885	89	1890	78

Vuosittainen vaihtelu oli 1881—90 seuraava:

Tammikuu **114**; senjälkeen:

nousu.	lasku.
	Syyskuuhun 85 %
Joulukuuhun 106 %	

Kaupungit.

	1881—90.	Korkein määrä.		Alin määrä.	
Joulukuu . . .	105	1889	173	1881	84
Tammikuu . . .	104	1890	128	1889	80
Helmikuu . . .	104	1881	116	1888	92
Maaliskuu . . .	104	1883	118	1889	91
Huhtikuu . . .	104	1883	120	1885	91
Kesäkuu	102	1888	115	1882, 90	91
Toukokuu . . .	101	1881	117	1889	86
Elokuu	99	1882	116	1881	82
Heinäkuu . . .	98	1889	118	1890	86
Marraskuu . . .	97	1885	111	1886	81
Lokakuu	92	1882	105	1889	75
Syyskuu	90	1888	106	1885, 86	80

Vuosittainen vaihtelu oli 1881—90 seuraava:

Tammikuu—Huhtikuu 104:

nousu.	lasku.
	Toukokuuhun . . 101 %
Kesäkuuhun . . . 102 %	Heinäkuuhun . . 98 »
Elokuuhun 99 »	Syyskuuhun . . . 90 »
Joulukuuhun . . . 105 »	

Maaseutu.

	1881—90.	Korkein.		Alin.	
Tammikuu . . .	114	1890	149	1881	105
Helmikuu . . .	113	1888	119	1881	107
Maaliskuu . . .	113	1883, 86	120	1889, 90	106
Huhtikuu . . .	107	1881, 82	112	1888	95
Joulukuu . . .	106	1889	130	1881	90
Toukokuu . . .	105	1882	116	1888	95
Marraskuu . . .	98	1888	109	1889	90
Kesäkuu . . .	96	1881	112	1889	85
Lokakuu . . .	91	1888	99	1882	85
Heinäkuu . . .	88	1889	100	1888	83
Elokuu . . .	85	1889	93	1884	80
Syyskuu . . .	84	1885	90	1890	76

Vuosittainen vaihtelu 1881—90 oli seuraava:

Tammik. 114 ; sen jälkeen:	
nonsu.	lasku.
Joulukuuhun . . . 106	Syyskuuhun . . . 84

*B. Naispuolisia.***Koko maa.**

	1881—90.	Korkein.		Alin.	
Tammikuu . . .	117	1890	148	1885	107
Maaliskuu . . .	116	1883	126	1889	107
Helmikuu . . .	115	1888	124	1884	106
Huhtikuu . . .	108	1882	115	1888	97
Joulukuu . . .	108	1889	138	1881, 82	97
Toukokuu . . .	102	1881, 86	109	1889	93
Marraskuu . . .	97	1888	106	1889	91
Kesäkuu . . .	93	1881	107	1889	84
Lokakuu . . .	90	1888	96	1889	78
Heinäkuu . . .	86	1889	99	1884	77
Elokuu . . .	85	1889	95	1884, 88	79
Syyskuu . . .	83	1885	93	1890	79

Vuosittainen vaihtelu 1881—90 oli seuraava:

Tammik. **117**; sen jälkeen:

nousu.	lasku.
	Helmikuuhun . . . 115
Maalikuuhun . . . 116	Syyskuuhun . . . 83
Joulukuuhun . . . 108	

Kaupungit.

	1881—90.	Korkein.	Alin.
Helmikuu	112	1883 146	1885 93
Maaliskuu	110	1883 127	1890 92
Tammikuu	109	1881 122	1888 92
Joulukuu	106	1889 146	1888 79
Huhtikuu	105	1883 114	1889 85
Toukokuu	102	1888 116	1883 89
Marraskuu	100	1882 112	1883 90
Elokuu	95	1882 125	1883 83
Heinäkuu	91	1889 116	1881 78
Lokakuu	91	1888 100	1883, 89 81
Kesäkuu	90	1888 106	1882 81
Syyskuu	89	1882 97	1883 76

Vuosittainen vaihtelu 1881 - 90 oli seuraava:

Tammik. 109; sen jälkeen:

nousu.	lasku.
Helmikuuhun . . . 112	Kesäkuuhun . . . 90
Elokuuhun 95	Syyskuuhun 89
Joulukuuhun . . . 106	

Maaseutu.

	1881—90.	Korkein.	Alin.
Tammikuu	118	1890 151	1881, 85 106
Helmikuu	116	1888 124	1887 106
Maaliskuu	116	1883 126	1889 107
Huhtikuu	108	1882 118	1888 95
Joulukuu	108	1889 137	1881, 82 96

	1881—90.	Korkein.	Alin.
Toukokuu . . .	102	1884, 86 109	1889 91
Marraskuu . . .	96	1888 107	1889 90
Kesäkuu . . .	93	1881 109	1889 83
Lokakuu . . .	90	1888 95	1889 78
Heinäkuu . . .	86	1889 98	1884 77
Elokuu . . .	84	1889 95	1889 78
Syyskuu . . .	83	1885 93	1890 77

Vuosittainen vaihtelu 1881 - 90 oli seuraava:

Tammik. 118 ; sen jälkeen:	nousu.	lasku.
Joulukuuhun . . . 108		Syyskuuhun . . . 83

C. Molemmat sukupuolet.

Koko maa.

	1866—90.			1881—90.			
	Keskimäärä.	Korkein.	Alin.	Keskimäärä.	Korkein.	Alin.	
Toukok.	121	1868	216	1872 93	103	1881 112	1888, 89 96
Huhtik.	118	1868	183	1888 96	107	1882 113	1888 96
Maalisk.	115	1869, 74	130	1867 97	114	1883 123	1889 106
Helmik.	112	1870	148	1868 86	114	1888 120	1884, 87 107
Tammik.	107	1890	147	1868 68	116	1890 147	1881, 85 107
Kesäk.	105	1868	156	1889 85	95	1881 109	1089 85
Jouluk.	97	1889	136	1868 43	106	1889 136	1881 94
Heinääk.	90	1868	110	1869 75	88	1889 100	1884 81
Marrask.	90	1873	109	1868 43	98	1888 107	1889 91
Elok.	83	1889	95	1874 73	85	1889 95	1884, 88 81
Lokak.	83	1877	105	1868 41	90	1888 97	1889 80
Syysk.	79	1876	96	1868 52	84	1885 91	1890 78

Vuosittainen vaihtelu 1866—90 oli seuraava:

Tammik. 107; sen jälkeen:	nousu.	lasku.
Toukokuuhun . . . 121		Syyskuuhun . . . 79
Joulukuuhun . . . 97		

Vuosittainen vaihtelu 1881—90 oli seuraava:

Tammik. **116**; sen jälkeen:

	nousu.	lasku.
		Syyskuuhun . . . 84
Joulukuuhun . . .	106	

Kaupungit.

	1881—90.	Korkein.	Alin.
Helmikuu . . .	108	1883 119	1884, 85, 89 101
Maaliskuu . . .	107	1883 123	1890 94
Tammikuu . . .	106	1890 124	1889 87
Huhtikuu . . .	105	1886 118	1889 92
Joulukuu . . .	105	1889 160	1888 87
Toukokuu . . .	102	1881, 87, 88 108	1882 93
Marraskuu . . .	99	1885 107	1886 86
Elokuu	97	1882 120	1881, 83 85
Kesäkuu	96	1888 110	1882 86
Heinäkuu	94	1889 117	1881 83
Lokakuu	92	1885 100	1889 78
Syyskuu	89	1888 101	1885, 88 83

Vuosittainen vaihtelu 1881—90 oli seuraava:

Tammik. 106; sen jälkeen:

	nousu.	lasku.
Helmikuuhun . . .	108	
		Heinäkuuhun . . . 94
Elokuuhun	97	
		Syyskuuhun . . . 89
Joulukuuhun . . .	105	

Maaseutu.

	1881—90.	Korkein.	Alin.
Tammikuu	117	1890 150	1881, 85 106
Helmikuu	115	1888 121	1884 102
Maaliskuu	115	1883 123	1889 107
Huhtikuu	107	1882 115	1888 95
Joulukuu	107	1889 134	1881 93
Toukokuu	104	1881 113	1888 95

	1881—90.	Korkein.	Alin.
Marraskuu	97	1888 108	1889 90
Kesäkuu	94	1881 110	1889 84
Lokakuu	90	1884 99	1889 81
Heinäkuu	87	1889 99	1888 83
Elokuu	84	1889 94	1888 80
Syyskuu	83	1884 95	1890 77

Vuosittainen vaihtelu 1881—90 oli seuraava:

Tammik. 117 ; sen jälkeen:	
nousu.	lasku.
Joulukuuhun . . . 107	Syyskuuhun . . . 83

Kuukautinen kuolleisuus, erikseen luterilaisten ja kreikkalais-katolisten kesken, oli suhteessa 1,200:aan seuraava:

Luterilaisia.

	1866—90.			1881—90.		
	Keskimäärä.	Korkein.	Alin.	Keskimäärä.	Korkein.	Alin.
Toukok. 121	1868	216	1872 93	103	1881 112	1888, 89 96
Huhtik. 119	1868	183	1888 96	107	1882 113	1888 96
Maalisk. 115	1874	130	1867 97	114	1883 123	1889 105
Helmik. 111	1870	150	1868 86	113	1888 120	1884, 87 107
Tammik. 107	1890	148	1868 68	116	1890 148	1881, 85 107
Kesäk. 105	1868	156	1872, 89 85	94	1881 108	1889 85
Jouluk. 98	1868	110	1869 74	107	1889 137	1881 94
Heinäk. 90	1889	137	1868 43	87	1889 101	1884 80
Marrask. 90	1873, 77	109	1868 43	98	1888 107	1889 90
Elok. 83	1889	94	1869 67	86	1889 94	1884, 88 80
Lokak. 83	1877	106	1868 41	91	1888 97	1889 81
Syysk. 78	1877	96	1868 52	84	1885 91	1890 78

Vuosittainen vaihtelu 1866—90 oli seuraava:

Tammik. 107; sen jälkeen:	
nousu.	lasku.
Toukokuuhun . . . 121	Syyskuuhun . . . 78
Joulukuuhun . . . 98	

Kreikkalais-katolisia.

1871—80.		1881—90.		1871—90.			
Keskimäärä.		Keskimäärä.		Korkein		Alin.	
Hoinäkuun	116	Kesäkuun	116	Tammikuu	1883 134	1873	67
Toukokuun	114	Toukokuun	111	Helmikuu	1883 154	1879	65
Kesäkuun	114	Maaliskuu	106	Maaliskuu	1873 145	1877	66
Huhtikuu	113	Helmikuu	103	Huhtikuu	1878 139	1872	83
Maaliskuu	104	Tammikuu	101	Toukokuun	1880 150	1871	68
Elokuu	100	Huhtikuu	101	Kesäkuun	1881 170	1871	77
Helmikuu	97	Joulukuu	100	Heinäkuun	1873 190	1888	70
Tammikuu	96	Elokuu	97	Elokuu	1875 128	1886	73
Syyskuu	91	Heinäkuun	96	Syyskuun	1871 136	1883	57
Marraskuu	89	Marraskuu	91	Lokakuun	1881 106	1878	62
Joulukuu	88	Syyskuun	89	Marraskuu	1879 121	1874	70
Lokakuun	78	Lokakuun	89	Joulukuu	1888 128	1883	63

Vuosittainen vaihtelu oli seuraava:

1871—80.

Tammik. 96; sen jälkeen:

nousu.

lasku.

Heinäkuuhun . . **116**

Lokakuuhun . . **78**

Marraskuuhun . . 89

Joulukuuhun . . 88

1881—90.

Tammik. 101; sen jälkeen:

nousu.

lasku.

Maaliskuuhun . . 106

Huhtikuuhun . . 101

Kesäkuuhun . . **116**

Heinäkuuhun . . 96

Elokuuhun . . . 97

Syysk., Lokak. . . **89**

Joulukuuhun . . 100

Kuolleisuus on erilainen eri kuukausina ja vaihtelut siinä ovat suuremmat kuin syntyväisyydessä. Jota enemmän taloudellinen hyvinvointi ja viljelys edistyy, sitä pienemmäksi tulevat kuolleisuuden vaihtelut. Vuosina 1866—90 oli eri kuukausien korkeimman ja alimman määrän välinen erotus 42, vuosina 1881—90 32. Syy vaihteluihin on lähinnä maan topografisissa olosuhteissa

sekä lämpö määrän vaihtelussa. Senvuoksi esiintyykin kuolleisuuden maksimi talvella ja keväällä, minimi taas syksyllä ja kesällä. Maaseudulla ovat vaihtelut suuremmat kuin kaupungeissa; samoin on vaihtelu suurempi naisiin kuin miehiin nähden.

Eri sukupuoliin nähden muodostuivat olot seuraavasti:

1881—90.											
Koko maa.											
<i>Miespuolisia.</i>				<i>Naispuolisia.</i>				<i>Molemmat sukupuolet.</i>			
Kork.	Alin.	Erotus		Kork.	Alin.	Erotus		Kork.	Alin.	Erotus	
		keski- määrissä.	yksityisinä vuosina.			keski- määrissä.	yksityisinä vuosina.			keski- määrissä.	yksityisinä vuosina.
114	85	29	68	117	83	34	70	116	84	32	69
Tammik.	Syysk.			Tammik.	Syysk.			Tammik.	Syysk.		
Kaupungit.											
105	90	15	98	112	89	23	70	108	89	19	82
Jouluk.	Syysk.			Helmik.	Syysk.			Helmik.	Syysk.		
Maaseutu.											
114	84	30	73	118	83	35	74	117	83	34	73
Tammik.	Syysk.			Tammik.	Syysk.			Tammik.	Syysk.		

1866—1890.

Molemmat sukupuolet; Koko maa.

Korkein.	Alin.	Erotus	
		keskimäärissä.	yksityisinä vuosina.
121	79	42	165
Toukok.	Syysk.		

Vastaavat luvut *luterilaisiin* ja *kreikkalais-katolisiin* nähden olivat *kummallekin sukupuolelle* seuraavat:

Koko maa.

<i>Luterilaisia.</i>				<i>Kreikkalais-katolisia.</i>			
Korkein.	Alin.	Erotus		Korkein.	Alin.	Erotus	
		keski- määrissä.	yksityisinä vuosina.			keski- määrissä.	yksityisinä vuosina.
	1881—1890.				1871—1880.		
116	84	32	70	116	78	38	} 133
Tammik.	Syysk.			Heinäk.	Lokak.		
	1866—1890.				1881—1890.		
121	78	43	165	116	89	27	
Toukok.	Syysk.			Kesäk.	Lokak.		

Kuolleet ryhmitettyinä kuolinsyitten mukaan.

Mitä tulee ensitietoihin taudeista, jotka ovat aiheuttaneet kuoleman, ovat ne valitettavasti varsin epävarmoja, koska niitä yleensä antavat henkilöt, jotka eivät ole lääketieteellisesti sivistyneitä. Tällä reservationilla ne kuitenkin esitetään seuraavassa. ¹⁾

Aikakautena 1866—90 kuolleista henkilöistä kuoli:

keuhkotautiin	15.00 %
kaikellaisiin kuumeisiin	9.00 »
punaruupaliin ja tuhkaruupaliin	6.00 »
rokkoon	4.00 »
lasten vatsatautiin	2.50 »
hinkuyskään	1.40 »
punatautiin	1.30 »
lapsensaantiin	1.20 »
kuristustautiin	0.30 »
kurkkutautiin	0.15 »
mielisairauteen	0.12 »
juoppouteen	0.05 »
koleraan	0.01 »
muihin tauteihin	<u>56.60 »</u>

Tauteihin kuollut yhteensä 97.63 %

sekä väkivaltaisista kuolinsyistä:

hukkumalla	1.16 %
muiden onnettomuuksien kautta	0.91 »
toisen tuottaman kuoleman »	0.13 »
lapsenmurhan kautta	0.03 »
itsemurhan »	0.14 »
	<u>Yhteensä 2.37 %</u>

Kaikista taudeista on keuhkotaudilla säännöllisesti useimmat uhrit -- noin 15 %. Kuumetauteihin, jotka joskus esiintyvät epidemisesti, kuoli vuonna 1868 noin 60,000 henkilöä, eli n. 43 %. Kuumeet ovat myöhempinä aikoina huomattavasti vähentyneet. Rokkotauti, joka 18-vuosisadalla oli suoranainen maanvaiva, vaatii nykyään, rokotuksen tultua pakolliseksi, suhteellisesti harvoja uhreja. Kuolintapaukset lapsensaannin johdosta ovat myöskin nykyään vähentyneet, varsinkin sen jälkeen, kun kättilölaitos 1880-luvulla tuli parannetuksi. Huomattavana tapahtumana on mainittava, että vuonna 1868 kuoli nälkään ja nälän aiheuttamaan vatsatautiin 2,350 henkilöä, eli 1.71 % kaikista kuolleista.

¹⁾ Kuolinsyitten nimikkeet ovat ensitiedoissa usein varsin sopimattomat.

Tapaturmaisesti kuolleet.

Tapaturmaisesti kuoli keskimäärin vuosittain seuraava määrä henkilöitä:

	1866—70.	1886—90.	Korkein.	Alin.
Koko maa	1,030	1,190	1882 1,323	1871 906
Kaupungit	100	122	» 144	1867 86
Maaseutu	930	1,068	1889 1,153	1866 844

10,000 henkilöä kohti väkiluvun keskimäärästä sattui tapaturmasta johtuneita kuolemantapauksia.

	1866—70.	1886—90.	1866—90.
Koko maa	5.76 ‰	5.19 ‰	5.58 ‰
Kaupungit	7.83 »	5.63 »	6.89 »
Maaseutu	5.62 »	5.14 »	5.46 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Yksityisinä vuosina.

	Korkein.	Alin.
Koko maa	1868 6.94 ‰	1888 4.70 ‰
Kaupungit	1874 9.82 »	1887 4.84 »
Maaseutu	1868 6.80 »	1888 4.62 »

5-vuotisjaksoina.

	Korkein.	Alin.
Koko maa	1871/75 5.87 ‰	1886/90 5.19 ‰
Kaupungit	» 8.22 »	» 5.63 »
Maaseutu	» 5.68 »	» 5.14 »

10-vuotisjaksoina.

	Korkein.	Alin.
Koko maa	1871/80 5.72 ‰	1881/90 5.38 ‰
Kaupungit	» 7.60 »	» 6.08 »
Maaseutu	» 5.56 »	» 5.31 »

Tapaturmaisista kuolemantapauksista sattui siis suhteellisesti useammin kaupungeissa kuin maaseudulla.

Erilaisia tapaturmia kohti tuli keskimäärin alla oleva määrä kuolemantapauksia.

Koko maa.

	1866—1870.		1886—1890.	
Hukkumisen kautta	552	53.6 %	593	49.9 %
Musertumisen ja kuoliaaksi lan- keemisen kautta	108	10.5 »	217	18.3 »
Palohaavojen ja palon kautta	59	5.8 »	168	14.1 »
Toisen väkivallan »	52	5.0 »	64	5.4 »
Tukehtumisen »	30	2.9 »	45	3.8 »
Kuoliaaksi paleltumisen »	52	5.0 »	17	1.4 »
Väkijuomien »	13	1.3 »	21	1.7 »
Häkään kuoleamisen »	20	1.9 »	10	0.8 »
Ukkosen iskun »	15	1.5 »	11	0.9 »
Vahinkolaukauksen »	—	—	3	0.3 »
Muitten tapaturmain »	129	12.5 »	41	3.4 »
Koko summa	1030	100.0 »	1190	100.0 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat ajanjaksona 1866—1890:

	Korkein.		Alin.	
Hukkumisen kautta	1882	726	1867	471
Musertumisen ja kuoliaaksi lankee- misen kautta	1889	245	1867	91
Palohaavojen ja palon kautta . . .	1884	189	1869	51
Toisen väkivallan » . . .	1883	90	1866	39
Tukehtumisen » . . .	1885	58	1869	24
Kuoliaaksi paleltumisen » . . .	1868	112	1872, 89	14
Väkijuomien » . . .	1883	45	1868	8
Häkään kuoleamisen » . . .	1867	32	1882	3
Ukkosen iskun » . . .	1873	25	1781	2
Vahinkolaukauksen » . . .	1884	8	1890	—
Muitten tapaturmain » . . .	1876	174	1890	18

Korkein tapaturmain aiheuttamain kuolemantapausten prosenttimäärä tulee hukkumisen kautta kuolleitten osalle. Ajanjaksona 1886—90 hukkui vuositain keskimäärin noin 593 henkeä eli 50 % kaikista tapaturmaisesti kuolleista. Katsoen maan vesistöjen suureen määrään, jotka vesistöt kesät talvet välittävät liikennettä, on tämä myöskin ymmärrettävissä. 1 miljoonaa kohti hukkui väkiluvun keskimäärästä:

1866—70	309 henkilöä
1886—90	258 »
1866—90	287 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina . . .	1868	356	1884	220
5-vuotisjaksoina	18 ⁶⁶ / ₇₀ } 18 ⁷¹ / ₇₅ }	309	18 ⁶⁶ / ₉₀	258
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀	294	18 ⁸¹ / ₉₀	271

Tämän jälkeen seuraavat lähinnä ne kuolemantapaukset, jotka aiheutuivat musertumisesta ja kuoliaaksi lankeemisesta (18⁶⁶/₉₀ 217 vuosittain, 18⁰/₀), palo-
haavoista ja palosta (168, 14⁰/₀) ja toisen tekemästä väkivallasta (taposta ja
murhasta 64, 5⁰/₀). Yhtä miljoonaa kohti tuli keskimääräisestä väkiluvusta
tappoja ja murhia:

1866—70	29
1886—90	28
1866—90	31

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina . . .	1883	42	1888	19
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅	34	18 ⁶⁶ / ₉₀	28
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀	33	18 ⁸¹ / ₉₀	31

Tapaturmain aiheuttamia kuolemantapauksia ⁰/₀:na kaikista kuolemantapauksista.

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
18 ⁶⁶ / ₇₀ . . .	1.49 ⁰ / ₀	2.54 ⁰ / ₀	1.43 ⁰ / ₀
18 ⁶⁶ / ₉₀ . . .	2.59 >	2.74 >	2.57 >
18 ⁶⁶ / ₈₀ . . .	2.26 >	2.94 >	2.21 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.				
	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina . .	1870	3.15 ⁰ / ₀	1868	0.90 ⁰ / ₀
5-vuotisjaksoina . . .	18 ⁷¹ / ₇₅	2.71 >	18 ⁶⁶ / ₇₀	1.49 >
10-vuotisjaksoina . . .	18 ⁷¹ / ₈₀	2.57 >	18 ⁸¹ / ₉₀	2.55 >

Kaupungit.

	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina . .	1874	3.85 ⁰ / ₀	1868	1.80 ⁰ / ₀
5-vuotisjaksoina . . .	18 ⁷¹ / ₇₅	3.45 >	18 ⁶⁶ / ₇₀	2.54 >
10-vuotisjaksoina . . .	18 ⁷¹ / ₈₀	3.25 >	18 ⁸¹ / ₉₀	2.86 >

Maaseutu.

	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina . . .	1870, 72	3.10 %	1868	0.85 %
5-vuotisjaksoina . . .	18 ⁷¹ / ₇₅	2.64 »	18 ⁶⁶ / ₇₀	1.43 »
10-vuotisjaksoina . . .	18 ⁸¹ / ₉₀	2.52 »	18 ⁷¹ / ₈₀	2.51 »

Tapaturmat kuukausittain verrattuna 1,200:aan.**Koko maa.**

	1881—90.	Korkein.		Alin.	
Kesäkuu	147	1886, 89	180	1882	117
Heinäkuu	147	1885	195	1890	118
Marraskuu	122	1881	178	1886	97
Lokakuu	119	1886	140	1890	104
Elokuu	118	1882	145	1889	104
Toukokuu	106	1889	138	1886	77
Syyskuu	102	1883	137	1886	81
Joulukuu	85	1889	130	1882	62
Huhtikuu	74	1890	104	1881	41
Tammikuu	61	1884	76	1889	42
Helmikuu	61	1884	72	1889	45
Maaliskuu	58	1882, 84	70	1881	41

Vuosittainen vaihtelu oli seuraava:

Tammikuu—Helmikuu 61; sen jälkeen:

nousu.	lasku.
Kesäk., Heinäkuuhun 147	Maaliskuuhun . . . 58
Marraskuuhun . . . 122	Syyskuuhun . . . 102
	Joulukuuhun . . . 85

On selvää, että tapaturmia sattuu useammin kesällä, jolloin niiden lukumäärään vaikuttavat hukkumisen aiheuttamat tapaturmat.

Itsemurhat.

Vuosittain tapahtui *koko maassa* seuraava määrä itsemurhia:

1751--60	5
1881—90	90
1751—1890	35

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat yksityisinä vuosina:

	Korkein.		Alin.
1886	103	1756, 60	2

1 miljoonaa kohti väkiluvun keskimäärästä tuli itsemurhia:

1751—60	11.82
1881—90	39.27
1751—1800	12.77
1816—65	33.67

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina . .	1857	53.72 0/0	1760	4.11 0/0
5-vuotisjaksoina . . .	18 ⁵¹ / ₅₅	42.70 »	17 ⁵⁶ / ₆₀	7.18 »
10-vuotisjaksoina . .	18 ⁵¹ / ₆₀	42.19 »	17 ⁶¹ / ₉₀	10.06 »
25-vuotisjaksoina . .	18 ⁴¹ / ₆₅	39.22 »	17 ⁷⁶ / ₁₈₀₀	12.71 »
50-vuotisjaksoina . .	18 ¹⁶ / ₆₅	33.67 »	17 ⁵¹ / ₁₈₀₀	12.77 »

1751 oli suhde 14.09; sen jälkeen tapahtui:

lisäys.		vähennys.	
		1752:een . . .	11.53
1754:ään . . .	22.33	1756:een . . .	4.35
1758:aan . . .	10.56	1760:een . . .	4.11
1761:een . . .	12.09	1762:een . . .	7.92
1763:een . . .	17.63	1765:een . . .	5.75
1766:een . . .	22.70	1769:ään . . .	5.45
1773:een . . .	24.00	1774:ään . . .	8.41
1775:een . . .	14.87	1776:een . . .	8.15
1778:aan . . .	12.72	1780:een . . .	6.09
1781:een . . .	13.54	1782:een . . .	4.49
1783:een . . .	14.88		

lisäys.		vähennys.	
1785:een	. . . 11.78	1784:ään	. . . 10.37
1787:ään	. . . 11.49	1786:een	. . . 10.22
1791:een	. . . 15.58	1790:een	. . . 4.25
1795:een	. . . 22.32	1792:een	. . . 9.79
1797:ään	. . . 29.05	1796:een	. . . 19.30
1803:een	. . . 20.77	1800:aan	. . . 9.67
1805:een	. . . 20.22	1804:ään	. . . 19.43
1807:ään	. . . 19.86	1806:een	. . . 14.41
1810:een	. . . 20.95	1808:aan	. . . 16.84
1812:sta	. . . 23.56	1811:sta	. . . 16.17
1815:sta	. . . 24.78	1813:sta	. . . 16.76
1820:een	. . . 31.62	1817:sta	. . . 18.68
1824:ään	. . . 25.07	1822:een	. . . 16.60
1826:een	. . . 28.41	1825:een	. . . 23.18
1829:ään	. . . 29.46	1828:aan	. . . 22.22
1833:een	. . . 37.88	1832:een	. . . 20.25
1835:een	. . . 32.45	1834:ään	. . . 31.37
1837:ään	. . . 35.86	1836:een	. . . 24.41
1839:ään	. . . 43.00	1838:aan	. . . 22.09
		1840:een	. . . 29.93

lisäys.		vähennys.	
1841:een . . .	37.82	1842:een . . .	30.52
1843:een . . .	40.09	1846:een . . .	31.52
1848:aan . . .	50.35	1849:ään . . .	38.51
1851:een . . .	48.57	1854:ään . . .	33.98
1855:een . . .	46.83	1856:een . . .	40.80
1857:ään . . .	53.72	1858:aan . . .	39.40
1859:ään . . .	40.20	1860:een . . .	34.56
1862:een . . .	40.49	1863:een . . .	26.79
1865:een . . .	40.87	1866:een . . .	31.52
1868:aan . . .	48.43	1873:een . . .	22.19
1875:een . . .	36.85	1876:een . . .	35.28
1878:aan . . .	35.80	1880:een . . .	26.87
1883:een . . .	45.07	1884:ään . . .	38.83
1886:een . . .	46.32	1887:ään . . .	38.08
1888:aan . . .	40.94	1889:ään . . .	33.03
1890:een . . .	40.19		

Erikseen *kaupungeissa ja maaseudulla* oli suhde seuraava:

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
1866—70 . . .	36.26	69.43	33.73
1886—90 . . .	39.66	95.31	33.87
1866—90 . . .	35.50	86.94	30.88

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1868 48.43	1873 22.19
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 39.66	18 ⁷¹ / ₇₅ 28.94
10-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₉₀ 39.27	18 ⁷¹ / ₈₀ 30.80

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1883 151.73	1879 42.69
5-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₈₅ 102.63	18 ⁶⁶ / ₇₀ 69.43
10-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₉₀ 98.69	18 ⁷¹ / ₈₀ 78.63

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1868 46.68	1872 20.21
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 33.87	18 ⁷¹ / ₇₅ 24.52
10-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₉₀ 33.34	18 ⁷¹ / ₈₀ 26.74

Tästä näkyy, että itsemurhien lukumäärä on suuresti vaihdellut, mutta että se kuitenkin yleensä kohosi 1857:ään asti, jolloin se saavutti vuosina 1751—1890 tavattavan korkeimman määrän. Sen jälkeen väheni itsemurhien luku 1873:een asti (22.19 %:iin), kohotakseen taas 80-luvun loppupuolella.

Kaupungeissa on itsemurhien luku suurempi kuin maaseudulla.

100 miespuolisen itsemurhaa kohti tuli naispuolisten itsemurhia:

Koko maa.

1751—55	23.3
1886—90	26.0
1751—1890	22.6

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1774 400.0	—
5-vuotisjaksoina	17 ⁷¹ / ₇₅ 63.0	17 ⁸¹ / ₈₅ 5.7
10-vuotisjaksoina	17 ⁷¹ / ₈₀ 58.7	17 ⁸¹ / ₉₀ 16.9
25-vuotisjaksoina	17 ⁵¹ / ₇₅ 34.4	18 ⁴¹ / ₆₅ 19.8
50-vuotisjaksoina	1751—1800 27.5	18 ¹⁶ / ₆₅ 20.1

Absoluuttiset luvut yksityisiltä vuosilta ovat kuitenkin niin pieniä, ettei niistä yleensä voida tehdä varmoja johtopäätöksiä. Varmana pysyy, että miespuolisten kesken tapahtuu itsemurhia 4 à 5 kertaa useammin kuin naispuolisten.

Kaupungeissa ja maaseudulla oli suhde erikseen seuraava:

	Koko maa.	Kaupungit.	Maaseutu.
18 ¹⁶ / ₂₀	19.6	14.3	20.4
18 ⁸⁶ / ₉₀	26.0	15.7	29.4
18 ¹⁶ / ₆₅	20.1	16.1	21.0
18 ⁸⁶ / ₉₀	25.2	16.9	27.5

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Koko maa.

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1819 43.8	1816 4.2
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₇₀ 30.1	18 ⁴⁶ / ₅₀ 17.2
10-vuotisjaksoina	18 ⁶¹ / ₇₀ 28.0	18 ⁴¹ / ₅₀ 18.0

Kaupungit.

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1870 100.0	—
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₇₀ 41.9	18 ²⁶ / ₃₀ 6.7
10-vuotisjaksoina	18 ⁶¹ / ₇₀ 29.5	18 ⁵¹ / ₆₀ 11.7

Maaseutu.

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina	1822 60.0	1816 4.5
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 29.4	18 ⁴⁶ / ₅₀ 18.0
10-vuotisjaksoina	18 ⁶¹ / ₇₀ 27.8	18 ⁴¹ / ₅₀ 18.2

Tästä näkyy, että naiset tekevät miehiin verrattuna enemmän itsemurhia maaseudulla kuin kaupungeissa.

Itsemurhat verrattuna 10,000 kuolleeseen.

Koko maa.

1751—55	5.9
18 ⁸⁶ / ₉₀	19.8
1751—1890	11.1

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.		Alin.	
yksityisinä vuosina	1883	21.7	1790	1.1
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀	19.8	17 ⁵⁶ / ₆₀	2.4
10-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₉₀	18.6	17 ⁸¹ / ₉₀	3.4
25-vuotisjaksoina	18 ⁴¹ / ₆₅	15.0	17 ⁵¹ / ₇₅	4.5

Erikseen *kaupungeissa* ja *maaseudulla* oli suhde seuraava:

Kaupungit.		Maaseutu.	
1866—70	22.5	1866—70	8.6
1886—90	46.4	1886—90	16.9
1866—90	37.0	1866—90	12.5

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

Kaupungit.				Maaseutu.				
	Korkein.	Alin.		Korkein.	Alin.		Alin.	
yksityisinä vuosina	1883	72.1	1868	14.5	1888	19.0	1868	5.9
5-vuotisjaksoina . .	18 ⁸¹ / ₈₅ , ⁸⁶ / ₉₀	46.4	18 ⁸⁶ / ₇₀	22.5	18 ⁸⁶ / ₉₀	16.9	18 ⁶⁶ / ₇₀	8.6
10-vuotisjaksoina .	18 ⁸¹ / ₉₀	46.4	18 ⁷¹ / ₈₀	33.7	18 ⁸¹ / ₉₀	15.8	18 ⁷¹ / ₈₀	12.1

Itsemurhia 1 miljoonaa kohti saman sukupuolen ja siviilisäädyn keskiikäluvusta.

Koko maa.

	15 v. nuorem- pia lapsia.	15 v. vanhem- pia naimattomia.	Naineita.	Leskiä ja erotettuja.	Koko summa.
<i>Miespuolisia.</i>					
1881—85	2.6	80.5	108.3	187.4	65.3
1886—90	3.9	95.6	90.6	216.8	64.0
1881—90	3.3	88.4	99.2	202.5	64.6
Korkein määrä	1888 9.7	1886 132.7	1884 127.3	1886 291.6	1886 80.7
Alin »	—	1882 56.1	1887 78.2	1889 113.0	1889 55.0

Naispuolisia.

1881—85	1.1	17.9	14.8	46.4	13.4
1886—90	0.5	21.8	26.7	23.3	16.1
1881—90	0.8	19.9	21.0	34.6	14.8
Korkein määrä	1881 2.8	1883 27.4	1887 33.8	1882 66.9	1887 19.1
Alin »	—	1884 11.8	1881 5.7	1886 10.7	1881 9.5

Useimmin tekivät siis itsemurhan lesket ja erotetut, sen jälkeen naineet ja täysikasvuiset naimattomat.

Itsemurhat kuukausittain verrattuna 1,200:aan.

Koko maa.

	1881—90.	Korkein määrä.	Alin määrä.
Kesäkuu	152	1886 271	1887 85
Heinäkuu	125	1885 213	1888 49
Toukokuu	114	1889 168	1890 75
Elokuu	106	1882 161	1886 46
Lokakuu	104	1887 179	1882 48
Huhtikuu	102	1890 166	1888 52
Maaliskuu	100	1884 169	1885 13
Syyskuu	95	1881 204	1884 43
Tammikuu	92	1888 164	1881 33
Helmikuu	84	1882 160	1887 30
Marraskuu	68	1890 116	1889 32
Joulukuu	58	1881 131	1884 28

Vuosittainen vaihtelu oli seuraava:

Tammik. 92; senjälkeen:	
nousu.	lasku.
Kesäkuuhun 152	Helmikuuhun 84
Lokakuuhun 104	Syyskuuhun 95
	Joulukuuhun 58

Kaupungit.

	1881—90.	Korkein määrä.	Alin määrä.
Toukokuu	161	1882 359	1881 —
Maaliskuu	137	1884 323	1882, 89 —
Lokakuu	113	1887 204	1882 —
Kesäkuu	111	1885 287	1881, 82, 88 —
Syyskuu	111	1881 408	1882, 4, 5, 8, 9 —
Elokuu	107	1882 239	1886 —
Huhtikuu	86	1890 163	1881 —
Helmikuu	85	1888 391	1881, 2, 5, 90 —
Tammikuu	83	1884 161	1887, 89 —
Heinäkuu	78	1882 359	1883, 90 —
Marraskuu	74	1885 144	1882, 83, 84 —
Joulukuu	54	1888 146	1882, 3, 4, 7 —

Vuosittainen vaihtelu oli seuraava:

Tammik. 83; sen jälkeen:			
nousu.		lasku.	
Maaliskuuhun . . .	137	Huhtikuuhun . . .	86
Toukokuuhun . . .	161	Heinäkuuhun . . .	78
Lokakuuhun . . .	113	Joulukuuhun . . .	54

Maaseutu.

	1881—90.	Korkein määrä.	Alin määrä.
Kesäkuu	163	1886 308	1887 78
Heinäkuu	139	1885 246	1883 69
Huhtikuu	107	1890 169	1888 47
Elokuu	105	1881 153	1889 37
Lokakuu	102	1887 169	1886 42
Toukokuu	100	1886 170	1890 18
Tammikuu	95	1888 183	1881 —
Syyskuu	91	1889 154	1890 19
Maaliskuu	90	1882 149	1885 —
Helmikuu	83	1882 185	1887 23
Marraskuu	65	1890 113	1889 19
Joulukuu	60	1881 131	1885 33

Vuosittainen vaihtelu oli seuraava:

Tammik. 95; sen jälkeen:			
nousu.		lasku.	
Huhtikuuhun	107	Helmikuuhun	83
Kesäkuuhun	163	Toukokuuhun	100
Lokakuuhun	102	Syyskuuhun	91
		Joulukuuhun	60

Itsemurhia tehdään enemmän valoisampana ja lämpimämpänä vuoden aikana kuin pimeämpänä ja kylmempänä. Absoluuttisten lukujen vähydestä johtuu se, että korkeimmat ja alimmat määrät niin suuresti eroavat toisistaan.

XVIII. Väkiluvun lisääntyminen.

Ylempänä, sivulla 2, on huomautettu, että väkiluvun lisääntyminen tai väheneminen maassa, joka alueeltaan pysyy muuttumattomana, riippuu kahdesta syystä:

1) *sisällisestä* eli *luonnollisesta* syystä, joka esiintyy syntyneitten ja kuolleitten välisessä suhteessa; ja

2) *ulkonaisesta* eli *yhteiskunnallisesta* syystä — ulos- ja sisäänmuuttojen välisestä suhteesta.

Samalla huomautettiin, että Suomen väkiluvun lisääntyminen, vuotta 1811 lukuun ottamatta, jolloin Viipurin lääni taas maahamme yhdistettiin, on melkein yksinomaan riippunut *luonnollisista* syistä.

Väkiluvun luonnollinen lisääntyminen.

Väkiluvun luonnollisen lisääntymisen suuruus ei tietysti riipu syntyneisyyden tai kuolleisuuden suuruudesta sinänsä, vaan ainoastaan niiden välisestä erotuksesta. Väkiluvun luonnollinen lisääntyminen oli 1751—1800 verrattain suuri, 1.30 % vuosittain; 1816—65 oli se 0.98 %. Viisivuotiskautena 1866—70 tapahtui vuosittainen *vähentyminen*, — 0.68 %. V. 1870 alkoi voimakkaan lisääntymisen aika, 1.43 % vuosittain. Keskimäärin oli vuotuinen luonnollinen lisääntyminen vuosina 1751—1890 1.03 %. Yleensä täytyy katsoa maamme väkiluvun luonnollisen lisääntymisen olleen korkean. Viimeaikainen suuri lisääntyminen on etupäässä riippunut siitä, että kuolleisuus on vähentynyt suuremmissa määrässä kuin syntyneisyys, jos kohta sekin nykyään on pieempi kuin ennen.

Syntyväisyyden ylijäämä oli %:na väkiluvun keskimäärästä koko maassa 1751 1.97 %. Sen jälkeen tapahtui:

	nousu.		lasku.
		1754:ään 1.13 %
1755:een 1.62 %	1756:een 0.95 »
1757:ään 1.71 »	1758:aan 1.28 »
1760:een 1.87 »	1763:een 0.20 »
1765:een 1.32 »	1767:ään 1.16 »
1768:aan 1.71 »		

nousu.		lasku.	
1774:ään 1.88 %	1770:een 1.07 %
1779:ään 2.13 »	1777:ään 0.81 »
1782:een 1.66 »	1781:een 1.12 »
1784:ään 1.74 »	1783:een 0.88 »
1787:ään 1.67 »	1785:een 0.95 »
1790:een — 0.11 »	1789:ään — 0.35 »
1793:een 1.82 »	1791:een — 0.49 »
1795:een 1.85 »	1794:ään 0.94 »
1797:ään 2.10 »	1796:een 1.63 »
1801:een 1.78 »	1799:ään 1.11 »
1805:een 1.72 »	1803:een 0.25 »
1810:een 1.59 »	1809:ään — 3.06 »
1812:sta 1.48 »	1811:sta 0.56 »
1816:sta 1.54 »	1814:sta 0.43 »
1821:een 1.85 »	1819:sta 0.89 »
1823:een 1.61 »	1822:een 0.78 »
1828:aan 1.67 »	1824:ään 1.05 »
1834:ään 1.27 »	1833:een — 1.62 »
1839:ään 1.31 »	1836:een — 0.08 »
		1841:een 1.16 »

nousu.		lasku.	
1842:een 1.53 % ₀	1846:een 0.81 % ₀
1849:ään 1.30 »	1850:een 0.94 »
1851:een 1.45 »	1852:een 0.50 »
1854:ään 1.16 »	1857:ään 0.03 »
1861:een 1.40 »	1863:een 0.67 »
1864:ään 1.67 »	1868:aan — 5.30 »
1871:een 1.94 »	-	
1874:ään 1.38 »	1873:een 1.34 »
1876:een 1.48 »	1875:een 1.37 »
1879:ään 1.82 »	1878:aan 1.13 »
1884:ään 1.52 »	1881:een 1.00 »
1887:ään 1.72 »	1885:een 1.22 »
		1890:een 1.33 »

Syntyväisyyden ylijäämä oli koko maassa, kaupungeissa ja maaseudulla:

Koko maa.

1751—60	1.58 % ₀
1881—90	1.39 »
1751—1890	1.03 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina 1779	2.13 % ₀	1868 — 5.30 % ₀
5-vuotisjaksoina . . . 17 ⁵¹ / ₅₅	1.67 »	18 ⁶⁶ / ₇₀ — 0.68 »
10-vuotisjaksoina . . . 17 ⁵¹ / ₆₀	1.58 »	18 ⁶¹ / ₇₀ 0.22 »
25-vuotisjaksoina . . . 17 ⁵¹ / ₇₅	1.42 »	18 ¹⁶ / ₄₀ 0.97 »
50-vuotisjaksoina . . . 1751—1800	1.30 »	18 ¹⁶ / ₆₅ 0.98 »

Kaupungit.

1866—70	— 0.20 %
1871—75	0.48 »
1886—90	0.91 »
1866—90	0.55 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina 1887	1.18 %	1868 — 2.43 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁸⁶ / ₉₀ 0.91 »	18 ⁶⁶ / ₇₀ — 0.20 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁸¹ / ₉₀ 0.79 »	18 ⁷¹ / ₈₀ 0.56 »

Syntyväisyyden ylijäämä oli 1866 0.24 %; sen jälkeen tapahtui:

nousu.	lasku.
	1868:aan — 2.43 %
1870:een 0.98 %	1874:ään 0.28 »
1876:een 0.57 »	1877:ään 0.32 »
1879:ään 0.89 »	1881:een 0.45 »
1883:een 0.74 »	1884:ään 0.60 »
1885:een 0.86 »	1886:een 0.75 »
1887:ään 1.18 »	1890:een 0.68 »

Maaseutu.

1866—70	— 0.72 %
1871—75	1.62 »
1886—90	1.50 »
1866—90	1.10 »

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

	Korkein.	Alin.
yksityisinä vuosina 1871	2.04 %	1868 — 5.51 %
5-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₇₅ 1.62 »	18 ⁶⁶ / ₇₀ — 0.72 »
10-vuotisjaksoina	18 ⁷¹ / ₈₀ 1.56 »	18 ⁸¹ / ₉₀ 1.45 »

Syntyväisyyden ylijäämä 1866 oli --0.20 %;¹⁾ senjälkeen tapahtui:

nousu.		lasku.	
		1868:aan -- 5.51 %
1871:een 2.04 %	1873:een 1.42
1876:een 1.56 >	1878:aan 1.17 >
1879:ään 1.90	1881:een 1.05 >
1884:ään 1.61 >	1885:een 1.26 >
1887:ään 1.78 >	1890:een 1.40

Syntyväisyysylijäämä oli siis pitemmiltä vuosijaksoilta suurempi maaseudulla kuin kaupungeissa.

Eri *lütneissä* oli syntyväisyysylijäämä:

	1866 -90.	1866 -70.	1871--75.	1886 -90.
Vaasan lääni	1.41 %	-- 0.62 %	1.92 %	1.72 %
Oulun	1.25 >	-- 0.81 >	1.71 >	1.63 >
Hämeen >	1.20 >	-- 1.14 >	1.84 >	1.76 >
Turun >	1.12 >	-- 0.72 >	1.60	1.51 >
Kuopion >	1.03 >	-- 0.78 >	1.73 >	1.31 >
Uudenmaan >	0.92 >	-- 0.52 >	1.25 >	1.40 >
Viipurin	0.69 >	-- 0.37 >	0.95	1.10 >
Mikkelin	0.59 >	-- 0.63 >	1.13 >	0.95 >

Korkeimmat ja alimmat määrät olivat:

		yksityisinä vuosina:				
		Korkein.		Alin.		Erotus.
Uudenmaan lääni	1887	1.68 %	1868	-- 4.93 %	6.61 %	
Turun	1871	2.18 >	>	-- 4.70 >	6.88 >	
Hämeen	>	2.31 >	>	-- 7.99 >	10.30 >	
Viipurin	>	1.55	>	-- 2.01 >	3.56 >	
Mikkelin	>	1.50 >	>	-- 3.81 >	5.31 >	
Kuopion	1870, 73	1.99 >	>	-- 7.66 >	9.65 >	
Vaasan	1879	2.55 >	>	-- 7.00 >	9.55 >	
Oulun	1884	2.15 >	>	-- 4.61 >	6.76 >	

¹⁾ Siis »kuolleisuudenenemmys».

5-vuotisjaksoina:

	Korkein.		Alin.		Erotus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸⁶ / ₉₀	1.40 ‰	18 ⁶⁶ / ₇₀	— 0.52 ‰	1.92 ‰
Turun »	18 ⁷⁶ / ₈₀	1.63 »	»	— 0.72 »	2.35 »
Hämeen »	18 ⁷¹ / ₇₅	1.84 »	»	— 1.14 »	2.98 »
Viipurin »	18 ⁸⁶ / ₉₀	1.10 »	»	— 0.37 »	1.47 »
Mikkelin »	18 ⁷¹ / ₇₅	1.13 »	»	— 0.63 »	1.76 »
Kuopion »	»	1.73 »	»	— 0.78 »	2.51 »
Vaasan »	18 ⁷⁶ / ₈₀	2.19 »	»	— 0.62 »	2.81 »
Oulun »	18 ⁷⁶ / ₈₀ , ⁸¹ / ₈₅	1.72 »	»	— 0.81 »	2.53 »

10-vuotisjaksoina:

	Korkein.		Alin.		Erotus.
Uudenmaan lääni	18 ⁸¹ / ₉₀	1.26 ‰	18 ⁷¹ / ₈₀	1.17 ‰	0.09 ‰
Turun »	18 ⁷¹ / ₈₀	1.63 »	18 ⁸¹ / ₉₀	1.46 »	0.17 »
Hämeen »	»	1.76 »	»	1.60 »	0.16 »
Viipurin »	18 ⁸¹ / ₉₀	1.02 »	18 ⁷¹ / ₈₀	0.83 »	0.19 »
Mikkelin »	»	0.89 »	»	0.86 »	0.03 »
Kuopion »	18 ⁷¹ / ₈₀	1.48 »	18 ⁸¹ / ₉₀	1.37 »	0.11 »
Vaasan »	»	2.06 »	»	1.67 »	0.39 »
Oulun »	»	1.72 »	»	1.67 »	0.05 »

Tietoja elävinä syntyneiden suhteesta 1,000 kuolleeseen on siv. 132.

Muuttoliike.

Toinen syy, joka paitsi luonnollista lisääntymistä vaikuttaa väestön kasvamiseen, on *muuttoliike*. Suomalaisessa tilastossa tarkotetaan nimityksillä »*sisäänmuuttaneita*» ja »*poismuuttaneita*» ainoastaan niitä henkilöitä, jotka ovat ottaneet muuttokirjan muuttoa varten seurakunnasta toiseen itse maassa. Sisään- ja poismuuttaneihin ei siis ole laskettu henkilöitä, jotka passilla ovat pitemmäksi tai lyhemmäksi aikaa lähteneet Amerikkaan tai muihin maihin, taikka jotka sieltä ovat palanneet, koska he yhä edelleenkin esiintyvät seurakuntiansa kirkonkirjoissa.

Muutoilla voi olla merkitystä sen kautta, että ne

- 1) lisäävät tai vähentävät jonkun paikkakunnan väkilukua; ja siten että ne
- 2) vaikuttavat muutoksia väestön kokoonpanoon sukupuoleen, ikään, siviilisäättyyn y. m. nähden.

Mitä muuttoliikkeen vilkkauteen tulee, on se jonkun verran lisääntynyt kumpaisenakin 1880-luvun 5-vuotisjaksona. Koska täytyy otaksua, että muutot

maan rajojen sisäpuolella pitävät toisiaan tasapainossa, niin täytyy tilastossa esiintyvän erotuksen sisään- ja poismuuttaneiden lukumäärässä johtua erinäisistä virheellisyyksistä tiedoissa. Koko maassa tämä erotus kuitenkin on aivan mitätön; kymmenvuotisjaksona 1881—90 oli erotus keskimäärin 96 henkeä sisäänmuuttaneita enemmän vuodessa; perin mitätön virhe verrattuna sisään- ja poismuuttaneiden lukumäärään.

Vuotuinen keskimäärä 1881—90 oli sisään- ja poismuuttaneiden lukumäärässä sekä sisään- tai poismuuttaneiden ylijäämässä seuraava:

	Sisään- muuttaneita.	Pois- muuttaneita.	Ylijäämä.	
			Absoluut.	%:na väestön keskimäärästä.
Koko maa	45,200	45,100	100	—
Kaupungit	10,700	6,200	4,500	2.25 %
Maaseutu	34,500	38,900	— 4,400	— 0.22
Uudenmaan lääni . . .	8,400	7,200	1,200	0.55
Viipurin	4,800	3,700	1,100	0.34
Oulun	3,300	3,350	— 50	— 0.02
Hämeen	5,800	6,000	— 200	— 0.09
Turun »	9,700	10,000	— 300	— 0.08
Mikkelin »	2,700	3,100	— 400	— 0.23
Kuopion	4,000	4,500	— 500	— 0.18
Vaasan »	6,500	7,200	— 700	— 0.18

Kuten tästä näkyy, ovat kaupungit voittaneet melkoisesti maaseudun kustannuksella; lääneistä ovat ainoastaan Uudenmaan ja Viipurin lääni saaneet lisäyksen; kaikissa muissa ovat muutot aiheuttaneet vähennyksen, Mikkelin läänissä suhteellisesti suurimman, Oulun läänissä pienimmän. Muuttoliikkeen tulokset jakaantuvat eri lääneissä kaupunkien ja maaseudun kesken jonkun verran eri tavalla. Kaikissa lääneissä ovat kaupungit kokonaisuudessaan saavuttaneet ylijäämän maaseudun kärsiessä tappion, paitsi Viipurin läänissä, jossa maaseudunkin väestö on lisääntynyt sisäänmuuttaneiden ylijäämästä.

Lääneissä kokonaisuudessaan tapahtui 1881—90:

Uudenmaan läänissä	}	joka vuosi väestön lisääntyminen muuttojen kautta:
Viipurin		
Oulun läänissä		lisääntyminen 1884, 86, 87; kaikkina muina vuosina väheneminen:
Turun »		1882; » » » »
Hämeen läänissä	}	joka vuosi väheneminen.
Mikkelin »		
Kuopion »		
Vaasan »		

Mieltäkiinnittävä on vielä muuttojen koko *määrä*. Muutot olivat 1881—90 %:na keskimääräisestä väkiluvusta:

	Sisäänmuuttaneita.	Poismuuttaneita.	Koko muutto.
Kaupungit	5.35 %	3.10 %	8.45 %
Koko maa	2.04 »	2.04 »	4.08 »
Maaseutu	1.71 »	1.93 »	3.64 »
Uudenmaan lääni	3.84 »	3.29 »	7.13 »
Turun »	2.62 »	2.70 »	5.32 »
Hämeen »	2.43 »	2.51 »	4.94 »
Vaasan »	1.68 »	1.86 »	3.54 »
Mikkelin »	1.51 »	1.78 »	3.29 »
Kuopion »	1.47 »	1.65 »	3.12 »
Oulun »	1.45 »	1.48 »	2.93 »
Viipurin »	1.48 »	1.14 »	2.62 »

Sukupuolen mukaan jaettuna oli muuttajien koko määrä 1881—90:

	Sisäänmuuttaneita.		Poismuuttaneita.	
	miespuolisia.	naispuolisia.	miespuolisia.	naispuolisia.
Koko maa	209,053	242,481	207,783	242,795
Kaupungit	50,106	57,563	28,820	33,387
Maaseutu	158,947	184,918	178,963	209,408
Uudenmaan lääni	39,698	44,196	34,226	37,490
Viipurin »	22,323	25,269	16,835	19,718
Oulun »	13,908	19,332	13,706	20,114
Hämeen »	27,750	30,276	28,957	31,241
Turun »	46,297	50,408	47,617	52,319
Mikkelin »	12,691	14,725	14,547	16,685
Kuopion »	18,010	21,305	20,549	24,195
Vaasan »	28,376	36,970	31,346	41,033

	Ylijäämä.		
	miespuolisia.	naispuolisia.	molemmat sukupuolet.
Koko maa	1,270	— 314	956
Kaupungit	21,286	24,176	45,462
Maaseutu	— 20,016	— 24,490	— 44,506
Uudenmaan lääni	5,472	6,706	12,178
Viipurin »	5,488	5,551	11,039
Oulun »	202	— 782	— 580
Hämeen »	— 1,207	— 965	— 2,172
Turun »	— 1,320	— 1,911	— 3,231

	Ylijäämä.		
	miespuolisia.	naispuolisia.	molemmat sukupuolet.
Mikkelin lääni	— 1,856	— 1,960	— 3,816
Kuopion >	— 2,539	— 2,890	— 5,429
Vaasan >	— 2,970	— 4,063	— 7,033

Tästä näkyy, että naisia on muuttanut enemmän kuin miehiä, mikä osaksi johtuu siitä, että naispuoliset palkolliset ovat lukuisammat kuin miespuoliset ja että palkollisten virtaaminen etenkin kaupunkiin on suuri.

Kymmenvuotisjaksona 1881—90 on siis noin 450,000 henkeä muuttanut olopaikkaa ja on tämän muuttoliikkeen tuloksena, että kaupungit ovat saaneet yli 45,000 hengen väestölisäyksen, maaseudun kärsiessä vastaavan vähenyksen.

Muuttoylijäämän korkeimmat ja alimmat määrät olivat 1878—90:

	Miespuoliset.			
		Korkein.		Alin.
Koko maa	1880	633	1887	— 6
Kaupungit	1890	3,055	1878	775
Maaseutu	1879	— 719	1890	— 3,059
Uudenmaan lääni	1890	1,063	1878	80
Turun >	1882	280	1890	— 376
Hämeen >	1880	212	1890	— 332
Viipurin >	1880	806	1878	255
Mikkelin >	1888	— 32	1890	— 289
Kuopion >	1880	— 93	1887	— 458
Vaasan >	1878	— 125	1890	— 486
Oulun >	1886	130	1880	— 258

	Naispuoliset.			
		Korkein.		Alin.
Koko maa	1880	632	1878	— 315
Kaupungit	1890	3,367	1878	854
Maaseutu	1879	— 1,089	1890	— 3,339
Uudenmaan lääni	1890	1,294	1878	102
Turun >	1882	112	1887	— 394
Hämeen >	1880	252	1890	— 241
Viipurin >	1880	954	1878	281
Mikkelin >	1880	— 38	1890	— 326
Kuopion >	1879	— 109	1887	— 495
Vaasan >	1878	— 213	1890	— 554
Oulun >	1886	84	1880	— 313

		Molemmat sukupuolet.		
		Korkein.	Alin.	
Koko maa	1880	1,265	1878, 87	— 315
Kaupungit	1890	6,422	1878	1,629
Maaseutu	1879	— 1,808	1890	— 6,398
Uudenmaan lääni . .	1890	2,357	1878	182
Turun »	1882	392	1890	— 758
Hämeen »	1880	464	1890	— 573
Viipurin »	1880	1,760	1878	536
Mikkelin »	1880	— 100	1890	— 615
Kuopion »	1880	— 256	1887	— 953
Vaasan »	1878	— 338	1890	— 1,040
Oulun »	1886	214	1880	— 571

Muuttoliikkeellä on mitä suurin merkitys ikä- ja sivilisäätyjakoon nähden erittäinkin kaupungeissa. Kun useimmat kaupungeihin sisäänmuuttaneista kuuluvat naimattomiin ja täysikasvuisten nuorempaan ikäluokkaan, on kaupunkien maaseudusta poikkeava ikärakente ja sivilisäätyryhmitys helposti selitettävissä. Muuttoliikkeestä riippuu niinkään jossain määrin se, että sukupuolten välinen suhde toisissa lääneissä tasaantuu nopeammin kuin toisissa.

Väkiluvun todellinen lisääntyminen.

Todellinen väestönlisäys riippuu, kuten jo aikaisemmin on esitetty, kahdesta tekijästä:

- 1) *syntyvyyssyyljäämistä* sekä
- 2) *muuttoyljäämistä*.

Miten väenlisäys on vaihdellut, on jo osotettu siv. 3 seur.

Tiedot maan väestönlisäyksestä perustuvat papiston kirkonkirjain mukaan laatimiin väkiluku- ja väkiluvunmuutostaulukkoihin. Vaikka näitä täytyy pitää itsessään oikeina, on niissä kuitenkin eräs virheellisyys, jonka takia tiedot eivät taida olla aivan täsmällisiä. Tämä virheellisyys on siinä, että henkilöt, jotka lyhemmäksi tai pitemmäksi ajaksi, tai ijäksi, lähtevät ulkomaille, ottavat passin, mutta eivät muuttokirjaa, ja esiintyvät siis yhä edelleenkin kirkonkirjoissa. Luultavaa on, ensiksikin, että osa yllämainituista ei ollenkaan palaa takaisin, ja toiseksi, että kaikkia heihin nähden ulkomailta tapahtuneita muutoksia, kuten avioliittoja, lapsensyntyttämisä ja kuolemantapauksia, ei kirkonkirjoissa ole huomattu. Näistä papiston taulukkoihin otta-

mat numerot eivät siis ole aivan oikeita. Voitaneekin otaksua, että nämä virheet, mitä tulee koko maahan, eivät ole sanottavan suuria. Yksityisiin paikkakuntiin nähden, joista suurin osa näitä »siirtolaisia» on lähtenyt, voivat virheet olla huomattavampia. Useimmat sellaiset passinottajat ovat Vaasan ja Oulun läänistä. Aina 1890 luvulle saakka oli näitten passinottajien luku verrattain vähäpätöinen.

Liite.

Taulu N:o 185. II. (Katso muist. siv. 222).

1,000 kuollutta naispuolista kohti tuli kuolleita miespuolisia.
Sur 1,000 décès du sexe féminin, combien du sexe masculin.

A. Koko maa.

Tout le pays.

1751—1890.

Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>	Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>	Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>	Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>
1751	1,063	1786	1,083	1821	1,180	1856	1,148
1752	1,096	1787	1,102	1822	1,154	1857	1,073
1753	1,039	1788	1,201	1823	1,122	1858	1,077
1754	1,074	1789	1,094	1824	1,137	1859	1,100
1755	1,054	1790	1,152	1825	1,135	1860	1,079
1756	1,042	1791	1,144	1826	1,158	1861	1,083
1757	1,053	1792	1,169	1827	1,134	1862	1,085
1758	1,059	1793	1,160	1828	1,173	1863	1,085
1759	1,081	1794	1,126	1829	1,134	1864	1,068
1760	1,094	1795	1,093	1830	1,134	1865	1,114
1761	1,132	1796	1,122	1831	1,111	1866	1,046
1762	1,045	1797	1,126	1832	1,116	1867	1,040
1763	1,040	1798	1,146	1833	1,088	1868	1,161
1764	1,031	1799	1,123	1834	1,133	1869	1,057
1765	1,052	1800	1,099	1835	1,152	1070	1,056
1766	1,084	1801	1,153	1836	1,092	1871	1,057
1767	1,053	1802	1,139	1837	1,088	1872	1,068
1768	1,081	1803	1,129	1838	1,098	1873	1,066
1769	1,051	1804	1,155	1839	1,146	1874	1,082
1770	1,083	1805	1,146	1840	1,130	1875	1,082
1771	1,055	1806	1,152	1841	1,138	1876	1,096
1772	1,087	1807	1,086	1842	1,116	1877	1,113
1773	1,102	1808	1,077	1843	1,134	1878	1,064
1774	1,063	1809	1,072	1844	1,132	1879	1,074
1775	1,032	1810	1,148	1845	1,125	1880	1,096
1776	1,043	1811	1,168	1846	1,127	1881	1,083
1777	1,042	1812	1,176	1847	1,194	1882	1,099
1778	1,088	1813	1,137	1848	1,134	1883	1,101
1779	1,095	1814	1,090	1849	1,126	1884	1,101
1780	1,063	1815	1,139	1850	1,108	1085	1,075
1781	1,078	1816	1,167	1851	1,102	1886	1,084
1782	1,140	1817	1,119	1852	1,105	1887	1,065
1783	1,101	1818	1,161	1853	1,127	1888	1,052
1784	1,069	1819	1,104	1854	1,140	1889	1,074
1785	1,061	1820	1,139	1855	1,140	1890	1,090

Taulu N:o 185. II. (Jatk. -- *Suite*).

Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>	Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>	Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>	Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>
1751—55	1,065	1786—90	1,130	1821—25	1,146	1856—60	1,097
1756—60	1,063	1791—95	1,138	1826—30	1,146	1861—65	1,089
1761—65	1,057	1796—1800	1,120	1831—35	1,114	1866—70	1,095
1766—70	1,069	1801—05	1,143	1836—40	1,109	1871—75	1,077
1771—75	1,065	1806—10	1,094	1841—45	1,134	1876—80	1,087
1776—80	1,063	1811—15	1,137	1846—50	1,125	1881—85	1,090
1781—85	1,091	1816—20	1,137	1851—55	1,124	1886—90	1,078
1751—60	1,067	1791—1800	1,129	1831—40	1,112	1871—80	1,079
1761—70	1,061	1801—10	1,112	1841—50	1,127	1881—90	1,084
1771—80	1,066	1811—20	1,137	1851—60	1,110		
1781—90	1,110	1821—30	1,146	1861—70	1,091		
1751—75	1,062	1816—40	1,129	1866—90	1,080		
1776—1800	1,115	1841—65	1,109				
1751—1800	1,090	1816—65	1,117	1751—1890	1,099		

B. Kaupungit. Maaseutu.

Villes. Communes rurales.

1866—90.

Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>		Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>		Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>		Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>		Vuosi. <i>Années.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>	
	Kaupungit. <i>Villes.</i>	Maaseutu. <i>Comm. rurales.</i>		Kaupungit. <i>Villes.</i>	Maaseutu. <i>Comm. rurales.</i>		Kaupungit. <i>Villes.</i>	Maaseutu. <i>Comm. rurales.</i>		Kaupungit. <i>Villes.</i>	Maaseutu. <i>Comm. rurales.</i>		Kaupungit. <i>Villes.</i>	Maaseutu. <i>Comm. rurales.</i>
1866	1,106	1,045	1871	1,217	1,041	1876	1,101	1,096	1881	1,207	1,074	1886	1,227	1,074
1867	1,078	1,037	1872	1,125	1,069	1877	1,275	1,100	1882	1,213	1,089	1887	1,186	1,048
1868	1,111	1,162	1873	1,262	1,052	1878	1,213	1,051	1883	1,255	1,090	1888	1,209	1,036
1869	1,135	1,049	1874	1,260	1,069	1879	1,225	1,063	1884	1,265	1,085	1889	1,204	1,063
1870	1,163	1,046	1875	1,167	1,068	1880	1,233	1,087	1885	1,175	1,065	1890	1,272	1,075
1866—70	1,113	1,091	1871—75	1,207	1,062	1876—80	1,212	1,078	1881—85	1,225	1,080	1886—90	1,220	1,062
1871—80	1,212	1,070	1881—90	1,224	1,069	1866—90	1,195	1,071						

„Suomen Virallista Tilastoa“

on seuraavat vihot tähän asti julaistu:

Statistique officielle de Finlande. Ouvrages parus:

I. Kauppa ja merenkulku. — Commerce et navigation.

2—10. Suomen ulkomainen kauppa ja merenkulku vuosina 1866—70, 1871—75, 1876—78, 1879—80, 1881—82, 1883—84, 1885—86, 1887—88, 1889—90. Helsingissä 1872—93.

11—22. Suomen kauppa ja laivaliike Venäjän ja ulkovaltojen kanssa sekä tullilaitoksen ylöskanto vuosina 1891—1902. Helsingissä 1892—1903.

I. A. Kauppa. — Commerce. Vuosijulkaisuja. — Publications annuelles.

23—27. Suomen kauppa Venäjän ja ulkovaltojen kanssa sekä tullilaitoksen ylöskanto vuosina 1903—07. Helsingissä 1904—08.

I. A. Kauppa. — Commerce. Kuukausijulkaisuja. — Publications mensuelles.

Suomen kauppa Venäjän ja ulkovaltojen kanssa. Tammikuu 1904—Maaliskuu 1909. Helsingissä 1904—09.

I. B. Merenkulku. — Navigation.

23—27. Suomen laivaliike Venäjän ja ulkovaltojen kanssa vuosina 1903—07. Helsingissä 1904—08.

II. Suomen taloudellinen tila. — Situation économique.

1. Yhteenveto kuvernöörien viisivuotis-kertomuksista vuosilta 1861—65. Helsingissä 1868.

2—8. Suomen taloudellinen tila vuosina 1866—70, 1871—75, 1876—80, 1881—85, 1886—90, 1891—95, 1896—1900. Helsingissä 1875—1904.

III. Maanviljelys-tilastoa. — Agriculture.

1. Aineita Suomen maanviljelys-tilastoon. Helsingissä 1869.

2. Maanviljelyntiedustus Uudenmaan läänissä vuonna 1876. Helsingissä 1879.

IV. Varallisuuden suhteita. — Imposition sur le revenu.

1—4. Suomenmaan suostuntavero vuosina 1865, 1871, 1877, 1881. Helsingissä 1869—85.

VI. Väestö-tilastoa. — Population.

1. Suomen väestö Joulukuun 31 p. 1865. Helsingissä 1870.

2. Syntyneet, vihityt ja kuolleet vuosina 1865—68 ynnä katsahdus väkiluvunmuutoksiin vuodesta 1812 alkaen. Helsingissä 1871.

3. Väenlasku Maaliskuussa 1870 Helsingin, Turun, Viipurin ja Oulun kaupungeissa. Helsingissä 1874.
4. Väkiluvunmuutokset vuosina 1869—74. Helsingissä 1876.
5. Suomen väkiluku 31 p. Joulukuuta 1875 sekä väkiluvunmuutokset vuosina 1875—77. Helsingissä 1880.
- 6—7. Väkiluvunmuutokset vuosina 1878—79. Helsingissä 1881—82.
8. Väenlasku Helsingissä 1 p. Lokakuuta 1880. Helsingissä 1882.
9. Suomen väkiluku 31 p. Joulukuuta 1880. 1:nen vihko. Helsingissä 1882.
10. Väkiluvunmuutokset vuosina 1880—81. Helsingissä 1884.
11. Suomen väkiluku 31 p. Joulukuuta 1880. 2:nen vihko (ynnä tulokset väenlaskusta Turussa, Viipurissa ja Tampereella 1 p. Lokakuuta 1880). Helsingissä 1885.
12. Väkiluvunmuutokset vuosina 1882—83. Helsingissä 1885.
- 13—18. » » 1884—89. Helsingissä 1886—91.
19. » vuonna 1890. Ynnä jälkikatsaus vuosikymmeneen 1881—90. Helsingissä 1893.
20. Väenlasku Helsingin, Turun, Tampereen, Viipurin, Oulun ja Porin kaupungeissa 1 p. Joulukuuta 1890. Ensimmäinen vihko. Helsingissä 1892—93.
21. Väkiluvunmuutokset vuonna 1891. Helsingissä 1893.
22. Suomen väkiluku 31 p. Joulukuuta 1890. Helsingissä 1894.
23. Väkiluvunmuutokset vuonna 1892. Helsingissä 1894.
24. Väenlasku Helsingin, Turun, Tampereen, Viipurin, Oulun ja Porin kaupungeissa 1 p. Joulukuuta 1890. Toinen vihko. Helsingissä 1897.
- 25—28. Väkiluvunmuutokset vuosina 1893—96. Helsingissä 1895—98.
29. Pääpiirteet Suomen väestötilastosta vv. 1750—1890. I osa. Helsingissä 1899.
- 30—32. Väkiluvunmuutokset vuosina 1897—99. Helsingissä 1899—1901.
33. Pääpiirteet Suomen väestötilastosta vv. 1750—1890. II osa. Helsingissä 1902.
34. Väkiluvunmuutokset vuonna 1900 ynnä jälkikatsaus ajanjaksoon 1816—1900. Helsingissä 1903.
35. Väenlasku Helsingissä, Turussa, Tampereella ja Viipurissa Joulukuun 5 p. 1900. Helsingissä 1904.
36. Väkiluvunmuutokset vuosina 1901 ja 1902. Helsingissä 1905.
37. Katsaus Suomen väkilukuun Joulukuun 31 p:nä 1900 ynnä tietoja edellisistä yleisistä väenlaskuista maassa. Helsingissä 1905.
38. Väkiluvunmuutokset vuosina 1903 ja 1904. Helsingissä 1906.
39. Rakennus- ja asuntolasku Helsingissä, Turussa, Tampereella ja Viipurissa Joulukuun 5 päivänä 1900. Helsingissä 1908.
40. Väkiluvunmuutokset vuosina 1905 ja 1906. Helsingissä 1908.

VII. A. Säästöpankkiilastoa. — Caisnes d'épargne.

- 1—5. Suomen säästöpankit vuosina 1870—72, 1883—85, 1889, 1886—90, 1891—95. Helsingissä 1874—98.
- 6—16. Säästöpankkien tarkastajan kertomukset vuosilta 1896—1906. Helsingissä 1897—1907.
17. Tilastollinen yleiskatsaus säästöönpanoihin ja säästöä-ottoihin säästöpankeissa vuoden 1900 aikana sekä säästöönpanijain saamisiin vuosien 1900 ja 1905 lopussa. Helsingissä 1908.
18. Säästöpankkien tarkastajan kertomus vuodelta 1907. Helsingissä 1908.

VII. B. Postisäästöpankki. — Caisse d'épargne postale.

- 1—21. Postisäästöpankin hallituksen kertomukset vuosilta 1887—1907. Helsingissä 1888—1908.

VIII. Sokeain, kuuromykkäin ja miellvikaisten tilastoa. — Aveugles, sourds-muets et aliénés.

1. Tilastollisia tauluja Suomen sokeista vuonna 1873. Helsingissä 1877.
2. Heikkojärkisiä lapsia koulu-iässä asiantilan mukaan Maaliskuussa 1883. Helsingissä 1885.
- 3—4. Suomen kuuromykkät, sokeat ja tylsämieliset Joulukuun 31 p. 1900—01. Helsingissä 1904—06.

IX. Alkeisopistot. — Enseignement secondaire.

- 1—3. Tilastollisia osoituksia alkeisopistojen tilasta ja vaikutuksesta lukuvuosina 1884—87. Helsingissä 1886—88.
4. Kertomus alkeisoppilaitoksien tilasta ja toiminnasta lukuvuosina 1884—87. Helsingissä 1888.
- 5—7. Tilastollisia katsauksia alkeisopistojen tilaan ja vaikutukseen lukuvuosina 1887—90. Helsingissä 1889—91.
8. Kertomus alkeisoppilaitoksien tilasta ja toiminnasta lukuvuosina 1887—90. Helsingissä 1891.
- 9—11. Tilastollisia katsauksia alkeisopistojen tilaan ja vaikutukseen lukuvuosina 1890—93. Helsingissä 1892—94.
12. Kertomus alkeisoppilaitoksien tilasta ja toiminnasta lukuvuosina 1890—93. Helsingissä 1894.
- 13—15. Tilastollisia katsauksia alkeisopistojen tilaan ja vaikutukseen lukuvuosina 1893—96. Helsingissä 1895—97.
16. Kertomus alkeisoppilaitoksien tilasta ja toiminnasta lukuvuosina 1893—96. Helsingissä 1897.
- 17—19. Tilastollisia katsauksia alkeisopistojen tilaan ja vaikutukseen lukuvuosina 1896—99. Helsingissä 1898—1900.
20. Kertomus alkeisoppilaitoksien tilasta ja toiminnasta lukuvuosina 1896—99. Helsingissä 1900.
- 21—23. Tilastollisia katsauksia alkeisopistojen tilaan ja vaikutukseen lukuvuosina 1899—1902. Helsingissä 1901—03.
24. Kertomus alkeisoppilaitoksien tilasta ja toiminnasta lukuvuosina 1899—1902. Helsingissä 1905.
- 25—27. Tilastollisia katsauksia alkeisopistojen tilaan ja toimintaan lukuvuosina 1902—05. Helsingissä 1904—06.
28. Kertomus alkeisoppilaitosten tilasta ja toiminnasta lukuvuosina 1902—05. Helsingissä 1906.
- 29—30. Tilastollisia katsauksia alkeisopistojen tilaan ja toimintaan lukuvuosina 1905—08. Helsingissä 1907—09.

X. Kansanopetus. — Enseignement primaire.

- 9—11. Kansakoululaitos lukuvuosina 1883—86. Helsingissä 1885—87.
12. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa seurakunnissa vuonna 1886. Helsingissä 1888.
- 13—16. Kansakoululaitos lukuvuosina 1886—90. Helsingissä 1889—93.

17. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa ja kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa vuonna 1891. Helsingissä 1893.
- 18—23. Kansakoululaitos lukuvuosina 1890—96. Helsingissä 1893—97.
24. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa ja kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa vuonna 1896. Helsingissä 1897.
25. Kansakoululaitos lukuvuonna 1896—97. Helsingissä 1898.
26. Viidenvuodenkertomus, sisältävä tietoja kansakoulujen rakennuksista sekä kansakoulunopettajiston palkkaussuhteista y. m. lukuvuonna 1895—96. Helsingissä 1898.
- 27—30. Kansakoululaitos lukuvuosina 1897—1901. Helsingissä 1900—02.
31. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa ja kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa vuonna 1901. Helsingissä 1902.
- 32—36. Kansakoululaitos lukuvuosina 1901—06. Helsingissä 1903—07.
37. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa ja kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa vuonna 1906. Helsingissä 1907.
38. Kansakoululaitos lukuvuonna 1906—07. Helsingissä 1908.
- XII. Vankeinhoito. — Service pénitentiaire.**
- 3—24. Vankeinhoitohallituksen kertomukset vuosilta 1884—1905. Helsingissä 1886—1908.
- XIII. Posti-tilastoa. — Postes.**
- Uusi jakso. 3—23. Postihallituksen kertomukset vuosilta 1887—1907. Helsingissä 1889—1908.
- XIV. A. Maanmittaus. — Service du cadastre.**
1. Maanmittaus-ylihallituksen kertomus vuodelta 1885. Helsingissä 1887.
- 3—23. » » kertomukset vuosilta 1887—1907. Helsingissä 1889—1909.
- XV. Luotsi- ja majakkalaitos. — Pilotage et phares.**
- Uusi jakso. 1—12, 13. Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallituksen kertomukset vuosilta 1885—96, 1897—1901. Helsingissä 1887—98, 1905.
- XVI. Yleiset rakennukset. — Edifices publics.**
- 1—4. Yleisten rakennusten ylihallituksen kertomukset vuosilta 1888—92, 1893—99, 1900—03, 1904—07. Helsingissä 1894, 1901, 1904, 1908.
- XVII. Kruununmetsät. — Forêts de l'Etat.**
- Uusi jakso. 1—10. Metsänhoitohallituksen kertomukset vuosilta 1885, 1888, 1891, 1894, 1897, 1900, 1902, 1904, 1905, 1906. Helsingissä 1887—1908.
- XVIII. Teollisuus-tilastoa. — Industrie.**
- Edellinen osa. Vuoriviljelys, geologinen tutkimus ja malmien etsintä, rahapaja- ja kontrollilaitos, konepajat ja valimot y. m.
- 1—24. Vuosilta 1884—1907. Helsingissä 1886—1909.
- Jälkimäinen osa. Tehtaita ja käsityölaitoksia.
- 1—23. Vuosilta 1884—1906. Helsingissä 1886—1908.
- XIX. Tie- ja vesirakennukset. — Ponts et chaussées.**
- 5—21. Tie- ja vesirakennusten ylihallituksen kertomukset sen johtaessa tehdyistä töistä vuosina 1889—1905. Helsingissä 1890—1908.

XX. Rautatie-tilastoa. — Chemins de fer.

16, 19, 22, 25, 27, 29—37. Rautatiehallituksen kertomukset vuosilta 1886, 1889, 1892, 1895, 1897, 1899—1907. Helsingissä 1887—88, 1890, 1893, 1896, 1898, 1900—08.

XXI. Köyhäinhuolto-tilastoa. — Assistance publique.

A. Tilastollisen Päätoimiston julkaisuja. — Publications du Bureau central de statistique.

1. Köyhäinhuolto vuosina 1881, 1883, 1885 ja 1887. Helsingissä 1891.

2—13. » » 1893—1905. » 1897—1908.

B. Vaivaihoidon tarkastelijan julkaisuja. — Publications de l'Inspecteur de l'assistance publique.

2—15. Vaivaihoidon tarkastelijan kertomukset vuosilta 1894—1907. Helsingissä 1895—1908.

XXII. Vakuutusolot. — Assurances.

A. 1—15. Vakuutustarkastajan kertomukset vakuutusoloista vuosina 1892—1906. Helsingissä 1893—1908.

B. 1—5. Vakuutustarkastajan kertomukset paikallisten paloapu- ja eläinvakuutusyhdistysten toiminnasta vuosina 1897—1901, 1902—03, 1904, 1905, 1906. Helsingissä 1904—09.

XXIII. Oikeustoimi. — Justice.

1. Prokuraattorin kertomus vuodelta 1891. Helsingissä 1894.

2—17. Keisarillisen Senaatin Oikeustoimituskunnan kertomukset vuosilta 1892—1907. Helsingissä 1895—1908.

XXIV. Aistivialliskoulut. — Instituts de sourds-muets, d'aveugles, d'idiots et d'infirmes.

1—10. Kertomuksia aistivialliskoulujen toiminnasta lukuvuosina 1892—1904. Helsingissä 1897—1905.

XXV. (Ennen XXIV). Panttilainaus-tilasto. — Mouvement des prêts sur gages.

1—10. Panttilainaus-tarkastajan kertomukset vuosilta 1898—1907. Helsingissä 1899—1908.

XXVI. Työtilasto. — Statistique ouvrière.

A. 1—4. Työssä sattuneet tapaturmat vuosina 1898—1900, 1901—03, 1904—05, 1906. Helsingissä 1904—08.

B. 1—4. Apukassat vuosina 1899—1902, 1903—04, 1905, 1906. Helsingissä 1905—08.

XXVII. Alkoholi-tilastoa. — Commerce des boissons alcooliques.

1. Alkoholipitoisten juomain kauppa sekä vähittäismyynti- ja anniskeluyhtiöt vuosina 1898—1902. Helsingissä 1904.

XXVIII. Siirtolaisuustilasto. — Emigration.

1—4. Siirtolaisuus vuosina 1900—02, 1903—04, 1905—06, 1907. Helsingissä 1905—1909.

Kaikki edellämainitut vihot paitsi XX: 34 ovat nimellä

„Bidrag till Finlands Officiella Statistik“

ilmestyneet myöskin ruotsiksi, sekä sen lisäksi:

Sarjaa **I. Handel och sjöfart. — Commerce et navigation.**

1. Öfversikt af Finlands sjöfart och handel åren 1856—65 (i 2 delar). Helsingfors 1866.

Sarjaa V. **Temperaturförhållanden. — Température.**

1. Temperaturförhållanden i Finland åren 1846—65. Helsingfors 1869.

» **XI. Medicinalverket. — Service sanitaire.**

Ny följd 1—20. Medicinalstyrelsens berättelser för åren 1884—1903. Helsingfors 1886—1905.

» **XIII. Poststatistik. — Postes.**

Ny följd. 1—2. Poststyrelsens berättelser för åren 1835—86. Helsingfors 1887—88.

» **XIV. A. Landtmäteriet. — Service du cadastre.**

2. Öfverstyrelsens för landtmäteriet berättelse för år 1886. Helsingfors 1889.

» **XIV. B. Justeringsverket. — Vérification des poids et mesures.**

1—17. Justeringskommissionens berättelser för åren 1891—1907. Helsingfors 1893—1908.

» **XIX. Väg- och vattenbyggnaderna. — Ponts et chaussées.**

1—4. Öfverstyrelsens för väg- och vattenbyggnaderna berättelser om de under dess ledning verkställda arbeten åren 1885—88. Helsingfors 1886—90.

» **XX. Järnvägsstatistik. — Chemins de fer.**

15, 17—18, 20—21, 23—24, 26, 28. Järnvägsstyrelsens berättelser för åren 1885, 1887—88, 1890—91, 1893—94, 1896, 1898. Helsingfors 1886, 1888—89, 1891—92, 1894—95, 1897, 1899.

» **XXI. Fattigvårdsstatistik. — Assistance publique.**

B. Utgifven af Fattigvårdsinspektören. — Publication de l'Inspecteur de l'assistance publique.

1. Fattigvårdsinspektörens berättelser för åren 1892—93. Helsingfors 1894.

Osaksi suomeksi, osaksi ruotsiksi on seuraavat vihot laadittu:

XI. Lääkintölaitos. — Medicinalverket. — Service sanitaire.

Uusi jakso. 21—24. Lääkintöhallituksen kertomukset vuosilta 1904—07. Helsingissä 1906—09.

**„Tilastollisia Tiedonantoja julkaissut Suomen Tilastollinen
Päätoimisto“**

ovat seuraavat vihot tähän asti ilmestyneet:

1. **Hjelt, Aug.**, Väestösuhteet Suomessa vuonna 1904. Helsingissä 1906.
2. **Kilpi, O. K.**, Maanviljelysväestön ammattijako Turun ja Porin läänissä vuosina 1815—1890 papiston väestötaulujen mukaan. Helsingissä 1906.
3. **Hjelt, Aug.**, Väestösuhteet Suomessa vuonna 1905. Helsingissä 1907.
4. **Juusela, Väinö**, Maanviljelysväestön ammattijako Hämeen ja Mikkelin lääneissä vuosina 1815—1890 papiston väestötaulujen mukaan. Helsingissä 1907.
5. **Kilpi, O. K.**, Maanviljelysväestön ammattijako Vaasan läänissä vuosina 1815—1890 papiston väestötaulujen mukaan. Helsingissä 1907.
6. **Hjelt, Aug.**, Väestösuhteet Suomessa vuonna 1906. Helsingissä 1908.
7. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1907. Helsingissä 1908.
8. Vapaaehtoiset palokunnat Suomessa vuonna 1907. Helsingissä 1909.